

ELIZABETH GILBERT
Autoarea bestsellerului
mănâncă roagă-te, eufeste

ULTIMUL BĂRBAT AMERICAN

Finalistă în competiția
pentru National Book Award
și National Book Critics
Circle Award.
În topul de „Cărți remarcabile”
al *New York Times*.

Cuprins

ULTIMUL BĂRBAT AMERICAN

Capitolul 1

Capitolul 2

Capitolul 3

Capitolul 4

Capitolul 5

Capitolul 6

Capitolul 7

Capitolul 8

Capitolul 9

Epilog

Mulumiri

ELIZABETH GILBERT locuiește în prezent, alternativ, la Philadelphia și în Brazilia. A devenit celebră odată cu publicarea volumului autobiografic *Mănâncă, roagă-te, iubește*, bestseller internațional, care a apărut în traducere românească la Humanitas în 2008 și a ajuns la vânzări-record de 30 000 de exemplare în mai puțin de un an. A mai scris volumul de povestiri *Pilgrims* (premiul Pushcart și nominalizare pentru Pen/Hemingway Award), romanul *Stern Men*, ambele în curs de apariție la Editura Humanitas, și volumul non-fiction *Ultimul bărbat american* (finalist în competiția pentru două premii importante: National Book Award și National Book Critics Award). În anul 2002, *Ultimul bărbat american* a fost inclusă pe lista de „cărți remarcabile” recomandate de publicația *The New York Times*.

Elizabeth Gilbert este colaboratoare a ediției americane a revistei *GQ*, articolele ei primind două nominalizări pentru National Magazine Award. Un articol din 1997 semnat de ea, „The Muse of the Coyote Ugly Saloon”, în care scrie despre experiența sa ca angajată a unui bar, a fost punctul de pornire pentru filmul *Coyote Ugly*. În anul 2008, *Time Magazine* a inclus-o în topul celor mai influenți 100 de oameni din lume.

ELIZABETH GILBERT

THE LAST AMERICAN MAN

Copyright © Elizabeth Gilbert, 2002

All rights reserved.

© Humanitas, 2009 (ediția print)

© Humanitas, 2014 (ediția digitală)

ISBN: 978-973-50-4390-2 (epub)

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

ELIZABETH GILBERT

Ultimul
bărbat
american

Traducere din engleză de
MĂDĂLINA CONSTANTIN

Rezultatul este că Intellectul american își datorează trăsăturile sale surprinzătoare Frontierei. Asprimea și puterea, combinate cu agerimea și cu spiritul iscoditor: atitudinea practică și inventivă, rapiditatea în a găsi avantaje; însușirea abilă a lucrurilor materiale, cu lipsuri în domeniul artistic, dar plină de putere în a da naștere la scopuri mărețe; acea energie neliniștită și nervoasă; acel individualism dominant, lucrând pentru bine sau pentru rău, și pe lângă toate acestea, optimismul și exuberanța ce vin din libertate – iată trăsăturile Frontierei...

Frederick Jackson Turner

Capitolul 1

*Ce viață sălbatică! Ce
proaspăt fel de a fi!*

Henry Wadsworth Longfellow, cântărind posibilitatea de a scrie
un poem epic despre exploratorul american John Frémont

La șapte ani, Eustace Conway putea să arunce cuțitul cu atâta îndemânare încât să pironească o veveriță de copaci. La zece ani, nimerea o veveriță în plină goană de la 15 metri cu arcul și săgeata. Când a împlinit doisprezece ani, s-a dus singur în pădure și, cu mâinile goale, și-a construit un adăpost și a supraviețuit cu ce-i oferea natura timp de o săptămână. Când a împlinit șaptesprezece ani, a părăsit definitiv casa părintească și a luat-o spre munți, unde a locuit într-o tepee¹ fabricată de el însuși, făcând focul prin frecarea a două bețe, spălându-se în pâraie înghețate și îmbrăcându-se cu pielea animalelor pe care le vâna și mânca.

¹. Cort conic al indienilor din preria americană (n. tr.).

Fiindcă veni vorba, Conway a plecat de acasă în 1977. Tocmai anul când a fost lansat *Războiul stelelor*.

În anul următor, când a împlinit optsprezece ani, Eustace Conway a călătorit pe fluviul Mississippi într-o canoe de lemn făcută de el, luptându-se cu vârtejuri atât de violente, încât puteau să înghită un trunchi de copac de 12 metri și să nu-l lase să iasă la suprafață decât la un kilometru și jumătate mai în aval. Peste un an, Eustace a pornit pe drumul de 3440 km ce traversează Apalașii între statele Maine și Georgia, trăind aproape exclusiv din ceea ce vâna și recolta în timpul călătoriei. Iar în anii ce au urmat, Eustace s-a plimbat prin Alpii Germani (în adidași), a navigat în caiac prin Alaska, a escaladat niște faleze în Noua Zeelandă și a locuit cu tribul Navajo în New Mexico. În jurul vârstei de 25 de ani, s-a hotărât să studieze mai îndeaproape

cultura primitivă pentru a învăța meșteșuguri și mai vechi. Așa că și-a luat zborul spre Guatemala, s-a dat jos din avion și a început pur și simplu să întrebe: „În ce direcție se află băștinașii?” I s-a arătat direcția junglei, prin care a umblat zile întregi până a găsit cel mai îndepărtat sat de indieni Maya, dintre care mulți nu văzuseră niciodată vreun om alb. A locuit cu mayașii vreme de cinci luni, învățând limba, studiindu-le religia, perfecționându-se în meșteșugul țesutului.

Dar cea mai grozavă aventură a lui a fost probabil cea din 1995, când Eustace a avut ideea de a străbate America de la un capăt la altul călare. L-au însoțit fratele său mai tânăr, Judson, și o prietenă de familie. A fost un capriciu nebunesc. Eustace nu era sigur dacă e posibil sau legal să străbați călare America. Așa că a mâncat o cină copioasă de Crăciun cu familia, s-a încins cu o pușcă, și-a pregătit o șa veche de optzeci de ani care aparținuse cavaleriei americane (atât de uzată pe alocuri încât Eustace simțea între picioare căldura animalului în timp ce călărea), s-a urcat pe cal și a pornit-o. Eustace estima că el și tovarășii lui ar fi putut să ajungă la Pacific înainte de Paște, deși toți cei cărora le spunea acest lucru îi râdeau în nas.

Cei trei călăreți au tot galopat, parcurgând aproape 80 de kilometri pe zi. Mâncau căprioare lovite de mașini și supă de veveriță. Dormeau în șoproane și în casele localnicilor plini de venerație, dar când au ajuns în Vestul uscat și liber, cădeau de pe cal în fiecare noapte și adormeau pe pământ, în locul în care căzuseră. Într-o după-amiază, era cât pe ce să fie omorâți de niște semiremorci care deviaseră de la traiectoria lor, în timp ce caii o luaseră razna pe un pod interstatal aglomerat. În Mississippi, era cât pe ce să fie arestați pentru că umblau fără cămăși pe ei. În San Diego, au priponit caii pe un petec de iarbă între un centru comercial și o autostradă cu opt benzi. Au dormit acolo în noaptea aia și au ajuns la Oceanul Pacific a doua zi după-amiază. Eustace Conway a intrat imediat cu calul în valuri. Mai erau zece ore până la Paște. Traversase țara în 103 zile, stabilind, deși era la capătul puterilor, un record mondial.

De la un un capăt la altul, americanii din toate categoriile sociale posibile și imaginabile și-au ridicat privirile spre Eustace Conway pe calul său și i-au spus, melancolic: „Ce n-aș da să pot face ca tine.”

Și fiecăruia în parte, Eustace îi răspundea: „Poți.”

Dar o iau înaintea poveștii.

Eustace Conway s-a născut în Carolina de Sud în 1961. Familia Conway locuia într-o casă de la periferia orașului, confortabilă, într-un cartier nou, plin de clădiri identice, dar chiar în spatele casei se afla o superbă bucată de pădure, care încă nu fusese tăiată pentru exploatarea imobiliară. Era de fapt o pădure sălbatică, fără prea multe poteci prin ea. Era o pădure din lumea veche, încă plină de capcane și de urși. Și acolo tatăl lui Eustace Conway – pe care îl chema tot Eustace Conway și care știa tot – își ducea fiul pentru a-l învăța cum să recunoască plantele, păsările și mamiferele din sudul Americii. Se plimbau împreună prin pădurea aceasta ore în șir, uitându-se în sus la copaci și vorbind despre forma frunzelor. Iată deci primele amintiri ale lui Eustace Conway: orizontul cosmic al pădurii; petele de lumină oblice străbătând acoperișul verde al naturii; vocea lămuritoare a tatălui; drăgălășenia unor cuvinte cum ar fi *salcâm*, *mesteacăn* și *tulipier*; nou descoperita plăcere intelectuală a studiului, sporită de senzația fizică aparte a acestui căpșor de țânc încă șovăielnic care se lăsa așa de tare pe spate încât ar fi putut să cadă în efortul de a se uita în sus atât de mult și la atât de mulți copaci atât de multă vreme.

În rest, de-a lungul anilor, mama a fost cea de la care a învățat Eustace. Ea l-a învățat să trăiască în cort, să pună momeala în cârlig, să facă focul, să se descurce cu sălbăticiunile, să împletească funii din iarbă și să găsească lut în albia râurilor. Ea l-a învățat să citească niște cărți cu titluri minunate, cum ar fi *Davy Crockett: Young Adventurer* (*Davy Crockett: tânăr aventurier*) și *Wild Wood Wisdom* (*Înțelepciunea pădurii sălbatice*). Ea l-a învățat să coasă pielea de cerb. Ea l-a învățat cum să facă totul cu o meticulozitate pătimașă. Mama lui Eustace Conway nu semăna prea tare cu celelalte mame din vremea aia. Era un pic mai îndrăzneată decât majoritatea mamelor din sudul Americii de la începutul anilor '60. Fusese crescută ca un băiat, într-o tabără de vară pe care familia ei o avea în munții din Asheville, în Carolina de Nord. Era o fată băiețoasă și mândră de acest lucru, o călăreață desăvârșită și un pădurar destoinic care, la douăzeci de ani, își vânduse flautul de argint pentru o călătorie în Alaska, unde a stat în cort lângă un râu, cu o pușcă și cu un câine.

Pe vremea când Eustace avea cinci ani, pădurea din spatele casei lui a fost reperată de piața imobiliară, dar familia s-a mutat curând după aceea într-o

casă cu cinci camere dintr-un alt cartier de la periferie: la Gastonia, din Carolina de Nord, unde în spatele casei era o altă pădure deasă. Doamna Conway i-a lăsat pe Eustace și pe frații lui mai mici să se plimbe prin pădure din momentul în care au început să meargă – cu picioarele goale, fără tricouri și fără supraveghere –; de dimineață până seara, în fiecare zi a copilăriei lor, cu excepția câtorva întreruperi, pentru a se duce la școală și la biserică (pentru că doamna Conway nu voia să crească niște *sălbatici*).

„Cred că n-am fost o mamă bună“, spune astăzi doamna Conway, dar nu e foarte convingătoare.

Celelalte mame din Gastonia erau firește îngrozite de această tehnică de creștere a copiilor, luată ca atare. Unele dintre ele, alarmate, o sunau pe doamna Conway să-i spună: „Cum să-ți lași copiii să se joace în pădure?! Acolo sunt șerpi veninoși!“

Treizeci de ani mai târziu, doamnei Conway încă i se mai pare amuzantă și adorabilă îngrijorarea lor.

„Doamne sfinte! spune ea. Copiii mei știau care este diferența între șerpii veninoși și șerpii obișnuiți! Se descurcau foarte bine în pădure.“

Pe scurt, istoria Americii este următoarea: a fost odată o Frontieră, și apoi n-a mai fost nici o Frontieră. Lucrul acesta s-a întâmplat destul de repede. Au existat indieni, apoi exploratori, apoi colonizatori, apoi orașe, și apoi orașe mai mari. Nimănui nu i-a păsat – până când sălbăticia a fost definitiv îmblânzită, moment în care toată lumea a vrut sălbăticia înapoi. În epidemia generală de nostalgie care a urmat (spectacolul despre Vestul Sălbatic al lui Buffalo Bill, tablourile înfățișând cowboy ale lui Frederic Remington) a apărut o panică foarte specifică, de natură culturală, înrădăcinată în întrebarea: *Ce vor deveni băieții noștri?*

Problema era că, în timp ce povestea clasică a majoratului european înfățișa un băiat provincial care se mută la oraș și se transformă într-un gentilom rafinat, tradiția americană evoluase tocmai invers. Băiatul american ajungea la majorat *părăsind* civilizația și tăind-o peste dealuri. Aici își lepăda manierele cosmopolite și devenea un bărbat robust și priceput. Nu un gentilom, nu uitați, ci un bărbat.

Acest american crescut în sălbăticie era un bărbat de o speță aparte. Nu era

un intelectual. Nu avea nici un interes pentru studiu sau pentru gândire. Avea, cum a observat Tocqueville, „un fel de dezgust pentru tot ce este vechi“. În schimb, putea fi văzut, după cum îl descrie exploratorul John Frémont pe *über*-colonistul din primele generații, Kit Carson, „călărind pe un cal superb, fără șa, cutreierând preriile cu capul gol“. Așa, sau răsucindu-și puternicul topor deasupra capului și din când în când „doborând la pământ cedri și stejari“, după cum văzuse un vizitator străin extrem de impresionat din secolul XIX.

De fapt, pentru toți vizitatorii străini din secolele XVIII și XIX, bărbatul american era practic o atracție turistică în sine, aproape la fel de fascinantă ca și Cascada Niagara sistemul ambițios de autostrăzi sau indienii aceia exotici. Nu toată lumea era înnebunită după el, desigur. („Nu există poate nici un alt popor, chiar dacă nu-i excludem pe francezi, care să fie la fel de încrezut ca acel american, atrăgea atenția un observator britanic din 1818. Orice american crede că e imposibil ca un străin să-l poată învăța ceva și că propriul său cap conține o enciclopedie.“) Totuși, orice s-ar fi întâmplat, toată lumea părea să fie de acord că era vorba despre un nou tip de ființă umană și că ceea ce definea bărbatul american mai mult decât orice altceva era ingeniozitatea lui, născută din încercarea de a smulge o Lume Nouă din sălbăticia virgină. Nestânjenți de restricțiile de clasă, de birocrăție sau de mizeria urbană, acești americani făceau pur și simplu mai multe lucruri într-o zi decât își putea cineva imagina. Concluzia: nimeni nu putea să creadă cât de repede munceau acești indivizi.

Gottfried Duden, născut în Germania, a călătorit prin Vestul american în 1824 în căutarea unor gospodării potrivite pentru familiile germane care doreau să emigreze în America, și le povestea uluit celor de-acasă: „În America de Nord, lucrări de construcție care în țările europene nu sunt terminate în secole întregi, sunt încheiate în câțiva ani, prin colaborarea voluntară a cetățenilor.“ Pe vremea vizitei lui Duden, de exemplu, fermierii din Ohio erau ocupați cu realizarea unui canal lung de 370 de kilometri, fără ajutorul vreunui inginer cu diplomă. Duden a văzut prosperând „orașe mari și superbe“ în locul unde, cu doi ani în urmă, nu existau nici măcar orașele. A văzut drumuri noi, poduri noi, „mii de ferme noi“ și „sute de vapoare cu aburi“, toate noi, fabricate manual, proiectate ingenios și perfect funcționale.

Bărbatul american avea ceva de făcut? Ei bine, făcea pur și simplu ce era de făcut.

Această noțiune de cetățean al lumii, îndrăzneț și priceput, era o idee extrem de atrăgătoare. Autoarea engleză de jurnale de călătorie, Isabel Bird, celebră pentru proza ei calmă și detașată, pare să se abțină cu greu să nu strige: *Așa da!* când îi lasă în urmă pe bărbații aspri pe care îi tot întâlnea de-a lungul Americii anilor 1850:

„Este imposibil să-ți faci o idee despre «Bărbații Vestului» dacă nu ai văzut o dată măcar un astfel de specimen... înalți, frumoși, cu pieptul larg, atletici, cu nasul acvilin, cu ochi pătrunzători de culoarea cenușii, cu bărbi și plete cârlionțate castanii. Poartă jachete de piele, pantaloni de călărie din piele, cizme mari cu marginea brodată, piteni de argint și șepci din pânză roșie, lucrate cu un fir de aur un pic uzat, fără îndoială un cadou de la cele cândva îndrăgostite de trăsăturile și de aspectul nonșalant al vânătorilor. Plictiseala dă bir cu fugiții în prezența lor: știu să spună povești, să fluiera melodii și să cânte... Suflete vesele și fericite, spunând povestea picantă a vieții din Vest, suflete cavalierești în felul lor de a se purta și libere ca vântul.“

Uite care-i treaba, eu n-am fost acolo. E greu de spus cât de mult din această retorică se bazează pe adevăr și cât este produsul unei prese străine impresionabile, nerăbdătoare să depună mărturie despre Următoarea Mare Chestie. Ceea ce știu este că noi, americanii, am fost trași pe sfoară. Am crezut-o și am adăugat-o tocăniței deja entuziaste a automitologizării autohtone până când am gătit o noțiune perfect universală despre cum era Bărbatul american și cum ajungeai să fii Bărbatul american. El era Pecos Bill². Era Paul Bunyan³. Schimba cursul râurilor cu ajutorul puternicului său topor albastru, mâna caii sălbatici folosind șerpă cu clopoței în loc de hățuri, și era un erou atotputernic făurit într-o comuniune revelatoare cu Frontiera. Toată lumea știa asta.

². Cowboy legendar (n. tr.).

³. Un tăietor de lemne mitologic ce apare în poveștile din folclorul american (n. tr.).

Așa că Frederick Jackson Turner nu era singura persoană emoționată când l-a ajuns vestea în 1890, venită de la Departamentul Recensământului, că

Frontiera americană fusese în mod oficial și definitiv închisă. Dar el a fost primul care s-a întrebat ce înseamnă această închidere pentru generațiile viitoare. Emoția lui s-a extins. Fără experiența sălbăticiei, ce aveau să devină băieții noștri?

Vai, ar putea deveni niște efeminați, niște răsfățați, niște decadenți!

Doamne ferește, ar putea deveni *europeni*!

L-am întâlnit pe Eustace Conway pentru prima dată la New York, tocmai acolo unde nu te gândești. Era în 1993.

L-am întâlnit pe Eustace prin intermediul fratelui său, Judson, care este cowboy. Am lucrat cu Judson la o fermă în Munții Stâncoși, statul Wyoming. Era pe vremea când aveam douăzeci și doi de ani și mă purtam ca o cowgirl din Vest – ceea ce necesita multă prefăcătorie, dată fiind realitatea incomodă că eram o fostă jucătoare de hochei pe iarbă din Connecticut. Dar mă dusesem în Wyoming pentru că eram în căutarea unei educații și a unei autenticități pe care nu credeam că le pot găsi în altă parte decât pe Frontiera americană, sau pe ceea ce mai rămăsese din ea.

Căutam această Frontieră americană la fel de serios cum o căutaseră părinții mei cu două decenii în urmă, când cumpăraseră trei pogoane de pământ în Noua Anglie și când se credeau pionieri – creșteam găini, capre și albine, mâncam numai ce cultivam, țeseam noi înșine hainele pe care le purtam, ne spălam pe cap într-o cisternă cu apă de ploaie și ne încălzeam casa (doar două camere din ea) cu lemne de foc pe care le spărgem noi înșine. Părinții mei ne-au dat mie și surorilor mele o educație de secol XIX, pe cât de aspră posibil, deși trăiam spre sfârșitul mandatului lui Reagan, într-una dintre comunitățile cele mai bogate din Connecticut, iar mica noastră fermă insulară de pe Frontieră se întâmpla să se afle pe una dintre autostrăzile principale, la numai un kilometru și jumătate de sala de sport regională.

Ei, și? Ce-i cu asta? Ne încurajau pe sora mea și pe mine să nu ținem seama de realitate. Culegeam mure din șanțurile de pe marginea autostrăzii în rochițele noastre făcute de mână, în timp ce mașinile treceau pe lângă noi în goană și semiremorcile făceau să ne tremure pământul sub picioare. Ne duceam la școală cu mânecile pline de lapte de capră uscat de la mulsul de dimineață. Ni se spunea să disprețuim valorile culturii care ne înconjură și să ne concentrăm în schimb pe această credință americană sacră și veche:

ingeniozitatea este aproape de divinitate.

Prin urmare, nu e probabil o surpriză că la vârsta de douăzeci și doi de ani am hotărât că studiile postuniversitare sau asumarea unei cariere respectabile nu m-ar mulțumi. Aveam alte aspirații. Doream să aflu limitele ingeniozității mele, și acestea, credeam eu, puteau fi învățate numai într-un loc ca Wyomingul. Mă inspirau exemplul părinților mei și sfatul înălțător al lui Walt Whitman dat băieților americani din secolul XIX: „Nu vă mai înălțați prin manualele școlare! Înălțați-vă prin propria voastră țară! Mergeți spre vest și spre sud! Mergeți printre bărbați, în spiritul bărbaților! Stăpâniți caii, deveniți trăgători de elită și vâslași destoinici...”

Cu alte cuvinte, m-am dus în Wyoming ca să devin un bărbat adevărat.

Îmi plăcea munca la fermă. Eram o deschizătoare de drumuri. Călăream în sălbăticie, stăteam în jurul focului, beam și istoriseam și înjuram și vorbeam stâlcit și practic înscenam un spectacol clasic de falsă autenticitate. Când veneau străinii în Wyoming și mă întrebau de unde aterizasem acolo, le răspundeam: „Din Lubbock, Texas.” Atâta vreme cât nu-mi puneau nimeni nici o altă întrebare, eram în general capabilă să trec drept o cowgirl autentică. Cowboy-i de la fermă aveau chiar o poreclă autentică de cowgirl pentru mine. Mă numeau Vâlvătaia.

Dar numai pentru că le cerusem să o facă.

Eram o escroacă desăvârșită și meticuloasă. Dar escrocheria mea, îndrăznesc să spun, se confunda cu drepturile și privilegiile mele de tânăr cetățean american. Urmam ritualul național. Nu eram mai impustoare decât fusese Teddy Roosevelt cu un secol înainte, când plecase din New York ca filfizon răsfățat și se îndreptase spre Vest ca să devină un bărbat viguros. Trimitea acasă scrisori pline de îngâmfare și mulțumire de sine, lăudându-se cu experiențele lui aspre și cu garderoba sa machistă. („Te-ai distra dacă m-ai vedea, îi scria Roosevelt unui prieten din est, cu sombrero-ul meu larg, cu o cămașă din piele de cerb plină de franjuri și mărgelă, cu pantaloni din piele de cal sau pantaloni de călărie, și cizme din piele de vițel, cu un căpăstru împletit și cu piteni de argint.”) Cunosco scrisoarea asta. Am scris-o eu însămi, de zeci de ori, pentru zeci de destinatari. („Am cumpărat o pereche de cizme din piele de șarpe cu clopoței săptămâna trecută, le scriam de la fermă părinților mei în 1991, și deja le-am tocit ca dracu' muncind la vite, dar, la

naiba, doar pentru asta sunt făcute.“)

Pe Judson Conway l-am întâlnit în prima zi când am ajuns la fermă. A fost primul om pe care l-am văzut după ore în șir de condus prin munții din Wyoming, și într-un fel m-am îndrăgostit de el. Nu m-am îndrăgostit de Judson la modul „Hai să ne luăm!“, ci la modul: „Doamne Dumnezeule!“ Pentru că iată cum era Judson Conway pe vremea aceea: subțirel, arătos, ascuns puțin sub o pălărie de cowboy și fermecător de prăfuit. A fost de ajuns să se plimbe agale în jurul meu, cu mersul lui ușor legănat (scenă executată clasic, *à la* Hollywood: Iertați-mă-doamnă-dar-vin-de-la-drum-lung), și m-a cucerit.

Judson mă atrăgea pentru că eram femeie, pentru că era frumos și pentru că nu eram naibii oarbă, dar mai și recunoscusem în el o trăsătură fundamentală. Ca și mine, Judson avea douăzeci și doi de ani și era un escroc desăvârșit și total. Nu era un vestic mai autentic decât noua sa prietenă, Vâlvătaia. Și nu era un vestic mai autentic decât Frank Brown, celălalt cowboy de douăzeci și doi de ani care lucra la fermă – un student din Massachusetts care primise acolo porecla Cerbul. Și apoi era cowboy-ul-șef, Hank, care zbiera mereu: „Haideți să ne bătucim pielea, oameni buni!“ când trebuia să ieșim călare, dar al cărui tată era nimeni altul decât adjunctul procurorului general al statului Utah. Înscenam cu toții aceeași poveste.

Dar Judson era preferatul meu, pentru că lui îi plăcea spectacolul mai mult decât oricui altcuiva. El avea un ușor avantaj cultural față de noi, măcar pentru că venea din Sud, așa că putea vorbi tăgănat. Era și al naibii de calm. Lui Walt Whitman i-ar fi plăcut la nebunie cum trăia Judson. Judson era un bun trăgaci și un bun vâslaș, în plus călătorise prin America în vagoane de marfă și făcând autostopul, sărutase fete de pretutindeni și învățase să fie un mare povestitor și un vânător talentat. Și un călăreț atât de strălucit! Învățase de unul singur unele șmecherii cum ar fi să-și lege corpul în sus și în lateral când o ia calul la trap, și multe alte acrobații care nu erau foarte practice pentru lucrul la fermă, dar erau foarte amuzante.

Ne-am distrat împreună doi ani în șir acolo, în Wyoming, apoi fiecare a mers pe drumul lui. Dar am ținut legătura. Ca un bun soldat al Războiului Civil, Judson scria cu măiestrie și loial, folosind serviciile poștei. Nu telefona niciodată; scria. Și avea multe lucruri de spus, pentru că își construise o viață

deosebită: primăvara vâna porumbei acasă, în Carolina de Nord, vara era ghid pentru pescuit în Alaska, toamna, ghid de vânatoare de elani în Wyoming, iarna îi ajuta pe turiști să prindă trofee piscicole în Cheiurile Floridei.

„Am de gând să învăț să pescuiesc în ape sărate în speranța că voi căpăta o slujbă pe un vapor închiriat, mi-a scris odată, după prima lui vizită în Florida. Locuiesc cu un cuplu pe care l-am dus să călărească într-o zi prin Wyoming. Ne-am luat la vorbă și iată-mă... Am petrecut multă vreme în Parcul Național Everglades, privind păsările și luându-mă la trântă cu aligatorii.“

„Nu-mi câștig viața, îmi scria el în timpul primei sale călătorii în Alaska, ci doar o *trăiesc*.“

Judson s-a jurat mereu că o să vină într-o zi să mă vadă la New York, unde mă mutasem între timp. („Sunt pești în Hudson?“) Dar anii au trecut, el n-a venit, și nici nu mă așteptam de fapt s-o facă. („Te măriți, ai? mi-a scris el în cele din urmă, după o lungă scrisoare de la mine. Cred că mi-am amânat vizita prea mult...“) Și într-o zi, ani de zile după ce vorbiserăm ultima oară de la om la om, m-a sunat. Mare minune. Judson nu folosește niciodată telefonul, nu atâta timp cât există timbre foarte bune. Dar mesajul era urgent. Mi-a spus că zboară spre New York chiar a doua zi și că vine în vizită. Un moft, nimic mai mult, mi-a zis. Voia să vadă cum e o metropolă. Apoi a adăugat că vine și cu fratele lui mai mare, Eustace.

Și, într-adevăr, cei doi frați Conway au ajuns la New York în dimineața zilei următoare. Au coborât dintr-un taxi galben chiar în fața apartamentului în care locuiam: alcătuiau cea mai scandaloasă și mai nefirească priveliște. Pe de o parte frumosul Judson, arătând ca un flăcău din serialul *Bonanza*. Și chiar lângă el, fratele lui, Afurisitul de Davy Crockett.⁴

4. Colonel american din secolul XIX, erou popular și pionier (n. tr.).

Știam că era Afurisitul de Davy Crockett pentru că toată lumea pe stradă a început imediat să-i strige:

„Băi! Ăsta-i Afurisitul de Davy Crockett!“

„Uite-l pe Afurisitul de Davy Crockett!“

„Regele afuritei de Frontiere sălbate!“

Desigur, unii dintre newyorkezi l-au confundat cu Afurisitul de Daniel Boone⁵, dar toată lumea avea ceva de spus despre acest oaspete ciudat, care

se deplasa tiptil pe străzile Manhattanului, îmbrăcat în haine făcute de el însuși din piele de cerb și purtând un cuțit impresionant la brâu.

5. Pionier american (n. tr.).

Afurisitul de Davy Crockett.

Așa l-am întâlnit pe Eustace Conway.

După două zile, în ciuda decorului neverosimil al orașului New York, știam totul despre Eustace Conway. Într-o noapte, Judson, Eustace și cu mine ne-am dus să bem ceva într-un băruleț amărât din East Village și, în timp ce Judson era ocupat să danseze cu toate fetele frumoase și să povestească aventuri extraordinare despre viața la fermă, Eustace stătea lângă mine într-un colț și îmi explica liniștit cum trăise în ultimii șaptesprezece ani într-o tepee, ascuns în sudul Munților Apalași din Carolina de Nord. Locul unde își avea tabăra îl botezase Turtle Island (Insula broaștei țestoase), după legenda creaționistă a amerindienilor despre robusta broască țestoasă care poartă toată greutatea pământului în spate. Eustace mi-a spus că avea o mie de pogoane de pământ acolo în pădure – o rezervație liniștită și bine păstrată, cu un bazin hidrografic protejat.

Mi se părea ciudat că cineva care mănâncă oposumi și care se șterge la fund cu frunze a reușit să obțină o mie de pogoane de sălbăticie curată. Dar Eustace Conway era, după cum aveam să-mi dau seama, un tip extrem de isteț. Obținuse pământul încet și în timp, cu banii câștigați ținând prelegeri prin școlile din țară, învățându-i pe elevi cum să mănânce oposumi și cum să se șteargă la fund cu frunze. Pământul, spunea el, a fost singura investiție majoră din viața lui. Toate celelalte lucruri de care avea nevoie le putea face, construi, cultiva sau omorî. Vâna ca să mănânce, bea apa care izvora din pământ, își făcea singur hainele...

Eustace mi-a zis că oamenii erau tentați să-i romantizeze felul de viață. Pentru că prima dată când cineva îl întreabă cum își câștigă existența, el răspunde mereu: „Trăiesc în pădure.“ Atunci oamenii devin visători și răspund: „Ah! Pădurea! Pădurea! Ce mult iubesc pădurea!“, ca și cum Eustace și-ar petrece zilele sorbind roua de pe florile de trifoi. Nu asta însemna, pentru Eustace Conway, viața în pădure.

Cu câțiva ani în urmă, de exemplu, ieșind iarna să vâneze căprioare, a dat peste un cerb splendid păscând prin desiș. Eustace a tras cu arma. Cerbul a căzut la pământ. Neștiind dacă-l omorâse sau nu, Eustace a așteptat și-a tot așteptat să vadă dacă se ridică și dacă încearcă s-o ia la fugă. Nici o mișcare. Încet, ușor, Eustace s-a furișat spre locul unde căzuse animalul: cerbul zăcea într-o rână, scoțând aburi și sânge pe nări. Ochii animalului se mișcau; era încă viu.

„Frate, ridică-te! i-a strigat Eustace. Ridică-te ca să termin cu tine!“

Animalul nu se mișca. Lui Eustace nu-i plăcea deloc să-l vadă zăcând acolo, viu și rănit, dar nici nu voia să-i distrugă frumosul cap trăgând așa de aproape, prin urmare și-a scos cuțitul de la cingătoare și i l-a înfipt în jugulară. Și cerbul s-a ridicat, de data asta foarte viu, dând din coarne. Eustace l-a prins de coarne, ținând strâns cuțitul, și cei doi au început lupta: s-au zvârcolit printre copaci, s-au rostogolit pe deal în jos, cerbul zvârlea din copite, Eustace încerca să-i abată coarnele grele spre copaci și spre stânci. În cele din urmă Eustace și-a luat o mână de pe coarnele cerbului și i-a tăiat gâtul, de la dreapta la stânga, despicându-i venele, arterele și traheea. Dar cerbul s-a mai zbatut o vreme, până când Eustace i-a băgat capul în pământ, îngenunchindu-i pe ceafă și sufocând animalul în agonie. Apoi și-a băgat mâinile în gâtul cerbului și s-a mânjit cu sângele lui pe toată fața, plângând și râzând și aducând o rugăciune extatică de mulțumire universului pentru creatura aceea care își sacrificase atât de curajos viața ca să o hrănească pe a sa.

Iată ce însemna să trăiești în pădure pentru Eustace.

În dimineața de după conversația noastră de la bar, i-am dus la plimbare pe frații Conway în parcul Tompkins. Acolo l-am pierdut pe Eustace. Nu-l mai găseam nicăieri și începusem să mă îngrijorez, gândindu-mă că nu este în elementul lui, deci e neajutorat și vulnerabil. Când l-am găsit, purta o conversație agreabilă cu cei mai înspăimântători traficanți de droguri, niște personaje cu care n-ai vrea să dai ochii niciodată. Îi oferiseră lui Eustace Conway niște cocaină, el a refuzat-o politicos, dar acum era absorbit într-o discuție cu ei pe alte teme.

„Băi, îl întrebau traficanții de droguri când am ajuns eu, unde-ai cumpărat

cămașa asta de toxicoman?”

Eustace le-a explicat traficantilor de droguri că de fapt cămașa nu era cumpărată, ci făcută de el. Dintr-o căprioară. Le-a povestit cu amănunte cum a împușcat căprioara cu o flintă care merge cu praf de pușcă negru, cum a jupuit animalul („chiar cu acest cuțit!“), cum a frecat pielea cu creierul căprioarei, ca să devină mai moale, și cum a cusut apoi cămașa, folosind fire trase din mușchii de lângă coloana vertebrală a căprioarei. Le spunea traficantilor că nu era o treabă prea dificilă, că și ei ar fi putut s-o facă. Iar dacă vin să-l vadă în casa lui de la munte, la Turtle Island, îi va învăța o grămadă de lucruri minunate despre cum să trăiești din ce-ți oferă natura.

I-am zis: „Eustace, trebuie să plecăm.“

Traficanții au dat mâna cu el și i-au zis: „La naiba, *Hustice*. Ești o figură.“

Dar așa se poartă Eustace mereu, cu toată lumea – profitând de orice ocazie pentru a-i învăța pe alții despre natură. Ceea ce înseamnă că Eustace nu e doar un eremit sau un hipiot și nici măcar un supraviețuitor. El nu trăiește în pădure pentru că se ascunde de noi sau pentru că știe să cultive buruieni excelente, sau pentru că adună arme pentru iminentul război rasial. El locuiește în pădure pentru că acolo îi e locul. Mai mult, încearcă să-i facă și pe alții să se mute în pădure cu el, pentru că e convins că are această chemare specială – nici mai mult nici mai puțin decât să salveze sufletul colectiv al nației americane prin reintroducerea conceptului de comuniune revelatoare cu Frontiera. Cu alte cuvinte, Eustace crede că este Omul Destinului⁶.

⁶. Titlul unei piese de George Bernard Shaw (n. tr.).

Eustace a creat Turtle Island – cosmosul său perfect, făcut de el însuși, pe o mie de pogoane – ca o structură fundamentală pentru învățare, o universitate brută, o mănăstire în sălbăticie. Toate acestea pentru că, după ani de zile de studiu al societăților primitive și după experiențe nenumărate de transformare personală în sălbăticie, Eustace și-a format o dogmă puternică. Este convins că America modernă poate să înceapă să inverseze procesul inherent de corupție, de lăcomie și de stagnare doar prin alimentarea extazului ce vine din întâlnirile față în față cu ceea ce el numește „înalta artă și divinitate a naturii“.

Credința lui este că noi, americanii, prin lupta noastră constantă pentru confort, stârpim frumusețea aspră și edificatoare a adevăratului nostru mediu

și înlocuim această frumusețe cu un „mediu“ lipsit de primejdii, dar fals. Ceea ce vede Eustace este o societate care se autodistruge în mod constant, se poate spune, prin propria sa supra-ingeniozitate. Inteligenți, ambițioși, mereu în căutarea unei eficiențe sporite, noi americanii am reușit, în două scurte secole, să creăm o lume a confortului permanent printr-o simplă apăsare pe buton. Nevoile fundamentale ale umanității – hrana, îmbrăcămintea, adăpostul, distracția, transportul și până și plăcerea sexuală – nu mai necesită nici un efort, nu mai e nevoie să le ritualizezi și nici măcar să le înțelegi. Toate aceste lucruri ne sunt puse la dispoziție în schimbul unei anumite sume de bani. Sau pe credit. Asta înseamnă că nimeni nu mai are nevoie să știe să *facă* ceva, e de ajuns o competență îngustă care să-ți permită să câștigi destui bani pentru a plăti pentru bunurile și serviciile vieții moderne.

Dar, înlocuind fiecare provocare cu o scurtătură, se pare că am pierdut ceva, iar Eustace nu este singurul care simte această pierdere. Suntem din ce în ce mai deprimați și mai neliniștiți – și nu din senin. Desigur, toate aceste bunuri și servicii au fost adoptate pentru a economisi timp. Dar timp *pentru ce*? Creând un sistem care ne satisface fiecare dorință fără să ne ceară mari eforturi sau trudă, acum putem umple aceste ore cu...?

Ei bine, în primul rând cu televizorul – cu toptanul, ore în șir, zile întregi și săptămâni și luni din viața tuturor americanilor. De asemenea, cu serviciul. Americanii petrec din ce în ce mai multe ore la serviciu în fiecare an; în aproape fiecare familie, ambii părinți (dacă *există* ambii părinți) trebuie să lucreze cu normă întreagă în afara căminului pentru a plăti pentru toate aceste bunuri și servicii. Asta înseamnă multe deplasări. Mult stres. Mai puține legături cu familia și cu comunitatea. Mâncare de la fast food consumată în mașină pe drumul spre și de la serviciu. O sănătate din ce în ce mai șubredă. (America este cu siguranță societatea cea mai grasă și mai inactivă din istorie, și punem pe noi tot mai multe kilograme în fiecare an. Se pare că avem același dispreț pentru trupurile noastre ca și pentru resursele naturale; dacă un organ vital se strică, în fond și la urma urmei, vom crede întotdeauna că putem pur și simplu să cumpărăm unul nou. Altcineva o să se ocupe de asta. În același fel în care credem că vom planta o altă pădure într-o zi, dacă o ștergem de pe fața pământului pe cea de acum. În cazul în care observăm c-am șters-o de pe fața pământului.)

E multă aroganță într-o astfel de atitudine, dar – mai mult decât atât – e și o profundă alienare. Nu mai avem ritm. Pur și simplu. Dacă nu ne mai cultivăm proviziile alimentare noi înșine, ce nevoie mai e să ne batem capul gândindu-ne, de pildă, la anotimpuri. Ce diferență mai e între iarnă și vară dacă putem să mâncăm căpșuni în fiecare zi? Dacă putem să menținem temperatura din casele noastre la un nivel confortabil de 21°C tot timpul anului, e oare nevoie să ne dăm seama că vine toamna? Trebuie să ne pregătim pentru ea? Să o respectăm? Cu atât mai puțin ne gândim la ce înseamnă pentru noi, muritorii, că lucrurile mor în natură în fiecare toamnă. Și, când vine din nou primăvara, e oare nevoie să vedem această renaștere? Să ne gândim o clipă și poate să și mulțumim cuiva pentru ea? Să o sărbătorim? Dacă nu e nevoie să ieșim din casă decât pentru a ne duce cu mașina la serviciu, e oare nevoie să fim cât de cât conștienți de această forță vitală puternică, covârșitoare, extraordinară și veșnică ce crește și descrește în jurul nostru tot timpul?

Din câte se vede, nu. Pentru că se pare că nu ne mai pasă. Sau așa vede lucrurile Eustace Conway când se uită la America din jurul său. El vede oameni care nu mai țin pasul cu ciclurile naturale ce ne-au definit existența și cultura umană timp de milenii. Pierzând această legătură vitală cu natura, națiunea riscă să-și piardă umanitatea. În fond și la urma urmei nu suntem oaspeți extraterestri pe această planetă, ci locuitori firești și înrudiți cu fiecare ființă vie de aici. Acest pământ este cel din care am ieșit și cel în care vom sfârși când vom muri și, între timp, este căminul nostru. Și n-avem nici o șansă să sperăm să ne înțelegem pe noi înșine dacă nu înțelegem măcar puțin din casa noastră. Iată înțelegerea de care avem nevoie pentru a situa viețile noastre într-un context metafizic lărgit.

Eustace vede în schimb o priveliște care-ți îngheață sângele-n vine – suntem niște cetățeni atât de străini ritmurilor naturale, încât mergem prin viețile noastre ca simpli somnambuli, orbiți, asurziți și fără simțire. O existență robotizată într-un mediu sterilizat care amortește mintea, slăbește trupul și atrofiază sufletul. Dar Eustace crede că ne putem recupera omenescul. Atunci când contemplăm vârsta respectabilă a unui munte, pricepem. Când observăm ordinea minunată a apei și a luminii soarelui, pricepem. Când suntem atenți la fiecare nuanță din lumea noastră naturală, înțelegem în cele din urmă: fiecăruia dintre noi i s-a dat doar o singură clipă

orbitoare de viață aici pe Pământ, și trebuie să ne confruntăm cu realitatea cuprinși de smerenie și în același timp înălțați, supuși fiecărei legi din univers și recunoscători pentru participarea noastră scurtă, dar profundă, la el.

Într-adevăr, nu e un concept revoluționar. Orice ecologist din lume lucrează cu o filozofie care se bazează pe aceleași premise. Dar ceea ce-l deosebește clar pe Eustace Conway de toți ceilalți ecologiști este convingerea deosebită pe care a avut-o încă din copilărie că *propriul* său destin va fi cel care-i va trezi pe compatrioți din somnambulismul lor. El a crezut întotdeauna că numai el singur are această capacitate și această responsabilitate, că el trebuie să fie vasul schimbării. Un om, o viziune.

Și iată care este mai exact viziunea lui – că americanii vor intra unul câte unul în această utopie mistică a pădurii. Acolo, sub îndrumarea lui Eustace, își vor plânge slăbiciunea, neștiința și micimea încurajate de educația lor contemporană. Folosindu-și carisma, îi va duce pe oameni înapoi în sălbăticie, le va desface legăturile de la ochi, le va arăta panorama uimitoare a Frontierei neatinse și va spune: „Iată!“ Apoi se va da câțiva pași înapoi și va fi martor la trezirea lor.

Eustace și-a imaginat întotdeauna grupuri de copii care vin să participe la tabere de vară în sălbăticie, dar ar primi bucuroși și ucenicii adulți care, pe perioade mai lungi, ar studia viața în sânul naturii sub îndrumarea lui. Desigur, Eustace știe că e imposibil să-i tragă după el pe toți americanii, până la unul, de aceea e hotărât să iasă în lume cu mesajul său și să aducă pădurile la oameni – ducând cu el mirosul însuși al sălbăticiei în părul său, prin pielea sa și prin cuvintele sale. El își va propovădui și-și va preda doctrina în toate școlile, la toate târgurile de stat, în toate centrele comerciale, în toate parcările, în toate stațiile de benzină pe care le poate găsi. Va vorbi plin de pasiune oricărui om de afaceri, oricărei dădace, oricărei femei casnice, oricărei prostituate, oricărui milionar și oricărui drogat din America.

Cu energia lui Eustace și prin exemplul său – a fost întotdeauna sigur de asta – americanii se vor transforma încetul cu încetul. Vor crește, vor învăța și vor fi din nou puternici și ingenioși. Apoi vor pleca de lângă Eustace și vor răspândi noua lor cunoaștere printre frații lor. În această manieră evanghelică, viziunea lui Eustace Conway despre un acord perfect cu natura se va răspândi și se va tot răspândi printre familii, peste orașe, peste țări și state până când

vom fi toți capabili să trăim ca Eustace – să ne cultivăm hrana, să ne producem hainele, să facem focul folosind două bețișoare și să recunoaștem omenescul nostru rănit. Astfel, atât marea noastră națiune, cât și planeta noastră sfântă vor fi salvate.

În orice caz, acesta era planul său.

Îndrăzneț? Desigur. Totuși, *e* ceva cu omul ăsta...

Eustace nu se dă bătut cu ușurință. După cum atestă plin de încântare fratele lui, Judson și după cum am văzut eu însămi mai târziu, talentele lui Eustace în sălbăticie sunt într-adevăr multe. Este competent în multe domenii. Este fizic și psihic predestinat să fie îndemânatic. Are o vedere perfectă, un auz perfect, un echilibru perfect, reflexe perfecte și o concentrare perfectă. Are mușchi lungi, pe o structură osoasă ușoară dar solidă, ca un alergător înnăscut de curse medii. Corpul său poate să facă orice îi cere Eustace. Minte lui, la fel. I se expune o idee sau i se arată un proces o singură dată și Eustace a înțeles tot, a reținut tot și începe imediat să le îmbunătățească, folosindu-se de propriile lor principii. Este mult mai atent față de tot ce-l înconjoară decât oricine altcineva din cei pe care-i cunosc. Minte lui funcționează, cum scria Henry Adams despre mintea primilor coloniști americani, „pur și simplu ca un instrument de tăiat, practic, economic, ascuțit și direct“.

Și acest tip de minte face posibilă o onestitate solidă. Așa că, atunci când l-am întrebat: „Există ceva ce *nu poți* să faci?“ Eustace mi-a răspuns: „Ei bine, nimic nu mi s-a părut niciodată prea greu.“ Cu alte cuvinte, Eustace are siguranța de sine care să susțină convingerea sa că poate schimba lumea. Asta, pe lângă voința de nestrămutat și viziunea ermetică despre lume a unui reformator înnăscut. Și mai are și multă carismă, pe care o folosește cu nonșalanță în orice interacțiune pe care o are cu cineva.

Am fost să-l văd pe Eustace la Turtle Island pentru prima dată în 1995. Când eram deja la jumătatea sejurului meu, Eustace a trebuit să părăsească muntele, și m-am dus cu el. Trebuia să părăsească pădurea, după cum o făcea adesea, pentru a-i învăța pe alții *despre* pădure, ca să câștige niște bani și să-și propovăduiască evanghelia. Așa că am traversat Carolina de Nord până la o mică tabără de vară a cărei tematică era educația privind mediul înconjurător. Un grup de adolescenți s-a furișat în sala de mese a taberei pentru

evenimentul serii, iar mie mi s-au părut niște coate goale – greoi, lipsiți de respect, îmbrâncindu-se unul pe altul, zbierând și râzând. Eustace trebuia să-i facă pe puștii ăștia să se entuziasmeze față de natură.

Mi-am zis: *Chestia asta n-o să se termine bine.*

Eustace, îmbrăcat cu blugi și cu o cămașă de pânză, nu din piele de cerb, s-a îndreptat spre scenă, unde era microfonul. Purta în jurul gâtului doi colți mari de coiot. La cingătoare, cuțitul.

Îmbrânciturile, strigătele și râsetele au continuat.

Eustace, zvelt și serios, s-a postat lângă microfon cu mâinile în buzunare. Și, după un lung moment de tăcere, a zis: „Sunt un om care vorbește încet, așa că în seara asta sunt nevoit să vorbesc încet.“

Îmbrânciturile, strigătele și râsetele au încetat. Toți adolescenții ăia trăsniți se holbau la Eustace Conway, hipnotizați. Chiar așa – o tăcere mormântală. Vă jur. Era ca în afurisitul de *To Sir, with Love*.⁷

⁷. *Domnului profesor, cu dragoste*, celebru film american despre un profesor de culoare într-o școală cu elevi predominant albi (n. tr.).

— M-am mutat în pădure când aveam șaptesprezece ani, a început Eustace. Nu eram cu mult mai în vârstă decât sunteți voi astăzi...

Și apoi le-a vorbit despre viața lui. Puștii încremeniseră, puteai să-i pici cu ceară și n-ar fi simțit nimic. Eustace le-a povestit despre supraviețuirea în sălbăcie și despre isprăvile lui, dar le-a vorbit și despre diferența dintre lumea cutiilor și lumea cercurilor.

— Eu trăiesc, le spunea Eustace, în natură, unde toate lucrurile sunt legate unele de altele și sunt circulare. Anotimpurile sunt circulare. Planeta este circulară, la fel și traiectoria soarelui. Cursul apei pe pământ este circular, căzând din cer și circulând prin lume pentru a alimenta viața și a se evapora din nou. Locuiesc într-o tepee circulară și fac focul în cerc, și când cei care-mi sunt dragi vin să mă vadă, stăm în cerc și vorbim. Ciclurile vitale ale plantelor și animalelor sunt circulare. Locuiesc în aer liber, unde pot vedea toate aceste lucruri. Oamenii din vechime înțeleseseră că lumea noastră este un cerc, dar oamenii moderni au pierdut din vedere acest lucru. Nu vreau să locuiesc într-o clădire, pentru că o clădire este un loc mort în care nu crește nimic, în care nu curge apa și în care viața se oprește. Nu vreau să trăiesc într-

un loc mort. Oamenii spun despre mine că nu trăiesc în lumea reală, dar americanii moderni sunt cei care trăiesc într-o lume falsă, pentru că au ieșit din cercul firesc al vieții. Am văzut cel mai limpede cercul vieții când am străbătut călare America și am dat peste cadavrul unui coiot care murise nu demult. Animalul era mumificat de căldura deșertului, dar în jurul lui avea un cerc luxuriant, o linie subțire de iarbă proaspătă și verde. Pământul împrumuta hrană din acel animal și se regenera. Ce vedeam nu-mi vorbea despre moarte, mi-am dat eu seama; ci despre viața eternă. Am luat dinții coiotului și mi-am făcut acest colier pe care-l vedeți aici, care stă un cerc în jurul gâtului meu, ca să nu uit niciodată lecția pe care-am învățat-o. Mai trăiesc oamenii astăzi în cercuri? Nu. Trăiesc în cutii. Se trezesc în fiecare dimineață într-o cutie, care le ține loc de dormitor, când o cutie din apropierea lor începe să țiuiască ca să le spună că e momentul să se trezească. Apoi mănâncă micul dejun dintr-o cutie și o aruncă această cutie într-o altă cutie. Părăsesc apoi cutia în care locuiesc ca să intre într-o cutie cu roți care-i duce la serviciu, o altă mare cutie împărțită în minuscule cutii cubice unde o mână de oameni își petrec zilele stând și holbându-se la cutiile calculatoarelor din fața lor. Când ziua ia sfârșit, toată lumea intră în cutia lui cu roți și se întoarce în cutia care-i ține loc de casă și-și petrece seara holbându-se la cutiile televizoarelor ca să se distreze. Ascultă muzică dintr-o cutie, mănâncă mâncarea dintr-o cutie, își țin hainele într-o cutie, își trăiesc viața într-o cutie! Cei pe care vi-i descriu nu seamănă cu cineva cunoscut?

Deja puștii râdeau și aplaudau.

— Spargeți cutia! spunea Eustace. Nu trebuie să trăiți așa pentru că oamenii vă spun că e singurul mod în care o puteți face. Nu sunteți legați cu cătușe de propria voastră cultură! *Nu* așa a trăit omenirea timp de mii și mii de ani, și *nu* este acesta singurul mod în care putem trăi în zilele noastre!

După încă o oră asemănătoare, au urmat aplauze necontrolate, ca la o predică de evanghelizare. După discurs, Eustace s-a așezat pe marginea scenei, bând din plosca de sticlă pe care o are tot timpul la el, plină de apă proaspătă de izvor de la Turtle Island. Adolescenții s-au apropiat respectuoși, temători, în timp ce directorul taberei îi strângea mâna entuziasmat și, discret, îi dădea un plic cu un cec generos. Adolescenții s-au adunat mai aproape în jurul lui. Cel mai tare, cel mai rău tip din gașcă a venit să se așeze chiar lângă

Eustace. Și-a dus pumnul la inimă și a anunțat, cu o adevărată solemnitate: „Băi, ești tare. Ești o bombă.“ Eustace și-a dat capul pe spate și-a râs. Ceilalți din tabără s-au aliniat ca să dea mâna cu el și să-l bombardeze cu întrebări.

— Ai putea să faci focul chiar acum dacă ar fi nevoie?

— Da.

— Dacă cineva te-ar lăsa gol în mijlocul Alaskăi, ai putea să supraviețuiești?

— Cred că da. Dar mi-ar fi mult mai ușor dac-aș avea un cuțit.

— Ți-a fost frică prima dată când te-ai mutat în pădure?

— Nu. Lumea civilizată mă sperie mai tare decât pădurea.

— Părinții tăi s-au ofticit că te-ai mutat în pădure?

— Tata n-a înțeles de ce lăsam în urma mea o casă modernă, confortabilă, dar mama a înțeles.

— Te-ai îmbolnăvit vreodată?

— Rareori.

— Te duci vreodată la doctor?

— Niciodată.

— Știi să conduci o mașină?

— Cum crezi c-am ajuns aici în seara asta?

— Folosești vreo ustensilă modernă?

— Folosesc un ferăstrău cu lanț tot timpul ca să am grijă de pământul meu. Folosesc telefonul. Și gălețile din plastic. Doamne, gălețile din plastic sunt extraordinare! Am făcut o grămadă de găleți și cisterne eu însumi, din scoarță de copac și din ierburi – adică știu cum să fac să folosesc acele mijloace primitive de a transporta apa de colo până colo de multe ori – dar, credeți-mă, nu e nimic mai bun decât o găleată din plastic ca să-ți faci treaba mai repede! Sunt minunate! Le ador!

— Ai o periută de dinți?

— Pentru moment, nu.

— Ai o perie de păr?

— Aveam cândva o perie din porc spinos. Dar n-o mai am.

— Ce-i aia o perie din porc spinos?

— O perie făcută cu spinii unui porc spinos.

— Cum ai pus mâna pe *așa ceva*?

— Un porc spinos mi-a salvat viața odată când mergeam pe drumul ce traversează Apalașii, așa că am făcut o perie de păr cu țepii lui, în semn de respect.

— Cum e posibil ca un porc spinos să-ți salveze viața?

— Dându-mi ceva de mâncare când eram mort de foame.

În acest moment, s-a așternut tăcerea pentru o vreme, în timp ce puștii încercau să-și imagineze toată treaba. Apoi unul dintre ei a zis „Aaa...” și imediat întrebările au continuat.

— De ce erai mort de foame?

— Pentru că nu era nimic de mâncare.

— De ce nu era nimic de mâncare?

— Pentru că era iarnă.

— Care a fost perioada cea mai lungă în care ai răbdat de foame?

— Probabil cele două săptămâni înainte să omor porcul acela spinos.

— Ne arăți și nouă peria din porc spinos?

— N-o mai am. Am adus-o odată la o întrunire ca cea de astăzi, să o arăt unor puști de vârsta voastră, și cineva mi-a furat-o. Vă puteți imagina cât de trist am fost?

— Ai o pușcă?

— Am mai multe puști.

— Ai omorât vreodată pe cineva?

— Nu.

— Ești însurat?

— Nu.

— De ce?

— Cred că n-am găsit încă femeia potrivită.

— Ai vrea să fii însurat?

— Mai mult decât orice pe lume.

— Nu te simți niciodată singur acolo în pădure?

Eustace a ezitat o clipă, zâmbind melancolic.

— Ba da, seara.

Mai târziu în aceeași seară, când am rămas singuri, Eustace mi-a mărturisit cât de adânc se întristează când petrece ceva vreme în preajma adolescenților

americani moderni. Da, se poate vorbi cu ei, dar oamenii nu înțeleg niciodată că pe el îl doare când vede cât sunt de ignorați puștii ăștia, cât sunt de indisciplinați în relațiile lor unii cu alții, cât de consumați sunt de poftele materiale și cât de neajutorat de nepricepuți sunt, într-un fel în care n-ai să-i vezi niciodată, spre exemplu, pe copiii Amish.

Dar eu nu eram prea atentă la plângerile lui Eustace, pentru că aveam o altă întrebare care-mi stătea pe limbă:

— Hei, ia spune-mi ce s-a întâmplat în seara asta. De fiecare dată când vorbești obții un astfel de rezultat?

— Da.

— De la toate vârstele, de la toate categoriile sociale?

— Da.

Am stat un pic pe gânduri.

— Ia spune-mi mai exact. De ce crezi că acești adolescenți erau așa de hipnotizați de prezența ta în seara asta?

Răspunsul lui Eustace a venit atât de repede, atât de ferm și rostit cu atâta răceală încât am simțit un fior pe șira spinării.

— Pentru că, a spus el, au văzut imediat că eram un om adevărat. Și probabil n-au mai întâlnit niciodată vreunul.

Capitolul 2

*Fiul meu, călăul meu,
Te iau în brațe,
Tăcut și mic și de-abia pe
picioare,
și trupul meu te încălzește.
Fiul meu, călăul meu, Donald Hall*

În iarna anului 1975, când Eustace Conway împlinise paisprezece ani, a început un nou jurnal și a scris fraza următoare, în loc de introducere:

„Eu, Eustace Conway, trăiesc într-o casă destul de mare din Gastonia, în Carolina de Nord. Am o mamă și un tată care mai trăiesc încă, am și doi frați (Walton și Judson) și o soră (Martha). Sunt foarte pasionat de meșteșugurile și de știința indienilor. Am organizat un grup de dansuri indiene de patru persoane, cu mine cu tot. Acestea sunt: eu, fratele meu Walton, fratele cel mare, Tommy Morris, un prieten apropiat ce locuiește la două case de a noastră, și de asemenea Pete Morris, fratele lui. Tatăl lor s-a sinucis cu doi ani în urmă, dar mama lor o să se recăsătorească în curând. Mă duc la Muzeul de Istorie Naturală Scheile de fiecare dată când am ocazia pentru că-mi place acolo și-mi plac oamenii de acolo. Aproape că am devenit un membru din echipa care lucrează la muzeu... Camera mea este ea însăși un muzeu. Am acoperit-o cu picturi indiene și cu poze cu indieni, cu piei de urși de la unchiul meu din Alaska, și cu multe unelte indiene pe care le-am făcut eu însumi. Nu mai e loc în camera mea pentru nimic altceva și e într-adevăr plină și mai am multe alte lucruri pe care nu le pot pune în ea.“

Eustace nu era un copil obișnuit. Era tot timpul ocupat. Se ducea în fiecare zi la școală, desigur, dar numai pentru că-l obligau să se ducă. După ore, se ducea cu bicicleta până la Muzeul Scheile, un mic muzeu de istorie naturală plin cu diorame prăfuite de pe vremea celui de-al Doilea Război Mondial –

dioramele erelor florei și faunei din Carolina de Nord. Și acolo începea adevărata zi de școală pentru Eustace; Eustace îi căzuse cu tronc domnului Alan Stout, directorul muzeului, și acesta îl primea întotdeauna cu bucurie în adăpostul minunat al lui Scheile.

Era greu pentru Eustace să reziste acestei tentații. Puștiul avea un zâmbet larg și minunat, atunci când catadicsea să zâmbească. Un copil atât de neobișnuit de atent! Atât de motivat și interesat de geologie, antropologie, istorie, biologie – de orice îi puteai oferi. Domnul Stout îl lăsa pe Eustace să se plimbe prin încăperile din spate ale muzeului ore în șir în fiecare zi, spre fericirea supremă a băiatului. („Domnul Stout știe mai multe despre indieni decât toate persoanele pe care le cunosc, spunea cu entuziasm Eustace în jurnalul său. Și este și un foarte bun pictor de acuarelă, pictează peisaje din Tennessee, unde s-a născut și a crescut.“) Eustace nu semăna cu nici unul dintre copiii pe care-i întâlneau domnul Stout până la el; și într-adevăr, cu nici un alt copil pe care avea să-l întâlnească după aceea. Dacă-i dădeai o carte s-o citească, o studia, punea o mulțime de întrebări, și cerea o altă carte a doua zi. Dacă domnul Warren Kimsey, taxidermistul rezident al muzeului, îi arăta lui Eustace cum să jupoi un iepure de blană și de carne, Eustace o făcea cu o perfecțiune extatică și mai cerea un iepure ca să-și îmbunătățească meșteșugul.

„Warren este nou în muzeu, se confesa Eustace jurnalului său, dar mi-a devenit încet, încet cel mai apropiat. De fapt, îmi place de el mai mult decât de orice altă persoană din lume.“

Și Eustace era un ajutor neprețuit. Foarte vrednic. Întotdeauna bucuros să măture depozitul sau să împlinească orice altă corvoadă pe care nimeni n-ar fi vrut să o facă. Domnul Stout îl lăsa chiar să folosească muzeul pe post de sală de repetiții pentru trupa lui de dansuri indiene. Eustace era președintele trupei, dar domnul Stout îi antrena pe dansatori, îi înscria la concursuri, îi învăța pe băieți cum să țeară și să brodeze costumele complicate pe care indienii le purtau în timpul dansurilor. Când Eustace s-a făcut mai mare, domnul Stout l-a dus într-o excursie în canoe pe râul Catawba South Fork, ca să colecteze mostre de apă pentru studiile guvernamentale. L-a luat uneori numai pe Eustace singur cu cortul, privind cu admirație mută cum adolescentul prindea, omora, jupuia, gătea și mânca șerpi cu clopoței.

Eustace îi era mai mult decât drag domnului Stout; acesta îl respecta. El credea că Eustace este excepțional. Observa cu atenție evoluția lui Eustace Conway în același fel în care Thomas Jefferson observase cu atenție evoluția unui tânăr vecin numit Meriwether Lewis (un copil despre care președintele își aducea mereu aminte ca fiind „remarcabil, chiar și în frageda copilărie, pentru spiritul său întreprinzător, curajul și discreția sa“). Și, oricum, domnul Stout simțea că Eustace avea o nevoie disperată de a se putea duce undeva după-amiaza, altundeva decât acasă. Nu cunoștea detaliile situației lui familiale, dar se întâlnise cu tatăl băiatului, și nu era nevoie să fii un geniu ca să-ți dai seama că viața nu era ușoară în casa destul de mare de pe Deerwood Drive.

Așa că Eustace putea să-și petreacă după-amiezile la muzeu și s-o șteargă după aceea ca să ajungă în păduricea din spatele casei. Să-și verifice capcanele, să vâneze broaște țestoase, să facă poteci. Lua notițe despre ce vedea în timpul acestor incursiuni prin pădure. Ținuse un jurnal ani întregi, dar acesta nu reprezenta atât un mijloc de expresie personală, cât o cronică obligatorie a tot ceea ce făcea în ziua respectivă (fie legat de viața sălbatică, fie de lucruri mai lumești) și o lungă listă cu lucrurile pe care intenționa să le facă a doua zi.

„Astăzi am hrănit cu viermi puiul meu de broască țestoasă aligator. M-am uitat la un film despre un băiat și un porumbel călător, m-am antrenat la dansul cu cercurile și am început să lucrez la penele pentru bățul de lovituri.”⁸

⁸. O armă a amerindienilor din Marile Câmpii pe care o foloseau în timpul confruntărilor cu dușmanii pentru a câștiga un renume prin curajul lor. Scopul era să-ți atingi dușmanul și să scapi fără să fii rănit (n. tr.).

O să citesc din Biblia mea în fiecare seară până o termin. Poate că o să fac o creastă din pene adevărate de coadă de curcan.

Astăzi am găsit o urmă de puma, veche de trei zile. Am prins un șarpe de porumb lung de 1,65 m. Am pus și o capcană pentru un raton unde văzusem urme de raton vechi de vreo 3 zile. Sper să-l prind pentru blană.

Am început să citesc o carte, *Lupta cu indienii din Vest*. După o vreme, am pus în ramă două picioare de căprioară... Martha mi-a zis că o veveriță fusese lovită de o mașină pe o alee a parcului din apropiere. Am jupuit-o, dar am

băgat-o la congelator, să o dezosez mai târziu.“

Într-unul din jurnalele lui din copilărie, o pagină întreagă e intitulată BROAȘTE, și e plină de informații și observații despre acestea. („Astăzi am prins trei brotaci și i-am pus în vivariul meu de 33,4 litri. A doua zi am găsit câteva ouă în bolul cu apă. Am mai prins și o salamandă și am pus-o cu broaștele. Una dintre broaște cred că e moartă, pentru că nu le-am mai văzut pe toate trei împreună de multă vreme...”)

Ca și cum Eustace ar fi fost un fel de mic Thoreau. Sau poate că nu. Deși era foarte atent la mediul înconjurător, Eustace nu avea pe vremea aceea, și nu va căpăta niciodată, comuniunea visătoare pe care o avea Thoreau cu natura. (De exemplu: „Uneori, în diminețile de vară, după ce mi-am făcut baia obișnuită, cugeta Thoreau, mă așez în fața ușii înșorite a casei, de la răsăritul soarelui până la prânz, răpit de visare, înconjurat de pini, hickori și oțetari, într-o singurătate și nemișcare netulburate.”) Eustace Conway n-ar fi suportat nici în ruptul capului o astfel de odihnă decadentă. Chiar în copilărie, era mult prea compulsiv să stea săptămâni în șir doar ca să vadă cum se schimbă lumina. Dimpotrivă, Eustace se simțea împins să se *angajeze*. E mult mai potrivit să spunem că era asemenea tânărului Teddy Roosevelt, un alt copil hotărât și plin de energie, care studiasă de asemenea cu un maestru taxidermist, și care scrisese și el observații conștiincioase și savante în jurnalele preadolescenței. Ca și Teddy Roosevelt, tânărul Eustace Conway putea fi descris ca fiind „act pur“.

Eustace nu avea mulți prieteni. Nu semăna prea mult cu ceilalți, și știa deja acest lucru încă de la vârsta de zece ani. Când se uita la alți băieți de vârsta lui, vedea copii care petreceau ore în șir uitându-se la televizor, vorbind despre ce văzuseră la televizor și imitând personajele de la televizor. Nici una dintre aceste referințe nu aveau vreun sens pentru el.

Ceilalți băieți aveau și ei pasiuni ciudate. În restaurantele cu autoservire, jucau acel joc complicat în care trebuia să rupi un creion în două, încercând să-și fure unul altuia creioanele și să le rupă, numărându-și punctele: câte creioane rupsese fiecare. Acest joc îl uimea și-l supăra pe Eustace. Cum putea cineva să aibă atâta dispreț pentru un lucru ce aparținea altcuiva? Creioanele erau făcute din copaci, în fond și la urma urmei, așa că aveau o anumită valoare. Se uita de asemenea la băieții din clasă care-și iroseau semestrele

desenând pagină după pagină mașini de curse în caietele de teme – și folosind foile doar pe o singură parte! Eustace, încă de pe atunci, se gândea: *Ce pierdere de vreme... și ce risipă de hârtie*. Acești băieți păreau mult prea al naibii de plictisiți. Singurul lucru la care se puteau gândi era să se bată și să distrugă lucrurile. Eustace putea însă oricând să se gândească la ceva folositor; nu erau destule ceasuri în zi pentru tot ce ar fi vrut să facă și să învețe.

Mulți dintre copiii din vecinătate îl știau pe Eustace și făceau parte din viața lui, dar nu erau prieteni în felul specific al copiilor; ei erau mai degrabă niște variante timpurii de ucenici. Eustace obișnuia, de exemplu, să se plimbe pe trotuar cu un mare șarpe negru de casă înfășurat în jurul gâtului, ceea ce atrăgea în mod firesc atenția. Copiii se adunau în jurul lui și-i puneau întrebări și el le povestea despre obiceiurile șarpelui și despre ce fel de șarpe era, îi recruta ca să adune hrană pentru animal sau – dacă dădeau dovadă de un interes mai mare – îi ducea înapoi în pădure să le arate cum să prindă și ei astfel de șerpi. Chiar și copiii mai mari decât Eustace se duceau cu el în pădure să construiască fortărețe sub supravegherea lui sau să se bălăcească prin mlaștini în căutare de hrană pentru broaștele sale țestoase.

Dar la școală? Eustace nu avea prieteni. Fără o conversație despre un șarpe, fără sprijinul unei păduri ca dovadă a talentelor sale, Eustace era cam neajutorat în a intra în legătură cu cei de seama lui. Stătea la masă în timpul prânzului cu ceilalți proscriși – copiii retardați mintal, copiii cu proteze la picioare și copiii triști ai celor mai sărace familii din Gastonia. Nu era prieten cu acești copii. Nici măcar nu-și cunoșteau unii altora numele. Mâncau împreună în fiecare zi, dar apoi se uitau în altă parte cu o ușurare rușinoasă când era agresat vreunul.

Era, totuși, un băiat. Randy Cable, de-abia venise în Gastonia. Părinții lui erau țărani din Apalași, care se mutaseră de la munte în acest prosper oraș de periferie ca să găsească de lucru la morile locale. Randy nu știa nici el pe nimeni aici. Într-o zi, în clasa a șaptea, Randy se juca retras, ca de obicei, de unul singur, pe marginea terenului de joacă, acolo unde se termina asfaltul și începea pădurea. Ceilalți copii erau absorbiți de un meci de baseball, însă Randy Cable nu știa să joace baseball. Dădea și el cu piciorul în ce găsea lângă pădure și așa a găsit o broască țestoasă. Și o tot necăjea, o tot

înghiontea, când apăru Eustace Conway, un băiat slăbuț, brunet și serios.

— Îți plac broaștele țestoase? întrebă Eustace.

— Mai întrebi, răspunse Randy.

— Știu totul despre broaștele țestoase. Am mai mult de o sută în curtea din spatele casei, spuse Eustace.

— Nu-i adevărat.

— Ba-i adevărat. Dacă vii la mine acasă, ți le arăt.

Randy Cable își spune în sine sa *Aha, nu mai spune.*

Dar după-amiaza a mers cu bicicleta pe-acolo și a văzut că *era* adevărat. În curtea din spatele casei lui Eustace trăia o comunitate vastă și ordonată de broaște țestoase. Irigată și umbroasă, acolo se afla o rețea de zeci de cuști și de coșuri pline cu mai mult de o sută de broaște țestoase, din specii diferite, pe care Eustace le hrănea și le îngrijea, după un sistem foarte bine documentat, de vreme ce exista deja de șase ani.

Lui Eustace îi plăceau mult broaștele țestoase. Îi plăceau caracterul, calmul, echilibrul lor spiritual perfect și aura lor liniștitoare și străveche. Eustace se pricepea la broaște țestoase. Putea să găsească broaște țestoase oriunde. Putea să occhească o țestoasă ascunsă într-un camuflaj dens chiar și când i se vedea din carapace numai o bucată cât o unghie. De câteva ori, Eustace a *auzit* broaște țestoase. Mergând în tăcere prin pădure, putea să audă șuieratul aproape silențios al aerului făcut de o țestoasă care-și scoate repede capul și picioarele din carapace. Apoi Eustace se oprea, neclintit, și se uita împrejur până dădea de ea. Sută la sută, era o broască țestoasă cutie, la un metru distanță, ascunsă în praful pădurii, strânsă în carapace.

Eustace inventase chiar un sistem de a prinde cochetele țestoase pictate din heleșteie și lacuri. Stătea ascuns în pădure pe malul apei cu o undiță din stuf și nuiel, iar drept momeală avea o halcă de costiță grasă. Arunca bucata de costiță la vreun metru de broasca țestoasă care se încălzea la soare și apoi o trăgea încet prin fața ochilor animalului până când țestoasa mirosea momeala și se lăsa să alunece în apă ca să meargă după ea. Centimetru cu centimetru, Eustace momea țestoasa din ce în ce mai aproape de mal și apoi sărea din ascunziș, se arunca în apă cu o plasă, și punea mâna pe țestoasă înainte ca aceasta să se scufunde de frică.

Întors acasă, își punea noua descoperire într-una dintre îngrădirile pe care

le făcuse din placaj, fiecare fiind construită cu un echilibru potrivit de umbră, umiditate și iarbă pentru specia respectivă. Avea țestoase de noroi, țestoase de apă, țestoase de cutie, țestoase pictate. Le hrănea cu raci, legume și viermi (culeși din zecile de butuci ordonați pe care Eustace îi pregătise în pădurea din spatele grădinii), și țestoasele lui erau atât de mulțumite în locuința lor că se reproduceau în captivitate. De asemenea, Eustace adăpostea șerpi în grădina din spatele casei, și un pui de vulpe orfan pe care-l chema Sputnik. (Domnul Stout îi dăduse lui Eustace vulpea, după ce un localnic din Gastonia găsisese animalul și i-l adusese la Muzeul Scheile ca să fie îngrijit.) I-a arătat acest imperiu bine organizat, noului său prieten Randy Cable în acea după-amiază. Și, pentru un copil de la țară ca Randy, acela era paradisul. Cei doi băieți au devenit buni prieteni.

„Astăzi m-am dus pentru prima dată la Randy Cable acasă, scrie Eustace în jurnalul său, nu mult după episodul cu țestoasa. Mi-a arătat pădurea lui și un izvor unde a văzut urme de bizam, de raton, de păsări și de pisică. Mi-a arătat o galerie de bizam în niște aluviuni. Am făcut o capcană pentru păsări dintr-un coș și-am pus ca momeală niște pâine. Am folosit o sfoară lungă și un trăgaci din lemn. Erau o grămadă de mierle prin preajmă, dar n-am prins nici una pentru că nu intrau în capcană. Am făcut niște bețigașe pentru capcană. Am jupuit un iepure pentru o haină.“

Și așa a fost luni și ani de zile. Randy își aduce aminte de Eustace ca de un copil ciudat și fascinant, care știa multe și era foarte sensibil la lumea lui, într-un fel cum nu mai era nici un alt copil de doisprezece ani. Era atent până și la cel mai mic detaliu. De exemplu, Eustace îi spunea lui Randy: „Îți place ciocolata? Vrei să știi care este cel mai bun mod de a o mânca? Pune doar un pătrățel sub limbă și lasă-l acolo să se topească. Așa simți mai bine aroma cât mai mult timp posibil. Să nu accepți nimic din toate astea înainte de a verifica.“

Eustace era înnebunit după Randy Cable și după tatăl lui Randy, un bărbat crescut la munte, care știa totul despre vânătoare și pescuit și ce fel de plante sălbatice poți să culegi pe malul râurilor ca să le mănânci. Eustace se ducea acasă la Randy ori de câte ori putea. Randy vizita casa familiei Conway mult mai rar. Nu se simțea în largul lui acolo. Doamna Conway era drăguță, dar domnul Conway te cam speria. Cina, mai ales, era un eveniment înfricoșător.

Copiii vorbeau rareori în timpul mesei și mama lor la fel. Domnul Conway, stând în fruntea mesei, era aspru și sarcastic, gata oricând să explodeze. Toată atenția lui, se pare, era îndreptată asupra lui Eustace. Dacă băiatul începea să vorbească, domnul Conway râdea de greșelile lui gramaticale. Dacă băiatul spunea ceva despre cum își petrecuse ziua, domnul Conway îl expedia ca fiind „ridicol de copilăresc“. Dacă domnul Conway îl întreba pe Eustace despre nota de la un extemporal recent la matematică, și primea un răspuns care nu-i era pe plac, lansa un șuvoi de insulte și de batjocuri.

„Ești un prost, își aduce aminte Eustace că-i spunea tatăl lui, n-am mai văzut un copil atât de tâmpit. Nu-mi dau seama cum am putut să fac un fiu atât de idiot. Ce să zic? Cred că ești pur și simplu incapabil și că n-o să înveți niciodată nimic.“

Apoi domnul Conway îi încuraja pe copiii mai mici să râdă cu el de prostia grotescă a fratelui lor mai mare, care nu era bun la nimic. Ceea ce ei făceau cu plăcere, în felul copiilor cu proteze la picioare, marginalizați, care, la masa de prânz, erau întotdeauna ușurați să vadă că un alt copil e terorizat în locul lor.

Un alt lucru care-l ținea departe pe Randy Cable era necontenita pisălogeală privind manierele la masă. Nu fusese niciodată într-o casă „decentă“ înainte și nici nu mai văzuse atâta ceremonie rigidă în timpul mesei. Dacă Eustace mânca prea repede sau nu folosea cum trebuie tacâmurile, tatăl lui îl călca în picioare pentru manierele lui „absurde și primitive“ la masă. Randy nici nu mai îndrăznea să-și ridice furculița; nu dăduse niciodată de bucluc pentru asemenea lucruri la el acasă. Treizeci de ani mai târziu, Randy mai e încă nedumerit de accentul pe care-l pune domnul Conway pe etichetă în timpul mesei. „La masa noastră, își aduce aminte Randy, fiecare are grijă de el însuși.“

Mda, așa e. Și la masa lui Eustace tot așa stăteau lucrurile, într-un fel.

Motivele care stau în spatele hotărârii unui tată de a-și numi primul născut cu propriul său nume sunt, cred, multiple. Înțeleg că obiceiul este în general considerat a fi o simplă convenție socială (în special în sudul Statelor Unite), dar eu cred că e mai mult de atât. Unii interpretează acest obicei ca fiind pură vanitate, eu mă întreb dacă nu e cumva opusul vanității: nesiguranța. Mi se

pare o dorință mișcătoare și plină de speranță, ca și cum tatăl – speriat de importanța faptului de a fi creat o nouă viață, un om nou, un nou rival – se roagă cumva ca prin numirea copilului să se instaureze un fel de îngemănare între el și copil. Cu un nume atât de familiar, copilul nu mai este defel un străin sau un posibil uzurpator. Este ca și cum tatăl poate să se uite la nou-născut fără frică și să-i spună: *Tu ești eu; eu sunt tu.*

Dar el nu ești tu, și tu nu ești el. Iată de ce în acest obicei se află tot atât de mult pericol pe câtă alinare.

Numele întreg al domnului Conway este Eustace Robinson Conway III, și pe fiul său l-a numit Eustace Robinson Conway IV. De la început, cei doi se deosebeau doar printr-un singur adjectiv: Mare contra Mic. Ba chiar semănau unul cu altul, Marele și Micul Eustace, cu aceiași mari și tainici ochi căprui. La început, Marele Eustace se ocupa de el cu bucuria de a avea un Mic Eustace în casă. Era minunat cu bebelușul, fermecat de el, mândru cum nu se putea, atent, răbdător, tandru, lăudăros. Voia tot timpul să se joace cu el. Și când copilul s-a făcut un pic mai mare, îl ducea în pădurea din spatele casei și-i arăta copacii, zicându-i: „Privește...”

Micul Eustace era inteligent și ager, și era de așteptat, pentru că Marele Eustace era un geniu recunoscut. Mândria unei familii vechi și bogate de proprietari latifundiari și oameni de afaceri din sud, Marele Eustace era un inginer chimist cu doctorat de la MIT. (A sărit câteva clase în liceu, a sărit și mai mulți ani în facultate și a ieșit de la MIT cu diploma de doctor când avea douăzeci și ceva de ani.) Avea un adevărat talent pentru matematici și științe. Mai mult decât un talent, era vorba despre *dragoste*. Calculul, pentru Marele Eustace, își dezvăluia misterele la fel de ușor cum își dezvăluie armonia misterele pentru cei care sunt binecuvântați cu simț muzical. Dar fizica? Minunată. Și trigonometria? O plăcere. Chimia? Ei bine, nu era nimic ascuns în chimie, doar ușurință, fascinație și emoție. Era, după cum îi plăcea lui însuși să se descrie, un om „a cărui ființă întreagă era controlată de logica pură.” Era vanitos? Probabil. Dacă da, era doar logic să fii vanitos într-o lume în care ceilalți oameni erau niște creaturi atât de amuzant de neglijente care luau decizii bazate pe toane și pe emoție în loc să fie bazate pe o rațiune precisă.

Eustace Robinson III se afla, când avea 20 de ani, la Universitatea din

Carolina de Sud și din Carolina de Nord, unde predă ingineria chimică unor studenți nu cu foarte mult mai tineri decât el. Era o slujbă bună, dar nu-i plăcea mediul academic politizat. Avusese întotdeauna probleme în lucrul cu oamenii. În cele din urmă, a părăsit catedra și a găsit de lucru în sectorul privat, la o uzină chimică. Nici acolo nu a socializat prea mult cu semenii, dar intelectul său era respectat și un pic temut. Un fost colaborator, care-și aducea aminte de Marele Eustace sub numele de *Dr Conway*, spune că s-a dus într-o zi la el cu o întrebare urgentă despre o formulă chimică precisă. Dorind să-i dea un răspuns de o meticulozitate desăvârșită, *Dr Conway* a început să scrie o ecuație pe tablă, și a tot scris și-a tot adăugat date noi până când ecuația s-a încolăcit în jurul întregii table, transformându-se în noi concepte chimice, și atunci, amețit de emoție, n-a mai avut unde să scrie pe tablă. Bineînțeles, până să ajungă aici, colaboratorul său pierduse de mult firul.

Ca să fim sinceri, era îndrăgostit de creierul lui, așa că trebuie să fi fost încântat să urmărească evoluția creierului fiului său. Desigur că era emoționant pentru el să-l vadă pe cel cu același nume rezolvând minunatele dileme întâlnite în evoluția copilului. Ai văzut cum știe să deosebească lumina de umbră? Ai văzut cum știe să identifice chipurile și obiectele? Ai văzut cum se ridică în picioare? Cum încearcă să formeze propoziții? Cum, după ce i-ai arătat forma unei frunze, îți spune cărui tip de copac îi aparține? Un geniu! În scurt timp va fi gata să rezolve probleme de calcul doar ca să se distreze!

Și apoi Micul Eustace a împlinit doi ani.

La micul dejun, în dimineața zilei sale de naștere, Marele Eustace i-a făcut fiului său un cadou, puștiul fiind încă în scaunul special pentru copii. Marele Eustace era foarte nerăbdător să-și vadă fiul jucându-se cu darul respectiv înainte de a se duce la serviciu. Era un puzzle. Dar mult prea sofisticat pentru un copil de doi ani, și Micul Eustace, frustrat după câteva încercări de a-l asambla, și-a pierdut repede interesul. După cum își aduce aminte doamna Conway, soțul ei și-a ieșit din fire. „A început să țipe la el și să-i spună lucruri groaznice.“ Copilul, îngrozit și zăpăcit, urla cât îl ținea gura, și când doamna Conway a încercat să intervină, soțul a țipat și la ea, că alintă copilul și-l încurajează să devină un imbecil fără personalitate. Iisuse Hristoase! Puzzle-ul era simplu! Era limpede ca lumina zilei! Ce fel de copil retardat

mental nu e în stare să assembleze un simplu puzzle?

Și poate că nu mai e nevoie să o spunem, lucrurile nu s-au îmbunătățit cu trecerea timpului. Ba s-au înrăutățit groaznic. Dl. Conway a decis că fiul său îl întărâta purtându-se atât de stupid, din „încăpățânare“, și că băiatul avea nevoie, prin urmare, de mai multă disciplină. Așa că Eustace își aduce aminte – iar mama și frații lui o confirmă – de o educație ce semăna mai mult cu o detenție într-un lagăr de prizonieri de război decât cu o adevărată copilărie. Dacă Micul Eustace atingea cumva unul dintre ciocanele din trusa de scule a Marelui Eustace fără să ceară voie, era trimis în camera lui și obligat să stea acolo ore în șir fără apă sau mâncare. Dacă Micul Eustace nu termina la timp ultima bucățică din farfurie, Marele Eustace îl obliga să stea la masă toată noaptea, chiar dacă asta însemna să lase copilul să doarmă pe scaun. Dacă Micul Eustace, când se juca, deranja un smoc de iarbă de pe gazonul tatălui, era bătut cu o vâslă de lemn. Dacă Micul Eustace, făcând corvezile domestice, îndrăznește să tundă iarba în direcția inversă acelor de ceasornic în loc să o facă în direcția acelor de ceasornic, cum ceruse tatăl lui, avea parte de un scandal monstru și de chinurile iadului.

Privind în urmă – și este surprinzător de dornic să o facă – domnul Conway recunoaște că se poate să fi făcut și greșeli. Poate că a fost cam aspru cu băiatul. Dar scopul lui era să-l transforme într-un copil perfect, așa că furia lui era rezultatul marii dezamăgiri pe care o suferea din cauza lipsurilor neașteptate ale fiului său.

— Este foarte omenesc, îmi spunea, să crezi că poți să-ți controlezi copiii, dar acum îmi dau seama că e imposibil. Cel mai bun plan este să nu ai nici un plan; să-i lași să înainteze și să devină oamenii care erau destinați să fie. Dar n-am înțeles acest lucru când eram un tânăr părinte. Eram bucuros să am un băiat și mi-am închipuit că-l pot manipula pe Eustace ca să fac din el ce-aș fi vrut eu să fie. Dar s-a întâmplat să aibă toate aceste probleme de personalitate. Voiam să fie ca mine!

— Cum adică? l-am întrebat.

— Mă așteptam să fie un elev bun, cel puțin unul cum am fost eu. Îmi ziceam că fiul meu trebuie măcar să știe să numere! Am lucrat cu el ore în șir, încercând să-l învăț să numere o grămăjoară de cenți, dar era incapabil să învețe. Era exact opusul a ceea ce dorisem. Voiam să lucrez cu el la proiecte,

dar era imposibil să lucrezi cu el. Un copil mereu cu probleme. Nu îl înțeleg deloc. Nu ne putem înțelege unul pe altul.

Cu o altă ocazie, l-am întrebat pe domnul Conway:

— Nu v-ați dorit niciodată ca lucrurile să se schimbe între dumneavoastră și Eustace?

A răspuns imediat, ca și cum ar fi așteptat exact această întrebare.

— A fost o adevărată dezamăgire pentru mine să am această relație defectuoasă cu Eustace. Este cea mai mare dezamăgire a vieții mele. Și nu știu ce să fac. Nu cred că mai e vreo speranță să am o relație bună cu el.

— Nici o speranță? Nici măcar una?

— Nu sunt gata să subscriu la ideea că nu mi-am iubit destul copilul. Poate că oamenii vor zice că așa este. Nu știu. Dar eu cred că mi-am iubit foarte mult fiul. Eram foarte emoționat să am un băiat. V-am spus asta? De-abia *așteptam* să vină pe lume.

Eustace Conway, trebuie s-o spunem, își aduce și el aminte de grămăjoara aceea de centime. Noapte de noapte, pe podeaua din sufragerie, oră după oră, tatăl lui aduna și împărțea grămăjoara de bani și îi cerea lui Eustace răspunsul la niște probleme de adunare și înmulțire. Își aduce aminte orbirea înspăimântătoare în care i se retrăgea mintea și refuzul tatălui său de a-l lăsa să se ducă la culcare până nu dădea răspunsul corect, obligându-l să rămână treaz după miezul nopții cu acele înfricoșătoare grămezi de monede. Apoi plânsul lui și țipetele tatălui. Umilința și ridicolul nesfârșit.

E ceva personal și extrem când vine vorba despre reacțiile domnului Conway la comportamentul fiului său mai mare. Era ca și cum se hotărâse să refuze să legalizeze acest copil, până când se ajungea la o ciudățenie extremă. Când poza lui Eustace a început să apară în ziare, datorită succeselor obținute la concursuri cu trupa de dans indian, tatăl lui nu voia nici măcar să citească articolele. („Ridicol, după părerea mea, spunea el, dar nimeni nu mă ascultă.”) Când Eustace a obținut un premiu național de la Institutul Smithsonian, tatăl lui nu a asistat la ceremonie.

Odată, de Crăciun, Micul Eustace, după ce pusese bani deoparte, îi cumpărase tatălui arahide și gumă de mestecat în dar, pentru că știa că tatălui său îi plăceau arahidele și guma de mestecat. În dimineața de Crăciun, i-a dat

timid darul său. Marele Eustace a primit pachetul, i-a spus „Mulțumesc“, l-a pus deoparte, dar nu l-a deschis niciodată.

Ca să fie și mai rău, Eustace nu era un elev bun. Era normal la grădiniță (carnetul arată că putea să sară satisfăcător, să-și lege șireturile, să se înțeleagă cu ceilalți copii, să asculte bucuros ordinele și să-și recite numărul de telefon), dar încă din clasa a doua primea numai note proaste, și progresele pe care le făcea erau aproximative, iar profesorul sugerase că avea nevoie „de mult mai mult ajutor acasă cu temele“.

„Eustace nu depune prea mult efort în munca sa, spunea unul dintre profesorii din clasa a III-a. Trebuie să memoreze rezultatele adunărilor.“

Ce recomandare! Băiatul de șapte ani era deja ținut la masa din bucătărie ore în șir noaptea de un tată care închidea ușile și trăgea storurile (izolându-i astfel atât pe Marele Eustace, cât și pe Micul Eustace de restul familiei) și țipa la fiul său din cauza temelor de la matematică, într-o izolare totală. Mai mult ajutor acasă? Eustace era deja stresat, speriat de moarte de teme, cuprins de panică la gândul cercului nocturn înfricoșător de efort, eșec și pedeapsă. Nu era felul de abuz despre care puteai să citești în ziare; Micul Eustace nu era plin de arsuri de la mucuri de țigară stinse pe brațele lui. Dar să nu ne înșelăm: era extrem de traumatizat. Era atât de nenorocit, încât frica lui avea o manifestare fizică specială; a fost constipat în toată copilăria sa, „atât de speriat că nici să fac caca nu puteam“.

„Noapte după noapte, își aduce aminte Eustace, săptămână după săptămână, lună după lună, an după an, e ca și cum taică-meu îmi tăia picioarele de sub mine. Apoi îmi tăia cioturile care-mi mai rămăseseră în locul unde se aflau înainte picioarele. Apoi îmi tăia brațele. Apoi îmi înflegea sabia prin tot corpul.“

*

În casă mai erau alți trei copii – Walton, Martha și drăgălașul bebeluș Judson. Experiențele lor sunt diferite, în mod firesc, dacă acceptăm teoria că fiecare copil din fiecare familie este crescut practic într-o altă țară, atât de mult pot varia evenimentele de-a lungul anilor. Ceilalți copii nu au primit niciodată același tip de „căldură“ de la tatăl lor ca cea pe care o îndurase

Eustace.

Judson, cel mai tânăr, se pare că a fost scutit, mai mult decât toți ceilalți, de cea mai dură dramă familială, așa cum se întâmplă mai mereu cu mezinul norocos și neștiutor. Tatăl lui era „încăpățânat și egoist“, dar Judson n-a fost niciodată îngrozit de el. Era un copil adorabil, pe care tatăl său îl iubea și pe care îl numea Gândăcel. Oricum, pe vremea când s-a născut Judson, tatăl lor renunțase în principiu la ideea creșterii unor copii perfecți, îi încredințase soției și, după cum spunea el însuși, „abdicase la subsol“, ca să mediteze într-o tăcere resemnată. Așa că Judson n-a avut niciodată parte de ce era mai rău.

Copilăria lui Judson a fost într-adevăr o tabără de vară nesfârșită, pentru că-l avea pe fratele său mai mare, Eustace, care îl ducea în pădure, îl suia pe munte și-l învăța lucruri extraordinare despre natură. Judson a fost, încă de la naștere, proiectul special al lui Eustace; Eustace îl scotea mereu din casă și-l ducea în pădure, unde erau mai în siguranță. Încerca să-l ascundă pe Judson de radarul Marelui Eustace. Era o decizie deliberată pe care Eustace își aduce aminte clar că a luat-o. Știa că e mult prea târziu să-i salveze pe Walton și pe Martha (simțea că fuseseră deja „spălați pe creier“ de tatăl lor), dar când s-a născut Judson, Eustace i-a aruncat o privire și și-a zis: „Acesta e al meu. O să-i salvez viața.“ În schimb, Judson îl venera pe Eustace, deși, după cum recunoaște el însuși, „N-am fost niciodată cel care voia Eustace să fiu. Eram leneș. El îmi zicea: «Hai să prelucrăm o piele de cerb!» și eu voiam să rămân în camera mea să mă joc cu figurinele din *Războiul stelelor*. Dar eram gata de orice ca să fiu în tovărășia lui.“

Martha, singura fată, era un copil serios și conștiincios, care își aduce aminte că perioada copilăriei sale a fost foarte diferită de copilăria altor fete de vârsta ei – una cu șerpi și broaște țestoase și pui de vulpe care trebuiau hrăniți cu păsări vii și expedițiile cu Eustace („capul răutăților“) prin pădure, unde aveau loc aventuri elaborate. Își aducea aminte de pericolele cu care ea și frații ei se confruntau. Toate acele după-amiezi petrecute cotrobăind prin râuri furioase și printre păianjeni otrăvitori și prin cabane făcute de ei în copaci! Acum mamă foarte organizată și extrem de protectoare, trăind într-o suburbie, nu înțelege deloc de ce ei și fraților ei li se dădea voie să acumuleze astfel de experiențe fără nici o supraveghere. Își aduce aminte de un tată dur, într-adevăr, dar și de o mamă nepotrivit de îngăduitoare, și de certurile care

aveau loc între cei doi părinți despre cum se cresc copiii. („Hotărâți-vă o dată!“ avea întotdeauna poftă Martha să le strige.) Și își aduce aminte de copilul Eustace ca de cel care „și le făcea cu mâna lui“, pentru că nu învăța la școală atât de bine cât ar fi vrut tati și era un copil „încăpățânat“.

Cât despre Walton Conway, acesta își amintește vag detaliile copilăriei sale. Pentru el copilăria reprezintă „o pată confuză, câteva urme de pensulă de culoare întunecată“. Și un coșmar recurent din copilărie în care tatăl avea de gând să-l ducă la subsol, să-l lege de o masă și să-i taie membrele. Și un episod aparte de la miezul nopții în care părinții se certau și tatăl lui țipa la mama lui că o să-i „înfigă un piolet în inimă“. Și amintirea că și-a văzut tatăl uitându-se în jos la Eustace, care avea zece ani, amenințându-l că „avea să-l bată până la sânge“.

Dar lucrurile nu au stat atât de rău cum le înfățișează Eustace, spune Walton. Tatăl lor era capabil de momente de tandrețe, cum ar fi să șteargă lacrimile unui copil care-și julse genunchiul. Dar cum rămâne cu noaptea aceea oribilă când Walton l-a amenințat că fuge de-acasă și taică-său a spart ușa de la dormitor, l-a prins pe băiat furișându-se pe geam ca să scape, și apoi l-a aruncat pe Walton pe fereastră? Ei, nu m-a *aruncat* propriu-zis. Nu a fost ca și cum domnul Conway și-ar fi aruncat copilul de la fereastra etajului doi; doar „m-a împins un pic“.

Ce mai contează?! Ceea ce Walton nu-și amintește este senzația că tatăl său era sursa principală de nemulțumire și de probleme din casă. Nu, Eustace era sursa. Eustace era mereu problema. Chiar și când era mic, ne făcea viața mai grea decât era deja. Eustace era ursuz, nefericit și îndărătnic, și „nu-și făcea temele“. Tati era capricios și sever, e-adevărat, dar îl puteai liniști dacă îl ascultai. Atât pentru Walton, cât și pentru Martha, care erau elevi buni și întotdeauna primii din clasă, soluția pentru nefericirea familiei era foarte clară: dacă Eustace ar fi fost excelent la școală, tati ar fi fost fericit. Dacă Eustace n-ar mai fi fost încăpățânat, tati n-ar mai fi țipat la mama și la toți ceilalți.

„De ce nu vrei să asculți deloc de autoritatea lui? l-a întrebat Walton pe Eustace într-o zi, ani buni după aceea. De ce nu poți să te supui? De ce a trebuit să faci mereu lucrurile în felul tău, chiar când erai pici, doar ca să-i faci în ciudă? De ce trebuie să-i ții mereu piept și să-l înfurii așa de tare?“

Când i s-au cerut însă exemple, Walton nu și-a putut aduce aminte de nici un moment în care Eustace să-i fi ținut piept tatălui său. Totuși, Walton e sigur că trebuie să fi existat astfel de momente. De fapt, această imagine a lui Eustace de provocator agresiv al tatălui său, de adversar pe măsură și la fel de încăpățânat („chiar când era pici“), este felul în care domnul Conway îl descrie pe Eustace, iar frații mai mici din familie l-au adoptat cu încredere. Totuși, ideea unui Mic Eustace bătaios nu stă în picioare când ne gândim la ceea ce spun adulții din afara familiei, care veneau în vizită la Conway în acei ani. Domnul Stout, de la Muzeul Scheile, își aduce aminte că a fost invitat la cină la familia Conway, unde îl privea pe tânărul Eustace mâncând într-o tăcere împietrită, supus și timid, atent să „nu dea niciodată cu ochii de taică-său“.

Una dintre mătușile lui Eustace își aduce aminte de domnul Conway, care îl plimba pe Eustace, în vârstă de patru ani, seara târziu, și îl aducea în salon să-i salute pe ceilalți, apoi îi trântea probleme grele de matematică și îl obliga să le rezolve. De fiecare dată când Eustace răspundea greșit, era luat în râs și umilit de Marele Eustace, pentru că acel duel verbal era considerat o distracție pentru oaspeți, chipurile. Și tot așa, la nesfârșit, până când băiatul se topea de plâns, moment în care mătușa ieșea din încăpere, zicându-și că nu putea să suporte mai mult și considerând scena „sadică, cea mai gravă maltratare infantilă“ la care fusese vreodată martoră și jurându-și că n-avea să mai pună piciorul în acea casă.

Ca și domnul Stout, mătușa pare că nu-și aduce aminte să-l fi văzut pe Micul Eustace, în nici un moment din seara respectivă, spunându-i tatălui său ceva de genul: „Tată, du-te-n moaș'ta pe gheață!“

Însă când Walton își aduce aminte că l-a auzit pe tatăl lui amenințând că o să-l bată pe Eustace până la sânge, întrebarea pe care o pune este: *Ce-o fi făcut Eustace de l-a înfuriat așa de tare pe tata?* Când Walton își aduce aminte că și-a auzit tatăl spunându-i mamei că o să-i înfigă un piolet în inimă, și-a zis: *Iarăși se ceartă din cauza lui Eustace.* Iar dacă Eustace era obligat să petreacă ore în șir închis în cameră fără mâncare și fără apă, *De data asta sigur a făcut-o cu adevărat lată.*

Poate că cel mai greu de înțeles din toată povestea este ce făcea mama în

tot acest chin. Cum a fost posibil ca doamna Karen Conway – care fusese cândva Karen Johnson, băiețoasa fără regrete, campion de călărie, pădurar viguros, fata care-și vânduse flautul de argint ca să meargă în Alaska la vârsta de douăzeci și doi de ani – să se fi transformat într-o femeie care să nu-și poată apăra fiul? Nu era niciodată în stare să-l protejeze pe Micul Eustace de Marele Eustace?

Nici măcar ea nu-și poate explica astăzi acest lucru. Așa sunt tainele căsniciei, presupun, și așa sunt tragediile familiale. Doamna Conway știe acum că îi era frică de soțul ei. Era victima aceluiași fel de maltratare ca și fiul ei. (Soțului se pare că nu-i plăcea nimic mai mult decât să-i întărească pe copii să-și bată joc de mama lor numind-o „hipopotam mare și gras“.) Prietenii și familia o încurajau să divorțeze, dar ea nu a găsit niciodată curajul să stea multă vreme departe de casă. În mare măsură, desigur, din cauza creștinismului sincer al doamnei Conway, care o convinsese că divorțul era un păcat de moarte. Și restul... cine știe? Cine știe de ce rămân femeile? Își amintește însă că, atunci când încerca să-și apere fiul, soțul ei se înfuria și mai tare și devenea chiar mai aspru în pedepsele aplicate Micului Eustace. Așa că mama lui Eustace a luat foarte devreme hotărârea că era mai bine să nu se bage și să nu spună nimic.

În schimb născocea tertipuri pentru a-și ajuta în secret fiul. Ca și cum Eustace ar fi fost un prizonier disident încarcerat în celula dintr-o închisoare totalitară, ea îi strecura îmbărbătări clandestine, pe sub ușă și prin crăpăturile din pereți. Uneori chiar îi trimitea bilețele („cu dragoste de la cea care crede în tine și care te iubește cel mai mult...“), și își arăta afecțiunea când erau numai ei doi și nu-i vedea nimeni. Ea i-a transmis atât meșteșugurile, cât și libertatea de a explora lumea, unde putea nu numai să fie cel mai bun, ci să și respire siguranță, departe de zona tornadelor care era casa părintească. Și tot ea i-a transmis fiului său, lucru mai important decât orice altceva, ideea ascunsă dar persistentă că în ciuda a tot ceea ce putea spune sau face tatăl lui, Eustace Robinson Conway IV avea să fie Omul Destinului.

Teoria Omului Destinului nu a fost inventată de Karen Conway. O preluase de la tatăl ei, un idealist extraordinar, C. Walton Johnson. Acest personaj, bunicul lui Eustace din partea mamei, era un veteran din Primul Război Mondial, căruia toți îi spuneau Chief (Șeful). Imediat ce s-a întors

acasă după război, Chief Johnson a pus bazele filialei din Carolina de Nord a cercetașilor din America. Dorea să lucreze cu băieții pentru că avea o idee fermă – nu, hai să anticipăm și s-o numim o dogmă inflexibilă și moralizatoare – despre procesul prin care băiețașii slăbuți aveau să fie transformați în puternici Oameni ai Destinului. Credea că această evoluție reușește cel mai bine trecând prin încercările la care te supune un mediu asemănător Frontierei și, ca mulți americani dinaintea lui și de după el, se temea foarte tare de efectele dispariției sălbăticeii asupra evoluției bărbăției americane. Or, Chief Johnson nu era omul care să dea înapoi și să-i lase pe băieții americani să crească efeminați, decăzuți și cocoloșiți de „influența moleșitoare și deformatoare a orașului“.

Nu, domnule. Nu sub ochii lui.

Prin urmare, prima trupă de cercetași din Carolina de Nord a fost un început bun, dar Chief a fost foarte repede dezamăgit de program, părăndu-i-se că-i menaja pe băieți. Așa că, în 1924, Chief a fondat o tabără de vară privată extrem de severă, pe 125 de pogoane de pământ într-o zonă de munte lângă Asheville. A numit-o Tabăra de băieți Sequoia: Unde Cei Slabi devin Puternici și Cei Puternici devin Măreți. (Din nefericire, nu se spune nicăieri dacă cei Slabi deveneau Măreți, dar sunt gata să pariez că încercau.) Cerea de la elevii din tabără și de la personal numai un singur lucru: să se străduiască fără încetare să dobândească perfecțiunea fizică, morală și intelectuală în toate aspectele vieții lor. Atunci și numai atunci, puteau să devină Oameni ai Destinului.

„Fiecare epocă are nevoie de Oameni ai Destinului, scria Chief, într-una dintre multele mărturii pe care le-a lăsat pe această temă, și în fiecare epocă, unii bărbați vor corespunde acestei nevoi, cum au făcut-o Aristotel, Galileo și Wilson... Acești bărbați au crezut că erau Oameni ai Destinului, și s-au pregătit pentru sarcina ce le stătea înaintea. Erau cuprinși de o dorință nestăvilită căreia nu-i puteau rezista. Nici un bărbat nu devine Omul Destinului dacă nu crede, cu o convingere neșămutată, că are de adus o contribuție unică la societatea zilelor sale. Îngâmfare? Nu! Doar simțul misiunii și curajul să mergi mai departe. Cel care este *constrâns* de o convingere interioară că are o misiune pe care *trebuie* să o îndeplinească, că s-a născut cu un scop, că *trebuie* și că *o va urma* întocmai; acel bărbat va fi

„Omul Destinului.“

Cel mai potrivit mod de a purta de grijă unor astfel de personaje eroice este să începi cu cei tineri, credea Chief, și în sălbăticie. În fond și la urma urmei, scria el, „adevăratul băiat american a moștenit prea mult din spiritul pionierilor ca să se simtă acasă în oraș“. Deci propunea ca părinții să-i îndepărteze pe băieții lor de „stresul emoțional al vieții“ și să-i mute în „tabăra care avea un Scop“, unde „măreția munților“, combinată cu îndrumarea consilierilor selecționați de director pentru „stilul lor de conducere matur, sănătos, inteligent și responsabil“, îi va ajuta pe băieți să crească „așa cum au avut de gând natura și Dumnezeu, într-o bărbăție desăvârșită“.

Tabăra Sequoia nu era Tabăra de Tineret a lui Hitler. Șeful credea că nici un băiat din America, oricât de slab sau cu oricâte defecte (sau, de necrezut, dată fiind epoca, de orice rasă sau religie ar fi fost), nu trebuia să fie exclus de la șansa de a deveni Omul Destinului prin participarea la Tabăra Sequoia. Băiatul dumneavoastră are „o sănătate bună și constantă“, fiind deja binecuvântat cu un „fizic superb“? Ei bine, se va întoarce în mod firesc din Tabăra Sequoia „cu splendidele sale puteri înmulțite“. Fiul dumneavoastră este „supra-inteligent, ursuz și uneori contrariant?“ Nu ezitați să-l înrolați la Sequoia; aerul proaspăt o să-l învețe „nevoia de a-și antrena corpul și de a-l menține la același nivel cu inteligența“. Fiul dumneavoastră e „timid, sfios și nu reușește să-și facă prieteni?“ Sequoia îl va învăța să fie mai sociabil. Fiul dumneavoastră e un huligan? Consilierii de la Sequoia îl vor învăța că a-i agresa pe alții e un lucru „laș și demn de dispreț“. Ei bine, chiar dacă fiul dumneavoastră e „mare și gras și ceilalți îl tachinează mereu“, Tabăra Sequoia e locul unde trebuie să vină, dacă nu pentru a dobândi un fizic superb, cel puțin pentru a învăța „să suporte o glumă și să tragă avantaje din faptul de a fi luat peste picior de alții“.

Mama lui Eustace Conway era singura fiică a lui Chief Johnson. (Am văzut o superbă fotografie a Taberei Sequoia din anii '40, cu toată tabăra aliniată în funcție de vârstă. Peste tot numai bărbați dreپți ca bradul și băieți serioși tunși scurt, zâmbitori, cu privirea spre obiectiv, cu o singură excepție – fetița cu păr blond și rochiță albă stând în centrul grămezii – fata lui Chief, mama lui Eustace Conway, la vârsta de cinci ani.) Karen a crescut în Tabăra

Sequoia, înconjurată nu numai de păduri și de băieți, ci și de idealuri. Își iubea tatăl și, mai mult decât ceilalți frați, îi accepta dogma cu supunere. Când a venit vremea să se mărite, și l-a ales ca soț tocmai pe consilierul favorit al tatălui său. S-a îndrăgostit de strălucitorul tânăr Eustace Conway III care, cu autodisciplină sa severă, cu grația sa fizică și cu diploma de la MIT, pe lângă dragostea pasionată pentru viața în aer liber, părea reîncarnarea principiilor celor mai dragi ale lui Chief.

Și, deși soțul ei a lăsat deoparte visurile sale de a preda despre natură atunci când a intrat în sectorul privat, ea nu și-a pierdut niciodată credința ei în pădure. Așa că, în momentul în care s-a născut primul ei fiu, nici nu s-a pus problema cum trebuia să-l crească. Liber, pus la încercare, îndemnat să facă fapte vitejești, și întotdeauna afară. Mulțumită mamei lui Eustace, acesta știa la vârsta de șapte ani să arunce atât de bine cu cuțitul încât să nimerească o veveriță și s-o piurească de trunchiul copacului. Și să omoare o veveriță în goană de la cincisprezece metri cu arcul și săgeata la vârsta de zece ani. Și să plece în pădure, singur și cu mâna goală, când avea doisprezece ani, să trăiască din ce-i oferea pământul și să-și construiască singur adăpostul.

În vreme ce domnul Conway îi tot explica răbdător tânărului Eustace că era un idiot debil, doamna Conway se ducea la bibliotecă în fiecare zi și aducea acasă teancuri din ce în ce mai mari de biografii americane pentru ca Eustace să le citească. George Washington, Davy Crockett, Daniel Boone, Abraham Lincoln, Kit Carson, John Frémont, Andrew Jackson, Geronimo, Red Cloud, Sitting Bull – povești curajoase și lipsite de ironie despre eroism, despre sălbăticienie și despre tăria morală. Acestea sunt viețile cu care să te iei la întrecere, îi spunea ea fiului său când Marele Eustace nu-i auzea. Iată ce fel de bărbat poți fi: un Om al Destinului.

Eustace Conway era o ființă înclinată spre literatură încă din copilărie (mai ales în copilărie), și asimila morala acestor povestiri atât de bine, de parcă mama lui i-ar fi ținut o pâlnie în ureche și i le-ar fi vărsat direct în creier. Când a citit că vitejii indieni își puneau la încercare rezistența fizică și mentală alergând kilometri întregi prin deșert și ținând apă în gură fără să o înghită, a încercat și el să alerge prin pădure făcând același lucru. Când a citit că pionierii de la Frontieră purtau aceeași pereche de pantaloni din piele de cerb aproape un an de zile, s-a hotărât să-și facă și el o pereche și să nu poarte

niciodată altceva. Când a citit că Lewis și Clark purtau cu ei tot atâta hârtie și cerneală câtă hrană și câte gloanțe în călătoria lor, a început să țină un jurnal. Când a citit despre viteazul indian care fusese abandonat în spatele liniilor inamice într-o bătălie împotriva colonizatorilor – rănit și abandonat cu un glonț în genunchi – că a supraviețuit o iarnă întreagă ascunzându-se într-un șanț, acoperit cu frunze, și mâncând rozătoarele care se cățarau pe el... în fine, scenariul era imposibil de imitat în întregime, dar Eustace a imitat spiritul poveștii, rugându-l pe dentistul familiei să nu-i facă anestezie locală când îi trata cariile. Voia să învețe cum să reziste la durerea fizică.

În gimnaziu, Eustace aducea vreo șase astfel de biografii eroice și cărți de aventuri în clasă în fiecare zi. Citea o carte până când i-o confisca profesorul, apoi începea o alta. Când îi era luată și aceasta, începea alta, și apoi alta. Când nu mai rămânea nici una, se uita pe fereastră și plănuia lucruri inspirate din lecturile sale. Era de-abia în clasa a doua, spre exemplu, când a început să-și construiască o casă cu cinci etaje (completată cu un subsol și cu pasarele care ajungeau până la crengile copacului din față), făcută după descrierile din *Robinson elvețianul*.

Evident, profesorii nu știau cum să se descurce cu acel băiat ciudat care nu era deloc atent la ore. Când a ajuns în clasa a cincea, diriginta a chemat-o pe doamna Conway la ședință.

I-a spus: „Nu cred că Eustace e capabil să învețe.“

Dar era prea târziu; era deja școlit, desigur, în meșteșugurile și etica pe care le învățase de la mama lui. Și dacă ideile ei despre cum trebuia să-și crească fiul intrau în conflict cu ideile soțului, soluția nu era să combine cele două filozofii ale lor într-o singură doctrină despre creșterea copiilor, ci să o aplice pe fiecare în parte – una zgomotos și în public, alta în secret și temeinic. Umilirile aspre ale tatălui erau aplicate numai seara și în weekend; provocările agitatoare ale mamei erau păstrate pentru zilele lungi și libere din pădure. Trăsătura pe care acești doi părinți o aveau în comun era extremismul. Amândoi îl puneau pe Eustace în centrul atenției lor, unde primea ori o înaltă cinste, ori o umilire înjositoare. Mama îi spunea lui Eustace că era Omul Destinului și că nu exista ispravă pe lumea asta prea măreață pentru el; tatăl îi spunea că nu e bun de nimic.

Înclinat spre literatură cum era, săracul copil îi credea pe amândoi. Cum de

n-a explodat capul lui de la atâtea contradicții e greu de spus. Dar nu e de mirare că Eustace a petrecut mare parte din orele tinereții întrebându-se dacă nu cumva era obiectul unui vast și sadic experiment științific. Poate că întreaga lui viață era înscenată într-un imens laborator, unde era pus la încercare, unde reacțiile îi erau studiate cu atenție de niște oameni de știință pe care nu-i putea nici vedea, nici auzi. Ce altă explicație ar fi putut găsi? Într-o după-amiază a primit pe furiș o scrisoare de la mama lui în care îi spunea că era „fiul superb, îndrăzneț, fără frică, interesant, iubit, de care era mândră și pentru care era recunoscătoare” și totuși, poate chiar mai târziu în aceeași zi, avea să scrie în jurnal că tatăl lui i-a spus că „nu e mai deștept decât «un negrotei dintr-o mahala». Îmi vine să-l omor. Oare ce-o să se întâmple cu mine?”

Dormea doar câteva ore pe noapte. După ce restul familiei se ducea la culcare, Eustace stătea treaz până la două sau trei sau patru dimineața. Își termina temele, care erau întotdeauna o corvoadă pentru el, în afara rarelor ocazii în care putea să scrie referate pe subiecte precum „Cortul tepee, pe vremuri și în zilele noastre”. După ce-și termina temele, scria în jurnal, umplând paginile cu ceea ce făcuse și văzuse.

„Astăzi am fost la lacul Robinwood pentru prima dată anul ăsta și am prins o țestoasă pictată femelă pe care a trebuit s-o eliberez iarna trecută ca să hiberneze.”

„Astăzi am văzut în sfârșit cele trei broaște din vivariu în același timp.”

„Astăzi Randy Cable a prins o salamandră albinoasă și am pus-o în alcool.”

„Șarpele negru de casă este mulțumit de noua sa cușcă.”

Își recitea jurnalul, încercând să vadă ce progrese făcuse în dorința lui de a deveni pădurar. În fiecare zi își impunea provocări și mai mari în sălbăticie pentru că, după cum spunea mai târziu, „am crescut într-o cultură și într-o familie care nu avea posibilitatea să-mi furnizeze rituri de trecere la vârsta adultă, așa că trebuia să mi le inventez singur”.

După ce scria în jurnal, Eustace rămânea treaz până târziu în noapte, obsedat să-și îmbunătățească priceperea în ale țesutului și brodatului. Uneori petrecea luni întregi lucrând la o singură pereche de mocasini din piele de

cerb sau cu o carte veche, citită la lumină slabă, despre meșteșugurile indienilor din câmpie, ce zăcea deschisă pe pat, reproducând modele complicate de broderie cu mărgelile în fotografii înfățișând haine indiene vechi.

Nefericita sa lume a extremelor a cultivat în Eustace un perfecționism feroce. Pentru el era important ca fiecare moment al vieții lui să nu aibă absolut nici o greșeală, ca să reducă ocaziile în care tatăl său l-ar fi luat în râs, dar și ca să-i dovedească mamei că prețuirea ei adâncă e meritată. Și-a fixat ștacheta incredibil de sus. (Se plângea în jurnale, ani de zile mai târziu, că nu a simțit niciodată „libertatea veșnică a tinereții“ și că, în schimb, a fost obsedat de „amenințarea iminentă a neîmplinirii“.) Chiar și în momentele în care era singur, chiar și în toiul nopții, când lucra pe ascuns la broderiile indiene, trebuia să facă totul perfect, altminteri munca nu-i aducea nici o alinare. Deșirând cusăturile de fiecare dată când nu erau perfecte și încercând din nou, Eustace perfecționa fiecare șir de mărgelile de pe mocasini, până când modelul era identic cu cel al măștrilor Cheyenne. Făcea artă acolo, în dormitorul lui de pe Deerwood Drive, în condițiile în care nici unui copil nu i-ar fi trăsnit prin minte să o încerce.

Când se simțea în cele din urmă epuizat, stingea lumina și încerca să doarmă. Uneori îi asculta în întuneric pe părinți certându-se. Adesea, plângea. Și poate tot atât de des ținea strâns un cuțit de vânătoare lângă beregată în timp ce adormea. Îl liniștea într-un mod ciudat să simtă lama rece de-a lungul gâtului. Era într-un fel liniștitor să știe că poate să se sinucidă într-o clipă dacă lucrurile luau o întorsătură proastă. Faptul de a avea această posibilitate îi dădea cumva liniștea de care avea nevoie ca în sfârșit să adoarmă.

Capitolul 3

Astfel situați, la multe sute de kilometri distanță de familiile noastre, într-o sălbăticie înfiorătoare, cred că puțini s-ar fi bucurat la fel de mult de fericirea pe care am resimțit-o noi. M-am uitat adesea la fratele meu, vezi cât de puțin cere natura ca să fie satisfăcută? Fericirea, tovarășa mulțumirii, se găsește mai degrabă în piepturile noastre decât în faptul de a te bucura de lucrurile exterioare.

Daniel Boone

Davy Crockett a fugit de acasă la vârsta de treisprezece ani, ca să scape de un tată furios. Tatăl lui Daniel Boone obișnuia să-și bată băieții până când aceștia îi implorau mila, numai Daniel nu se dădea niciodată bătut. („Nu poți să implori?“ îl întreba tatăl lui.) În schimb, tânărul Daniel petrecea zile întregi singur în pădure, ca să stea departe de domeniul tatălui său și, la vârsta de cincisprezece ani, câștigase faima de cel mai bun vânător din sălbăticia Pennsylvaniei. Exploratorul John Frémont avea cinci ani când și-a pierdut tatăl. Kit Carson și-a pierdut tatăl (omorât de o creangă căzută dintr-un copac în flăcări, lăsându-și astfel soția singură să crească opt copii), iar Kit a fugit de-acasă când avea șaisprezece ani. Omul de munte Jim Bridger și-a purtat singur de grijă de la vârsta de paisprezece ani.

Nimic din toate acestea nu era neobișnuit pentru vremea aceea. Vagoanele de marfă ale Vestului erau pline de tineri care fugiseră de acasă dintr-un motiv sau altul – și în mod sigur nu e mic numărul celor care s-au îndreptat către Frontieră convinși că cele mai periculoase lucruri din lume erau mai atrăgătoare decât ceea ce lăsaseră în urma lor în micuța colibă din Noua Anglie, din Virginia sau din Tennessee. Se vorbește mult în cărțile noastre de istorie despre ce i-a *mânat* pe tinerii bărbați spre frontieră, și n-aș fi deloc

surprinsă dacă aş afla că relațiile cu tații lor au fost unul dintre factorii majori care i-a *împins* într-acolo.

Și așa se face că fiecare generație găsește un nou val de băieți care au scăpat de acasă, dând orice să plece oriunde, numai să fie departe de Tata. Este cu siguranță un mod de a popula destul de repede o țară, deși nu unul ideal pentru viața emoțională a familiilor noastre. Eustace Conway încerca să facă același lucru – încerca să scape. Anii adolescenței lui au fost o traumă fără sfârșit, și visa mereu să fugă.

„Înainte de a mă băga în pat, scria el în jurnal, la paisprezece ani, tati a venit și mi-a ținut o prelegere despre cum ar trebui să mă port cu oamenii și despre cum îmi pasă numai de mine. Mi-a spus că nimeni n-o să mă placă și că fac pe șeful cu toată lumea și că nu fac nimic pentru nimeni altcineva. Deși ar fi un lucru prostesc să fug, cred că aş fi mai fericit oriunde în pădure. Dacă plec, o să fac tot posibilul să nu mă mai întorc, chiar dacă mor de foame. Oriunde altundeva e mai bine decât aici.“

Dar n-a îndrăznit. A mai rezistat încă trei ani. Numai când a terminat cu supunere liceul, Eustace Conway s-a despărțit de ai săi. A luat cortul tepee pe care-l făcuse el însuși (o bătrână amerindiană care-l știa pe Eustace spunea despre cort că era „cel mai frumos lucru pe care-l văzuse vreodată“), și-a luat cuțitul, câteva cărți și dus a fost.

„Sper că fac bine, se confesa el jurnalului când s-a mutat din casa părintească, și că merg pe calea care este într-adevăr bună pentru mine.“

Ce a urmat au fost probabil cei mai fericiți ani din viața lui Eustace. Și cei mai liberi. Avea un cort tepee și o motocicletă, și asta era tot. Trăia pe și în preajma munților de lângă Gastonia. Și-a dezamblat și reasamblat motocicleta ca să învețe cum funcționează un motor. Și-a cusut singur hainele. Mânca urzici și vâna animale mici cu o pușcă Cherokee, folosind săgeți pe care le făcea din bastonașe, țepi de mărăcine și fâșii din tendoane de căprioară. Își cioplea castroanele și farfuriile din lemn și le lustruia cu grăsime de castor. Își făcea urcioare din lutul pe care-l scotea din albia pâraielor, aceleași în care se și spăla. Dormea pe jos, pe piei de animale. Împletea funii din coajă de copac și din propriul său păr. Făcea fâșii din coajă de stejar alb și le împletea în coșuri. Gătea și se încălzea la foc, și n-a pus

mâna pe un chibrit ani de zile.

„Căsuța mea arată acceptabil, scria el în jurnal, odată ce noua lui casă era pusă la punct. Și sper să ajung să o cunosc și să mă cunosc mai bine prin felul de viață pe care îl duc în prezent.“ I-a luat ceva vreme ca să se obișnuiască cu noua sa viață („În toiul nopții a început să plouă, așa că m-am dat jos din pat fără tragere de inimă ca să închid trapele pentru fum, lucru de care trebuia să mă fi îngrijit mai devreme“), dar Eustace Conway a simțit aproape imediat că cel puțin locuia pe acest pământ așa cum fusese menit să o facă. „Am dormit până la șapte dimineața, scria el după una dintre primele sale nopți în cortul indian, când soarele, strălucind prin pânza afumată, mi-a atras atenția asupra lumii. M-am trezit și m-am spălat pe față cu apă de izvor. Ah, cât de mult mă iubește corpul meu! O zi bună tuturor!“

Cortul său tepee era formidabil – o fortăreață și un templu, un adăpost suficient de ușor și de efemer încât să nu aibă nici unul dintre dezavantajele psihologice ale suprastabilității unei case. Îl putea monta sau demonta în câteva minute. Îl împacheta, îl pune pe acoperișul mașinii unui prieten, conducea până la o școală primară, îl asambla din nou pe terenul de joacă, spre încântarea copiilor de la gimnaziul care-l angajase să le vorbească elevilor despre natură în ziua respectivă. Putea să-și transporte cortul la o adunare amerindiană într-un alt stat pentru un sfârșit de săptămână de dansuri și de tovărășie cu americanii băștinași cu care se împrietenise de-a lungul anilor. Putea să-l împacheteze și să-l pună deoparte când călătorea făcând autostopul prin țară sau putea să lenevească în cort, ascuns în pădure, bucuros că nimeni nu-l putea găsi.

După terminarea liceului s-a angajat, dar numai pentru o vreme. S-a îndreptat spre sud în Tennessee ca să lucreze ca educator despre natură pentru copiii cu tulburări psihice și probleme de învățare, într-un loc numit Școala Bodine. Era genial cu elevii, chiar dacă nu era mult mai mare decât ei. Avea raporturi extraordinare cu ei, dar nu-i reușea tot atât de bine și cu șefii. Eustace Conway, trebuie s-o spunem, nu prea are multe de câștigat când lucrează sub autoritatea altor persoane. E un lucru care-l enervează. A intrat repede în conflict cu directorul, care, deși îi promisese lui Eustace că putea să-și așeze cortul pe terenul campusului, nu-și ținuse promisiunea. Or, Eustace Conway nu dorea să aibă de-a face cu oamenii care nu-și țin

promisiunile.

Așa că, neliniștit și nervos, Eustace a șters-o ca să viziteze un prieten care trăia în pădure, pe nume Frank, care mergea la facultate în Alabama. Au petrecut un sfârșit de săptămână plăcut împreună. S-au plimbat prin pădure, au tras cu o pușcă demodată cu praf negru în diverse lucruri și au glumit. Dar Eustace avea senzația că prietenul lui este preocupat de ceva și, într-adevăr, a reieșit că Frank se despărțise de prietena lui și se zbătea ca un pește pe uscat – renunțase la sport, la cursuri, apoi la slujbă. Nu știa deloc ce să facă în viitor. După ce i-a spus această tristă poveste lui Eustace, el i-a zis („și cuvintele mi-au sărit din gură ca o broască ce sare dintr-o tigaie încinsă“), *Hai să traversăm Apalașii*.

Nici el nu știe de unde i-a trecut așa o idee prin cap. I-a venit dintr-odată.

„Desigur, a zis Frank. Hai s-o facem.“

Așa că Eustace l-a sunat pe directorul de la școala Bodine și și-a dat demisia din postul de profesor (mare brânză; tipul era un nemernic care-și călcase cuvântul și cine avea nevoie de o afurisită de slujbă?) și, patru zile mai târziu, cei doi tineri așteptau, într-o stație de autobuz din Montgomery, Alabama, un autobuz al firmei Greyhound să-i ducă la Bangor, în statul Maine. Decizia neașteptată și impetuoasă o luase prin surprindere până și pe mama lui Eustace, care se număra de obicei printre cei care ar fi încurajat astfel de aventuri.

„Când mi-ai dat vestea la telefon, a fost o mare surpriză pentru mine, îi scrisese ea într-un bilețel rapid, încercând să-l prindă înainte de plecare. Am sentimente amestecate în ceea ce privește călătoria ta peste munți. Pot să înțeleg de ce dorești să faci o astfel de călătorie și sunt de acord cu aspectele ei pozitive, dar în celălalt taler al balanței, arată iresponsabilitatea în a-ți ține cuvântul dat și incapacitatea de a pune lucrurile importante pe primul loc.“ Ceea ce adăugase după această frază era un pic provocator (ca să nu mai spunem că era clar), dar probabil că așternuse acele vorbe pe hârtie pentru a-și puncta propriile griji: „Tatăl tău crede că ești un flușturatic și că nu te vei așeza niciodată dacă nu vei începe să iei viața în serios și să te gândești mai mult la pregătirea viitorului. El crede că trebuie să muncești mai mult și să fii mai demn de încredere, respectându-ți cuvântul dat și angajamentele tale. Nu e de acord cu ce faci!“

Ei, da, trist. De-asta au oamenii nouăsprezece ani.

Aventura lor a debutat de-a dreptul aventuros. Eustace și Frank au cumpărat bilete de autobuz dar nu puteau să se urce în autobuz înainte de a rezolva o ultimă problemă. Așteptau o fată, o prietenă de-a lui Frank, care trebuia să apară cu sacul ei de dormit, un element indispensabil din echipamentul lor. Au așteptat și au tot așteptat, dar fata n-a apărut. L-au rugat pe șoferul de autobuz să mai întârzie, dar în cele din urmă acesta a fost nevoit să plece ca să-și respecte programul. Frank și Eustace erau dărâmați. Și abia atunci, la câteva minute după ce autobuzul plecase, a apărut și fata cu sacul de dormit. Frank și Eustace au sărit în mașina ei și au pornit după autobuz. După ce l-au ajuns din urmă, Eustace i-a spus fetei să tragă pe dreapta. Au claxonat și-au făcut cu mâna, dar, deși ceilalți pasageri se holbau, încremeniți, șoferul s-a făcut că nu-i vede. Eustace Conway nu era omul care să se lase ignorat și n-avea de gând să piardă autobuzul spre Maine. Așa că i-a spus fetei să ducă mașina – care gonea cu 120 de kilometri la oră – chiar în dreptul șoferului. Eustace a coborât geamul din dreapta, a ieșit pe geam, s-a urcat pe mașină, ținându-se de suportul de bagaje cu o mână și cu biletele într-alta. A fluturat biletele în fața șoferului și tot zbiera în vânt „*Lasă-ne să urcăm în autobuz!*“

„În acel moment, își aduce aminte Eustace, șoferul a hotărât că e probabil mai bine să tragă pe dreapta și să ne lase să urcăm. Toți pasagerii ne-au ovaționat și, cum mergeam printre rânduri, o doamnă mare și corpulentă a strigat, «Doamne! Puteți juca într-un film!»“

Au ajuns deci la Maine, au făcut autostopul până la Bangor și și-au dat seama că ajunseseră prea devreme. Jandarmii i-au avertizat ca nici măcar să nu se *gândească* să se ducă dincolo de zona împădurită, unde zăpada era mare și pământul era înghețat. Desigur, n-au ținut seama de avertismente și au pornit pe munte înainte de zorii zilei următoare. În acea după-amiază au văzut un vultur pleșuv plutind în văzduhul rece. Au pornit-o la drum cu o lună înaintea celorlalți drumeți.

Ce nu și-au dat ei seama e că nu era destulă mâncare pe traseu. Deloc, deloc, deloc. Erau hămesiți. Urcau 40, 50 de kilometri pe zi aproape nemâncați. Aveau niște fulgi de ovăz cu ei, și cam atât. În fiecare dimineață mâncau o ceașcă de fiertură de ovăz. Frank înfuleca săracăciosul mic dejun și

apoi se holba morocănos la Eustace, în timp ce Eustace savura fiecare bucătică, de parcă ar fi fost un prețios pătrățel de ciocolată. În prima parte a călătoriei nu au găsit aproape nimic de vânat pe drum; era mult prea devreme ca animalele să iasă atât de sus deasupra liniei pădurii și, în plus, pământul era acoperit de o gheață groasă, fără nici un fel de plantă comestibilă în jur.

Când au ajuns la New Hampshire, pe jumătate nebuni de foame, Eustace a ochit niște potârniche în liziera pădurii. A luat o bucată de sfoară pe care o ținea în buzunar, a făcut un laț cu un diametru de 20 de centimetri, a strâns sfoara în jurul unui băț lung și s-a furișat lângă potârnichea pe care o ochise. A aruncat lațul peste pasăre, a strâns sfoara, a apucat pasărea și i-a smuls capul. Frank țipa și dansa și zbiera și-l îmbrățișa și-l pupa pe Eustace în timp ce pasărea se mai zbătea încă peste zăpada deasă și albă, umplând-o de sânge. „Doamne, își aduce aminte Eustace, am mâncat pasărea aia cu fulgi cu tot.“ I-au mâncat carnea; i-au mâncat creierii; i-au mâncat ghearele; și, încă morți de foame, i-au mâncat până și ultimul oscior.

Erau atât de motivați de foame, că au devenit mari vânători. Eustace l-a învățat pe Frank cum să prindă păsări cu lasoul (lăudat fie cerul pentru meșteșugul său, un joc pe care-l juca demult cu Randy Cable), și nimic nu le-a scăpat, în drumul lor spre sud. Au început să mănânce raci, păstrăvi și fructe de pădure, urzici, orice. Au omorât șerpi cu clopoței și le-au tăiat burțile să vadă dacă nu era vreun pui de iepure sau orice altceva gustos înăuntru; mâncau și șarpele, și ceea ce mâncase acesta. Eustace a omorât o dată o potârniche cu o piatră. A văzut pasărea și și-a zis în sinea lui: „*trebuie să o mănânc*“, a înșfăcat prima piatră la îndemână, a aruncat-o, a omorât pasărea și au mâncat fiecare bucătică din această creatură binecuvântată, cu excepția penelor.

Se hotărâseră să fie vânători și culegători. Nu era lucru ușor: locul era ciudat pentru planurile lor. Extrem de circulatul coridor al Apalașilor era deja atât de devastat de oameni, încât era mult mai greu să găsești de mâncare acolo decât în alte păduri. Eustace știa prea bine că natura n-ar fi dus-o deloc bine dacă fiecare ar fi făcut ce făcea el. Conștient de toate acestea și probabil simțindu-se un pic vinovat de exploatarea unui ținut deja supraexploatat, și-a continuat experimentul. Știa că primitivii călătoriseră distanțe enorme pe jos în mileniile trecute, mâncând doar ce puteau găsi în timpul călătoriei, și era

sigur că el și Frank o să reziste. Dar asta nu schimba faptul că erau morți de foame.

Mâncau orice puteau vâna, culege, căutau prin gunoaie și uneori mai și furau. Când au ajuns în Parcul Montan al Urșilor din statul New York, s-a întâmplat să fie chiar ziua de 4 iulie, când sute de familii portoricane și dominicane mâncau la iarbă verde și sărbătoreau. Pentru Eustace și Frank era un ospăț neașteptat. Când și-au dat seama că fiecare coș de gunoi din parc dădea pe dinafară de cutii superbe de orez fiert și de fasole și de pui pe jumătate mâncați și de floricele de porumb și de prăjituri, i-a apucat amețea. Cei doi erau ca șobolanul Templeton din filmul *Rețeaua miraculoasă*, în scena de la bălci – câțiva omnivori în paradis, țipând unul la altul de la câteva coșuri de gunoi depărtare, prin zarva muzicii salsa: „Am găsit un jambon întreg! O, Doamne! Cartofi dulci!“

Dar cea mai disperată experiență pe care au avut-o cu mâncarea a fost pe drumul înapoi spre Maine, când au urcat din nou poteca timp de câteva zile și au locuit într-un orășel la o familie care creștea porcul comunității în curtea din spatele casei. Sistemul cu porcul comunității funcționa astfel: toată lumea din oraș hrănea porcul cu resturile de la masă și, odată venit momentul tăierii, își împărțeau între ei carnea pentru iarnă. Frank și Eustace au aflat despre acest obicei interesant în ziua în care stăpâna casei a făcut niște plăcintă cu mere și le-a dat băieților ei o găleată cu niște coji de mere pentru porc. Afară, Frank și Eustace s-au uitat unul la altul, s-au uitat la cojile de mere, și și-au zis: „La naiba.“ S-au ascuns în spatele hambarului și-au înfulecat cojile. După aceea, s-au oferit benevoli să hrănească ei porcul. Până în ziua de azi, tot ce povestesc despre această experiență este că bunii locuitori din acel orășel din Maine aruncă într-adevăr multă mâncare într-o stare foarte bună, și că frumușelul porc al comunității n-a luat cu siguranță un gram atâta timp cât Eustace Conway și Frank Chambless au fost prin zonă.

Călătoria era un triumf, din toate punctele de vedere. Cățărare, încântare, revelație, provocare și epifanie – zi după zi. Frank și Eustace au găsit în toate acestea o comunicare înălțătoare a unuia cu celălalt, un sens profund al înrudirii. Erau pe aceeași lungime de undă în privința naturii și a lucrurilor care nu mergeau bine în America, și erau amândoi cuceriți de învățăturile și înțelepciunea americanilor nativi. Eustace putea să-i vorbească lui Frank

despre problemele pe care le avea cu tatăl lui, iar Frank îi vorbea despre problemele lui cu propriul tată și despre ce simțea față de prietena lui, Lori. În acești doi tineri era o sinceritate, o absență totală de cinism, o detașare și un sânge rece care definesc generația lor ca întreg. Nici unuia nu-i era rușine să se deschidă către celălalt.

Vorbeau nestingheriți despre Dumnezeu. Amândoi fuseseră crescuți în familii baptiste din sud, în care devoțiunea și fundamentalismul erau lege. Bunicul lui Eustace, Chief Johnson, fusese un creștin tare ca piatra, un om cu o moralitate orbitor de intensă, iar mama lui Eustace încercase să-i transmită convingerile primului ei născut. Eustace excelase la biserică pe vremea când era copil. Fusese vedeta timpurie a școlii de duminică – ager, curios, atent. Fusese întotdeauna un fan al lui Iisus Hristos. Eustace era foarte mișcat de episodul în care Iisus se duce la schimbătorii de bani din templu și „le întoarce afurisitele de mese cu picioarele-n sus“, și-i plăcea mai ales că Mântuitorul s-a dus într-un ținut sălbatic pentru a căuta marile răspunsuri.

Dar, pe măsură ce creștea, era din ce în ce mai dezamăgit de congregație și de conducere. Simțea nesinceritatea și prefăcătoria peste tot. În fiecare duminică stătea între cei doi părinți la biserică în timp ce aceștia își înclinau capetele și ascultau pioși predica. Duminică după duminică, Eustace a înțeles cu din ce în ce mai multă tristețe că totul era un spectacol, și a realizat cât de profund era contrastul între acea imagine publică a cucerniciei familiale și realitatea neînțelegerii din familie – o neînțelegere sălbatică, împachetată într-un recipient tănuit în fiecare Sabat, pentru a nu-i tulbura pe vecini. Nu după mult timp, a început să se uite în jur la alte așa-zise sfinte familii în stranele lor, toți îmbrăcați frumos, cu capetele plecate, și nu se putea împiedica să se întrebe ce orori se ascundeau în spatele imnurilor pe care le cântau.

Încet, încet, Eustace a început să fie din ce în ce mai puțin de acord cu ciclul creștin rugăciune – păcat – pocăință – rugăciune – păcat – pocăință – rugăciune – păcat – pocăință. I se părea clar că nu era nimic altceva decât o eschivare morală, ba chiar mai rău. Păcătuiești; ești iertat imediat; mai păcătuiești un pic, ești ferm convins că vei fi din nou iertat. Găsea acest lucru stupid, slab și ieftin. De unde vine convingerea aceasta că oamenii sunt oricum meniți să păcătuiască? Dacă oamenilor le e dragă atât de mult Biblia, se întreba Eustace, de ce nu pot pur și simplu să asculte de poruncile clare pe

care le dă și să renunțe la mințit, înșelat, furat, omorât și la preacurvie? De câte ori trebuie să citești afurisitele de Zece Porunci până să le pricepi cum trebuie? Nu mai păcătui! Trăiește în modul în care ai fost învățat să o faci! Astfel n-o să mai fie nevoie să vii la biserică în fiecare duminică și să pleci genunchiul și să plângi și să te pocăiești. Și o să ai mult mai mult timp de petrecut afară în pădure unde, credea Eustace, „găsești numai adevărul – nici o minciună, nici o prefăcătorie, nici o iluzie, nici o ipocrizie. Doar o pace plină de adevăr, în care toate ființele sunt conduse de un set de legi perfecte, care nu s-au schimbat niciodată și nici nu se vor schimba vreodată“.

Desigur, dată fiind înclinația sa și forța lui personală, nu i-a trebuit multă vreme lui Eustace să renunțe la a se mai duce la biserică și să înceapă să caute propriile răspunsuri. Și-a petrecut anii adolescenței studiind fiecare religie de care afla, păstrând lecțiile creștinătății care îi erau pe plac și adăugându-le bucățele din alte credințe. A fost inspirat de sărbătorirea extatică a dragostei la misticii sufiți din Antichitate, în timp ce perfecționismul său interior și atent corespundea instinctiv dogmei centrale a budismului: iluminarea se poate obține numai printr-o concentrare constantă. Îi plăcea preceptul taoist conform căruia oamenii ar trebui să fie ca apa, să curgă peste suprafețele aspre, să-și schimbe forma pentru a se adapta formelor din natură și pentru a eroda cu răbdare orice piatră. Îi plăceau lecțiile spirituale ale artelor marțiale din Orient – să te înclini în fața agresiunii altora și să-i lași să se rănească ei înșiși fără să-ți faci rău.

Eustace a găsit aproape în fiecare religie ceva demn de a fi păstrat, și era gata să vorbească oricui (mormonilor, martorilor lui Iehova, adeptilor lui Krișna din aeroporturi) despre Dumnezeu. Totuși, a fost influențat cel mai mult de spiritualitatea amerindienilor autohtoni. O cunoscuse prin intermediul căpeteniilor amerindienilor întâlniți la Muzeul Scheille și prin studiul antropologiei. Putea accepta în totalitate ideea că Dumnezeu – de fapt divinitatea – poate fi găsit în orice ființă vie de pe Pământ și că orice lucru de pe această planetă este o ființă vie. Nu numai animalele, ci și copacii, și aerul, și chiar pietrele, toate fiind vechi și integre.

Și iată unde se întâlnea credința lui Eustace cu cea a tovarășului său de drum: în convingerea lor că Dumnezeu e de găsit numai în natură. Acesta, desigur, era motivul pentru care cei doi mergeau pe drumul acela de munte,

pentru a găsi această dumnezeire în sinea lor și în lumea mare. Nimic nu-i oprea să vorbească despre această dumnezeire, noapte de noapte. Nici să scoată seara pipele indiene făcute de mână, să fumeze și să se roage, legați unul de altul prin credința lor că pipa era vehiculul rugăciunii și că fumul era doar reprezentarea sacră a ceea ce aduceau ca ofrandă cosmosului. Erau conștienți că doi bărbați albi care se roagă folosindu-se de o pipă indiană poate fi o nebunie în ochii altora, sau chiar o ofensă, dar Eustace și Frank făceau mai mult decât să se joace de-a indienii – erau în pragul maturității lor, trăind în modul cel mai cinstit cu putință, confruntându-se cu revelațiile și provocările fiecărei zile. Și acest fel-de-a-fi-împreună, mai mult decât orice altceva, era lucrul care-i plăcea cel mai mult lui Eustace în această călătorie.

Și apoi, în Pennsylvania, Eustace Conway a cunoscut o fată.

O chema Donna Henry. Era o studentă de nouăsprezece ani din Pittsburgh, și ea și Eustace au dat unul de altul în etapa pennsylvaniană a potecii transapalașiene. Donna își petrecea weekendul mergând pe munte cu o mătușă și cu un verișor, și mica lor escapadă devenise un coșmar, pentru că mătușa și verișorul nu erau deloc în formă și își încărcaseră rucsacurile cu mult prea multă mâncare și echipament. Așa că, în momentul în care s-au întâlnit, Donna Henry nu mergea, ci se odihnea pe marginea potecii, făcând o pauză, pentru că rudele ceruseră una. Stătea încercând să nu-i mai audă plângându-se de durerile de tălpi, de picioare și de spate, și atunci apărură Eustace Conway.

Pe atunci, Eustace începuse să renunțe la toate lucrurile pe care le avea și pe care le considera inutile. În timp ce gonia spre sud și se apropia din ce în ce mai mult de Georgia, obosise să tot care, așa că, aplicând vechea zicală, „cu cât știi mai multe, cu atât ai nevoie de mai puțin“, s-a debarasat încetul cu încetul de tot ce avea, cu excepția sacului de dormit, a cuțitului, a unui rest de frânghie și a unei mici oale pentru gătit. A renunțat până și la unele haine. Ultimii 16 km ai călătoriei sale îi parcursese îmbrăcat doar cu două baticuri legate unul de altul, cât să-i acopere părțile rușinoase. Nu păstrase nici măcar o haină care să-i țină de cald. Când mergea, nu-i era frig; când nu mergea, dormea. Când ploua, se acoperea cu un sac de plastic. Când ritmul de mers i se părea plicticos (deși era ritmul cuiva care parcurgea 48 de kilometri pe zi), o lua la goană pe potecă.

Iată deci arătarea pe care a văzut-o Donna Henry în acea zi pe potecă: o creatură uscățivă, bronzată, bărboasă și sălbatică, aproape complet dezbrăcată, purtând pantofi de sport și alergând prin păduri ca un coiot. Eustace era într-adevăr uscățiv, dar numai fibră. Și avea un chip înspăimântător. Când a văzut-o pe Donna, s-a oprit din alergat. Ea i-a spus bună ziua, el i-a răspuns. Apoi Eustace a lăsat să zboare unul dintre zâmbetele lui mari cât lumea, iar Donna a simțit cum dispar în strălucirea acelui zâmbet mătușa și verișorul și rucsacul ei greu din spate, fiind înlocuite de certitudinea că viața ei nu avea să mai fie niciodată aceeași.

Ei bine, am obiceiul de a face speculații despre viața sexuală a oricărei persoane pe care o întâlnesc. Puteți să-l numiți un hobby; sau o perversiune – nu încerc să mă apăr. Doar enunț un fapt. Totuși, trebuie să mărturisesc că mi-am petrecut luni de zile gândindu-mă la Eustace Conway înainte de a-mi trece prin cap că ar putea avea și trup. În special în comparație cu fratele lui, Judson, care nu e decât trup, Eustace părea cumva deasupra unei astfel de absurdități lumești și trupești. Ca și cum n-ar fi avut nevoie de așa ceva.

Prima dată când i-am văzut pe cei doi frați împreună, am sesizat acest contrast extrem. Judson în barul East Village, flirtând și dansând cu toate tipele pe care le vedea, și Eustace, stând drept, într-un colț, povestindu-mi cu seriozitate despre plăcerea de a bea o apă ce țâșnește direct din pământ, și despre cum îți schimbă chimia corporală calitatea luminii filtrate prin frunzișul pădurilor din Apalași, și despre faptul că numai cei care trăiesc în sălbăticie pot recunoaște adevărul central al existenței, care este că moartea e vie și e chiar lângă noi în orice moment, la fel de aproape și de importantă ca viața însăși, și că această realitate nu este ceva de temut, ci un adevăr sfânt ce trebuie venerat.

Sunt Învățătorul tuturor Oamenilor, părea el să spună, în timp ce ieșea din lumea sa și plana peste a noastră. *Trebuie să aveți încredere în mine și să mă urmați, dar să nu mă fraieriți...*

Și, la urma urmei, se scaldă în râuri înghețate, așa că întreaga problemă a libidoului este destul de greu de imaginat la el. Totuși – și aici m-a prins – Eustace Conway se descrie pe sine drept un erou epic masculin american, or, conceptul de iubire romantică sau sexuală lipsește cu desăvârșire din epicul

american masculin clasic.

Așa cum a arătat-o scriitorul Leslie Fielder în volumul său germinal *Dragoste și moarte în romanul american*, noi americanii avem singura cultură majoră din lumea cunoscută nouă care nu a considerat niciodată dragostea romantică drept un precept sacru. Restul lumii își are Don Juanii săi; noi îl avem pe Paul Bunyan.

Nu e nici o poveste de dragoste în *Moby Dick*; Huckleberry Finn nu reușește să obțină fata în cele din urmă; John Wayne n-a visat niciodată să renunțe la calul lui pentru obligațiile impuse de o soție; iar Afurisitul de Davy Crockett nu se duce la întâlniri galante.

Oricare ar fi conflictul și oricare ar fi evoluția la care sunt supuși acești bărbați, o fac în tovărășia singurei lor iubiri adevărate, natura, și o fac de unii singuri sau cu ajutorul unui tovarăș de încredere, rol secundar de parte bărbătească. Femeile există ca să le salvezi sau să-ți duci mâna la pălărie când pleci departe la apusul soarelui fără ele. Și uneori se ajunge la niște situații ciudate – cum ar fi faptul că femeile, în mare parte a literaturii lumii, sunt descrise ca protejându-și cu grijă virginitatea lor sacră, iar în povestirile americane eroice, bărbații sunt tot la fel de des de o castitate neînduplecată.

Să ne oprim asupra unui exemplu tipic, povestea lui James Fenimore Cooper, *Deerslayer*⁹. Frumos, înțelept, curajos și de dorit, Natty Bumppo nu se căsătorește niciodată, pentru că, dacă ar face-o, ar trebui să părăsească lumea singurătății desăvârșite de la Frontieră, acolo unde este mereu liber. Nu numai că ucigașul de căprioare nu se căsătorește; nici nu prea pare să-i placă fetele. Când fatal de frumoasa și de isteța eroină, Judith Hutter, își aruncă practic ființa ei subțire, brunetă și cu ochi strălucitori la picioarele lui, el îi refuză politicos avansurile, deși stătuse ascuns în munți, fără tovărășie de parte femeiască un timp îngrozitor de lung. E adevărat că promite solemn că o va respecta întotdeauna și că va fi oricând gata să-i salveze viața dacă va avea nevoie de el.

⁹. Ucigașul de căprioare (n. tr.).

Judith, desigur, nu pricepe. Ce bărbat de nepătruns este acest erou sălbatic, îmbrăcat în piele de țap! Și atât de diferit de ofițerii de pază chipeși, născuți la oraș, care locuiau în barăcile din apropiere și cărora le plăcea să flirteze și să

danseze! Judith îi propune până și să locuiască în mijlocul pădurilor cu Natty pentru totdeauna, departe de confortul civilizației, și el tot o refuză. Oare *Deerslayer* n-a cunoscut niciodată dragostea?

„Atunci unde este drăguța ta, *Deerslayer*?“ vrea să știe Judith, încercând să priceapă ceva din situație.

„Este în pădure, Judith“, îi răspunde *Deerslayer* (într-un dialog care ilustrează nu numai relația dintre bărbatul american și femeii și lumea înconjurătoare, ci și un stil stângaci), „atârnând de ramurile copacilor, într-o ploaie ușoară – în roua de pe iarba din luminișuri – în norii care plutesc deasupra în cerurile albastre – în păsările care cântă în păduri – în dulcile izvoare din care îmi astâmpăr setea, și în toate celelalte daruri minunate ale providenței lui Dumnezeu!“

„Vrei să spui că, până acum, n-ai iubit niciodată pe una ca mine, ci ai iubit mai mult refugiile tale și propriul tău fel de a trăi?“ întreabă Judith. (Femeile din aceste romane pot fi uneori cam grele de cap, dar sunt extrem de utile în cadrul expunerii.)

„Întocmai, întocmai“, răspunde *Deerslayer*.

Și astfel o trimite pe Judith înapoi pe drumul ei, să se ducă să-și astâmpere setea la dulcele izvor al altuia.

Și uite-așa. Am citit destul de mult și sunt extrem de sentimentală. Cine mă poate învinui că-mi imaginez la prima vedere că Eustace Conway e același bărbat ca Natty Bumppo, ucigașul de căprioare? Ba chiar îi și seamănă („înalt de 1,80 m în mocasinii săi, dar cu o osatură relativ ușoară și zveltă, totuși cu mușchi care promet o agilitate neobișnuită“) și se îmbracă la fel. Iar Eustace, nu uitați, este bărbatul care-mi trimitea scrisori atât de sexy-dar-caste, scriindu-mi: „În zori, eram în vârful unui cireș plin de fructe, uitându-mă la calul meu înșeuat – aveam gura și mâinile pline de cireșe – și multe altele așteptau să fie culese.“ Da, sălbăticia cred că e pentru Eustace singura dragoste, iar providența lui Dumnezeu – singura sa nevoie.

Ei bine, mă înșelam.

Așa că iată-l pe Eustace Conway pe poteca ce traversează Munții Apalași, încrucișându-și drumul cu cel al Donnei Henry. Donna, sănătoasă, prietenoasă și drăguță ca toți evadații, i-a plăcut lui Eustace, și viceversa. S-au salutat, apoi și-au zâmbit. Donna nu știa de ce Eustace purta cele două

batiste, dar i-a oferit imediat de mâncare, fascinată. Motivul pentru care îi dădea lui Eustace să mănânce era în parte pentru că dorea să-l mai aibă în preajmă, pentru că fusese imediat atrasă de el; și în parte pentru că dorea să mai ușureze bagajele plângăcioasei mătuși și văicărosului verișor. Eustace a mâncat tot ce i-a dat ea. A mâncat fără să se oprească, de parcă ar fi fost mort de foame. După cum și era.

Când Eustace i-a zis că trebuie să-și umple sticla cu apă, Donna i-a răspuns: „Și eu!“ și au mers împreună un kilometru și jumătate până la un izvorăș din apropiere, vorbind despre aventurile avute pe drumul de la Maine înapoi. Acaparată, Donna l-a invitat să stea cu ea și cu rudele ei în seara respectivă la cină. Și de data asta, Eustace a mâncat cât a putut de mult, dându-le între timp detalii despre escapadele lui îndrăznețe, despre tepee și despre modul lui de viață primitiv.

Donna i-a spus lui Eustace că era bine-venit să înnopteze împreună cu ei și în noaptea următoare. El a acceptat invitația, și când s-a întunecat de-a binelea și focul era aproape stins, Eustace s-a strecurat în cortul Donnei și și-a furișat trupul lui lung, uscățiv, deasupra trupului ei. Și s-a isprăvit cu ea.

A doua zi, fiind oficial îndrăgostită, Donna i-a trimis pe mătușă și pe verișor înapoi pe potecă, cu bagajele lor cu tot, și a mers următorii 40 de kilometri cu Eustace. Era într-o formă olimpică – făcuse o excursie vara trecută cu niște prieteni de la facultate – așa că n-avea nici o problemă să se țină după el. Au mers și-au tot mers și-au mâncat mure direct din tufișuri, și Eustace a învățat-o despre fiecare plantă, piatră și ramură pe lângă care treceau.

La sfârșitul excursiei, Donna a trebuit să se întoarcă la realitate, în Pittsburgh, dar nu voia să plece. Eustace i-a spus că fac echipă bună, și ea a fost de acord – într-adevăr, așa era! Și sincronizarea lor era bună. Pentru că, după cum se va vedea, Eustace era pe cale de a-și pierde tovarășul de drum. Frank Chambless renunțase la călătorie pentru că îi era atât de dor de prietena lui, Lori și pentru că Frank simțea că avea o șansă exact atunci să facă relația lor să meargă, numai să iasă din acea călătorie și să-și dedice energia împăcării cu ea. Eustace înțelesese și acceptase scuzele sincere ale prietenului său pentru această renunțare. Totuși, îi părea foarte rău să-și piardă tovarășul de călătorie când îi mai rămăseseră încă 160 de kilometri până la capăt. Așa

că, bineînțeles, văzând ce sportivă bună era Donna (ca să nu mai pomenim ce tovarăș de cort încântător), Eustace a avut o idee. A întrebat-o pe Donna dacă n-ar vrea să se întâlnească cu el în Virginia în câteva săptămâni și să se întâlnească în călătorie. Ea a zis da. Donna Henry, în acel moment, ar fi acceptat cu bucurie să meargă pe jos până la Islamabad, doar pentru a mai avea o dată șansa să-l vadă pe Eustace Conway.

Câteva săptămâni mai târziu, Donna s-a urcat într-un autobuz pe la miezul nopții cu rucsacul și cu sacul de dormit în spate și a pornit-o spre sud să se întâlnească cu el. Maică-sa era atât de furioasă că Donna fuge dintr-un capriciu cu un bărbat numai piele și os, îmbrăcat cu două baticuri, încât nici măcar nu și-a luat la revedere de la ea.

Și totuși. Doar pentru asta împlinește omul nouăsprezece ani.

Iată ce credea Donna că o să fie călătoria ei peste Munții Apalași cu Eustace Conway – iarăși conversație și mers și cules de fructe de pădure și observare a naturii și dragoste și tot așa tot restul vremii. Și într-adevăr, în prima zi a călătoriei, Eustace a stat lângă ea și a învățat-o multe lucruri despre copaci și flori. În a doua dimineață a călătoriei lor însă, s-a trezit devreme și i-a spus: „O să ți-o iau înainte astăzi. Vreau să fac 48 de kilometri. Ne întâlnim pentru cină la locul unde ne vom opri.“ Și n-au mai mers împreună din acel moment. Zi după zi, nu se mai întâlnea cu el pe potecă. O pornea în zori, iar ea după el. Singura lor comunicare erau câteva note pline de învățăminte pe care el le lăsa pentru ea pe cărare: „Donna – o să găsești apă la 6 metri mai jos pe stânga. E un loc bun să faci o pauză.“ Sau, „Știi că e o cățărare dificilă – te descurci minunat!“

Târziu în fiecare seară, îl prindea din urmă în locul de campare pe care el îl alesese deja pentru amândoi. Mâncau orice mâncare găsită, vânată sau friptă pe care o aveau la îndemână și se culcau. Uneori Eustace era treaz și vorbea până târziu în noapte despre visurile lui de a schimba lumea, iar ei îi plăcea să-l asculte. Donna n-a fost niciodată mai fericită decât în acele momente, excepție făcând, probabil, când Eustace i-a spus cu mândrie că era o „italiancă mică și rezistentă“.

Toate acele lucruri despre natură erau noi pentru Donna (l-a întrebat odată pe Eustace, în timp ce treceau pe lângă o turmă de vite: „Ia spune-mi, astea sunt vaci sau cai?“), dar era dispusă să învețe și foarte hotărâtă. Într-o zi,

după ce merseseră 40 de kilometri, tocmai luau masa de seară împreună, în timp ce soarele apunea, și cerul era frumos. Donna i-a spus: „Eustace, hai să fugim sus pe muntele acela și să ne uităm la soare cum apune!“ După ce merseseră 40 de kilometri! Donna era, după cum îi spunea el adesea, „o sculptură dură din mușchi“ și un tovarăș de călătorie discret. N-ar fi dat înapoi de la nimic ca să țină pasul cu omul ei. Mai mult, Donna credea în toate visurile pe care le avea Eustace Conway și dorea să-l ajute să le ducă la bun sfârșit. Eustace o inspira și o însuflețea. Când venea dimineața, el o pornea în grabă înaintea ei pe poteci, iar ea îl urma fără ezitare și fără să pună întrebări – iar acest lucru, mărturisește Donna astăzi, „spune totul despre relația pe care o aveam“.

„M-am aruncat pur și simplu în aventura asta cu totul, își aduce ea aminte. Eram atrasă de el ca de un magnet, mergeam patruzeci, patruzeci și opt de kilometri pe zi. Eram uscățivă și slabă și nerăbdătoare să-i arăt că pot să țin pasul cu el. Eram îndrăgostită nebunește. L-aș fi urmat până la capătul pământului.“

Când Eustace Conway se gândește la această călătorie peste Apalași, nu-i are în minte nici pe Donna Henry, nici pe Frank Chambless. După ce aduce un scurt omagiu tovarășilor săi de călătorie pentru că-și mișcau fundul și nu se plângeau niciodată, lucrul de care-și amintește cel mai bine din acele luni minunate în păduri sunt imagini cu el însuși, singur. În sfârșit, singur. Departe de casa familială și departe de degetul amenințător al tatălui și în sfârșit de unul singur.

Își aduce aminte că-l dureau atât de tare picioarele încât îi curgeau lacrimile în timp ce se cățara, dar nu se oprea niciodată din mers, pentru că se învățase de când era copil să îndure durerea fizică asemenea unui viteaz indian. Își aduce aminte de momente în care era atât de deshidratat încât vedea negru în fața ochilor. Își aduce aminte că a mers prin orașul Pearisburg, din statul Virginia, aflat chiar pe traseu, oraș unde era un han și un magazin alimentar. Era mort de foame de atâta vreme încât s-a hotărât – ce naiba – să-și ofere un prânz. Un prânz adevărat, plătit cu bani americani, și nu o afurisită de hrană de supraviețuitor, constând într-un iepuraș pe jumătate digerat, împrumutat din stomacul vreunui șarpe cu clopoței. Iată ce-a cumpărat:

„Cel mai copt, cel mai mare și mai frumos pepene galben pe care l-ai văzut vreodată. Am cumpărat o duzină și jumătate de ouă. Nu erau ouă mici. Nu erau ouă medii. Nu erau ouă mari. Erau ouă *extra* mari. Am cumpărat și o bucată din cea mai sănătoasă pâine de grâu pe care o poți găsi. Am cumpărat trei litri de lapte și o găletușă cu iaurt. Am cumpărat un pachet de margarină, o bucată mare de brânză și o ceapă mare și galbenă. Apoi m-am dus la bucătăria hanului, am prăjit ceapa în margarină și am bătut ouăle pentru o omletă uriașă, în care am pus jumătate din bucata de brânză. Am mâncat omleta. Apoi am uns fiecare felie de pâine și am fărâmat restul de brânză pe felii. Apoi am băut cei trei litri de lapte. Apoi am mâncat iaurtul. Apoi am mâncat deliciosul pepene copt. Și când am terminat, și nu mai era mâncare deloc, nu mă simțeam încă sătul. Mă simțeam doar *mulțumit*, pentru prima dată în ultimele luni. Simțeam că *Da, acum am mâncat într-adevăr destul.*“

Își aduce aminte de o altă zi lungă în Virginia, când a mers și pe timp de noapte, pentru a atinge numărul de kilometri pe care și-l alocase zilnic, mergând pe un drum de țară întunecos într-un peisaj cât se poate de rural. Era vineri seara, toți țăranii locului se plimbau încoace și-ncolo în camioanele lor, ascultând muzică și bând și ducându-se la petreceri. Se tot opreau să vadă ce are de gând Eustace.

„Vrei să urci, băiete?“ îl întrebau bravii băieți.

„Nu, mulțumesc“, le răspundea Eustace.

„De unde vii?“

„Din Maine.“

Răspunsul nu-i impresiona prea tare pe bravii băieți.

„Mda, și unde te duci?“

„În Georgia“, le spunea Eustace, iar flăcăii rămâneau cu gura căscată, tușind neîncrezători.

„Nebunu' ăsta merge pe jos până-n *Georgia*!“

E clar că n-auziseră niciodată despre Maine.

Apoi, fiindu-le milă de Eustace, îi dădeau bere și plecau. Eustace mergea prin întuneric, bând bere și cântând în surdina, ascultând insectele de noapte din Virginia zumzăind. Tocmai când terminase berea, s-a oprit lângă el un alt camion cu localnici.

„Vrei să urci, băiete?“

Și conversația s-a repetat, cuvânt cu cuvânt, până la poantă. „Nebunu’ ăsta merge pe jos până-n *Georgia*!”

Eustace și-a încheiat călătoria în septembrie 1981, tocmai în preajma zilei în care împlinea douăzeci de ani. I-au trebuit patru luni și jumătate să-și ducă la bun sfârșit călătoria. Și-a scris lui însuși o scrisoare de felicitare – o scrisoare dramatică (așa cum poate scrie cineva numai atunci când împlinește douăzeci de ani), mândră, sinceră și plină de uimire față de măreția proiectului pe care tocmai îl dusesese la bun sfârșit.

Soarele a dispărut în spatele creștelor și umbrele încep să joace prin pădure. E ultima noapte pe drumul ce traversează Apalașii, o „Călătorie lungă dinspre mereu și întotdeauna“. Atât de mult a trecut de când m-am pornit, încât mi se pare doar un vis cețos. M-am schimbat. Am devenit bărbat. Asemenea indienilor, am un nume nou: Vânătorul de Vulturi. Aspir la cele mai înalte țeluri și cea mai înaltă moralitate a Regelui Ființelor Înaripate. Câte povești aș putea spune... Am văzut multe locuri, am văzut mulți oameni, toți diferiți, însă majoritatea buni. Am învățat să mă rog des și am primit multe daruri de la Prea Sfântul Dăruitor. Cred că Dumnezeu m-a ajutat să plănuiesc această călătorie cu mult înainte ca eu s-o știu... Motivul acestei călătorii a apărut foarte simplu și a căpătat profunzime cu timpul și cu experiența. La început am vrut să fiu mai aproape de natură într-un mod pozitiv și total și, în al doilea rând, să aflu mai multe despre mine. Cred că m-am achitat bine de ambele sarcini. Sunt foarte mulțumit. Îmi doresc ca lumina zilei să-mi dea și mai multă forță să desăvârșesc aceste gânduri scrise, dar noaptea se adâncește și umbrele nu se mai văd. Animalele de noapte au ieșit, iar eu trebuie să urmez ciclul pe care mi l-am ales.

Eustace R. Conway

Și, într-adevăr, a urmat ciclul pe care și-l alesese. Toate celelalte călătorii și împliniri ale vieții sale de aici își trag seva. De exemplu, când, peste câteva luni, jupuind un raton, la o masă de picnic în Carolina de Nord, a venit la el un individ și i-a spus: „Ești Eustace Conway, nu-i așa? Ultima dată când te-am văzut erai pe drumul ce traversează Apalașii și jupuiai un șarpe. Îmi aduc

aminte că am vorbit despre aventuri în sălbăticie.“ Bărbatul s-a recomandat a fi Alan York, și au discutat o vreme, apoi Alan i-a spus: „Hei, hai să traversăm Alaska împreună.“ Eustace a răspuns: „Nu cred că e posibil să traversezi Alaska pe jos, dar sunt aproape sigur că o poți face în caiac“, și exact asta au făcut. Eustace și Alan au plutit de-a lungul statului Alaska, luptându-se cu frigul și cu valurile brutale, la numai câțiva centimetri de heringi și de somoni și de alge și de balene.

După așa o aventură, cât de greu poate fi să călătorești prin satele din Mexic ca să înveți olăritul și țesutul? Și această călătorie încununată de succes în Mexic i-a dat tânărului nostru întreprinzător încrederea să zboare spre Guatemala, să se dea jos din avion, și să întrebe, „Unde sunt triburile primitive?“ Totul a început deci cu traversarea Apalașilor. Când își aduce aminte că la nouăsprezece ani se afla în Apalași, se gândește la un moment anume, un moment pe care avea să-l considere multă vreme ca fiind cel mai fericit din viața sa.

Se afla în New Hampshire. Reușise să ajungă aici pornind din Maine, fără să moară de foame sau de frig. Ajunsese deasupra unei culmi. Oriunde întorcea privirea, vedea lumina roz sublimă a dimineții aruncată peste zăpadă și gheață și granit. Asta era tot. O viziune obișnuită a Munților Albi în plină iarnă. Odată cu trecerea anilor, Eustace va călători în multe locuri mult mai interesante și va admira unele dintre cele mai spectaculoase priveliști din lume, din Alaska până în Australia și Arizona, și probabil că nu asta e *cea mai* frumoasă priveliște pe care o va vedea. Și nici nu e ceva la fel de eroic și de înălțător ca cel pe care-l va trăi la capătul călătoriei, când câteva luni mai târziu, va fi ajuns înapoi în Georgia, unde-și va exploata retoricul, „câte-povești-aș-putea-spune“. Dar acest moment e și mai bun. Pentru că este momentul în care Eustace Conway înțelege pentru prima dată că este liber. E bărbat și se află exact acolo unde vrea să fie, făcând ceea ce a știut dintotdeauna că putea să facă dacă era stăpân pe propriile sale decizii. E smerit, extaziat, simplificat, purificat, mântuit de acest moment, pentru că își dă seama că acolo sus, pe acel munte frumos, tatăl său nu se vede nicăieri. Tatăl său nu-l mai poate ajunge de acum încolo. Nimeni nu-l mai poate ajunge. Nimeni nu-l mai poate controla și nimeni nu-l mai poate pedepsi vreodată.

Eustace stă în picioare, paralizat de bucurie, bățându-se ușor cu palma într-o stare de uimire. Se simte ca un om care a plecat din fața plutonului de execuție cu puștile încărcate și se pipăie să vadă dacă nu are găuri lăsate de gloanțe – dar nu găsește nici una. Aerul are un miros dulce, își aude inima bățând și râde, și râde, dându-și seama că e teafăr.

Este cel mai bun moment din viața lui, pentru că e momentul în care Eustace Conway realizează pentru prima dată că a supraviețuit.

Capitolul 4

Suntem cuprinși de frenezia nenumăratelor noastre proiecte de reformă socială. Nu e nici un om care să știe să citească și să nu aibă schița unei noi comunități în buzunarul de la haină.

Ralph Waldo Emerson

Când Eustace Conway s-a întors în Carolina de Nord, în toamna anului 1981, a început să caute un alt loc în care să-și instaleze cortul său indian. Știa că poate să găsească un loc foarte bun dacă nu se grăbește. În acești primi ani ai vârstei sale adulte, ori de câte ori avea nevoie să se așeze undeva pentru o perioadă de timp mai îndelungată, i se părea că e ușor să supraviețuiești pe (și din) pământul celor care erau destul de amabili încât să-l lase să se instaleze acolo.

„Sunt un caz unic pentru că locuiesc într-un cort indian, scria Eustace într-o scrisoare necerută de nimeni, prin intermediul căreia se prezenta unui proprietar de pământ din Carolina de Nord, căruia tocmai îi spionase terenurile. Pe când căutam o bucată de pământ unde să locuiesc în toamna viitoare, am dat peste terenurile tale și aș dori să știu dacă ar fi posibil să mă lași să-mi instalez cortul dincolo de pârâul de pe proprietatea ta. Nu am prea mulți bani, dar pot să plătesc o chirie modestă. Aș putea să am grijă de proprietatea ta în calitate de intendent. Voi fi foarte respectuos și înțelegător în ceea ce privește dorințele tale. Îți trimit un plic timbrat cu adresa mea, prin care îmi vei putea trimite răspunsul. Ți-am trimis de asemenea și un articol din ziar pentru a-ți da mai multe informații despre stilul meu de viață.“

A fost probabil un adevărat chin pentru Eustace să aleagă un singur articol; în ultimul timp se scrisese mult despre el. Atrăgea din ce în ce mai mult atenția publicului și era preferatul reporterilor din Carolina de Nord, cărora le plăcea să scrie despre acest „tânăr tăcut, fără pretenții și foarte modest“, care

trăiește „mai spartan decât spartanii, neîngăduindu-și nici măcar luxul unor chibrituri pentru focul de tabără“.

Presa îl iubea pentru că era perfect. Elocvent, inteligent, curtenitor, ciudat și, din fericire, fotogenic, tânărul Eustace Conway în tepee era visul oricărui editor interesat de oameni. Trăia din ceea ce îi oferea pământul, ca un om de munte de pe vremuri, dar nu era un supremaționist înspăimântător, nu refuza să-și plătească impozitele și nu făcea pe grozavul vorbind despre extincția iminentă a omului alb. În atitudinea lui față de natură exista multă delicatețe și idealizare, dar nu era un hippy bleg, care să-i îndemne pe oameni să-și dea hainele jos și să facă dragoste cu copacii. Izolarea lui avea ceva incitant, nu era un pustnic fugar, și întotdeauna era curtenitor cu presa. Da, îi îndemna pe semenii să chestioneze sistemul de valori al americanilor moderni, dar era politicos și bun orator, iar pentru a-și dovedi respectabilitatea, se prezenta ca un student eminent.

Chiar așa – un student eminent. E interesant faptul că Eustace a hotărât să se ducă la facultate imediat după ce a traversat Apalașii. O alegere ciudată pentru cineva care urâse atât de mult școala. Dar întotdeauna crezuse că putea fi un elev bun dacă ar fi putut scăpa de piciorul tatălui înfipt în grumazul său și, într-adevăr, Eustace a avut rezultate foarte bune în facultate încă de la început, chiar și la cursurile de matematică. Nu cred că mă înșel când spun că nu era nici un alt student la Gaston Community College ca Eustace. Devenise celebru în tot campusul, datorită cortului, hainelor de la Frontieră, vocii calme și poveștilor despre aventurile din munți sau de pe malul fluviului Mississippi. Reacția colegilor anunța o atitudine cu care avea să se confrunte tot restul vieții. Puicuțele, nu știu cum să le numesc altfel, îl luau cu asalt; băieții voiau să fie întocmai ca el. Trăsăturile începeau să i se contureze, devenind în același timp mai neobișnuit, dar și mai calm – oasele feței largi și gura puternică, ochii mari, adumbriți, nasul lung și acvilin. Era într-o formă fizică excelentă – un prieten care l-a văzut pe Eustace după ce încheiase călătoria peste Apalași spunea că arăta ca „o stâncă tare și înaltă“. Părul mai mult negru decât castaniu. Pielea bronzată; dinții albi. Pe chipul lui nu vedeai nici o ambiguitate; totul era oblicitate, umbră și netezime. Era extrem de viguros, părea sculptat în lemn tare. Mirosea ca un animal, dar ca unul curat. Toți întorceau capul după el. Era popular și interesant.

Scott Taylor, coleg cu Eustace în acei ani, își aduce aminte de el mergând prin campus „cu zâmbetul pe buze, îmbrăcat în haina lui din piele de țap, părând cel mai relaxat tip din lume. Muream de nerăbdare să-i văd cortul, dar nu poți să dai buzna în cortul omului“. După ceva vreme, Scott a fost invitat într-o „frumoasă zi ploioasă de toamnă“; Eustace l-a pus să stea pe malul râului și să curețe legume pentru tocană. Scott nu mai făcuse niciodată așa ceva și era încântat. Era un puști conservator dintr-o suburbie, se însurase de tânăr, venise la facultate să studieze chimia, iar acum era surprins și incitat de tot ce spunea sau făcea Eustace.

Scott își aduce aminte: „Aveam nouăsprezece ani și soția mea la fel, stăteam într-un apartament mic pe care încercam să-l facem să semene cu căminul clasic al unui cuplu din clasa de mijloc. Ne imitam părinții, fără să ne gândim deloc la viețile noastre. L-am invitat într-o zi pe Eustace Conway la noi, s-a plimbat prin apartament fără să spună o vorbă, iar după ce-a văzut tot ce era de văzut, a zis: «Măiculiță, ce de lucruri aveți!» Nu-mi trecuse niciodată prin cap că s-ar putea trăi altfel. Eustace a zis: «Imaginați-vă doar că toți banii cheltuiți pe lucrurile astea i-ați fi folosit ca să călătoriți în jurul lumii sau ca să vă cumpărați cărți. Gândiți-vă cât de multe ați fi aflat despre viață». Sincer, nu mai auzisem niciodată așa ceva. Mi-a împrumutat cărți despre tâmplărie, despre tăbăcărie, despre cum se prelucrează lemnul, ca să-mi arate că pot să fac eu însumi anumite lucruri. Îmi spunea: «Știi, Scott, sunt și alte lucruri pe care le poți face în vacanța de vară, în afară de lucrul la birou. Poți să mergi cu autostopul de la un capăt la altul al Americii, sau poți să te duci să vezi Europa». Europa! Autostopul! Erau cele mai exotice cuvinte pe care le auzisem vreodată!“

În cei doi ani petrecuți la Gaston Community College, Eustace a obținut note foarte bune și a reușit să se transfere la Appalachian State University, care dura patru ani, situată în orașul montan Boone din Carolina de Nord. La început se întreba speriat cum avea să se descurce la ASU, știind că acolo pretențiile erau mult mai mari decât la universitatea locală, și încă se mai simțea afectat de criticile din trecut ale tatălui, și-l intimida, în același timp, gândul că va avea atât de mulți colegi de grupă.

În prima zi nu s-a dus la cursuri cu hainele din piele de cerb, atât era de speriat să nu atragă atenția asupra sa. S-a îmbrăcat în haine de stradă, a sărit

pe motocicletă, și a plecat destul de devreme ca să aibă timp să dea o tură prin campus și să se orienteze. În timp ce mergea spre Boone însă, a văzut, pe marginea autostrăzii, un iepure care tocmai fusese omorât de o mașină; s-a oprit și l-a luat. (De multă vreme Eustace făcuse din animalele victime ale autostrăzii o marfă de larg consum în alimentația sa. Principiul lui era următorul: dacă muștele sunt încă vii pe blana animalului, carnea e destul de proaspătă pentru a fi mâncată.) Și-a băgat iepurele în rucsac, și-a continuat drumul, și a ajuns primul la curs, Arheologie 101. A ajuns de fapt cu o oră înainte, de teamă să nu se piardă prin campus. Având mult timp de pierdut și nevrând să stea fără să facă nimic, se întreba dacă să jupoaie sau nu iepurele.

Atunci i-a venit o idee! Și-a adus aminte de o vorbă a mamei: „Școala este ceea ce faci tu din ea.“ Așa că a hotărât să facă ceva din ea. A întrebat în stânga și-n dreapta, a dat de urma profesoarei cu care avea ore și s-a prezentat. Cred c-a speriat-o. E vorba de profesoara Clawson, abia ieșită de pe băncile Harvardului, și aceea nu era doar prima ei oră cu clasa respectivă, ci chiar prima ei experiență în învățământ și prima întâlnire cu sudul.

„Uite care-i treaba, i-a spus Eustace, știu că este cursul tău, dar am o idee. M-am gândit că poate putem preda împreună ceva interesant despre arheologie astăzi dacă le explic că trăiesc într-un mod primitiv, tradițional, știi? Și am și iepurele ăsta pe care tocmai l-am găsit mort pe marginea șoselei și trebuie să-l jupoi ca să-l pot mânca la cină. Ce-ar fi dacă m-ai lăsa să jupoi iepurele în fața clasei? Ar putea ține loc de curs? Voi folosi unelte făcute din pietre, la fel ca cei din vechime. Ba pot chiar să fac uneltele în fața clasei. Ar fi o lecție bună de arheologie, nu-i așa?“

Profesoara s-a holbat la el o bună bucată de vreme. Apoi și-a venit în fire și-a zis: „Bine. Hai să facem așa.“

Au mers împreună până la laboratorul de geologie, au găsit niște pietre bune silicioase și s-au îndreptat spre sala de curs. Când au venit ceilalți studenți, profesoara Clawson s-a prezentat, le-a dat niște hârtii de completat și le-a spus: „Acum las locul unuia dintre colegii voștri, care vă va arăta cum să jupuiți un iepure folosind o metodă primitivă.“

Eustace a sărit de la locul lui, a înșfăcat iepurele din sac cu îndemânarea unui magician experimentat, a ales câteva pietre și a început să vorbească plin de entuziasm în timp ce sfărâma pietrele ca să facă din ele unelte. „Aveți grijă

să nu vă intre vreo aşchie în ochi, oameni buni!“ spunea el, şi le explica modul în care oamenii primitivi lustruiau pietrele cu cremene pentru a obţine o margine destul de ascuţită încât să dezoseze şi să taie în bucăţi o căprioară folosind doar două pietre; Eustace însuşi o făcuse de multe ori. De fapt, aztecii, le spunea el colegilor de clasă, obişnuiau să-şi ascută atât de tare şi atât de precis unelte lor de piatră încât să poată face intervenţii chirurgicale pe creier – „intervenţii chirurgicale reuşite!“ Pentru arheologi, spunea Eustace, studiul acestor pietre este esenţial nu numai datorită semnificaţiei lor, ci şi pentru că un animal tăiat în bucăţi astfel poartă urme specifice pe oase, ceea ce îi poate ajuta pe cercetători să determine dacă respectivul animal din vechime a murit de moarte naturală sau a fost omorât şi mâncat de oameni.

Apoi Eustace a agăţat iepurele cules de pe şosea cu un laţ strâns în jurul unui şnur de la obloanele rabatabile de culoare bej ale clasei. I-a scos repede măruntaiele, vorbind despre faptul că intestinul mare al animalului era de obicei destul de curat, de vreme ce conţine doar fecale tari şi negre, dar că trebuie să fii atent la intestinul mai mic şi la stomac, pentru că ele conţin mare parte din greţoasele şi urât mirositoare lichide necesare digestiei. Dacă din greşeală crestezi unul dintre aceste organe, „toată chestia asta naşpa se împrăştie pe toată carnea, lucru cu adevărat greţos“.

În timp ce trebăluia, Eustace vorbea despre fiziologia unui iepure sălbatic, despre cât de delicată este pielea lui, ca hârtia creponată, şi deci despre cât de greu este să o prelucrezi fără să o rupi. Nu e ca pielea de căprioară, explica el în timp ce făcea o incizie precisă de la piciorul din spate până la anus şi înapoi până la vârful celuilalt picior. Pielea de căprioară este rezistentă şi moale şi folosită în zeci de feluri, spune Eustace, dar nu cea de iepure. Din pielea unui iepure sălbatic poţi face o mitenă. Jupuind cu grijă pielea iepurelui, fragilă ca o bucată de hârtie igienică udă, Eustace le-a atras atenţia că şmecheria cu iepurii e să-i „decupezi“ pielea, ca şi cum ai decoji un măr. Astfel poţi obţine o fâşie de 2,40 m de blană dintr-un singur iepure, *uite-aşa!*

Eustace a dat pielea din mână-n mână în aşa fel încât toată lumea să o poată pipăi. Studenţii au întrebat ce se poate face cu o fâşie atât de fragilă de blană. Bineînţeles, Eustace cunoştea răspunsul. Amerindienii ar fi luat această fâşie de blană de iepure şi ar fi înfăşurat-o strâns în jurul unei sfori făcute din

fire de iarbă întrețesute, cu pielea pe dinăuntru și blana pe dinafară. Și când s-ar fi uscat, iarba și carnea s-ar fi lipit perfect și amerindienii ar fi obținut astfel o funie lungă și solidă. Dacă țeși una de alta douăsprezece astfel de funii, obții o pătură care va fi nu numai ușoară și pufoasă, ci și extrem de călduroasă. Și dacă cercetezi vechile așezări din peșteri din New Mexico, cum făcuse Eustace Conway de multe ori, poți găsi astfel de pături ascunse în colțuri întunecoase, vechi de o mie de ani, nealterate datorită climatului arid al deșertului.

După acea zi, Eustace Conway a devenit din nou cunoscut de toată lumea. Își recâștigase încrederea în sine și chiar începuse să se îmbrace cu haina lui din piele de cerb prin campus. Chiar în acea noapte, de fapt, profesoara Clawson a venit în cortul lui Eustace și a mâncat un castronaș mare cu tocană din iepurele-victimă a șoselei, împreună cu Eustace.

„Și fusese o vegetariană strictă până atunci! își aduce aminte Eustace. Dar sunt sigur că iepurele acela i-a plăcut.“

Bine ați venit în Sud, Doamnă Profesoară.

Eustace a locuit în tepee în toți anii de facultate, devenind din ce în ce mai informat în știința supraviețuirii în natură, pe măsură ce devenea mai instruit în sălile facultății. Majoritatea deprinderilor de care avea nevoie ca să ducă o viață confortabilă în sălbăticie le stăpânea încă din copilărie și adolescență. Toate acele ceasuri atente de explorare și descoperiri în pădurile din spatele diverselor case pe care le locuise Conway dădeau acum roade, ca și experiența sa pe drumul ce traversează Apalașii. Ceea ce Eustace însuși numește „atenția sa vigilentă, agresivă“ și înnăscută îi asigurase o experiență considerabilă încă de la o vârstă fragedă.

A petrecut, în toți acei ani, multă vreme perfecționându-și talentele vânătorești. A studiat comportamentul căprioarelor, dându-și seama de un lucru: cu cât știi mai multe despre animale, cu atât ești mai bun în a le găsi. Ani de zile după aceea, fiind deja un vânător cu adevărat încercat, își aducea aminte de anii de facultate și-și dădea seama că ratase zeci de căprioare; că fusese probabil de multe ori la câțiva metri de o căprioară și că pur și simplu nu-și dăduse seama. Eustace trebuia să învețe să scaneze pădurea căutând „o pereche impunătoare de coarne și un animal masiv într-o poieniță, cu un

panou mare pe care să scrie UITE O CĂPRIOARĂ CHIAR AICI, EUSTACE!“ În schimb, învățase să localizeze o căprioară așa cum localiza cândva broaștele țestoase – căutând cu atenție diferențe minuscule în colorit sau în mișcările din pădurea tânără. Învățase cum să distingă un vârf de ureche de căprioară când acesta se scutură; cum să observe peticele pale ale burții albe în contrast cu un camuflaj de toamnă și să le recunoască drept ceea ce erau. Ca o ureche muzicală formată, care poate să deosebească orice nuanță a fiecărui instrument într-o orchestră, Eustace ajunsese să poată auzi o ramură trosnind în pădure și să știe, luându-se după sunetul auzit, cât măsoară diametrul acelei ramuri, și astfel își dădea seama dacă pe ea călcase o căprioară grea sau o veveriță sau dacă era doar zgomotul unei crengi uscate ce cade dintr-un copac în briza dimineții. Eustace învățase să facă deosebirea dintre toate acestea.

În timpul acestor ani petrecuți în tepee, a învățat să respecte și să aprecieze orice fel de vreme pe care natura o aducea peste locuința lui. Dacă ploua timp de trei zile, n-avea nici un sens să protestezi; era limpede că de asta avea nevoie natura în acel moment. Eustace încerca să se adapteze și să-și folosească timpul petrecut în cort pentru a-și confecționa îmbrăcămintea, pentru citit, rugat sau pentru broderiile sale cu mărgelile. A ajuns să înțeleagă temeinic faptul că iarna este un anotimp tot atât de important și de frumos ca primăvara; că viscoarele sunt la fel de importante și de necesare ca strălucirea soarelui vara. Eustace îi auzea pe colegi plângându-se de vreme și, întors în cortul său scria mult în jurnal despre convingerea lui că „nu există în natură nici o zi «rea». Nu poți judeca natura așa de ușor, pentru că ea face întotdeauna ceea ce trebuie să facă“.

„Am tot pus pe foc toată noaptea, scria Eustace Conway, student la facultate, în jurnalul său, într-o zi friguroasă de decembrie, și culeg o recoltă bună de CĂLDURĂ. Îmi place la nebunie. Trăiesc într-un mod care ar fi foarte greu de suportat de mulți oameni din zilele noastre. De exemplu, aseară, când se lăsa întunericul, am aprins focul, am început să-mi încălzesc apa și să gătesc cina. Când s-a încălzit apa, m-am dezbrăcat până la brâu (în plin ger) și m-am spălat pe cap și pe piept. Ar fi mult prea mult pentru colegii mei de clasă să facă la fel!“

Ceea ce e probabil adevărat. Deși, ca să fim sinceri, mai există unii oameni

în zilele noastre care ar putea povesti aceeași scenă, fără probleme. Donna Henry, de exemplu. Deși numele ei nu apare des în jurnale, Donna a fost alături de Eustace multă vreme, chiar acolo în cort, lângă el, dezbrăcându-se până la brâu și ea, și spălându-și părul în aceleași condiții.

Donna a rămas cu Eustace după ce cuceriseră amândoi Apalașii. Vara următoare, cei doi au traversat parcurile naționale din Vest împreună, din nou într-un ritm amețitor (el în frunte, ea străduindu-se să țină pasul cu el), și ea și-a dat seama, după tot acest timp în sălbăticie, că dorea cu disperare să se căsătorească cu el. A fost sinceră cu el. I-a spus direct: „suntem legați, suntem suflete gemene, suntem parteneri. E o relație cu care te întâlnești o dată-n viață“. Dar Eustace simțea că e mult prea necopt pentru căsătorie. În al doilea rând poate și din cauza probabilității de a se muta din nou acasă, cu tata, căsătoria era ultimul lucru la care se gândea Eustace la vârsta de douăzeci de ani. Alegerile lui de până atunci, universitatea, escapadele lui, viața pe care o ducea în tepee erau tocmai contrariul căsătoriei; scopul lui era să atingă libertatea perfectă.

Și totuși o iubea pe Donna și îi plăcea să-și petreacă timpul cu ea, așa că au petrecut ceva timp. S-a mutat o vreme cu el în cort, cât a fost Eustace la facultate, și interesele lui au devenit și ale ei. A învățat să coasă pielea de cerb, a făcut progrese în cultura amerindiană și a început să se ducă la întrunirile amerindienilor cu Eustace, întâlnindu-i prietenii și jucându-se de-a gazda în cort.

Donna Henry se transforma în Donna Trestia. Și era singură și tulburată de acest lucru. Adevărul e că nu reușea să-l vadă pe Eustace prea des. Se concentra pe dubla sa specializare în antropologie și engleză, iar când nu era la cursuri, era ocupată să devină activist și profesor, ceea ce simțea din ce în ce mai imperios că era predestinată să fie. Eustace Conway, la începutul celor douăzeci de ani ai săi, era Omul Destinului, și acest lucru nu-i lăsa prea mult timp pentru o prietenă. Începuse să călătorească prin sudul Americii, predând în școlile de stat, punând la punct ceea ce avea să numească mai târziu „prezentarea pentru vânzări“ – un program interactiv de educație și trezire a conștiinței în ceea ce privește natura. Era strălucit în acest domeniu. Era capabil să transforme o sală de conferințe cu cei mai blazați oameni de afaceri într-un public care se ridică și aplaudă cu frenezie. Ce să mai zicem

despre copii? Copiii îl iubeau pe Eustace ca și cum ar fi fost un fel de Moș Crăciun din pădure: „Domnule Conway, sunteți un om foarte bun... Vă mulțumesc că ați venit să participați la Heritage Day... Mi-a plăcut mult să aflu lucruri noi despre indieni. Mi-a plăcut în special ce-am auzit despre cum trăiau și ce mâncau... A fost foarte interesant să văd că vă faceți singur hainele... Când o să mă fac mare o să încerc să fiu ca dumneavoastră... Cred că m-ați învățat într-o zi mai mult decât am învățat în opt ani de când am început să mă duc la școală.“

Eustace era în același timp istovit de efortul de a sistematiza detaliile filozofiei sale. Știa că este predestinat să fie profesor, dar ce anume trebuia să transmită el lumii? Voia să-i avertizeze pe oameni de loviturile regretabile pe care viața modernă și orientată spre consum le dă Pământului. Să-i învețe pe oameni cum să obțină libertatea față de ceea ce numea bunicul lui „moleșitoarea influență strâmbătoare de opinii a orașului“. Să-i educe să fie atenți la alegerile pe care le fac. („Reducerea, Refolosirea și Reciclarea sunt idei bune, spunea el, dar aceste trei concepte trebuie să fie ultima soluție. Trebuie să vă concentrați mai degrabă asupra a două alte cuvinte care încep de asemenea cu R: Reconsiderare și Refuz. Înainte de a cumpăra bunuri care vor fi apoi aruncate, întreabă-te dacă ai nevoie de ele. Și apoi nu le cumpăra. Refuză-le. *Poți s-o faci.*“) Esențialul la care ajunsese era ideea că oamenii trebuie să se schimbe. Trebuie să se întoarcă la viața nas-în-nas cu natura, altfel lumea e pe sfârșite. Eustace Conway credea că poate să le arate oamenilor cum să facă acest lucru.

Și-a petrecut anii de facultate lucrând la o carte – o carte practică, n-am găsit o descriere mai bună – cu titlul *Walk in Beauty: Living Outside (Hoinărind prin frumusețe: a trăi afară)*. Cartea prezintă un plan detaliat pentru americani, ca aceștia să realizeze tranziția de la cultura modernă insipidă la o viață naturală mai bogată, în care ei și copiii lor să prospere departe de „poluare, plastic și flecăreala nesfârșită plină de absurdități, suficientă să-ți învâlmășească mintea, să-ți ridice tensiunea, să-ți dea ulcer și să favorizeze bolile de inimă“. Înțelesese că o mișcare bruscă spre sălbăticie i-ar fi speriat pe majoritatea americanilor, dar credea cu tărie că, dacă ar fi reușit să scrie un ghid detaliat, ar fi putut să le ajute până și pe cele mai răsfățate familii să se întoarcă în păduri într-un mod confortabil și lipsit de

pericole. *Hoinărind prin frumusețe* are tonul minunat al unui optimism de genul poți-s-o-faci. În fiecare cuvânt se vede cât de încrezător era Eustace, la vârsta de douăzeci și unu de ani: credea nu numai că deținea răspunsurile corecte, ci și că toată lumea avea să-l asculte cu atenție.

Cartea este structurată pe teme clare, cum ar fi: Cum să te încălzești, Cum să iluminezi, Cum să-ți fie bine, Cum să-ți pregătești culcușul („A înțelege principiile izolării este un bun punct de plecare“), Cum să fii curat, Cum să te îmbraci, De ce unelte ai nevoie, Cum să gătești, Copiii, Apa, Animalele, Comunitatea, Focul, Singurătatea, Săpatul, Spiritualitatea și Viziunea despre lume. Stilul lui Eustace este îngrijit și autoritar. Mesajul lui constant este următorul: cu cât e cineva mai învățat în ale sălbăticiiei, cu atât este mai puțin „victimă a durității acesteia“, și deci viața lui este mai confortabilă. Nu există nici un motiv, îl asigură el pe cititor, pentru care să suferi în pădure, odată ce știi ce faci.

„Poate fi plăcut să fii nefericit în sălbăticie! Să hoinărești prin frumusețe înseamnă să te integrezi armonios în tabloul naturii, trăind momente de fericire, de mulțumire și de neuitat. De neuitat nu pentru că ți-ai ars pantofii în foc și că ai făcut dizinterie când ai băut apă infectată. Ci de neuitat în sensul că ai îmblânzit sălbăticia și ai făcut-o plăcută, bună, liniștită, benefică și confortabilă – așa cum ar trebui să fie un cămin.“

Luați-o încet, ne temperează Eustace. Luați-o pas cu pas. „Ieșiți mai întâi în curtea din spatele casei pentru a învăța meșteșugurile de bază.“ Când înveți să confecționezi un culcuș călduros din materiale naturale, „încearcă să dormi afară într-o noapte friguroasă, pe prispa din spatele casei, de unde poți să te retragi imediat în dormitor și să te gândești de ce nu a mers cum trebuie, dacă e cazul“. Ești gata să pornești în căutare de hrană și să gătești la un foc de tabără? Încearcă să faci același lucru într-un parc din apropiere înainte de a te muta în regiunile periferice ale Australiei. „Poți oricând să comanzi o pizza dacă ți-ai ars cina. Sau poți să începi din nou și să reușești a doua oară, sau a treia oară, îmbunătățindu-ți de fiecare dată tehnica.“ Mai presus de toate, oricât de insignifiant ar părea următorul detaliu: „*Fii atent!* Mi-au trebuit trei ani și jumătate în pădure înainte de a-mi da seama cât de mult contează să ai o sticlă cu adevărat curată la lampa ta de petrol. Nu că nu-mi curățam sticla înainte – nu o făceam destul de bine. Dar acum o păstrez fără nici o pată, așa

că lumina pe care o obțin noaptea e mult mai bună.“

E nevoie doar, spunea Eustace, de practică, de bun-simț și de ceva bunăvoință de a încerca ceva nou. Nu vă dați bătăuți, aveți încredere în voi, și cât ați zice pește, veți putea trăi într-o „casă ascunsă în pădure [la fel de] minunat de liniștită“ cum e casa lui Eustace.

Capcana e că predatul, scrisul și restul activităților lui, toate combinate, îl țineau departe de pădure pe pădurarul nostru. Dar îți poți susține atât de bine cauza trăind într-un cort! Dacă ești al dracului de hotărât să schimbi lumea, atunci trebuie să ieși afară în lume. Nu trebuie să lași să-ți scape nici o ocazie pentru a face campanie. Eustace vedea peste tot ocazii pentru campanie, aproape până la nebunie. Într-o zi, scrie fericit în jurnalul său din ianuarie, „m-am bucurat să văd luceafărul de dimineată printre firișoarele de fum“. Dar adaugă repede: „Încerc să scriu un articol despre viața în tepee pentru o revistă.“

Aduna atât de multe obligații și întruniri, încât era foarte adesea departe de căsuța lui ascunsă în pădure, zile întregi. Își lasă prietena și vechiul său tovarăș de călătorie, Donna Henry, singură în cort mare parte a zilei, zi după zi. Ea era cea care rămânea să observe natura în timp ce omul ei era ocupat cu predatul sau cu studiatul sau cu dansul la vreo adunare a indienilor sau era înconjurat de admiratori, și ea se simțea din ce în ce mai puțin împăcată. Donna (care astăzi admite că numai ea e de vină că nu și-a construit o viață independentă de cea a bărbatului pe care îl admira) încerca să-i facă pe plac lui Eustace și să îngrijească de tepee în absența lui.

Și câteodată, când Eustace se vedea în sfârșit cu Donna, era aspru cu ea. Perfecționismul lui nu se oprea la el însuși. Uneori se enerva pentru că Donna nu făcuse tot ce trebuia sau pentru că nu-i ieșeau clătitele la foc de tabără sau pentru că nu curăța bine sticla de la lampa cu petrol. Și era mult prea ocupat cu ale lui ca să nu aibă timp să-i arate mereu cum se fac toate cele. Ar fi trebuit să învețe și singură. Ea ar fi trebuit să aibă inițiativa!

Cu timpul, Donna începu să aibă impresia că nu e-n stare de nimic și că, oricât ar fi încercat, el tot nu ar fi fost mulțumit. În fiecare zi se gândea cu frică ce cusururi o să-i mai găsească. Și apoi, într-o după-amiază rece de ianuarie, Donna l-a părăsit. Eustace a intrat în tepee cu niște veverițe moarte pe care le găsisese pe marginea drumului. Le-a dat drumul jos și a zis: „Fă o

supă din ele pentru cină.“ Și a ieșit din cort, pentru că întârziase deja la următoarea întâlnire.

„Îmi aduc aminte, spune Donna astăzi, gândindu-se la trecut. Viața aceea era visul lui, eu îl urmam și trăiam într-o tepee pentru că-l iubeam. Dar nu știam să fac supă de veveriță. Ce vreau să spun e că sunt din Pittsburgh, nu-i așa? Și tot ce mi-a spus a fost să nu arunc capetele, ca să nu se piardă nici o bucățică de carne. Așa că am încercat să iau carnea de pe oase, neștiind că ar fi fost mai bine să fierb animalul întreg, în așa fel încât carnea să se desprindă singură de pe oase. Desigur, nu prea puteai să scoți mare lucru de pe oasele alea cu un cuțit. Dar am făcut cum mă pricepeam eu mai bine, am lăsat capetele în supă, și am îngropat oasele în spatele cortului. Când Eustace s-a întors acasă și s-a uitat în supa prin care pluteau capetele, m-a întrebat, «Unde-i toată carnea? Și unde sunt restul de oase?» I-am spus ce făcusem și s-a înfuriat. Atât de tare, încât m-a trimis, în mijlocul lunii ianuarie, în toiul nopții, să sap și să scot afurisitele alea de oase de veveriță și să i le arăt, ca să-mi arate ce multă carne irosisem. Apoi m-a pus să spăl carcasele și să le gătesc. Patru zile mai târziu l-am părăsit.“

Donna și Eustace și-au vorbit din nou abia după șase ani. Donna s-a îngropat în studiul culturii nord-americe. S-a mutat într-o rezervație indiană și s-a măritat cu un sioux din Lakota, în mare parte pentru că își închipuia că l-ar înlocui pe Eustace. Dar căsnicia ei nu a fost una fericită. De dragul fiului ei, pe care-l cheamă Tony, și-a luat inima-n dinți și s-a despărțit de primul soț. În cele din urmă s-a măritat din nou – cu un om bun, de data asta, și-a făcut o editură de succes, și a avut un al doilea copil.

Au trecut douăzeci de ani, dar Donna încă îl mai iubește pe Eustace. Crede că erau făcuți unul pentru altul și că Eustace a fost un prost că nu s-a căsătorit cu ea. În ciuda „relației emoționale semnificative“ pe care o are cu al doilea soț (care a acceptat cu eleganță sentimentele durabile ale soției sale pentru acest fost iubit ca făcând parte din „pachetul Donna Henry“) și în ciuda temerilor ei că Eustace „nu știe să iubească, ci doar să dea ordine“, Donna crede că a văzut lumina zilei pentru a fi „cea mai bună tovarășă“ a lui Eustace Conway. Și poate că povestea ei nu s-a încheiat încă. Într-o zi, crede ea, va locui din nou pe muntele acela împreună cu el. Între timp, își trimite în fiecare an fiul în tabăra de vară a lui Eustace de la Turtle Island, ca să învețe

să fie bărbat.

„Eustace Conway este eroul fiului meu, spune ea. Nu știu dacă Eustace va avea vreodată copii ai lui, dar dacă are vreun copil de suflet, Tony al meu este unul dintre ei.“

În ceea ce-l privește pe Eustace, amintirile lui despre Donna sunt pline de afecțiune, ea fiind „cea mai extraordinară atletă înăscută pe care am întâlnit-o vreodată – o parteneră puternică și hotărâtă“. Era superbă, spune el, și probabil că ar fi fost o soție extraordinară, dar el era prea tânăr să se însoare. Când l-am întrebat dacă își aduce aminte de faimosul episod cu oasele de veveriță (mai precis, întrebarea mea a fost, „Te rog, Eustace, spune-mi că n-ai făcut așa ceva cu adevărat!“), a oftat; presupun că era nu numai o poveste adevărată, ci exact tipul de eveniment care se repetă în viața lui „iarăși și iarăși, cu multe persoane diferite“. Părea că-l regretă din toată inima și că regretă și așteptările mărețe pe care le are de la toată lumea, și faptul că, necunoscând compromisul, nu reușește să-i facă pe oamenii buni să se simtă bine cu ei înșiși. Apoi am schimbat subiectul și am încheiat discuția.

Dar când m-am întors acasă, în aceeași seară, am găsit un mesaj de la Eustace pe robotul telefonic. Se gândise mult la episodul cu oasele de veveriță și n-ar fi vrut să rămân cu o impresie greșită. Acum își aducea bine aminte. Și își aducea aminte că o pusese pe Donna să sape după oasele de veveriță în plină noapte pentru că i s-a părut ocazia excelentă s-o învețe mai multe despre ce se poate face cu o carcasă de veveriță.

„De ce să lași să se irosească atâta carne? a continuat el. Și faptul că s-a întâmplat în ianuarie era într-adevăr spre avantajul nostru, pentru că temperatura era atât de scăzută. Bucățile de carne au fost foarte bine păstrate în pământul înghețat. În timp ce, dacă ar fi fost în mijlocul verii, poate că aș fi lăsat-o baltă, pentru că probabil carnea ar fi fost stricată din cauza soarelui și ar fi fost acoperită cu larve și insecte. Cred că m-am gândit la toate aceste lucruri și mi-am dat seama că resturile carcasei erau încă bune de mâncat și că era o ocazie bună să o învăț ceva, și probabil m-am gândit că ar fi fost păcat să renunțăm la carnea aia, înțelegi? Așa că atunci când i-am cerut să aducă oasele înapoi, n-am făcut decât să fiu rațional.“

Încheind cu speranța că înțeleg mai bine acum toate aceste lucruri, Eustace mi-a urat o seară plăcută și a închis.

„Ce încearcă acest Om al Muntelui de azi să demonstreze?“ întreba unul dintre numeroșii jurnaliști care îl vizitau pe Eustace Conway în tepee său în timpul acelor ani de studenție. Apoi reproducea răspunsul lui Eustace: „Nimic. Majoritatea oamenilor preferă să trăiască în case, să se uite la televizor și să se ducă la cinema. Mie îmi place să trăiesc în cortul meu, să privesc ploaia căzând sau ninsoarea așternându-se și să ascult limbajul naturii. Dacă ei cred că banii și materialismul sunt valorile principale în viață, cine sunt eu să-i judec? Tot ce cer în schimb este același respect pentru viața mea.“

Dar nu era chiar așa de simplu. Eustace cerea mult mai mult decât dreptul inalienabil de a fi lăsat să-și trăiască viața în liniște, departe de privirea judecătorească a societății. Nu-i greu să fii lăsat în pace – nu mai vorbi cu nimeni, nu mai ieși în public, nu-i mai invita pe jurnaliști la tine acasă, nu mai spune lumii cât de tăcut este zgomotul ploii și nu mai scrie articole care să le explice oamenilor cum să-și transforme viețile. Dacă vrei să fii lăsat în pace, mută-te în pădure și rămâi acolo, nemișcat și tăcut. Fă-te pustnic și, dacă nu începi să trimiți scrisori cu explozibil, vei fi ignorat. Dacă asta e ceea ce vrei cu adevărat.

Dar nu asta voia Eustace. El voia exact contrariul: voia ca oamenii să-l judece, pentru că el credea că descoperise o viață mai bună pentru toți americanii, una pe care oamenii ar trebui s-o cerceteze cu mare grijă pentru a înțelege adevărul viziunii sale. Voia ca oamenii care se uitau la televizor și la filme să vadă cum trăiește, să pună întrebări despre viața lui, să vadă cu ochii lor cât de mulțumit și de sănătos era, să mediteze cu seriozitate la ideile lui și să le pună la încercare. Voia să ajungă până la ei – la toți.

Pentru că asta fac Oamenii Destinului, or, Eustace Conway încă avea în vedere acest statut de Om al Destinului. Și mama lui de asemenea. Când a absolvit facultatea în 1984, *magna cum laude*, doamna Conway i-a trimis fiului ei o scrisoare de felicitare în care-i aducea aminte că nu era la capătul drumului.

„Ai ajuns la o nouă răscruce în călătoria ta – una dintre realizările tale remarcabile, datorate unui efort îndelungat și dificil, îi scria ea. Eu știu cel mai bine cum ai ajuns să obții diploma de absolvent cu două specializări, te aplaud și te felicit cu multă mândrie și considerație! Dar nu uita, educația

trebuie să fie un proces neîntrerupt până în ziua în care vei muri. Ai realizat mare parte din lucrările de punere a fundației – sper să cauți și înțelepciunea, care este mai mare decât cunoașterea. Mă rog să te îndrume Dumnezeu, să te apere și să te binecuvânteze, în timp ce îți vei continua călătoria ta pe acest pământ. Mama ta, mândră de tine și devotată.“

Nu că ar fi fost nevoie să i se aducă aminte lui Eustace. Era deja nerăbdător. „Vreau să fac ceva măreț, să simt că *am făcut-o*, că *am reușit*“, scria el în jurnal.

Și era din ce în ce mai tulburat de ceea ce vedea. Într-o seară, a avut loc un eveniment dintre cele mai triste când o gașcă de localnici a venit la cort să-i ceară împrumut niște cartușe de 22 mm ca să-i vină de hac unui raton pe care-l încolțiseră și care se urcase într-un copac pe malul râului lângă care locuia Eustace. Din câte se părea, băuseră, vânaseră și se amuzaseră copios. Dar erau niște vânători atât de nepricepuți, îi spuneau ei lui Eustace, încât, deși trăseseră în raton de mai mult de douăzeci de ori, nici nu-l omorâseră, nici nu-l făcuseră să coboare din copac. Mai mult ca sigur era rănit. Nu vrea Eustace să le dea niște muniție ca să-i ajute să termine odată cu animalul ăla afurisit?

Eustace ura tot ce era legat de acest incident – câinii lătrând, cacofonia focurilor de pușcă („Ziceai că e război“, se plângea el în jurnal), stupiditatea bărbaților și lipsa lor totală de considerație pentru spiritul animalului. Cum puteau să tragă într-o ființă vie ca și cum ar fi fost o țintă de plastic într-un joc de bălci și apoi s-o lase să sufere mai bine de o oră, în timp ce ei umblau de colo-colo după gloanțe? Și ce fel de nătărăi blegi și incapabili ar fi putut să rateze ținta de *douăzeci* de ori? Și, în fond, ce avea el de împărțit cu idioții ăștia care-i invadau intimitatea în toiul nopții, când el încerca să trăiască departe de societate?

Nu le-a zis nimic din toate astea, s-a ridicat, s-a îmbrăcat. Nu avea gloanțe de 22 mm, dar și-a luat pușca lui cu iarbă și a mers după câini și după bărbații ăia, la lumina lunii, până la copac. A tras o singură dată cu arma lui antică și demodată, și a omorât ratonul.

„Numai când l-am jupuit, scria el, mi-am dat seama că avea o singură gaură în blană, aceea pe care o făcusem eu.“

Barbarii ăia nici măcar nu zgâriaseră animalul. Nici măcar o singură dată

din douăzeci de focuri de armă. Nu că le-ar fi păsat. Tot ce voiau era blana, pe care Eustace a jupuit-o și le-a dat-o, ca s-o poată vinde. Aproape că l-a bufnit plânsul când jupuia animalul, și i-a păstrat carnea s-o mănânce mai târziu, mulțumind solemn ratonului că-și dăduse viața. Ceilalți n-aveau să mănânce nici o bucătică din afurisita aia de carne de raton.

Episodul ăsta l-a deprimat. Lipsa de respect față de natură. Lăcomia. Prostia. Irosirea. Lipsa de respect față de spiritul unei alte ființe vii, lipsa de venerație față de legile naturii – toate astea îl îmbolnăveau pe Eustace, a cărui misiune pe pământ era să sprijine vechea credință în sacralitatea profundă a vieții. Dar unde începi cu niște oameni atât de ageamii și de uituci? Oameni pentru care împușcatul animalelor este o distracție la beție și care nici măcar nu vor carnea animalului mort?

„Focurile iadului, scria el în jurnal. Ce trebuie să fac? M-ar fi ignorat ca pe un fel de Grizzly Adams¹⁰, ca pe un ciudat nebun după natură, dacă aș fi încercat să le explic.“

¹⁰. Personaj de film, care fuge în sălbăcie după ce e acuzat de crimă și se împrietenește cu un urs grizzly (n. tr.).

Și mai era ceva care-l tulbura pe Eustace. Se cam săturase să fie considerat un excentric, un fel de Grizzly Adams nebun, când avea atât de mult de oferit lumii. Devenise mai taciturn și mai agitat, nu-i mai era de-ajuns doar să-și facă singur haine sau să împuște animale pentru hrană. Era gata pentru ceva mai important, pentru ceva mai îndrăzneț.

„Am nevoie de ceva nou, proaspăt, viu, stimulant, scria el în jurnal. Am nevoie de viață, de prim-plan, de gheare și de colți. Viață, realitate, putere, strădanie. Există lucruri mai reale de făcut, care împlinesc mai mult, decât să stai și să vorbești cu prietenii despre aceleași probleme, an după an. Nu vreau să *vorbesc*, vreau să *fac*, vreau să cunosc adevărurile și limitele vieții! Nu vreau ca viața mea să nu însemne nimic, să nu conteze. Oamenii îmi spun mereu cât de multe *fac*, dar nu simt c-am început. La naiba că nu! Și viața e atât de scurtă, mâine poate n-o să mai fiu. Viziune, concentrare, centru... ce? Cum s-o fac? Ce să fac? Pot s-o fac? Încotro s-o iau? Evadarea nu e o soluție. Nu există decât o singură cale – destinul, destinul. Să am încredere în destin.“

N-a fost destul pentru el, cu alte cuvinte, să locuiască în tepee și să facă

mocasini și să asculte ploaia. Și, că veni vorba de tepee, nu dorea să-și petreacă tot restul vieții mutând-o de pe bucata de pământ a cuiva pe bucata altcuiva. Fiecare loc pe care-și pusese cortul fusese vândut de sub el și se transformase în cartiere noi, sub ochii lui. Se întâmpla ceva îngrozitor. Era ca și cum ar fi stat pe un banc de nisip și ar fi privit cum se ridică nivelul mării. Unde s-ar fi putut duce ca să nu fie atins de dezvoltarea comercială? Voia să predea în continuare, dar în condițiile impuse de el, și nu neapărat timp de patruzeci și cinci de minute, cât îi acorda directorul școlii de stat la care urma să se ducă în ziua respectivă. Avea nevoie de mai multe provocări, de mai multă putere, de mai mulți oameni la care să ajungă. Avea nevoie de mai mult *pământ*.

Ani de zile mai târziu, când era întrebat de ce locuiește la Turtle Island și de ce face atâtea eforturi să-și păstreze cele o mie de pogoane, Eustace Conway avea răspunsul pregătit. A devenit, în cele din urmă, unul dintre cele mai puternice atuuri în discursurile lui publice.

„Când eram copil, îmi plăcea mult o carte cu titlul *Întoarcerea în dumbrava umbroasă*. Cartea vorbește despre niște animale care locuiesc într-o pădure minunată. Viața lor e perfectă, fericită și fără pericole, până când, într-o zi, vin buldozerele și le distrug casele pentru a construi o șosea pentru oameni. Animalele nu au unde să se ducă. Dar apoi, într-o altă zi, animalele se urcă într-un tren de marfă și se îndreaptă spre vest. Când ajung acolo, găsesc o pădure nouă, exact ca cea pe care o pierduseră, și trăiesc fericite până la adânci bătrâneți. Mă gândesc tot timpul la această carte, pentru că toate locurile unde am trăit au fost distruse. Când eram copil, locuiam în Columbia, în Carolina de Sud, lângă niște locuri sălbatice, păduri și mlaștini. Apoi au venit dezvoltatorii imobiliari, au luat pământul și l-au distrus. Așa că familia mea s-a mutat în Gastonia, în Carolina de Nord, unde au cumpărat o casă lângă un teren de sute de hectare, traversat de un pârâu curat și frumos. M-am îndrăgostit de pădurea aceea. O cunoșteam mai bine decât am cunoscut vreodată vreun loc, pentru că-mi petreceam toată ziua în ea, jucându-mă și explorând. M-am bucurat de acest loc toată copilăria mea. Am construit forturi, am făcut poteci, m-am antrenat să alerg cu o viteză amețitoare prin pădure, să mă rostogolesc dacă mi se întâmpla să cad și să sar din nou în picioare ca să alerg iar. M-am urcat în copaci și am mers din creangă-n

creangă, ca Tarzan. Cunoșteam textura frunzelor și căldura solului. Cunoșteam sunetele, culorile și senzațiile din pădure. Și, într-o zi, au început să apară țărșii dezvoltatorilor imobiliari prin toată pădurea. Nu știam pentru ce erau țărșii, dar știam că nu era un semn bun. Știam că era o violare a naturii, și am încercat să-i smulg acolo unde îi găseam. Dar eram un copil – cum aș fi putut să-i opresc? Ei îmi distrugau pădurea și construiau sute și sute de case, până când pământul pe care-l iubeam a fost nivelat și pârâul a devenit apă poluată. Au numit acel complex imobiliar Gardner Woods¹¹, dar era o minciună. Nu mai existau păduri. Gardner Woods fuseseră decimate. Singurul lucru care rămăsese din păduri era doar numele.

¹¹. Pădurile grădinarului (n. tr.).

Apoi m-am mutat pe parcela de pământ a unor prieteni, nu departe de pădurea cu esențe tari numită Allan's Knob¹², și am locuit acolo până când promotorii au tăiat pădurea pentru a construi case. Apoi am dat de un vechi om de munte din Boone pe care-l chema Jay Miller, și m-a lăsat să-mi pun cortul pe frumosul său pământ apalașian. Mi-a plăcut mult acolo. Am locuit în zona Howard's Knob¹³, o pădure plină de urși, curcani și rădăcini de ginseng. Aveam un izvor chiar lângă cort, de unde beam apă în fiecare dimineață. Și am dus-o minunat acolo până când, într-o zi, bătrânul Jay Miller s-a hotărât să pornească la vânătoare după preaputernicii dolari, și și-a vândut pământul pentru cherestea. Iar compania de cherestea a venit și și-a instalat gaterile chiar lângă mine – o fabrică de cherestea care se apropia din ce în ce mai tare, cu fiecare trunchi de copac pe care-l tăiau din pădure, până la cel din urmă care se înălța între mine și ei. Eram în ultimul an la facultate pe vremea aceea, și mi-am cumpărat dopuri pentru urechi să pot studia pentru examene, atât de zgomotos era gaterul. Când am plecat, pădurea pe care o iubeam, în care-mi duceam viața și care mă hrănea și mă îmbrăca nu mai era decât un câmp mare cu cioturi. Iar frumosul izvor din care beam apă a fost distrus și s-a umplut de nămol.

¹². Ciotul lui Allan (n. tr.).

¹³. Ciotul lui Howard (n. tr.).

Ce-mi rămânea de făcut? Atunci mi-am dat seama că morala din *Întoarcerea în dumbrava umbroasă* era o minciună. Este o minciună sfruntată inventată pentru a-i face pe copii să creadă că va exista întotdeauna o altă pădure undeva acolo în vest, peste deal. Este o minciună care vrea să ne convingă că e nu e nici o problemă dacă tot vin buldozerele. Dar nu e așa, și trebuie să-i învățăm pe oameni că este o minciună, pentru că buldozerele o să tot vină până când va dispărea și ultimul copac. Nu există nici un loc care să fie în siguranță. Când mi-am dat seama de acest lucru? Când m-am hotărât să cumpăr o pădure care să fie a mea și să mă bat până la moarte cu oricine va încerca vreodată să o distrugă. Acesta a fost răspunsul meu și e lucrul cel mai important pe care l-am putut face cu viața mea pe acest pământ.“

Era momentul să găsească Turtle Island.

„Pământ, scria el în jurnal la începutul anilor '80, ca și cum ar fi avut nevoie să nu uite. Trebuie să am pământ. Pământul! Îl visez. Îl vreau. Mă voi sacrifica pentru el.“

Capitolul 5

Acesta este locul!

Brigham Young,
când a văzut pentru prima dată
valea Marelui Lac Sărat

America întotdeauna s-a dăruit pe sine cu generozitate – și-a dăruit trupul și spiritul său încăpător – viziunilor utopiștilor. Se poate spune că toți cei care au venit în America de bunăvoie au fost niște utopiști în devenire, niște indivizi având o idee proprie, oricât de modestă, despre crearea unui etalon al paradisului în această Lume Nouă. Desigur, se poate de asemenea spune că această țară a fost o utopie cu mii de ani înainte de venirea europenilor și înainte ca aceștia să înceapă să distrugă totul pentru a se conforma planului lor rigid de organizare a spațiului. Dar să ne gândim cum au văzut acei europeni țara– liberă, nesfârșită, pustie. Desigur că era tentant să te gândești ce fel de societate ar fi putut fi creată acolo.

Bineînțeles, nu americanii sunt cei care au inventat utopia. Ca de obicei, cei care au inventat-o au fost grecii. Iar europenii au pus la cale societăți perfecte încă înainte de Renaștere. Sir Thomas Morus, Tommaso Campanella și Francis Bacon aveau viziunile lor, la fel, mai târziu, Rabelais, Montaigne, Hobbes. Numai că ei n-au trecut de la proiect la realitate. Ei erau gânditori și scriitori, nu lideri charismatici. În plus, pe harta extenuată de războaie a Vechii Lumi nu se găsea nici un loc unde să poată fi aplicată o utopie. Din punct de vedere politic, geografic și social, era un lucru imposibil. Vorbim despre oameni care proiectau corăbii, dar nu văzuseră niciodată oceanul. Așa că vasele visurilor lor puteau avea orice mărime și orice formă, pentru că nu erau niciodată trimise în larg.

Dar când a fost descoperită America – sau, mai degrabă, când a fost inventat conceptul de America – gânditorii, scriitorii și liderii charismatici au

dat de greu. Pentru că aici totul era posibil. Dacă obțineai niște pământ și convingeai destule persoane să ți se alăture, puteai construi paradisul. Și astfel, pe lângă marile planuri utopice ale unora ca Jefferson (planuri care au ajuns să fie numite în cele din urmă „guvern“), ne-am pricopsit cu zeci de organizări utopice mai mici și mai ciudate, împrăștiate pe tot teritoriul.

Între 1800 și 1900, în entuziasmul general, mai mult de o sută de astfel de comunități au apărut în întreaga Americă. Societatea Inspiraționistă Amana a fost proiectată în Germania de un producător de ciorapi, un dulgher și o servitoare analfabetă. Dar visul lor a devenit realitate numai când amaniștii au venit în Statele Unite, în 1842, și au cumpărat mii de pogoane lângă granița districtului Buffalo. Această populație severă, tăcută, foarte îndemânată, serioasă și bine organizată a prosperat și și-a vândut în cele din urmă pământul cu profit și s-a mutat în Iowa, unde a propășit până în 1932. Gruparea Shakers a rezistat și ea un timp mai îndelungat decât ar fi fost de prevăzut pentru o comunitate de celibatari. Și harnicii rapiști sau harmoniști au construit într-un ritm impresionant, în primul lor an petrecut în Conoquenessing Valley din Pennsylvania, cincizeci de case din cherestea, o biserică, o școală, o moară și un hambar, defrișând 150 de hectare.

Dar comunităților americane nu le-a mers prea bine. Cele mai multe s-au prăbușit sub realitățile incontestabil neutopice ale falimentului, luptelor interne pentru putere, dezacordurilor filozofice irezolvabile și tristei condiții umane. Orașul New Harmony a fost întemeiat în Indiana în jurul anului 1825 de către Robert Owen, care și-a numit proiectul „un nou imperiu al buneii voințe“, ce avea să se împrăstie „din Comunitate în Comunitate, din Stat în Stat, din Continent în Continent, eclipsând în cele din urmă întreg pământul, răspândind lumină, mireasmă și abundență, inteligență și fericire, peste fiii oamenilor“. Sute și sute de credincioși l-au urmat, dar el nu avea un plan economic viabil pentru comunitatea lui, și a șters-o repede în Anglia când lucrurile au început să meargă prost. Adepții lui au schimbat cinci constituții într-un singur an, s-au împărțit în patru comunități rivale, și în cele din urmă au implodat, sub presiunea mai multor procese judiciare.

Bishop Hill a fost întemeiat de Eric Janson, un suedez, care a adus cu sine opt sute de adepți în America în 1846, pentru a forma o comunitate socialistă. Credincioșii și-au petrecut prima iarnă în peșterile din Illinois, unde o sută

patruzeci și patru dintre ei au murit de holeră în doar două săptămâni, în timp ce Jason le purta de grijă, spunându-le cu bucurie: „Du-te, mori în pace“, iar oile din turma lui se prăbușeau, una după alta. Comunitatea Mountain Cove a spiritualiștilor și-a stabilit societatea perfectă în Virginia rurală, exact pe locul unde se găsea Grădina Raiului înainte, conform calculelor lor. Asemenea lui Adam și Evei însă, spiritualiștii au fost goniți din Rai înainte de a ști ce i-a lovit; experimentul lor a durat doar doi ani. Comunitatea fruitlanderilor a fost întemeiată de Bronson Alcott, un fermecător adept al „discuțiilor profunde“, care învăța că munca trebuie făcută numai atunci când este „dictată de spirit“. Fruitlanderii au instaurat probabil un record național al rapidității dezmembrării unei utopii; proiectul lor a ținut doar o vară, cea din 1843, pentru că, atunci când a venit frigul, toată lumea s-a dus acasă.

Icarienii s-au grăbit spre America din Franța. Liderul lor, Étienne Cabet, i-a încurajat astfel: „Ziua de 3 februarie 1848 va fi o dată epocală, pentru că în această zi s-a împlinit una dintre cele mai mărețe fapte din istoria rasei umane – avangarda, îmbarcându-se pe vasul *Roma*, a pornit spre Icaria... Fie ca vânturile și valurile să vă fie propice vouă, soldați ai umanității!“ E posibil ca nici un alt soldat al umanității să nu fi suferit atât de mult ca icarienii, care au ajuns în cele din urmă să locuiască pe 100 000 de pogoane de pământuri mlăștinoase și fierbinți la granița cu New Orleans, decimați de malarie, de oboseală, de foame, de dezertări și omorâți de fulgere.

Totuși, cred că Charles Fourier este utopistul preferat al tuturor. Fourier se gândise la toate, după cum explică în multele și imensele lui cărți. Adepții săi s-au împrăștiat în toate Statele Unite pe la mijlocul secolului XIX, mai ales în New England, unde o criză economică acută lăsase mulți oameni fără locuri de muncă. Din cele patruzeci de comunități fourieriste fondate în America, doar trei au durat mai mult de doi ani. Privind în urmă, e greu de înțeles cum se face că ideile lui Fourier au prins și în altă parte decât în cotloanele splendidei sale minți. Se pare însă că rânduiala ispititoare a viziunii lui i-a cucerit pe americani atunci când aveau cel mai mult nevoie, când erau în căutarea unor răspunsuri limpezi.

Singura speranță pentru omenire, declara răspicat Charles Fourier, e o structură socială extrem de bine organizată, care să respecte caracteristicile și ierarhia lumii insectelor. Comunitatea cea mai mică, numită grup, cuprinde

șapte persoane: câte două de fiecare aripă, pentru a reprezenta extremele „ascendente“ și „descendente“ ale înclinațiilor, în timp ce celelalte trei vor sta la mijloc, pentru a menține echilibrul. În societatea ideală, va exista un grup pentru fiecare ocupație (creșterea copiilor, îngrijirea păsărilor, cultivarea trandafirilor etc.). Cinci grupuri de șapte formează o serie, iar fiecare serie va avea la rândul ei un centru și două aripi. Iar un falanster – structura ultimă în organizarea societății – cuprinde mai multe serii, pentru a crea batalioane de 1620 până la 1800 de indivizi. Fiecare falanster va acoperi trei hectare de grădini și livezi, iar membrii falansterului vor locui într-o splendidă falansterie, alcătuită din dormitoare, săli de bal, camere de consiliu, biblioteci și creșe.

În societatea perfectă a lui Fourier, munca trebuia să fie evaluată în funcție de utilitatea acesteia. De aceea, cea mai neplăcută și mai necesară muncă (întreținerea canalizării, săparea mormintelor) avea să se bucure de cea mai mare remunerație și de cea mai mare stimă. Oamenii trebuie să muncească în funcție de înclinațiile lor naturale. De vreme ce copiii, de exemplu, au o aplecare naturală pentru a săpa în noroi și murdărie, ei vor deveni grupurile speciale de evacuare a gunoiului, numite Micile Hoarde, și vor câștiga un salariu mare, vor fi primii la parade, unde vor fi onorați în mod regulat de ceilalți cetățeni cu venerabilul „Salut al Stimei“.

Fourier a mers chiar mai departe, afirmând că descifrase mecanismul întregului univers, pe lângă faptul că pătrunsese banalul mecanism al societății omenești perfecte. Fiecare planetă, spunea el, dăinuie 80 000 de ani, și viața fiecăreia e împărțită în mod natural în stadii. Când Pământul avea să intre într-al optulea stadiu, Fourier credea că bărbaților le vor crește cozi dotate cu ochi, că trupurile moarte se vor transforma în „aer parfumat“, calotele polare vor emite rouă aromată, că vor apărea șase noi Luni și că animalelor periculoase le va lua locul opusul lor inofensiv (numit, de exemplu, „anti-rechin“, sau „anti-purice“). Și va aduce acest episod cu sine–gloriosul al optulea stadiu al Pământului –, răspândirea falansterelor lui Fourier pe întreaga planetă, până când vor fi exact 2 985 984, unite într-un singur neam și într-o singură limbă.

Da. După cum vedeți, cu ideile utopice se poate ajunge unde nici cu gândul nu gândești.

Totuși, se pare că a existat o vreme potrivită pentru astfel de vise, și aceea vreme a fost secolul XIX. Pe la 1900, nu numai că aproape toate comunitățile idealiste ale Americii aproape că dispăruseră, ba chiar nu mai vorbea nimeni despre cumpărarea unui teren în mijlocul pustiului și despre crearea unei societăți model cu doar o mână de adepți. La fel cum s-a întâmplat cu declinul multor lucruri în această țară, de vină este probabil era industrială. Producția de bunuri în masă, trecerea de la economia agrară la cea urbană, declinul meșteșugurilor individuale au erodat orgoliul americanilor. Era din ce în ce mai greu să crezi că o singură persoană (sau o singură congregație, sau un falanster) ar putea să se rupă de marea mașinărie care era America. Apăruse rețeaua. Sau, dacă vrei, a început să se strângă lațul în jurul gâtului. Spre sfârșitul secolului, cultura americană – zgomotoasă, puternică, stabilă, uniformă, omniprezentă – nu părea să fie dornică de schimbare. De-abia în anii '60, de fapt, vor găsi americanii din nou energia (sau nebunia) să se întoarcă la structurarea în masă a societăților utopice.

Anii '60, desigur, au început cu adevărat în anii '50. Totul a pornit de la mișcarea Beat, care a adus o schimbare în muzică, a pus o serie de întrebări societății, a trezit un interes serios față de experimentarea drogurilor și a sexului, dar și o atitudine generală de rezistență față de convenționalism. Pe la mijlocul anilor '50, vechile idei romantice din secolul XIX care îndemneau la separarea de corupția societății începeau să aibă din nou farmec. Poeti precum Allen Ginsberg (moștenitorul lui Walt Whitman) și scriitori ca Jack Kerouac (care se autointitula un „Thoreau urban”) s-au angajat să redefinească și să redescopere modurile de a trăi în America fără să te pierzi în ceea ce Kerouac numea nesfârșitul ciclu al „muncii, producției, consumului, muncii, producției, consumului...”

Beatnicii sunt deseori asociați cu viața citadină, în special cu orașul San Francisco. Dar, în stilul clasic al secolului XIX al lui Teddy Roosevelt, poeții generației Beat și-au întors supuși spatele la influența efeminantă a orașelor pentru a căuta experiențe mai aspre și pentru a deveni bărbați adevărați. Poetul Lew Welch a părăsit un post bun de redactor în Chicago la începutul anilor '60 și a devenit un pustnic, ascuns prin colinele de la poalele munților Sierra. Tânărul Jack Kerouac a găsit de lucru la Serviciul Forestier Național, fiind paznic pentru detectarea incendiilor în Munții Cascade. (A lucrat și pe o

navă a marinei comerciale și a fost frânar pe tronsonul Pacific Sud al căilor ferate). Allen Ginsberg și poetul Gary Snyder au lucrat pe nave între anii 1940 și 1950. („Am avut slujbe de toate felurile, se umfla în pene Snyder. Pot să mă mândresc cu faptul că am lucrat nouă luni pe un petrolier pe mare și nimeni n-a bănuț vreodată că făcusem studii superioare.“)

Beatnicii erau deranjați de copleșitoarele valori consumeriste ale Americii contemporane și găseau în sălbăcie și în munca manuală căi perfecte, după cum spunea Kerouac, pentru a „elimina cheagurile de sânge din existență“. Încă o dată, întoarcerea la Frontieră pentru o curățare totală. Pe la mijlocul anilor '60, aceste idei cucereau din ce în ce mai mulți tineri americani. Numai romanele lui Kerouac au dat naștere la un șir nesfârșit de tineri care se străduiau din răspuțer prin toată țara să-și găsească soarta, iar *Walden* – o operă mult timp neglijată, care slăvește atât natura, cât și nonconformismul – a fost de asemenea redescoperită în acea perioadă, cum s-a întâmplat și cu eseurile marelui naturalist al secolului XIX, John Muir. O revoluție contraculturală era din nou în plină fierbere, și, în prelungirea acestei rezistențe au apărut, aproape inevitabil, noile utopii.

Din 1965 până în 1975, zeci de mii de tineri americani și-au încercat norocul în experimente idealiste de viață în comun. Comunitățile erau mai colorate și mai exotice decât echivalentele lor din secolul XIX. Majoritatea au eșuat rapid, adesea comic, deși e greu să nu te înduioșeze idealismul ideilor lor.

Astfel a apărut celebra Drop City din Colorado, înființată de niște artiști hippy îndrăgostiți de sărăcie, care construiau structuri din dopuri de sticlă și prelate (nu glumesc) și a căror utopie cu viață scurtă era plină de „tot felul de bățai de tobe și de clopoței, zornăituri, larmă și cântece“. Fondatorii comunității Drop City detestau atât de tare regulile și judecățile, încât insistau să-i accepte pe toți cei care ar fi vrut să împărtășească utopia lor. Motiv pentru care comunitatea s-a autodistrus, deoarece devenise un azil pentru dependenții de droguri și pentru găștile de motocicliști care băgau spaima-n oricine. Aceeași soartă i-a lovit și pe californienii cu inima bună din Gorda Mountain, care înființaseră o comunitate în aer liber în 1962, sperând că politica lor de bun venit avea să atragă o mulțime de artiști și de visători. Însă comunitatea a trebuit să fie închisă în 1968, după ce a fost invadată de

toxicomani, de epave, de fugari și de criminali.

Marele guru LSD, Ken Kesey, și a sa Merry Pranksters au înființat o utopie în miniatură în locuința lor din California (dar Kesey s-a săturat în cele din urmă atât de tare de comunitatea lui, numind-o nimic mai mult decât „o minciună comunitară“, încât i-a pus pe toți în autobuzele către Woodstock în 1969, dându-le ordine stricte să nu se mai întoarcă niciodată).

Timothy Leary a pus bazele unei utopii psihedelice mai elaborate, pe o proprietate luxuriantă din Millbrook, New York, care aparținuse cândva familiei lui Andrew Mellon. Experimentul lui Leary a fost descris drept „o școală, o comunitate și o casă de petreceri de dimensiuni niciodată egale“; la Millbrook veneau și savanți serioși să discute despre cultură și poezie, dar treabă nu făcea nimeni, așa că visul s-a destrămat prin 1965.

Și alte comunități din anii '60 au fost caracterizate de aceeași lipsă de structură internă. Black Bear Ranch, întemeiată inițial pe noțiunea lipsei desăvârșite de reguli, a depus în cele din urmă armele și a creat două reguli foarte stricte: (1) este interzis să te așezi pe tejghelele de la bucătărie și (2) este interzisă acționarea manivelei aparatului care face smântână, pentru că, după cum își aducea aminte un hippy bătrân, „era foarte enervant când se așeza cineva pe tejgheaua de la bucătărie și se juca acționând manivela aparatului care face smântână“. În afară de asta, puteai să faci aproape orice voiai la Black Bear Ranch.

Nu era ușor să ții în viață aceste utopii. Puștii care le-au creat chiar asta erau – niște puști. Albi, din clasa mijlocie, cu studii superioare, majoritatea nepricepându-se la treburile fermei. Aceste comunități s-au clătinat în stânga și-n dreapta, luate cu asalt din interior de abuzul de droguri, de dezorganizare, apatie, resentimente și faliment, și atacate din afară de valorile și legile dominante ale Americii momentului. Morning Star Ranch din California, spre exemplu, nu mai reușea să iasă din scandalul cu șeriful local, care, în 1967, îl arestase pe conducătorul comunității, Lou Gottlieb, pentru crima de a fi „condus o campanie organizată pentru violarea legilor sanitare ale statului respectiv“. Gottlieb, care era și un personaj foarte inteligent, nu doar un idealist utopic, a făcut următoarea remarcă zeflemitoare la arestarea sa: „Dacă vor reuși să găsească vreo urmă de organizare aici, aș vrea să mi-o arate și mie.“

Da, domnule polițist, ar fi fost dificil să găsești vreo urmă de organizare în majoritatea acestor utopii din anii '60. E mult prea ușor să te uiți acum înapoi la ele, privindu-le ca nimic mai mult decât efecte secundare spasmodice ale unei mișcări violente în rândul tinerilor, care nu voiau decât să descopere căi noi și creative de a evita responsabilitatea maturizării. Deși, dacă ne uităm mai îndeaproape, trebuie să spunem că nu toate comunitățile americane din anii '60 erau un carnaval trăsnit. Unele comunități erau întemeiate pe principii religioase serioase; altele aveau proiecte politice majore; altele erau binecuvântate cu membri care încercau în mod serios și conștiincios să ducă o viață bună și simplă. Câteva comunități hippy au fost conduse cu destulă pricepere în conducere pentru a-și asigura supraviețuirea pe termen lung.

Comunitatea numită simplu Ferma a devenit productivă în Tennessee din 1971, după câteva ajustări majore ale politicii inițiale de anarhie totală. De-a lungul anilor, în comunitate au fost introduse reguli și restricții mai tradiționale, iar realismul ideilor privind menținerea drepturilor individuale în cadrul mai larg al vieții în comun i-au ajutat pe membrii săi să nu-și piardă mințile și să fie relativ scutiți de dezamăgiri și resentimente. La fel ca orice alt experiment comunitar care durează mai mult de un an, Ferma a trebuit să modifice mult din romantismul de la început în schimbul unui principiu organizatoric mai pragmatic. Totuși, proiectele sociale pe termen lung și încununate de succes ale Fermei (câteva programe de educare ecologică; o firmă de advocacy) reflectă visele idealiste originare ale fondatorilor.

Într-adevăr, conștiința idealismului prosper pare să fie un factor la fel de critic în menținerea vie a comunității de-a lungul anilor ca și o contabilitate bună și o politică strictă în privința membrilor – la fel cum, într-o căsnicie bună, un cuplu va îndura mai ușor greutatea anilor dacă mai supraviețuiește măcar o scânteie din romantismul tinereții. Iată mărturia unui veteran al Fermei: „Am trecut prin niște vremuri destul de grele împreună. Există o doză de sentimentalism în speranța noastră de reușită a Fermei.“

În acest context, să ne gândim la faimoasa Hog Farm din California. Hog Farm este încă prosperă la douăzeci și cinci de ani de la întemeiere, o rezistență datorată în mare măsură îndrumării charismatice a marelui său conducător și vizionar hippy, Hugh Romney, cunoscut și ca Wavy Gravy (foarte mândru că este singurul utopist american care are onoarea ca o

înghețată Ben and Jerry's să-i poarte numele). Wavy Gravy a refuzat cu încăpățănare de-a lungul anilor să facă rabat de la valorile lui șaizeciste: gratis-pentru-toată-lumea, binefacere, și utopia lui prosperă ca un monument închinat puterii idealismului pur. Tabăra de vară a comunității Hog Farm (Tabăra Winnarainbow) este o instituție californiană înfloritoare, la fel cum e și departamentul ce se ocupă de actele caritabile, care ani de zile a combătut cu succes orbirea în țările Lumii a Treia.

Toți cei care trăiesc la Hog Farm astăzi își urmează atât conducătorul lor fermecător, cât și proiectele politice, cu devotament și cu o bună stare de spirit. Succesul lor îndelungat îi sfidează pe cei care susțin că a te conforma normelor societății este singurul mod de a supraviețui în America modernă. Pentru toate concesiile și dezamăgirile pe care le-au trăit de-a lungul deceniilor, membrii comunității Hog Farm luptă încă împreună, continuând să se definească la fel de provocator ca la început: „o familie extinsă, o fantasmă vie, o armată de clovni“.

Eustace Conway s-a născut la începutul anilor '60. Și-a petrecut tinerețea în plină revoluție contraculturală, dar nonconformismul acelei epoci pare să fi avut foarte puțin efect asupra ideilor lui. Hipioții de azi sunt de partea lui Eustace, pentru că sunt convinși că este unul de-al lor. La prima vedere, Eustace pare să fie un hippy; are părul lung, barbă, îndeamnă la întoarcerea la natură, iar pe camion a lipit un afiș pe care scrie „Prietenii sunt de toate felurile“. Numai că Eustace este de fapt destul de conservator. E refractar la droguri și la cei ce le folosesc, nu are pic de înțelegere pentru libertinaj, și a fost uneori acuzat că prețuiește mai mult disciplina decât libertatea. Dacă ai vrea, de exemplu, să-i iei pușca, ar trebui probabil să i-o smulgi din mâinile lui reci și moarte. Deci, nu, Eustace Conway al nostru nu este chiar o fantasmă vie, nici un pifan drogat dintr-o armată de clovni.

Eustace împărtășește totuși cu visătorii hippy din anii '60 (și cu strămoșii lor romantici și utopici din anii '60) un crez specific american: că societatea este capabilă de transformare și dornică să se transforme. Dacă ai o bucată de pământ undeva și o motivație serioasă, poți să începi un mic proiect care va crește și va provoca o schimbare masivă în întreaga țară. Lui Eustace Conway, ca oricărui utopist de seamă, nu-i era teamă să încerce. Nu se sfia să

afirme că avea toate răspunsurile. Nu se sfia să formuleze o viziune cu totul nouă despre lume.

Voia ca Turtle Island să fie mai mult decât o rezervație naturală. Voia să facă mai mult decât bunicul lui din Sequoia. Acest pământ nu trebuia să devină o tabără de vară unde copiii să poată scăpa o vreme de relele orașului și să devină cetățeni puternici. Nu, Eustace dorea ca Turtle Island să fie scena unui experiment utopic colosal, al cărui proiect era nici mai mult, nici mai puțin decât schimbarea și salvarea Americii. Matricea viitorului. De nenumărate ori auzise emoționantul proverb: „Dacă atingi o singură viață, schimbi întreaga lume.“

Ei bine, ca să fim sinceri, Eustace Conway credea că e o prostie. Nu e nevoie să vă gândiți la o scară atât de mică, oameni buni! De ce să te mulțumești să atingi doar o singură viață? De ce să nu salvezi întreaga planetă? Era sigur că asta era menirea lui.

„Dumnezeu n-a mai făcut pe nimeni ca tine pe lumea asta, scria mama lui Eustace, care apărea întotdeauna la momentul potrivit ca să-i amintească fiului ei de chemarea sa unică. Și are pentru tine ceva anume de făcut, pentru a folosi darurile pe care ți le-a dat.“

Eustace era întru totul de acord, și în jurul vârstei de 25 de ani, era înflăcărat de dorința de a întemeia propria sa utopie. De dorit o dorea; nu-i lipsea decât pământul.

Nu se așteptase să-și găsească mult iubita Turtle Island în Carolina de Nord, unde terenurile erau deja foarte scumpe și unde suprapopularea era deja o problemă. Dar, după cum vom vedea, ascunse între munții din spatele facultății și orașului turistic Boone, se aflau tot felul de văișoare umbroase în care viața nu se schimbase de zeci de ani. Terenul era ieftin, și oamenii trăiau destul de liniștiți. Eustace a început să se intereseze de un teren mai mare. Când a auzit că un loc numit Alley Church era de vânzare, s-a dus până acolo cu un fost profesor de-al lui de la facultate, care știa multe despre cumpărarea terenurilor și despre impozitele funciare – pe vremea aceea Eustace nu se pricepea la așa ceva, dar avea să capete experiență curând.

La capătul unui drum neasfaltat, plin de hârtoape, au găsit perfecțiunea. O sută șapte hectare dintr-o fostă mare pădure de esență tare tipică sudului Apalașilor, înnebunitor de frumoasă. Avea tot ceea ce căuta Eustace – apă

proaspătă de izvor, o bună expunere la soare, hotare atrăgătoare din colină-n colină, cu pământ puțin înclinat, bun pentru agricultură, cu chereștea pentru construcții și cu un ecosistem tulburător de bogat. Pădurea era din mai multe tipuri de copaci: salcâmi, mesteceni și măcriș. Văzduhul era umed și greu, iar vegetația la sol era luxuriantă și încărcată de ferigi. Un climat minunat pentru iedera otrăvitoare și pentru șerpii-mocasini, dar și pentru specii mai blânde – păștrăvi, ciocănitari, condurul doamnei roz și galben, ginseng, orhidee, mac cu suc roșu, rododendron...

Pământul era viguros, negru și umed. Ca majoritatea pădurilor de pe coasta de est a Americii, nu era o pădure din vechime. Era o pădure crescută a doua oară, în curs de vindecare, o pădure care crescuse din nou după ce fusese tăiată în urmă cu mai mult de un secol, transformată în teren agricol și apoi abandonată timp de decenii (în cazul nostru, atunci când provincialii locali fuseseră ispitiți de fabricile orașului din vale). Animalele, urmând exemplul copacilor, se întorseseră și ele. Erau multe veverițe, foarte multe păsări și destule indicii că numărul căprioarelor era în creștere. În umezeala văzduhului zorilor, i se părea lui Eustace o hărmălaie de viață demnă de o junglă. Bănuia că sunt și niște râși roșii prin apropiere. Și urși.

Eustace a studiat terenul pentru prima dată în iarna anului 1986. În momentul în care și-a tras camionul pe marginea autostrăzii principale, s-a trezit în mijlocul Apalașiei, lucru ce i se arăta din ce în ce mai limpede cu cât se cățara tot mai sus în Munții Blue Ridge. Puținii oameni care locuiau în pustietatea aceea *erau* din vechime. Autentici, din secolul trecut, provinciali get-beget. Casele lor erau niște cocioabe cu acoperișuri din cositor, de-abia sprijinindu-se de pereții acestor văi prăpăstioase. Curțile erau pline de unelte fosilizate și de mașini preistorice, iar oamenii țineau iepurii și puii de găină pe acoperiș, departe de vulpi. Expresia „sărăcie lucie“ nu e de ajuns pentru a descrie cât de grea și de sărăcăcioasă părea viața lor.

Drumurile erau sinuoase și nemarcate, iar Eustace nu era sigur dacă se afla pe terenul bun; și-a parcat camionul în curtea uneia dintre aceste cocioabe gata să se prăbușească și a bătut la ușă să întrebe unde era Alley Church. O femeie subțirică și palidă, purtând un șorț de stambă, a ieșit în ușă și, din spatele plasei pentru muște, s-a holbat pur și simplu la Eustace, îngrozită. Probabil că nu mai văzuse niciodată vreun alt bărbat la ușa ei în afara celor

care făceau parte din familie.

„Făcea niște aluat pentru biscuiți, își aduce aminte Eustace, și avea mâinile pline de făină, iar chipul îi era la fel de alb ca făina de pe mâini, tremura de frică. În cele din urmă, când a reușit să vorbească, vocea îi era atât de stinsă și de sacadată, încât mi-era frică să nu leșine. Era ca și cum aș fi vorbit cu cineva care e bolnav și internat la spital, dar care tot mai încearcă să vorbească. Aș fi vrut să-i spun: «Cruță-ți puterile! Nu încerca să vorbești!», așa era de timidă.“

Femeia era Susie Barlow, și făcea parte din rețeaua de familii înrudite din Apalași, cu care Eustace avea să devină vecin în scurt timp. Familiile Barlow, Carlton și (un nume destul de potrivit) Hicks¹⁴ trăiseră în râpa lor de când se știau. Erau oameni cumsecade, izolați, care încă își scoteau măselele cu clești de fier atunci când era nevoie. Creșteau porci și produceau cel mai grozav jambon sărat, de 25 de kilograme bucata. Creșteau câini pentru vânat și ca să-i vândă. Țineau cutia cu nisip pentru câini în mijlocul salonului, iar cățelușii se clătinau de colo-colo, orbește, într-un coș mare de lemn, urinând pe o cuvertură țesută de mână și peticită, pentru care sigur ai fi putut scoate câteva sute de dolari într-o licitație la New York. Cele trei familii erau sărace, dar foarte pioase, respectau ziua de odihnă și citeau Biblia cu smerenie.

¹⁴. Țăranii (n. tr.).

„Vă spun numai atât, zice Eustace. Știți că am câteva probleme cu creștinismul, nu? Dar când mă duc în vizită la vecini și ei îmi spun: «Vrei să te rogi cu noi, frate Eustace?», îngenunchez pe podea și *mă rog*. Mă pun în genunchi în bucătăriile lor, pe linoleumul cald, îmi pun mâinile în mâinile lor muncite din greu, și mă rog din toată inima, pentru că ei sunt cei mai sinceri credincioși pe care i-am văzut vreodată.“

Vecinii erau perfecți. Bucata de pământ era perfectă. Eustace era gata să-și înceapă călătoria sa utopică. Dar nu voia s-o facă de unul singur.

Era prototipul romantic al bărbatului singur în sălbăticie, dar își dorea cu disperare să împartă visul lui cu o femeie. Așa cum își imagina casa utopică și ideală, proiecta (cu detalii la fel de precise și de fantastice) mireasa utopică și ideală. Știa exact cum voia să fie, cum voia să arate, ce voia să aducă ea în viața lui.

Trebuia să fie frumoasă, inteligentă, puternică, iubitoare, capabilă, partener credincios, o notă gingașă care să umanizeze strălucitul său plan de viață și care să-i susțină viziunea. I se arăta adesea în vis sub forma unei tinere frumuseți amerindiene, tăcută și iubitoare și liniștită. Eva care l-ar fi ajutat pe Eustace să-și construiască Raiul. Era aceeași fată de vis, de altfel, pe care și-o imagina Henry David Thoreau pe vremea când se ascundea de unul singur la Walden Pond – o odraslă imaculată a naturii, un model de perfecțiune, asemenea semizeiței din mitologia greacă: „Hebe, purtătoarea cupei lui Jupiter, fiica Iunonei, care avea puterea de a reda zeilor și bărbaților vigoarea tinereții lor... probabil singura tânără fată cu adevărat viguroasă, puternică și sănătoasă care a pășit vreodată pe glob, care aducea primăvara oriunde mergea.“

Așa era femeia visurilor lui Eustace, icoana însăși a abundenței, fertilității și grației. Dar nu-i era deloc ușor s-o găsească. Nu întâlnitul femeilor era problema. Se întâlnea cu o mulțime de femei; era greu să dai peste cea potrivită.

Relația lui cu Belinda, de exemplu, era tipică pentru relația lui cu sexul opus. Belinda, care locuia în Arizona, îl văzuse pe Eustace Conway vorbind despre viața în pădure pe postul național de televiziune, la o emisiune numită *PM Magazine*. Și se îndrăgostise pe loc de el, emoționată de viziunea romantică a acestui sălbatic orator din creierii munților, și a luat legătura cu el prin poștă. Și-au scris scrisori pasionale unul altuia, iar Eustace chiar a locuit cu ea în vest pentru o scurtă perioadă, dar povestea lor nu a durat. Belinda avea un copil, dar acesta a fost doar unul dintre motivele pentru care s-au despărțit. Eustace n-a fost niciodată convins că Belinda îl iubea ca om, nu doar ca idee.

Apoi a apărut Frances, „fata puternică din Anglia“, iar Eustace s-a îndrăgostit și de ea.

„Pare să aibă înțelepciunea, puterea și tenacitatea care să facă din ea un partener bun, scria Eustace despre Frances în jurnal. Am nevoie de dragoste și de prietenie, am primit atât de puțin până acum. Știu că sunt un romantic. Uneori mi se pare că sunt foarte logic și, în anumite privințe, am sânge rece și sunt organizat, dar alteori pot fi atât de tânăr, de naiv și de irealist.“

Frances a dispărut în curând și a apărut Bitsy, de care Eustace s-a

îndrăgostit până peste urechi. Bitsy era o doctoriță apașă, frumoasă și misterioasă. Nu numai o apașă, ci chiar o descendentă a ultimului șef apaș, Geromino, și avea toate calitățile la care visa Eustace: zâmbet larg, părul lung, pielea închisă la culoare, un corp athletic, „ochi care te topeau“, încredere, grație. Dar lucrurile nu s-au legat nici cu Bitsy.

„Încă te mai doresc, i-a mărturisit ea, într-o scrisoare în care punea capăt în cele din urmă relației lor. Dar nu pot să vin la tine. Ești un vrăjitor. Simt că mă vrei pentru nevoile tale. Nu vreau să fiu salvată, nici învățată sau condusă în altă direcție decât cea care mi-e proprie în acest moment. Tu ești un dăruitor, un învățător. E un lucru bun, pentru unii. Dar simt că mă vrei ca pe un trofeu al tău. Iartă-mă dacă-ți par dură. Nu asta e intenția mea. Nevoile tale le pun în umbră pe ale mele.“

Eustace n-a primit ușor această despărțire.

„OF! LA NAIBA! BITSY! exploda în jurnalul său din februarie 1986. Plâng, mă prăbușesc pe podea, strig de durere. Of, la naiba, nu găsesc nici o ușurare. Nu reușesc să te uit! Tu! Trebuie să te văd. Tu ești singura soluție... inima mea sângerează după tine. Te iubesc cum iubesc viața, întregul univers! Sunt bolnav după tine! Ce pot face? Nu pot face nimic. Nimic nimic NIMIC NIMIC. Of, cum să pot suporta pierderea ta? Te vreau nevastă, tovarășă, ca să împărțim aventurile vieții unul cu altul. Nu voi mai găsi niciodată una ca tine... și ce spune soarta, ce spune Dumnezeu, ce spune energia curgătoare a universului despre *asta*?“

Apoi, din jurnalul lui Eustace Conway din februarie 1987: „Valarie Spratlin. Dragoste. Dragoste nouă. De unde ai venit? Te-a trimis oare Dumnezeu? Ești oare adevărată? Ești cu adevărat a mea? Te iubesc atât de mult cât cred că te iubesc, sau iubesc doar dragostea pe care mi-o dai? Mi-ar plăcea să cred că tu ești răspunsul la rugăciunile mele. Ești tu următorul pas în viața mea agitată, plină de învățăminte și predestinată? Este oare soarta un stăpân puternic și suntem noi predestinați a fi suflete gemene?“

Valarie Spratlin, o femeie atrăgătoare și plină de energie, cu zece ani mai mare decât Eustace, lucra în 1987 la departamentul de resurse naturale din Georgia. Era director peste o cincime din parcurile statului. Auzise despre Eustace Conway și despre „cercul său ambulant“ de la un prieten din Carolina de Nord, așa că l-a invitat pe Eustace în Georgia să țină niște seminare în

complexul ei de parcuri. Îi scria scrisori adresându-i-se cu „Păgânul meu Sălbatic și Primitiv“. Îi plăcea întregul tablou iconografic al lui Eustace – pielea de cerb, cortul indian, totul. Fostul ei prieten fusese un muzician care lucra cu Frații Alman, deci Valarie își petrecuse ultimii zece ani din viață călătorind prin toată țara cu ei; se autocaracteriza drept o persoană gata de aventură.

„Știu că de-abia ne-am cunoscut acum două săptămâni, îi scria Valarie lui Eustace într-un poezioară spontană, dar sentimentele mele pentru tine cresc neîncetat.“

La scurt timp de la prima lor întâlnire, Eustace a rugat-o pe Valarie să vină cu el într-o excursie de trei săptămâni în sud-vest, până la Mesa Verde și pe la toate vestigiile indiene. „La naiba, bineînțeles că da“, a spus ea. Au încărcat bagajele într-o mică Toyota și au pornit-o. Ea își aduce aminte că Eustace nu a vrut nici măcar o dată să cumpere ceva de mâncare; trebuia să șterpelească mâncare sau să mănânce de trei ori pe zi fulgi de ovăz și stafide. „Fir-ar să fie, își aduce ea aminte, era cel mai zgârcit bărbat din câți am văzut vreodată.“ A dus-o prin Marele Canion – „nu la o plimbare lejeră, ci cât era ziua de lungă, cu nimic altceva de mâncare decât nenorociții ăia de fulgi de ovăz și niște stafide“ – și a doua zi s-au îndreptat spre Canionul Bryce, pentru alte trei zile de mers fără oprire. Astea erau plimbările în stilul Eustace: patruzeci de kilometri în șir, fără nici o pauză.

„Eustace Conway, i-a spus ea în cele din urmă, când, într-o seară, el insista să mai urce încă un vârf ca să vadă un apus de soare, mă pui *prea tare* la încercare.“

El s-a uitat la ea fără să-și creadă urechilor. „Dar, Valarie, poate că n-o să mai vii niciodată aici. Nu-mi vine să cred că renunți la șansa de a vedea o asemenea priveliște frumoasă.“

„Hai să facem o învoială, i-a spus ea. Mă urc pe afurisitul ăla de munte dacă-mi promiți că, după ce ne dăm jos de-acolo, mă duci într-un restaurant adevărat și-mi cumperi *imediat* un hamburger și cartofi prăjiți și o Coca-Cola.“

El a izbucnit în râs. A acceptat și a convins-o să se cațere. Era romantic și îndrăgostit, dar nici Valarie nu era un adversar ușor de învins. Era relaxată și vioaie. Știa unde să tragă o linie între ea și Eustace, acolo unde alții găseau că

e imposibil să i te opui. Și era înnebunită după el. Ecologistă prin născare și educator de formație, dăduse peste tipul ăsta care lua fiecare opinie pe care o avea ea despre lume și o înmulțea cu cincizeci. Valarie îl susținea în tot ceea ce plănuia el și nu mult după aceea a avut loc o schimbare în numărul pronumelui pe care-l foloseau în discuțiile despre viitor. Eustace nu mai vorbea despre „nevoia mea de a găsi un pământ bun“, ci despre „nevoia noastră de a găsi pământ bun“. Această femeie părea să fie în toate privințele ceea ce Eustace sperase întotdeauna să găsească: un partener adevărat. Împreună, Eustace și Valarie au căutat în tot sudul un loc care s-ar fi potrivit cu utopia lui – adică a lor.

Așa se face că, spre sfârșitul iernii lui 1986, Eustace Conway a dus-o pe Valarie Spratlin sus, în munții de dincolo de Boone, ca să-i arate locul pe care dorea să-l cumpere. Drumul a fost un coșmar. Sub o ploaie înghețată. Au mers într-o dubă dărăpănată și veche pe care Eustace abia o cumpărase, cu găuri în podea prin care tot intrau gazele de eșapament. Drumul pe munte-n sus era mai mult o albie secată de râu, plină de bolovani și de gropi, nu un drum făcut pentru mașini. În cele din urmă au coborât din dubă și Eustace, încântat, i-a strigat lui Valarie, „Am ajuns! Țasta este!“

Era un frig năpraznic. Era întuneric. Urla vântul. Valarie nu vedea nimic. S-a adăpostit sub o cucută mare ca să scape de vremea de afară, dar niște găinușe sălbatice care locuiau în copacul de deasupra au început să protesteze, și mișcărilor lor au făcut să-i cadă lui Valarie și mai multă apă înghețată pe spate.

„Nu-mi place aici, Eustace“, i-a spus ea.

„O să-ți placă mâine-dimineată“, i-a promis el.

Nu aveau unde se adăposti. Au dormit sub o prelată în noaptea aia, și a început să ningă. Pe la miezul nopții, Eustace s-a cățarat singur până în punctul cel mai înalt al proprietății și a fumat o pipă, spunând o rugăciune de mulțumire pentru că-și găsisse destinul. Valarie, tremurând sub prelată, se gândea: „Ninge și nu știu unde naiba sunt și sunt moartă de frig și afurisitul ăla de bărbat tocmai a plecat să fumeze o pipă!“

Dimineața, însă, când Eustace i-a arătat ținutul, a început să vadă ce-i plăcea la locul acela. Nu era nimic altceva decât pădure deasă, totuși Eustace deja avea un plan pentru cele 107 de pogoane ale lumii sale personale –

podețele aveau să fie aici; un loc de instalat cortul acolo; aici ar fi perfect pentru o pășune; acolo ar putea fi instalat hambarul; aici am putea construi cabane pentru oaspeți; într-o zi o să cumpăr pământul de cealaltă parte a crestei și o să plantez hrișcă...

Pe toate putea deja să le vadă. Și felul limpede în care le explica? Ei bine, datorită lui, și ea le putea vedea.

Terenul avea să-l coste aproape 80 000 de dolari.

Eustace pusese bani de-o parte, dar nu atâția bani. Și nici un bancher pe lume nu s-ar fi uitat la un tânăr îmbrăcat în piele de cerb care locuia într-o tepee. Așa că de unde ar fi putut un om al muntelui să obțină cei 80 000 de dolari de care avea nevoie urgent? Eustace Conway știa că singura persoană care avea o astfel de sumă era tatăl lui.

Lui Eustace nu-i prea venea să bată la ușa lui pentru bani. Nu se simțea deloc în largul lui când vorbea cu el. Tatăl lui nu-i spusese niciodată vreun cuvânt bun. Nu se arătase niciodată bucuros că „idiotul“ său fiu absolvise *magna cum laude* facultatea. Nu venise niciodată să asculte conferințele lui Eustace în amfiteatrele pline cu un public captivat; să asculte măcar o singură povestire sau să se uite la o singură fotografie din călătoriile lui Eustace: să citească măcar unul dintre articolele scrise despre fiul său. (Doamna Conway le decupa și le lăsa pe măsuta de cafea ca soțul ei să le vadă; dar el vedea doar *Wall Street Journal* sau paharul de apă de deasupra lor, ca și cum ar fi fost invizibile.) Din toate punctele de vedere, Marele Eustace era mai detașat de copiii săi acum, când plecaseră toți din casa lui.

„Mi-aș dori ca tata să-ți scrie, îi scria mama lui Eustace fiului ei când era la facultate, dar se pare că are multe rețineri. Martei i-a trimis pentru prima oară o scrisoare de ziua ei, și a fost atât de surprinsă, încât Marta spune că a citit-o cu gura deschisă.“

Eustace era uimit să-și dea seama că până și acum, la douăzeci și ceva de ani, era încă bântuit de suferința din copilărie. Credea că toate aveau să dispară cu vârsta, odată ce părăsise casa părintească. De ce îl mai putea face încă să plângă tatăl lui? De ce mai avea încă vise ce-l trezeau la patru dimineata, „dezgropând vechi amintiri pline de durere și suferință“? Eustace a fost șocat să constate, într-una dintre vizitele sale de Crăciun în Gastonia, că

tatăl său rămăsese „omul cel mai grosolan pe care l-am întâlnit vreodată, omul cel mai rigid pe care l-am întâlnit vreodată, omul cel mai critic pe care l-am întâlnit vreodată“.

Nu că Eustace n-ar fi încercat să se împace cu taică-său. Încercase în adolescență. Mama lui îl încurajase mereu pe Micul Eustace să facă tot ce poate pentru a îmbunătăți relația sa cu Marele Eustace.

„Nădăjduiesc și mă rog atât de mult ca totul să meargă mai bine pentru tine și pentru noi toți la anul, îi scrisese ea lui Eustace înainte de ultimul an de liceu. La fel cum tu îți dorești atât de mult dragostea și respectul lui, așa își dorește și el dragostea, respectul și ascultarea ta. E datoria unui copil față de părinții lui. Sunt sigură că unul dintre motivele pentru care s-a arătat atât de dificil în relația cu tine este că a fost întotdeauna «violeta a doua» în viața ta, de vreme ce *mie* mi-ai dat aproape toată atenția ta, timpul și încrederea, atât pentru lucrurile de care aveai nevoie, cât și în ceea ce privește afecțiunea. Toate au început cu mult timp în urmă, când erai un băiețel și, datorită faptului că ți-am acordat prea mult timp și prea multă atenție, s-a ajuns la o relație foarte nefericită. În acest moment încă se mai poate să dezvolti o nouă relație fericită cu tatăl tău, dar ține de tine să o faci posibilă. În tinerețe structurile și atitudinile comportamentale sunt mult mai flexibile. *Înghite-ți toată mândria* ca să ascuți de tatăl tău și să admiți că ai făcut și ai spus lucruri în trecut ce nu i-au fost pe plac, și fii gata să-i faci pe plac atât cât îți stă în putere.“

Așa că Eustace, de când avea doisprezece ani, îi scria scrisori tatălui său. Știa că el se considera un interlocutor bun și spera că își vor îmbunătăți relația dacă se exprimă cum trebuie. Lucra la scrisorile alea săptămâni întregi, încercând să găsească modul cel mai matur și mai plin de respect pentru a i se adresa Marelui Eustace. Îi scria că știa că aveau o relație dificilă și că ar dori să facă în așa fel încât să se rezolve problemele dintre ei. Îi sugera că ar fi fost bine ca cineva să-i ajute să-și vorbească. Îi spunea că îi părea rău că-l dezamăgise, și probabil că dacă ar discuta despre problemele lor cu calm, ar putea să-și schimbe comportamentul pentru a-l face pe tatăl său mai fericit.

Tatăl său nu răspundea niciodată la scrisori, deși din când în când citea câte una cu un aer batjocoritor, ca să-i amuze pe frații lui Eustace. Erau atâtea lucruri de care puteai să-ți bați joc: ortografia lui Eustace, gramatica,

îndrăzneala lui de a i se adresa ca de la egal la egal – lucruri de genul acesta. Marele Eustace se distra mai ales cu scrisoarea pe care Micul Eustace i-o trimisese când era la liceu, în care sugera că fratele lui, Walton, care avea o minte sclipitoare și o fire sensibilă, ar fi fost mai potrivit pentru o școală privată, în care să nu fie agresat de copiii localnicilor din Gastonia High. Cât a mai râs! Marele Eustace a tot citit scrisoarea celorlalți copii, și toată lumea, până și Walton, era îndemnată să-și bată joc de Micul Eustace pentru îndrăzneala de a-i spune tatălui său cum stau lucrurile în familie.

Iar când a ajuns la vârsta adultă, de multe ori Eustace s-a surprins în aceeași ipostază.

„Nu-ți scriu ca să-ți provoc suferință sau întristare, scria el odată, de la bărbat la bărbat. Dimpotrivă. Îmi cer iertare că ți-am provocat suferință sau orice altceva în afară de lucruri bune în viața ta. Am vrut întotdeauna să fiu un om bun. Bun pentru tine, bun pentru mama, bun pentru toată lumea. Am imensă nevoie să fiu acceptat de tine, să fiu apreciat, lăudat, considerat ceva mai bun decât un gunoi (prost, ignorant, ratat, bun de nimic). E un mare gol acolo unde caut dragoste. Tot ce-am vrut în viață a fost dragostea ta. Mă simt ca o molie aproape de o lumânare. Probabil că ar trebui să-mi accept înfrângerea și să mă țin departe de tine. Dar negarea și distanța nu acoperă nevoia mea de a fi acceptat de tine.“

Din nou, nici un răspuns.

Așa că, într-adevăr, relația nu progresa deloc. Eustace avea nevoie de mulți bani, iar tatăl său, cumpătat și econom, îi avea. Eustace nu-i ceruse tatălui său nici măcar un cent; era o chestiune de mândrie. Când domnul Conway i-a spus odată tânărului Eustace că ar trebui să discute despre o rentă, Eustace i-a spus, „Nu cred că merit vreo rentă“, și discuția s-a încheiat. Eustace nu i-a cerut niciodată tatălui său să-l ajute să plătească facultatea, deși domnul Conway plătise bucuros toate cheltuielile școlare pentru ceilalți copii. Cum ar fi putut deci Eustace Conway să se ducă, adult fiind, la tatăl său, în 1987, și să-i ceară un împrumut? Un împrumut destul de mare.

Conversația, așa cum ne putem lesne imagina, nu a fost una politicoasă. Bătrânul l-a tras de urechi pe Eustace: era predestinat să eșueze în ceea ce voia să facă; să nu se aștepte la nici o milă din partea lui când va veni șeriful să-i arate hârtiile de faliment; și cine se credea el, oricum, să-și închipuie că

poate să-și asume responsabilitatea îngrijirii a 107 de hectare de pământ și a conducerii unei afaceri?

„Te înșeli când crezi că-ți poate reuși așa ceva“, i-a spus tatăl său, în repetate rânduri.

Eustace era ca o stâncă într-un curent de apă, lăsând potopul rece să se repeadă asupra lui, ținând gura închisă, palid, repetându-și în gând refrenul mângâietor: *Știu că am dreptate, știu că am dreptate, știu că am dreptate...* Și, în cele din urmă, tatăl său i-a împrumutat banii.

Cu o dobândă bună, evident.

Pe data de 15 octombrie 1987, Eustace Conway a cumpărat prima bucată din Turtle Island. Și imediat s-a pus pe treabă, încercând să strângă bani. Într-un an de zile, îi înapoia tatălui suma împrumutată. Eustace a reușit să strângă banii într-un timp atât de scurt, muncind ca un nebun, străbătând tot sudul într-un tur de conferințe care erau o pedeapsă fizică și emoțională, ca să învețe, să predice și să influențeze. Valarie și-a folosit toate relațiile cu Serviciul Parcului pentru a-i obține contracte în școlile și centrele care se ocupau cu natura, iar Eustace s-a transformat într-un auto-promotor hotărât.

„Au fost emoționanți acei primi ani la Turtle Island, își aduce astăzi aminte Valarie. Eustace locuia cu mine într-o casă frumoasă din Georgia, planificându-și conferințele și încercând să-i înapoieze banii tatălui lui. I-am fost agent, organizându-i întâlniri în tot statul. Și, în cele din urmă, am renunțat la postul pe care-l ocupam, mi-am vândut casa și ne-am mutat la Turtle Island. Mă duceam după fericirea mea. Acolo voiam să fiu. Am muncit din greu să punem locul acela pe picioare. L-am ajutat să construiască o cabană pentru unelte, pentru că cel mai important lucru pentru Eustace era un loc unde să-și poată pune la adăpost toate uneltele de care avea nevoie pentru a crea restul viziunii sale. Am locuit într-o tepee și am gătit pe o plită cu lemne, dar eram fericită să trăiesc astfel pentru că doream să învăț. Credeam în ceea ce făceam. Credeam în ceea ce învățam. Eram într-o misiune spirituală de una singură, iar Eustace avea și el misiunea lui.“

Viața lor era și un coșmar, și o comedie. Eustace era pe drumuri mare parte a timpului, și trebuia să care fiecare bucată de hârtie, fiecare cec, fiecare teanc de scrisori într-o geantă veche de piele. Țineau fișele cu adresele școlilor și

pliantele în cutii, în tepee, și se umezeau de la ploaie, le rodeau șoarecii și mușegaiul. Nu aveau telefon. Odată, Eustace a mers pe jos până în vale să-l roage pe unul dintre vecini, pe bătrânul Lonnie Carlton, să-i împrumute telefonul pentru niște convorbiri interurbane în interes de serviciu, pentru care intenționa să plătească. Pentru un bătrân fermier apalașian cum era Lonnie, o convorbire interurbană era un eveniment ce avea loc o dată pe an, probabil la moartea cuiva din familie, și care nu dura cu siguranță niciodată mai mult de două minute. Ei bine, Eustace a luat acel telefon și a vorbit cu directorii de școli și cu liderii cercetașilor și cu reporterii de ziare din tot sudul timp de șase ore pline. Bătrânul Lennie a stat acolo și s-a uitat la el în tot acest timp, cu gura căscată.

Când și-a dat seama că o să aibă nevoie de un telefon al lui, Eustace a tras o linie telefonică de la casa unui vecin până într-o peșteră din apropiere, pe care a transformat-o în birou. Cobora muntele și apoi se cățara în peșteră, noaptea, în timpul iernii, și făcea ceea ce a numit mai târziu „niște mici afaceri destul de bune“, construindu-și relații, luând notițe și făcând toată această muncă la lumina focului care trosnea. Mai târziu a obținut autorizația de a trage o linie de telefon în șura pentru vite a vecinului său, Will Hicks. Valarie a învelit telefonul într-un răcitor de polistiren, să nu ruginască de la umezeală. Își aduce aminte cum dădea telefoane și negocia tarife intransigente pentru conferințe din pod, unde fânul era pus la uscat, iar dedesubt mugeau vacile sub ea.

„Oamenii de la celălalt capăt al firului întrebau «Ce-i cu zgomotul ăsta?» și eu îi răspundeam «A, e deschis televizorul în cealaltă cameră». Vă spun că era ca în *Green Acres*¹⁵ ce-aveam noi acolo. Apoi telefonul s-a udat și s-a stricat. Am încercat să-l usuc punându-l pe plita încinsă. Desigur, s-a topit cu totul, era ca într-un tablou de Salvador Dali. Așa trăiam.“

¹⁵. Serial american în care un cuplu se mută de la oraș la o fermă, la țară (n. tr.).

Ceva trebuia să se schimbe. Într-o seară, Eustace a scos-o pe Valarie la restaurant pentru o cină simpatcă la Boone, la Red Onion Café, să-i mulțumească pentru toată munca făcută. În timpul cinei, pe șervețelele de hârtie de la masă, a schițat clădirea biroului de care hotărâse el că avea nevoie. Dându-și seama că avea o pauză de patruzeci de zile – o vacanță

extraordinară – între conferințele contractate, a calculat, în timpul cinei, că poate să construiască biroul în acel răgaz. Altfel n-avea să-l facă niciodată. În zorii zilei următoare, Eustace s-a pus pe treabă.

Clădirea urma să aibă panouri solare pasive, o suprafață de 180 m², și voia să o construiască din zgură, sticlă și lemn foarte puțin prelucrat. Eustace nu știa exact cum să construiască o clădire solară și nu construise niciodată ceva mai sofisticat decât un adăpost pentru unelte, dar era al naibii de sigur că poate face acest lucru. A ales un loc bun și însorit, aproape de intrarea pe Turtle Island, pentru a folosi biroul pentru primirea vizitatorilor și pentru a fi la o distanță considerabilă de centrul taberei, aflat în adâncul pădurii. A săpat în pământ trei laturi, pentru a păstra căldura, iar Valarie l-a ajutat să pună o podea de cărămidă care să absoarbă căldura naturală. Intrarea era făcută din niște frumoase ferestre franceze cumpărate cu cinci dolari dintr-o piață de vechituri. Clanțele erau din coarne de căprioară. Eustace a pus ferestre mari și a instalat niște lucarne în acoperișul biroului, toate recuperate de la deșeuri, pentru lumină și căldură.

Partea din față a acoperișului, care se poate vedea, e din șindrilă, pentru valoarea estetică. La partea din spate însă a făcut economie și a folosit tablă de cositor. Pereții interiori sunt lambrisați cu plăci de pin alb, late de 60 cm, pe care Eustace le-a recuperat dintr-un vechi hambar abandonat și care dau încăperii căldură și profunzime. Din resturile unui șopron, Eustace a făcut două birouri mari și niște rafturi solide pentru cărți, care împart încăperea în două spații de lucru. Pe jos a pus un preș vechi pe care-l găsisese la o licitație în Navajo. Pe rafturile de sus de pe pereți a pus coșuri și ceramică rară, inclusiv un vechi vas *pueblo* pe care Eustace îl văzuse pe veranda unei case din Raleigh într-o după-amiază. Dându-și seama despre ce e vorba, s-a oferit să-l cumpere pentru douăzeci de dolari. „Desigur, i-a spus stăpâna casei. Luați-l. M-am săturat să tot mătur în jurul vechiturii ăsteia.“ Mai târziu, Eustace a trimis o fotografie a vasului unui expert de la Sotheby, care i-a estimat valoarea la câteva mii de dolari.

Biroul din Turtle Island este o clădire încântătoare. Înăuntru e plin de opere de artă frumoase și de cărți. În jurul lui cresc florile sălbatice ale lui Eustace – iriși, iarba fiarelor și condurul doamnei. E o clădire călduroasă, organică, primitoare, cu o structură solară extrem de eficientă, dotată cu telefon și robot

telefonice. Eustace a proiectat-o, a construit-o, a decorat-o și a aranjat totul împrejur în patruzeci de zile.

Încă de pe atunci, Eustace își câștigase prin munți reputația de băgăreț. De exemplu, când și-a cumpărat cheresteaua de la un bătrân apalașian, pe nume Taft Broyhill, care avea o fabrică de cherestea. Eustace lucra toată ziua la clădirea sa și apoi și noaptea, la lumina farurilor camionului. Când avea nevoie de mai multă cherestea, se ducea pe muntele alăturat și făcea o vizită fabricii lui Taft Broyhill la miezul nopții, îl trezea pe fermier, cădea la învoială cu el în plină noapte, ca să nu piardă prețioasa lumină din timpul zilei cu comerțul. Apoi venea înapoi la Turtle Island, dormea trei sau patru ore, și începea din nou să muncească la clădire cu mult înainte de zorii zilei.

Într-o noapte, când se îndrepta spre casa lui Taft Broyhill, în miez de noapte, îl însoțea un prieten care venise să-l ajute câteva zile. În timp ce bătrânul pune cheresteaua în camion, Eustace a observat într-o grămadă de lemne vechi un butuc de hiori superb, o bucată de lemn mult prea frumoasă pentru a fi transformată în cherestea. L-a întrebat pe bătrân dacă o poate cumpăra și dacă n-ar vrea să i-l taie la niște dimensiuni potrivite.

„La ce-ți trebuie?” l-a întrebat bătrânul.

„La ce, i-a explicat Eustace, tocmai mă gândeam cât de bun ar fi acest hiori tare să sculptez mânere și cozi pentru unelte și lucruri de genul ăsta.”

Bătrânul, amabil, a pornit mașina de tăiat cheresteaua și, la lumina farurilor camionului lui Eustace, la miezul nopții și prin ninsoare, a început să taie bușteanul de hiori. Apoi s-a oprit deodată, a oprit și mașina, și s-a ridicat în picioare. S-a uitat o vreme la Eustace și la prietenul lui. Eustace, întrebându-se care era problema, aștepta ca Taft Broyhill să ia cuvântul.

„Știi, a trăgănat în cele din urmă bătrânul, mă întreb ce faceți voi, măi băieți, în timpul vostru *liber*?”

Eustace se omora cu munca. După ce a terminat de construit biroul, a pornit-o din nou pe drumuri, făcea bani predicând despre fericirea vieții primitive, despre înțelepciunea amerindienilor băștinași și despre beneficiile „vieții simple”. Zbura înnebunit de la un stat la altul, încercând să-i convingă pe oameni să renunțe la viața lor stresantă și să se bucure de comuniunea caldă cu natura. Un ritm cumplit. Un prieten i-a adus un detector de radare ca să mai scape de amenzi pentru viteză, în graba lui nesfârșită către vreo

prezentare. Prin februarie 1988, Eustace părea pe marginea prăpastiei, frizând nebunia, când scria:

„Cursă lungă, mare călătorie, această dorință să duc la bun sfârșit ceea ce fac acum, un băiat sărac care plătește o bucată mare de pământ. Atât de multe de făcut, munca de zi cu zi, foarte greu, chiar și astăzi – o zi fără cursuri sau conferințe; am petrecut douăsprezece ore cu hârtiile, răspunzând la solicitări și primind și mai multă muncă, mai mult mai mult mai mult MAI MULT una peste alta. Rezist, asemenea unui halterofil entuziast, plin de adrenalină; muncesc până și în somn – somnul-muncă, așa-i spun –, renunțând la timpul în care aş putea s-o iubesc pe Valarie, renunțând la timpul în care aş putea culege flori... Atlanta, apoi Augusta, Toccoa și apoi în Clarksville – prostituându-mi timpul în folosul a sute de oameni – zi de zi pe scenă, pe scenă, pe scenă UUUURLĂÂÂND!

Trăiesc din puterea scenei și din fluxul de energie, adunându-le laolaltă... dorm șapte minute, apoi mă trezesc – conduc – fii extraordinar. Ești cel mai bun! Se încurcă în sforile tale ca și cum ai fi o marionetă ce trebuie muncită, controlată, ascultată și căreia i se spune înainte, înapoi... ah, și lipsa de înțelegere! Nu vă dați seama că am nevoie de odihnă? Nu vă dați seama că am nevoie de aer? Trebuie să respir, ce naiba! Lăsați-mă în pace, ticăloși proști! Nu vedeți? Oameni proști, nu înțelegeți? *Un discurs nemaipomenit, ai fost la înălțime!* Am auzit-o de atâtea ori, parcă ar fi o poezie. La naiba. Îmi obțin pământul. Am de protejat o natură liniștită în care să dorm într-o zi, la capătul unui lung tunel – ce paradox... Cât de mult să-i las pe alții înăuntru? Of, oameni buni din lumea-ntreagă, VĂ IUBESC – dă-mi putere, Doamne, să-mi continui drumul. Într-o zi o să găsesc ferigi moi și un soare sub care să mă așez și să mă odihnesc. Pacea.“

Și, la câteva săptămâni după aceea, la sfârșitul unei perorații asemănătoare: „Să nu mai vorbim de încercarea de a-mi da seama dacă vreau ca Valarie să fie perechea mea pe viață.“

În vara anului 1989, Eustace primea primii oaspeți la Turtle Island.

Turtle Island nu mai era un vis – era o instituție. Eustace își făcuse broșuri, cărți de vizită, polițe de asigurare, truse de prim ajutor. Era adevărat. Tuturor copiilor le plăcea, în fiecare an. În loc să-i lase pe părinți să-i conducă pe

copii pe munte, până la locul de parcare improvizat, Eustace își trimitea angajații să întâmpine familiile pe drum și apoi veneau cu toții pe jos până la Turtle Island. Părinții nu puteau să urce până sus? Ei, ce păcat. *Luați-vă la revedere aici, dragilor*. Și, astfel, copiii intrau în valea fertilă de la Turtle Island prin pădure, pe jos, pătrunzând în împărăție printr-o ușă sacră și secretă. Pădurile dădeau în pajiștile inundate de soare ale taberei, unde copiii găseau această minunată lume nouă, diferită de orice altceva putuseră vedea până atunci. Fără electricitate, fără apă curentă, fără trafic, fără *magazine*.

Și, când ajungeau acolo, Eustace Conway le ieșea în întâmpinare, îmbrăcat cu hainele lui din piele de cerb și arborând surâsul cel mai liniștit. În timpul verii, îi învăța pe copii să mănânce lucruri despre care nu știau că sunt comestibile, să ascută și să folosească cuțitele, să-și sculpteze propriile linguri, să facă noduri și să joace jocuri amerindiene. Le spunea să-și taie o şuviță din păr, să o lase drept ofrandă de mulțumire de fiecare dată când tăiau o creangă dintr-un copac viu. Îi învăța să se respecte unul pe altul și să respecte natura. Își propusese să vindece răul spiritual provocat de cultura americană modernă. Într-o zi se plimba prin pădure cu un grup de copii, când a dat peste un măceș. Nici n-a apucat bine să le spună copiilor cât de delicios era gustul acelor frunze, că s-au năpustit ca lăcustele să-i rupă crengile.

„Nu, le-a spus Eustace. Nu distrugeți toată planta! Luați o singură frunză, ciuguliți un pic din ea, și dați-o mai departe. Nu uitați că lumea nu e aici pentru a fi consumată și distrusă. Nu uitați că nu sunteți ultimii care trec prin aceste păduri. Sau ultimii care trăiesc pe această planetă. Trebuie să lăsați ceva în urmă.“

I-a învățat până și cum să se roage. După ce copiii se trezeau în zori, Eustace îi ducea pe dealul unde se rugase în prima iarnă dormită la Turtle Island. Locul era numit „dealul răsăritului de soare“, și se așezau acolo în tăcere, uitându-se la răsărit, meditând cu toții la ziua care începea. Îi ducea pe jos la cascade și heleșteie, cumpăraseră un cal bătrân ca să-i poată purta înapoi și-ncolo. Îi învăța cum să prindă și să mănânce raci de râu și cum să pună capcane pentru animale mici.

Dacă vreun copil spunea: „Nu vreau să omor un animal fără apărare“, Eustace zâmbea și-i explica: „Să-ți spun un mic secret, prietene. În natură nu există nici un animal «lipsit de apărare». Știi doar câțiva oameni care-s fără

apărare.“

Avea, în sfârșit, locul lui, un loc unde să poată preda într-un mediu interactiv, timp de douăzeci și patru de ore pe zi, fără vreo altă distracție și fără ca timpul sau resursele să-i fie limitate. Tot ce dorea să le arate elevilor se afla la îndemână. Ca și cum ar fi locuit într-o enciclopedie.

Când se plimba prin natură, obișnuia să spună: „Ciuperca de-acolo este comestibilă. Trebuie să aveți mare grijă cu specia aceasta, pentru că mai sunt patru ciuperci care arată exact la fel. Două dintre ele sunt otrăvitoare și două nu.

Singurul mod în care le puteți deosebi e să rupeți ciuperca în două și să puneți limba pe substanța lăptoasă dinăuntru. Vedeți? Dacă are un gust amar, e otravă.“

Sau le vorbea despre cum aveau grijă oamenii primitivi de sănătatea lor și ce fel de alun foloseau pentru a se trata. „Crește chiar aici și e bun pentru tot felul de răni.“

Sau spunea: „Acesta este un mestecăn negru. Mestecați o bucată din chestia asta. Are gust bun, așa-i? Scoarța din interior este cea mai valoroasă. Pe vremuri, se făcea bere de mestecăn. Poate că o să facem și noi mai târziu.“

Era în al nouălea cer când vedea ce succesul are creația lui. Părea să nu existe nici o limită pentru ceea ce i-ar fi putut învăța pe alții acolo. Copiii se întorceau acasă și părinții îi scriau lui Eustace: „Ce i-ați făcut fiului meu, de s-a maturizat atât de mult? Ce l-ați învățat de a devenit atât de atent la lumea care-l înconjoară?“

Eustace ținea și seminare de o săptămână pentru adulți. Când a scos un astfel de grup la o plimbare prin pădure și mergeau pe albia unui râu, una dintre femei, care nu mai fusese niciodată în pădure, a început să țipe. Văzuse un șarpe înotând împotriva curentului. Eustace avea pe el doar o pânză care-i acoperea șoldurile, așa că s-a băgat în apă, a prins șarpele cu mâna și i-a explicat liniștit femeii de la oraș fiziologia animalului. A rugat-o să pună mâna pe el și să se uite în gura lui. În cele din urmă, femeia a luat șarpele în mână, în timp ce prietenii ei îi o fotografiau.

Cu o altă ocazie, Eustace a dus un grup de copii de grădiniță la o plimbare prin pădure. Le-a arătat acoperișul dens de frunze și le-a vorbit despre

diferitele specii de arbori. Apoi i-a lăsat să bea apă dintr-un izvor, ca să le arate că apa iese din pământ, și nu doar din robinete. I-a lăsat să mestece scoarță de măcriș, și au fost uimiți să vadă că Eustace are dreptate, semăna la gust cu bomboanele acidulate. Pe când mergeau prin pădure, le-a explicat cum funcționează solul pădurii, ciclicitatea lui. Le-a explicat cum se infiltrează apa în pământ și cum hrănește rădăcinile copacilor; cum trăiesc în solul pădurii insecte și animale, mâncându-se unele pe altele, și toată materia organică pe care o pot găsi, menținând ciclul în funcțiune.

„Pădurea e vie“, le-a spus el, dar vedea că puștii nu prea înțeleg. Apoi le-a pus o întrebare: „Cine vrea să mă ajute?“ Un băiețel a făcut un pas înainte și Eustace – cu ajutorul copiilor – a săpat două șanțuri superficiale; ceilalți copii i-au îngropat pe amândoi în așa fel încât numai fața le ieșea afară din pământ, uitându-se drept în sus.

„Acum *noi* suntem solul pădurii, a spus Eustace. Hai să le spunem celorlalți ce vedem și ce simțim. Să le explicăm ce ni se întâmplă.“

Eustace și copilul de cinci ani au rămas o vreme acolo, în aluatul moale al pădurii, și au descris ceea ce vedeau și simțeau. Cum i-a bătut soarele pe față o vreme și cum a venit umbra odată cu mișcarea crengilor de deasupra lor. Au descris acele moarte de pin ce cădeau peste ei și picăturile de umezeală de la fostele ploi aterizând pe obrajii lor, insectele și păianjenii care le circulau pe față. Era uimitor. Copiii erau vrăjiți. Și după aceea, bineînțeles, toți au vrut să fie îngropați. Așa că Eustace i-a îngropat pe fiecare pe rând, transformând fiecare copil pentru scurtă vreme în podeaua pădurii și surâzând încurajator în timp ce glasurile lor ascuțite, semn că au înțeles, umpleau aerul umed și curat.

„*Este vie!*“ tot spuneau ei. „*Este vie!*“

Aproape că nu le venea să creadă.

Capitolul 6

Obligațiile mele publice îmi mănâncă tot timpul... Am fost foarte mulțumit să aud că prima ediție a cărții mele s-a vândut în întregime... Aș dori să știu dacă aveți vreun agent în New Orleans și în orașele de pe Mississippi, acolo aș vinde mai bine decât în alte locuri... Trimiteți-mi 10 exemplare, aș vrea să le dăruiesc prietenilor mei apropiați. De asemenea, aș dori să înțelegeți că Thomas Chilton din Kentucky este îndreptățit să primească o jumătate din cei 62,5% din profiturile mele, conform înțelegerii dintre dumneavoastră și mine...

Fragment dintr-o scrisoare de afaceri scrisă de Davy Crockett
editorului memoriilor sale

În mai 2000, stăteam în fața lui Eustace Conway, în biroul său înșorit. Între noi era o cutie mare de carton care, dacă e să ne luăm după eticheta originală, conținuse cândva un *Fierăstrău electric și lubrifiant marca Stihl*. În această cutie Eustace păstrează toate informațiile despre parcelele lui de pământ, care însumează astăzi peste o mie de pogoane. Cutia este plină cu dosare etichetate, puse alandala: „Formulare de cedare a terenurilor“, „Hărți Johnson“, „Chitanțe de impozite funciare“, „Pământul lui Cabell Gragg“, „Informații prioritare“, „Administrarea pădurii“ și un dosar extrem de gros cu eticheta „Persoane care vor pământ și pământ de vânzare“.

Cu câteva luni în urmă, călărisem împreună cu Eustace prin treizeci de centimetri de zăpadă tare, înconjurând toată proprietatea lui, Turtle Island. Plimbarea noastră călare a durat câteva ore, și în unele locuri ne-am dat jos de pe cai ca să reușim să urcăm sau să coborâm pereții aproape perpendiculari ai dealurilor, dar Eustace nu s-a oprit o clipă din vorbit. Mi-a arătat fiecare

copac și fiecare piatră de hotar și mi-a spus cine era proprietarul cu care se învecina, ce făcea el cu pământul lui și cât de mult ar fi gata să plătească într-o zi pentru acel pământ. După ce am văzut Turtle Island la fața locului, voiam să o văd și pe hartă.

Așa că Eustace a scos o hartă uriașă și a desfășurat-o, ca un pirat. Proprietatea era schițată în parcele mici și mari, legate una de alta, și mi-a spus cum obținuse fiecare bucățică, în timp. Am avut în fața ochilor portretul unui geniu. Eustace adunase totul ca un maestru în ale șahului. A cumpărat prima dată cele 107 hectare care alcătuiesc valea Turtle Island și apoi, pe măsură ce a mai câștigat niște bani, a cumpărat, încet, încet, toate culmile dimprejur. Vârfurile dealurilor sunt cele mai valoroase pentru agenții imobiliari, în fond și la urma urmei, de vreme ce toată lumea își vrea casa în vârf de munte. Cumpărând culmile, Eustace făcuse ca dealurile aflate sub ele să fie mai puțin atractive pentru agenții imobiliari, și era puțin probabil să fie vândute altcuiva înainte ca Eustace să-și poată permite să pună mâna pe ele.

„Îmi doream toate crestele tuturor culmilor din jurul meu, îmi spunea Eustace. Voiam să pot să mă uit în sus din valea mea și să nu văd poluare luminoasă, case, eroziuni care să-mi distrugă pădurea, și nu voiam să aud alte sunete în afară de cele făcute de natură. Crestele culmilor erau cheia problemei și pentru că în genere pe culmi se construiesc șoselele, odată ce prin pădure trece o șosea, ești mort. Șoselele aduc oameni și oamenii aduc distrugerea, iar eu trebuia să împiedic acest lucru. Așa că am cumpărat toate crestele. Dacă n-aș fi făcut-o, acum am fi avut o șosea pe-aici, mai mult ca sigur.“

Odată ce a devenit proprietarul creștelor, a umplut golurile, cumpărând pantele care legau valea lui de vârfurile munților din preajmă. Astfel și-a protejat cursurile de apă. El își transforma de fapt proprietatea dintr-un mic bazin plat, la o altitudine joasă, într-o ceașcă mare, o vale perfectă, care avea să fie protejată de munți din toate părțile. Cumpăraseră o parcelă crucială de 114 hectare, numită Pământul lui Johnson. („Dick Johnson deținea 40 000 de acri lângă mine, și i-a scos la vânzare. Desigur, nu-mi puteam permite să cumpăr tot lotul, dar trebuia să asigur această mică parcelă aflată chiar pe perimetrul Turtle Island, ca să mențin un tampon între rezervația mea naturală și planurile de dezvoltare imobiliară.“ Pământul lui Johnson a fost o achiziție

urgentă; Eustace trebuia să facă rost de bani în două zile, și a reușit.) Apoi a cumpărat o altă bucată de pământ, pe care a numit-o Coada de Balenă, datorită formei sale. („Este o suprafață frumușică, cu o panoramă vastă spre vale, și știam că într-o zi o s-o viziteze cineva și o să-și spună că ar fi un loc frumos pentru o casă, așa că trebuia s-o iau eu.“) Apoi a cumpărat cea mai scumpă și cea mai mică bucată de pământ, de-abia acoperind cinci pogoane, pentru care ar fi dat o mână și-un picior. („Mi-am dat seama că, dacă o cumpăr, pot controla accesul la imensa proprietate de partea cealaltă, de vreme ce acest locșor este singurul unde poți construi o șosea. Nu-mi puteam permite să cumpăr uriașa proprietate, dar îmi puteam permite să cumpăr treptat această mică barieră de aici. Doar ca măsură de protecție. Și poate că într-o zi o să reușesc să cumpăr și ce rămâne, fără să am vreo concurență serioasă.“)

Dar partea cea mai importantă din Turtle Island a fost lotul de 156,16 acri numit Pământul lui Cabell Gragg. Cabell Gragg era un viclean fermier bătrân care deținea o bucată de pământ chiar în spate la Turtle Island. Era ultima bucată de care avea nevoie Eustace ca să-și completeze sursele de apă ce ar fi făcut valea sa inviolabilă. Încă de când a văzut prima dată pădurile respective, Eustace știuse că acela va fi locul în care o să-și construiască o casă într-o zi. Nu erau cei mai ispititori 156,16 acri de pământ din lume, dar dacă ar fi pus cineva mâna pe ei, dacă i-ar fi defrișat, poluat sau construit pe ei, Turtle Island ar fi fost otrăvită prin proximitatea cu acest loc. Acea bucată de pământ era crucială. Era călcâiul lui Ahile al lui Eustace.

„Dacă n-aș fi putut să pun mâna pe Pământul lui Cabell Gragg, spunea Eustace, visul meu ar fi luat sfârșit. Dacă altcineva ar fi cumpărat proprietatea, s-ar fi isprăvit cu mine. M-aș fi dus a doua zi și aș fi vândut tot pământul pe care-l am, aș fi renunțat la visul meu, pentru că nu s-ar mai fi putut realiza. Ar fi trebuit s-o iau de la capăt în altă parte. Timp de aproape zece ani, în fiecare zi mi-am stors creierii cum să reușesc – construind, făcând pajiști și poduri –, știind în tot acest timp că, dacă n-o să pot cumpăra Pământul lui Cabell Gragg, toată munca mea a fost în zadar.“

Din 1987 până în 1997, Eustace a încercat din răspuțeri să pună mâna pe acele 156,16 de pogoane. Nu citești zece pagini la rând din jurnalul lui din acea perioadă fără să dai cel puțin o dată de Pământul lui Cabell Gragg.

Eustace i-a scris acestuia nenumărate scrisori, l-a dus să-i arate Turtle Island, i-a trimis cadouri și, mai târziu, chiar l-a vizitat în sanatoriul particular unde se afla, ca să negocieze termenii tranzacției. De zeci de ori Eustace a crezut că reușise, dar bătrânul Cabell Gragg revenea asupra deciziei ca să dubleze prețul sau să-i spună că găsisese o ofertă mai bună. Îl scotea din minți. Eustace avea o sticlă de șampanie pe care o păstra s-o bea în cinstea cumpărării aceluia pământ și, după zece ani, pe sticlă se așternuse (după cum spune Eustace, în felul său foarte precis) un strat de „0,15 centimetri de praf“. Era gata să facă cea mai nebunească propunere pentru a obține proprietatea. La un moment dat, când Gragg și-a manifestat interesul față de o casă victoriană fantezistă din Boone, Eustace aproape că a cumpărat-o pentru a i-o oferi lui Cabell în schimbul pământului, dar înțelegerea a căzut.

În cele din urmă, Eustace a reușit să obțină prețiosul Pământ al lui Cabell Gragg. Dar, la nivel personal, prețul plătit a fost foarte mare, iar calea aleasă a fost cea mai îndrăzneță și riscantă.

L-a obținut făcându-se frate cu dracul.

Lângă locul în care trăiește Eustace se află un munte, unde ani de zile n-a fost decât pădure. Zeci de mii de acri din acest munte se ridicau pe verticală deasupra pământului lui Eustace și, încă de pe vremea când văzuse pentru prima oară Turtle Island, visase să-l cumpere pe tot și să-și înmulțească proprietățile. Nu știa că avea să o facă, dar avea de gând să găsească o cale. De fiecare dată când venea cu mașina la Turtle Island, pe drumul dinspre Boone, trecea pe lângă o belvedere unde putea să-și parcheze camionul pe marginea drumului și să stea puțin să contemple trecătoarea și văile; se vedeau perfect atât proprietatea sa, cât și muntele superb, enorm și împădurit de lângă ea. Își zicea: *Într-o zi... cumva...*

Și apoi, într-o după-amiază din 1994, în timp ce-și conducea camionul dinspre Boone spre Turtle Island, a văzut un Cadillac la belvederea sa favorită. Patru bărbați în costume stăteau lângă mașină, uitându-se cu binocurile peste trecătoare la acel munte superb, enorm și împădurit. Eustace a simțit că i se oprește inima-n piept. A știut chiar în acel moment că visul său de a poseda acel munte era, din clipa respectivă, terminat. Nu știa cine erau acei bărbați, dar era al naibii de sigur *ce* erau și știa pentru ce veniseră.

Morala din *Întoarcerea în dumbrava umbroasă* se repeta. Nu există nici un alt motiv pe lume pentru care bărbați în costume să scruteze pădurile cu binocluri lipite de ochi în acel colț pierdut din Apalașia, sigur voiau să cumpere ceva. Eustace și-a tras camionul chiar lângă Cadillac și s-a dat jos. Surprinse, costumele s-au întors. Au lăsat binoclurile jos și s-au uitat la el. Cu mâinile înfipite-n șolduri, Eustace i-a măsurat cu privirea. Unul dintre bărbați s-a înroșit, nervos, altul a tușit. Ca și cum ar fi fost prinși furând ceva sau făcând sex.

„Pot să vă servesc cu ceva, domnilor?” i-a întrebat Eustace, fioros.

Dar era deja prea târziu; se serveau deja singuri.

Nu i-au spus un cuvânt lui Eustace în ziua respectivă, dar adevărul a ieșit la suprafață în lunile următoare. Un tip numit David Kaplan a venit în oraș căutând să cumpere tot pământul disponibil în zonă, ca să construiască o stațiune de odihnă costisitoare, rezervată elitei, numită Heavenly Mountain¹⁶, unde credincioși bogați vor putea veni și practica meditația transcendentă, înconjurați de lux. Heavenly Mountain ar fi avut nevoie de șosele, de un teren de aterizare pentru elicopter, de un teren de golf, unul de tenis și de multe clădiri.

¹⁶. Muntele Paradiziac (n. tr.).

David Kaplan era inteligent, ambițios și părea să aibă toți banii din lume. Pogon după pogon, a cumpărat tot pământul de care avea nevoie. Vechile ferme, trecătorile răzlețe, râurile limpezi, pășunile și văile stâncoase – le-a cumpărat pe toate. Circula o glumă printre localnici, și anume că tranzacțiile cu terenuri cumpărate de David Kaplan se desfășurau după cum urmează: el se oprea cu Jaguarul său lângă vreo cocioabă dărăpănată și se adresa vreunui bătrân localnic care stătea la poartă: „Bună ziua. Sunt David Kaplan. Banii nu contează. Ce mai faceți?”

Ce e făcut, făcut rămâne. Așa e cu regretele. Eustace și-a scos din minte Heavenly Mountain cât de bine a putut. Ba chiar făcea glume pe seama lui. Când au început să doboare copacii și când a început să prindă formă mărețul centru de meditație, Eustace a început să numească proprietatea „Muntele mai-puțin-paradiziac”, întrebând: „Nu-i așa că arată mult mai puțin paradiziac acum?” Eustace se amuza și pe seama noilor săi vecini, imitându-l pe

prezentatorul TV al unei emisiuni pentru copii, Rogers, trăgându-l cu cuvintele în felul său inconfundabil, „Heavenly Mountain este vecinul nostru. Știți să spuneți «vecin», copii? Heavenly Mountain construiește drumuri care sunt dăunătoare mediului nostru. Știți să spuneți «dăunătoare», copii?”

Oricum, își spunea el, un centru de meditație transcendențială nu e cel mai rău vecin posibil; era desigur mult mai bine decât mii de hectare de case individuale. Transcendențiștii veneau la Heavenly Mountain să intre în comuniune cu natura, în fond și la urma urmei, și ce să mai zicem despre arhitectura lor vedică și viața lor vegetariană, căutau cu adevărat și cu sinceritate o relație mai armonioasă cu universul (chiar dacă își construiau case de 36 000 de metri pătrați în care să caute acea armonie). David Kaplan avea de gând să construiască numai pe 10% din proprietatea sa, salvând restul pădurii de la tăiere, vânătoare și construcția drumurilor. Și, de vreme ce complexul era un loc în care lumea venea să caute liniștea, era foarte interesat să păstreze proprietatea din apropiere împădurită și liniștită, iar asta îl interesa și pe Eustace. Așa că venirea lui David Kaplan nu era cel mai rău lucru care se putea întâmpla.

Ajunsese să privească lucrurile astfel: BINE, deci David Kaplan vrea toate proprietățile din lume. Perfect. Eustace nu-l putea învinui pentru asta. Eustace trebuia în schimb să se concentreze asupra protejării a ceea ce avea deja. Ceea ce însemna că David Kaplan n-avea decât să cumpere fiecare centimetru din Carolina de Nord, cu excepția celor 156,16 de pogoane ale Pământului lui Cabell Gragg.

Dar acesta este momentul când Cabell Gragg a început să devină șiret. Când Eustace s-a dus să discute despre teren, Cabell a început să spună: „Păi, știi, oamenii ăia cu meditația transcendențială sunt interesați să cumpere.” Eustace nu putea înțelege; pământul nu avea nici o valoare pentru altcineva decât pentru el însuși. Dar apoi și-a dat seama ce se întâmpla. De vreme ce Cabell Gragg își văzuse vecinii îmbogățindu-se prin vânzarea fermelor lor valoroase lui David Kaplan, în Jaguarul lui lucios, Cabell se hotărâse să nu-i vândă lui Eustace Conway, care avea o mașină ponosită din 1974. Cabell dorea satisfacția sentimentului că face și el parte din explozia imobiliară. Aștepta să obțină oferta celui mai bogat.

Eustace a cerut o întrevedere la nivel înalt cu David Kaplan. Asta nu pentru

că David Kaplan și Eustace Conway se iubeau. Erau concurenți direcți – omul de munte din noua eră împotriva dezvoltatorului imobiliar din noua eră – și erau probabil personajele cele mai subtile din zonă. Avuseseră deja câteva mici conflicte neplăcute. David Kaplan își construise o casă mare și luxuoasă pe Heavenly Mountain, și scările pridvorului casei lui erau la un metru și ceva de granița proprietății lui Eustace. Lui Eustace i se părea cam neobrăzat, și o și spunea. Mai mult, unul dintre elicopterele complexului de pe Heavenly Mountain tot zumzăia, zburând la joasă altitudine, deasupra rezervației naturale a lui Eustace, zi după zi, stârnind vântul și făcând zgomot. Hristoase, cât de tare ura Eustace asta! Cum să conservi sanctuarul din Turtle Island cu un elicopter zburând deasupra capului? Și oricât de multe telefoane furioase dădea Eustace, elicopterul nu se oprea niciodată. În cele din urmă, Eustace s-a săturat atât de tare, încât a ieșit după elicopter cu o armă de vânătoare, a ochit direct capul pilotului și a strigat: „*Du-te dracului odată!*“

Ceea ce lui David Kaplan i se părea cam neobrăzat.

Prin urmare, faptul că Eustace îi cerea o favoare lui David Kaplan era un adevărat eveniment. Nu era o simplă favoare, ci o rugămintă. Eustace, recunoscând că nu mai are de ales, s-a dat peste cap și s-a dus la adversarul lui. I-a spus lui David Kaplan totul despre pământul lui Cabell Gragg. I-a spus exact cât pământ era și cât costă și de câți ani de zile îl dorea și de ce avea nevoie de el și ce-ar face dacă n-ar reuși să-l obțină. I-a dat această informație, aduceți-vă aminte, unui om care încerca să pună mâna pe fiecare centimetru de pământ pe care-l putea obține. Apoi Eustace l-a rugat pe David Kaplan să fie drăguț și să cumpere pământul lui Cabell Gragg. După care, Eustace va cumpăra pământul de la David Kaplan. Cabell ar avea satisfacția să vândă unui dezvoltator bogat; Eustace ar avea pământul de care avea nevoie pentru a-și putea continua visul; iar David Kaplan ar avea...? Ei bine, David Kaplan nu avea nimic de câștigat din această afacere, dar ar fi drăguț din partea lui dacă l-ar ajuta.

David Kaplan a fost de acord. Cei doi bărbați n-au semnat nici măcar o bucățică de hârtie; au dat mâinile ca semn al înțelegerii dintre ei. „Dacă mă tragi pe sfoară, i-a explicat Eustace politicos, sunt mort.“ Și a plecat, știind că viața lui era în mâinile celui mare mare rival al său. Un număr la trapez.

Ruleta rusească. Era ca și cum ai pune la bătaie o fermă, având doar o pereche de doiari. Dar n-avea de ales. Oricum, bănuia în secret că David Kaplan era un om corect. Nu numai corect, ci și destul de inteligent să știe că n-avea rost să-și facă din Eustace Conway un dușman pe viață.

În cele din urmă, pariul a mers. David i-a făcut o ofertă lui Cabell Gragg – aceeași ofertă pe care Eustace i-o tot făcuse ani întregi –, iar Cabell a mușcat din momeală. David Kaplan a cumpărat pământul acela prețios și două zile mai târziu, spre cinstea lui, i l-a vândut lui Eustace.

Imperiul lui era acum în siguranță.

Sunt de acord, probabil că Eustace Conway nu este un om obișnuit. Poate că nu citește ziarele și nu ascultă radio, și e adevărat că odată, în 1995, întrebat de un copil de școală dacă știa cine e Bill Clinton, a răspuns: „Cred că Bill Clinton este un personaj politic american, dar nu sunt sigur.“ Așa că nu e chiar la zi cu ultimele știri, dar asta nu înseamnă că nu este la fel de bun în afaceri ca orice alt tip în costum, abonat la *The Economist*. Eustace este subtil, pătrunzător și, la nevoie, nemilos – în cel mai bun sens al cuvântului.

Totuși, această latură afaceristă nu e ușor de observat, dacă nu ești unul dintre cei care fac hărțile fiscale la primăria din Boone, Carolina de Nord. Oamenii nu văd această latură chibzuită a lui Eustace Conway, pentru că nu vorbește despre ea la fel de mult cât vorbește despre cum ascultă sunetul ploii și despre cum se face focul fără chibrituri. Doar nu pentru asta e plătit să vorbească! Dar nu este singurul motiv. În general, oamenii nu văd această latură dură a afacerilor la Eustace pentru că nu vor. Le e frică să se uite mai îndeaproape și s-o vadă, ca să nu strice imaginea drăguță a pieii de cerb, a cortului, a puștii lui învechite, a bolului sculptat în lemn, a zâmbetului deschis și liniștit. Iată imaginea de care au nevoie astăzi, imaginea de care au avut întotdeauna nevoie.

„Maniere de cavaler și liber ca vântul“, cum îi descria britanica Isabel Lucy Bird, scriitoare de jurnale de călătorie, pe bărbații secolului XIX din vestul Americii.

„Sălbatic, primitiv, păgân“, după cum spunea Valarie Spratlin, când se îndrăgostise de Eustace.

Așa ne spunem cu toții, când ne îndrăgostim de Eustace. Cel puțin cei care se îndrăgostesc. Și suntem mulți. Cunosc sentimentul. Și eu m-am gândit că e

primul om cu adevărat autentic pe care l-am întâlnit vreodată, tipul de om la care aspiram când mergeam spre Wyoming, la douăzeci și doi de ani – un suflet autentic, necontaminat de rugina lumii moderne. La prima vedere, Eustace pare ultimul exemplar dintr-o specie nobilă, pentru că nu există nimic „virtual” în ceea ce privește realitatea sa. Este un om care trăiește, aproape literalmente, o viață care pentru restul țării a devenit în mare parte o metaforă.

Gândiți-vă cât de multe articole puteți găsi în fiecare an în *Wall Street Journal* descriind vreun întreprinzător sau om de afaceri în termeni precum „pionier”, „rebel” sau „cowboy”. Gândiți-vă la numeroasele ocazii în care acești bărbați ambițioși și moderni sunt descriși în termeni precum „recuperare”, sau străduindu-se să trăiască „dincolo de Frontieră”, ori chiar „călărind în apusul soarelui”. Folosim încă acest vocabular de secol XIX pentru a-i descrie pe cetățenii noștri cei mai curajoși, dar acum a devenit un adevărat cod, pentru că acești indivizi nu sunt de fapt pionieri; sunt programatori talentați, cercetători în biogenetică, politicieni, sau moguli ai mass media, făcând valuri în grăbita economie modernă.

Dar când Eustace Conway vorbește despre revendicare, el chiar revendică literalmente ceva. Alte expresii de la Frontieră pe care noi ceilalți le folosim drept metafore, Eustace le folosește la modul propriu. *Stă* înfipt în șa; *își ține* praful de pușcă uscat; *își construiește* o gospodărie. Când vorbește despre înhămarea cailor sau despre chemarea înapoi a câinilor sau despre reparatul gardurilor, poți să fii sigur că e vorba de cai adevărați, câini adevărați și garduri adevărate. Și când Eustace iese după pradă, nu e vorba de preluarea agresivă a unei companii rivale, ci despre omorârea unei sălbăticiuni.

Îmi aduc aminte că eram odată la Turtle Island, ajutându-l pe Eustace la fierărie. Micul lui atelier este tot timpul activ. Eustace e un fierar priceput, în vechiul stil fermier: nu făurește filigrane delicate de fier, ci repară echipamentul fermei și pune potcoave la cai. În ziua despre care vorbesc, Eustace încălzea niște vergi de fier ca să repare o piesă stricată a vechii lui mașini de tăiat iarba. Avea în același timp câteva fiare la topit în cuptor și, distrat de faptul că încerca să mă învețe bazele fierăritului, a uitat de ele, și erau atât de fierbinți, încât rezistența metalului putea fi compromisă. Când și-a adus aminte, a zis: „La naiba! Am prea multe fiare pe foc.”¹⁷

17. În limba engleză, *iron in the fire* este o expresie care înseamnă „proiect” (n. tr.).

Pentru prima dată auzeam această expresie folosită într-un context adecvat. E parte a plăcerii de a te afla în preajma lui Eustace: orice lucru pare a fi în contextul care-i aparține. El validează noțiunea de identitate a Frontierei, multă vreme ignorată de majoritatea bărbaților din generația sa, care mai toți au rămas doar cu vocabularul. Iar vocabularul de Frontieră a supraviețuit frontierei noastre prezente, pentru că identitatea masculină a Americii s-a bazat pe acea epocă scurtă a explorării, independenței romantice și deplasării spre vest. Ne cramponăm de acea identitate, la mult timp după ce și-a pierdut suportul real, pentru că ne place prea mult ideea ca să renunțăm la ea. Iată de ce, cred eu, atât de mulți bărbați în țara asta au o idee reziduală despre ei înșiși ca fiind pionieri.

Mă gândesc în special la unchiul meu, Terry, care s-a născut la o fermă din Minnesota și a fost crescut de copiii pionierilor americani. Terry, din generația de după război, inteligent și sensibil, nu știa cum să scape mai repede de-acasă. S-a mutat în est, și-a pus bazele propriei afaceri, și acum este expert în calculatoare. Cu câțiva ani în urmă, Terry a intrat în jocul pe calculator în rețea numit Oregon Trail. Ideea jocului era că tu, jucătorul, ești un pionier american din secolul XIX și te îndrepti spre vest într-o căruță, cu toată familia. Pentru a câștiga jocul, trebuie să ajungi până la Pacific, supraviețuind unui număr mare de probe virtuale, precum bolile, viscocele neașteptate, atacurile indienilor și foametea în trecătorile aspre de peste munți. Cu cât ești mai bine pregătit – adică dacă ai provizii și dacă alegi calea cea mai lipsită de primejdii –, cu atât ai mai multe șanse de a supraviețui.

Unchiului Terry îi plăcea acest joc și petrecea ore în șir pe calculator, străduindu-se să se îndrepte virtual spre vest, la fel cum bunicii lui se străduiseră să se îndrepte realmente în aceeași direcție, în urmă cu un secol. Dar ceva tot îl frustra pe Terry la acest joc: programul pe calculator nu-i permitea să improvizeze în fața dezastrului. Primea subit un mesaj pe ecran care-i spunea că osia căruței se ruptese și că avea să moară pentru că nu poate merge mai departe. Calculatorul proclamase eșecul acestui pionier. Când jocul lua sfârșit, Terry se ridica de la birou și se îndrepta spre frigider, înjurând de supărare. Înșfăca încă o bere și-i bombănea pe creatorii jocului, destul de comic în supărarea lui.

„Dacă aş fi cu adevărat pe Oregon Trail, sigur aş rezolva problema!“ spunea el. „Aş găsi o modalitate să repar afurisita aia de osie. Doar nu-s prost! Aş tăia un copac, aş construi ceva!“

Avea probabil dreptate. Terry nu numai că fusese crescut într-o fermă; îşi petrecuse tinereţea idealistă vagabondând prin sălbăticia Americii în căutarea unei independenţe care să fie pe măsura lui. Confruntat cu dificultăţile de pe Oregon Trail, Terry probabil că ar fi supravieţuit. Dar n-avea cum să dovedească asta. Pe de altă parte, Eustace Conway o face. Eustace *traversează* cu animalele sale continentul, *trece* printr-o grămadă de încercări grele, *găseşte* o soluţie când îi plesneşte osia.

Lucrurile încep să se complice atunci când trebuie să ne hotărâm ce vrem să fie Eustace Conway, ca să întruchipeze ideile pe care le avem despre el, şi apoi ignorăm ceea ce nu se potriveşte cu imaginea noastră romantică de la prima vedere. Prima reacţie pe care am avut-o când am fost martora vieţii lui Eustace Conway a fost uşurarea. Când am auzit prima dată vorbindu-se despre viaţa şi aventurile lui, tot ce mi-am putut zice a fost *Slavă Domnului*. Slavă Domnului că cineva în America încă mai trăieşte aşa, Slavă Domnului că mai există încă un om de munte autentic, un bărbat de la Frontieră, un pionier, un nonconformist. Slavă Domnului că mai există măcar un spirit ingenios şi independent în ţara asta. Undeva, la un nivel emoţional profund, existenţa lui Eustace însemna pentru mine că încă este cumva adevărat faptul că noi americanii suntem, în pofida tuturor dovezilor, o naţiune în care oamenii sunt liberi, sălbatici, puternici, curajoşi şi cu o voinţă de fier, şi nu leneşi, graşi, plictisitori şi lipsiţi de orice motivaţie.

Iată cum m-am simţit când l-am întâlnit pe Eustace pentru prima dată, şi de atunci încolo am cunoscut alte zeci de persoane care au reacţionat la fel când s-au întâlnit pentru prima dată cu el. Reacţia iniţială a multor americani, în special a bărbaţilor, când aruncă o privire asupra vieţii lui Eustace Conway, este: „Vreau să fac ce faci tu.“ De fapt, dacă examinăm lucrurile mai îndeaproape, probabil că nu vor cu adevărat. Deşi sunt un pic stânjeniţi de tihna şi de confortul vieţii lor moderne, sunt şanse să nu fie gata să renunţe la ele. *Nu aşa de repede, amice...*

Majoritatea americanilor probabil că nu doresc să trăiască din ce le oferă pământul într-un mod care să implice un disconfort real, dar sunt încă atinşi

de faptul că Eustace este mereu sigur și le spune „Poți s-o faci!“ Pentru că asta vor să audă. Nu vrem să fim afară într-un viscol pe Oregon Trail, reparând osia spartă a unei căruțe cu coviltir; vrem să credem că *am putea face* asta dacă ar fi cazul. Iar Eustace trăiește cum trăiește pentru a ne oferi această dovadă liniștitoare.

„Poți s-o faci!“ ne tot repetă el.

Și noi continuăm să-l credem, pentru că el *poate s-o facă!*

El este eul nostru mitic, întrupat, iată de ce este atât de plăcut să-l întâlnești. Ca atunci când vezi un vultur pleșuv. (Atâta timp cât mai există măcar unul, ne gândim noi, poate că lucrurile nu sunt atât de rele, în fond și la urma urmei.) Desigur, să încarnezi speranțele mitice ale unei societăți întregi este o sarcină cam mare pentru un singur om, dar Eustace a fost gata s-o facă. Iar oamenii simt *asta* în el; simt câtă încredere are în faptul că e destul de încăpător pentru a sluji drept metaforă vie, că e destul de puternic să poarte toate dorințele noastre în spate. Așa că îl putem idolatriza fără pericol – experiență emoționantă în această epocă necoaptă, lipsită de iluzii, în care e periculos să idolatrizezi pe cineva. Iar oamenii se lasă purtați de emoții, devin iraționali. Știu ce spun, pentru că am trecut și eu prin asta.

Îmi place să recitesc jurnalul meu de pe vremea când Eustace și Judson Conway au venit să mă viziteze la New York. Îmi place mai ales fragmentul în care vorbesc despre prima mea întâlnire cu Eustace, unde îl descriu ca fiind „fratele mai mare al lui Judson, încântător, sălbatic și total naiv“.

Încântător? Fără doar și poate.

Sălbatic? Cu siguranță.

Naiv? Mai gândește-te, fată dragă.

Nu e nici pe departe naiv, și nicăieri nu e mai clar ce spun decât în afacerile lui cu terenuri. Cei care se urcă pe munte ca să-l viziteze pe Eustace Conway și să-i vadă pământul se întreabă rareori care-i povestea acelui pământ. Turtle Island se potrivește atât de total cu Eustace, încât lumea crede că a crescut din el sau că el a crescut din ea. Ca orice îl reprezintă public pe Eustace, pământul său pare detașat de procesele corupte ale societății noastre. În ciuda tuturor evidențelor, lumea consideră că Turtle Island e o mică parceluță de teren din Frontiera americană. Iar Eustace n-avea cum să cumpere locul respectiv, ar fi fost prea meschin și nu i se potrivea; probabil

că doar l-a cerut.

Îl putem vedea pe Eustace prin ochii lui Domingo Faustino Sarmiento, un intelectual argentinian din secolul XIX care a făcut o vizită suficient de lungă în America pentru a vedea cum „acest fermier independent caută pământuri fertile, un loc pitoresc, lângă un râu navigabil; iar când se hotărăște, ca în cele mai primitive timpuri ale istoriei lumii, spune: «E al meu!» și, fără alte ceremonii, ia în posesie pământul respectiv în numele Reginelor Lumii: Munca și Bunăvoința“. Ne place atât de mult această idee, încât a gândi altceva despre Eustace sau despre cum a pus mâna pe domeniul lui ar ruina viziunea noastră minunată și liniștitoare despre el ca Ultimul Bărbat American. Dar povestea lui Eustace Conway *este* povestea bărbăției americane. Abil, ambițios, plin de energie, agresiv, comunicativ – el se află la capătul unui lung și celebru șir de oameni asemenea lui.

Nu e nimic anacronic în felul său practic de a fi. Vrem ca Eustace să fie Afurisenia Sa Davy Crockett? Foarte bine. Cine credem exact că a fost Davy Crockett? Un congressman american, asta fost. Era dintr-o zonă împădurită și izolată, desigur, și era un vânător dibaci care omorâse un urs doar cu cuțitul (deși nu o făcuse probabil atunci când era un țânc), dar era șiret ca toți dracii și știa cum să-și exploateze charisma sa de om din sălbăticie pentru a obține avantaje politice. Într-o dezbatere cu un opozant politic aristocratic, omul pădurii din Tennessee a fost întrebat dacă era de acord că e necesară o schimbare radicală „în sistemul juridic la următoarea sesiune legislativă“. Crockett (îmbrăcat în piele aspră de cerb) a câștigat admirația mulțimii adunate, replicând tăragănat că nu știa nimic despre faptul că există vreo creatură numită „sistem juridic“. Lucru încântător și amuzant, desigur, deși probabil neadevărat, de vreme ce Crockett lucrase în și pentru sistemul juridic ani de zile – ca judecător de pace, ca referent la curte, ca împuternicit al orașului și, în acel moment, ca membru al legislaturii de stat.

Crockett era un promotor strălucit al propriei sale persoane, pe care te puteai întotdeauna baza că avea să furnizeze un discurs provincial plin de duh sau o poveste incredibilă despre întâlnirea cu vreun „varmut“ sălbatic și periculos. A fost destul de viclean încât să-și programeze cu grijă publicarea eroicelor lui memorii. *Viața și aventurile Colonelului David Crockett din Tennessee-ul de vest*, pentru a coincide cu campania de alegeri a congresului

din 1833. „Ce loc mizerabil este orașul“, se jeluia Crockett. Și apoi s-a mutat la Washington, unde a devenit foarte apropiat de rivalii săi republicani nord-estici, pentru a se asigura că, lucru destul de oportun, polița lui pentru pământul său iubit avea să fie acceptată.

De fapt, acești celebri bărbați americani ai pădurilor au ajuns cu toții să fie celebri bărbați americani ai pădurilor datorită inteligenței și ambiției lor și spectacolelor îngrijite pe care le puneau la cale. Daniel Boone, modelul însuși al bărbatului liber de la Frontieră, era un speculant imobiliar (un dezvoltator imobiliar, chiar așa) de cel mai mare calibru. El a pus bazele orașului Boonesborough din Kentucky și pe urmă a înaintat mai mult de douăzeci și nouă de plângeri legale pentru terenuri, ajungând să dețină în cele din urmă mii de acri. S-a încurcat în litigii legate de delimitările terenurilor, inclusiv într-un caz urât în care s-a zbatut folosind sistemul judiciar colonial timp de mai mult de douăzeci și trei de ani. (Chiar și în secolul XVIII, chiar și pentru Daniel Boone, procesul de împrăștiere era mai complicat birocratic decât afirmația „Este al meu!“. Boone știa cum funcționa lumea. După cum îi scria unui prieten colonist: „Sunt convins că îți dorești să închei afacerea aia cu pământul, dar fără bani nu se poate.“)

Întâmplător sau nu, au existat multe momente eroice din istoria Americii care ar fi fost imposibile fără bani. Daniel Boone a devenit celebru pentru că a intrat într-o afacere cu un profesor din Pennsylvania, pe care-l chema John Filson, a cărui familie avea o grămadă de pământ în Kentucky și care căuta o modalitate pentru a face reclamă statului respectiv, ridicând astfel valoarea proprietăților sale. Filson a sfârșit prin a scrie o carte palpitantă, *Aventurile Colonelului Daniel Boone*, care a devenit un mare succes și, după cum erau și intențiile sale, o momeală pentru coloniști să vină în Kentucky și să cumpere toate terenurile aflate în proprietatea lui Boone – și a lui Filson. O inițiativă extrem de profitabilă și de deșteaptă din partea lui Boone, care a făcut din el idolul timpului său.

Atât Boone, cât și Crockett erau niște oameni de afaceri mai ageri decât ți-ai fi putut da seama dacă te uitați la emisiunile în care apăreau la televizor în anii '50. („*Cel mai strașnic, mai bătaios bărbat de la Frontieră pe care l-am cunoscut vreodată!*“) Și nu erau singurii deștepți. Kit Carson avea zeci de romane de aventuri scrise despre el și publicate la New York încă din timpul

vieții (*Kit Carson: Cavalerul Câmpiilor*; *Kit Carson: Prințul căutătorilor de aur*, printre altele). Iar bătrânul șef al lui Carson, exploratorul John Frémont, era destul de inteligent încât să adauge o tușă romantică rapoartelor de explorare cerute de congres, ca să facă din ele bestselleruri. Până și Lewis și Clark știau cum să vândă. Când s-au întors din celebra lor expediție, s-au îmbrăcat cu haine grosolane și fără pretenții când navigau pe râu spre orașul St. Louis, unde au fost întâmpinați cu aclamații de mii de locuitori și de un număr mare de reporteri de ziar, dintre care unul scria, plin de admirație: „Chiar că semănau cu Robinson Crusoe – îmbrăcați din cap până-n picioare în piele de cerb.“

Așa că, atunci când Eustace Conway intră într-o „mică afacere pe cinste“ sau când vinde pământ în schimbul pământului sau când scrie în jurnalul său: „Tocmai am adunat un teanc mare de articole din ziare pentru publicitate; sunt probabil vreo 35 de articole importante scrise despre mine de-a lungul anilor – e un teanc impresionant pentru a mă vinde“, sau când se folosește de persona sa de om de munte ca să câștige publicul, nu-i trădează pe înaintașii lui americani de la Frontieră în nici un fel; *le face cinste*. Ei ar înțelege imediat ce pune el la cale, și l-ar admira, pentru că succesul pe continentul acesta a constat întotdeauna în elaborarea unei astfel de tactici inteligente.

„Muncesc șapte zile pe săptămână, ceas de ceas, de un an încoace, scria Eustace în jurnal, la câțiva ani după ce Turtle Island fusese inaugurată. Cred că sunt un bun exemplu de om care se străduiește să atingă un scop, care depinde nu de ce primește imediat în schimb, ci de viziunea pe care o are despre viitor, parte integrantă din educația mea socială și filozofică. Bunicul meu mi-a dat un exemplu în multe privințe cu Sequoia. Chiar acum aud o bufniță, și-mi aduc aminte de el, în timp ce căldura focului lui trăiește în mine.“

Nu mai era dator tatălui său („și fericită cu adevărat ziua în care scapi de o asemenea povară“), dar celelalte încercări cu care se confrunta nu aveau sfârșit. Era nevoie de mult efort organizatoric să pui pe roate tabăra de băieți și tabăra de fete la Turtle Island în fiecare vară. Și mai era și lucrul cu copiii. Unul își tăia mâna cu o unealtă ascuțită din obsidian și trebuia să-i coasă rana; altul se otrăvea; altul era prins fumând marijuana și trebuia trimis acasă, căci

Eustace nu tolera nici un fel de drog.

Ca să nu mai vorbim de problemele cu angajații. Pentru că standardele lui de excelență erau cum erau, Eustace și-a dat repede seama că n-avea să fie ușor să găsească angajați destoinici, în care să poată avea încredere. Frații lui, Judson și Walton, au fost o vreme consilierii lui Eustace. Erau formidabili, dar aveau și ei viețile lor și nu le putea cere să predea veșnic la Turtle Island. Walton terminase facultatea și voia să plece în Europa, unde avea să locuiască timp de câțiva ani. Judson tânjea deja să-și petreacă verile în vest și voia să-și ia zborul spre propriile sale aventuri, circulând în vagoane de marfă și cu autostopul. („Tocmai am făcut o excursie prin munții Wind River din Wyoming, îi scria Judson lui Eustace într-o carte poștală exuberantă, ca de obicei. M-am luptat deasupra zonei împădurite cu un viscol, pe o distanță de 24 de kilometri – la vreo 3 600 de metri altitudine. Era cât pe ce să mă omoare. M-am distrat grozav. Sper că tabăra merge bine. A, apropo, acum sunt cowboy.“)

Era extrem de greu pentru Eustace să găsească persoane care să muncească la fel de mult (sau măcar pe-aproape) ca el și să-i arate totuși respectul pe care el simțea că-l merită. Eustace spunea des că ideea unei zile de lucru de doar opt ore e „dezgustătoare“, prin urmare foarte rar era mulțumit de eforturile angajaților. Veneau la Turtle Island „plini de venerație, uimiți și îndrăgostiți de locul acesta“ (după cum scrisese unul dintre angajați) și apoi păreau șocați că li se cerea să muncească așa de greu. Iarăși și iarăși, își pierdea echipa, fie din cauza demisiilor, fie pentru că îi concedia.

Ar fi vrut să aibă în mod miraculos angajații de încredere care lucraseră pentru bunicul lui în Tabăra Sequoia în anii '30, în locul acestor puști moderni cu toate *sentimentele* și *nevoile* lor. Bunicul lui cerea puritate și perfecțiune, și, în general, le obținea. Dacă Chief auzea doar un zvon că vreun ghid fusese văzut fumând o țigară în oraș în timpul zilei lui libere, acel ghid și-ar fi găsit lucrurile împachetate gata când se întorcea în tabără. Chief nu se întreba niciodată dacă nu cumva călca în picioare sentimentele cuiva sau dacă nu cumva era considerat „nedrept“. El avea autoritatea supremă, lucru pe care-l reclama și Eustace. Și, pe lângă asta, angajamentul de a lucra la fel de mult ca el. Ceea ce era un lucru greu.

Am lucrat cu Eustace Conway. Nimeni nu vizitează Turtle Island fără să

muncească. Mi-am petrecut acolo o săptămână într-o toamnă, ajutându-l pe Eustace să construiască o colibă. Eram trei – Eustace, eu și un tânăr învățăcel tăcut și hotărât, pe care-l chema Christian Kaltrider. Munceam douăsprezece ore pe zi, și nu-mi aduc aminte să fi avut pauze de masă. Muncă pe tăcute, fără oprire. Stilul de lucru al lui Eustace este ca un marș – consecvent și constant. Ai impresia că ești într-un pluton. Nu mai gândești și te supui ritmului. Eustace este singurul care vorbește, și o face ca să dea comenzi, cu o autoritate insațiabilă, deși toate comenzile sunt politicoase. Eustace s-a oprit doar o clipă din lucru. M-a rugat frumos să caut în grămada lui de unelte și să-i aduc o teslă.

„Îmi pare rău, i-am spus, nu știu cum arată.“

Mi-a descris tesla – seamănă cu un topor, dar are lamă în unghi drept, se folosește pentru prelucrarea lemnului. Am găsit unealta și tocmai mă întorceam la colibă să i-o aduc, când Eustace a pus brusc ciocanul jos, s-a ridicat în picioare, și-a șters fruntea, și mi-a zis: „Sunt aproape sigur că am văzut cuvântul «teslă» într-o carte. Nu a scris Hemingway despre sunetul teslei care venea din curtea unei case când cineva făcea un sicriu?“

Am tras o palmă unui tăune ce mi se așezase pe gât și am încercat să-l ajut: „Poate că te gândești la Faulkner? Cred că e o scenă în *Pe patul de moarte*, în care Faulkner descrie zgomotul pe care-l face cineva care construiește un coșciug în curte.“

„Da, evident, a zis Eustace. Faulkner.“

Și s-a reapucat de lucru, lăsându-mă să mă holbez la el cu o teslă-n mână. *Da, evident. Faulkner.* Acuma toată lumea la treabă.

Eustace voia să termine podeaua până la apusul soarelui, așa că ne grăbeam. Era atât de nerăbdător, încât a folosit drujba ca să taie buștenii cei mai mari. Eustace tocmai tăia un buștean când drujba a dat de un nod, și i-a sărit în față. A încercat să se apere cu mâna stângă, și s-a tăiat la două degete.

A scos un țipăt scurt, în genul „Auu!“, și și-a tras mâna înapoi. Sângele a început să curgă șuvoi. Christian și cu mine am înghețat, muți. Eustace și-a scuturat o dată mâna, făcând să țâșnească un jet de sânge, apoi a reînceput să taie cu drujba. Așteptam să spună ceva sau să încerce să oprească sângerarea, care era destul de abundentă, dar n-a făcut-o. Așa că ne-am văzut fiecare de treabă. A continuat să sângereze, să taie lemne, să bată cu ciocanul, să

sângereze și să taie lemne în continuare. La sfârșitul zilei, tot brațul lui Eustace, buștenii, uneltele, mâinile mele, mâinile lui Christian erau acoperite de sânge.

Și mi-am zis în sinea mea: *A, deci asta se așteaptă de la noi.*

Am lucrat până la apusul soarelui și ne-am întors în tabără. Am mers lângă Eustace, din al cărui braț picura sânge. A trecut pe lângă un tufiș în floare și, didactic, a zis: „Iată ceva interesant. Nu vezi de obicei balsaminacee cu flori portocalii și galbene pe o singură plantă în același timp. Din trunchi poți să faci o alifie care calmează iritația provocată de iedera otrăvitoare.“

„Foarte interesant“, am zis eu.

Eustace și-a bandajat mâna ciopârțită abia după cină. A menționat incidentul doar o dată, spunând: „Am noroc că nu mi-am tăiat degetele de tot cu drujba.“

Mai târziu în aceeași seară l-am întrebat pe Eustace care fusese cel mai grav accident de până atunci, și el mi-a răspuns că n-a fost niciodată rănit serios. Odată își tăiasse o bucată din degetul mare când dezosa carnea de pe un schelet de căprioară. Era o tăietură adâncă, lungă, „iar carnea atârna în afară și tot restul“, și era limpede că avea nevoie de cusături. Așa că Eustace a cusut-o, folosind un ac și ață, și să coasă știa, că doar cosea pielea de cerb. Se vindecase de minune.

„Nu știu dac-aș fi în stare să mă cos singură“, i-am spus.

„Poți să faci orice crezi că poți face.“

„Nu cred că-mi pot coase propria piele.“

Eustace a râs și a lăsat de la el: „Atunci probabil că n-o poți face.“

*

„Tuturor le e greu să-și facă treaba pe-aici, se plângea Eustace în jurnalul din 1992. Mediul este atât de nou. Pentru ei nu e cu adevărat o problemă. Faptul că *eu* sunt stresat de ritmul lor încet și nepriceperea lor mă enervează. *Ei* sunt fericiți și se bucură de fiecare clipă.“

Eustace era încercat din toate părțile. Un prieten i-a demonstrat că nu e bine că nu are o asigurare de sănătate. „Dar sunt sănătos!“ a protestat el. Așa că prietenul lui i-a explicat că, dacă Eustace ar fi fost rănit grav într-un

accident și ar fi avut nevoie de reanimare, spitalul putea să-i confiște toate bunurile, inclusiv pământul, ca să acopere cheltuielile. Iisuse Hristoase! Eustace nu se gândise niciodată până atunci la așa ceva. În plus, șirul de impozite părea să nu aibă capăt, plata cadastrelor la fel. Mai trebuia să se ocupe și de braconieri. L-a încolțit odată când mergea prin pădure pe un puști stupid care împușcase un cerb în afara sezonului de vânătoare, cu o armă ilegală, la vreo cincizeci de metri de bucătăria lui Eustace. Lucru și mai îngrozitor, el însuși fusese acuzat de braconaj.

Tocmai preda unei clase de opt tineri într-o după-amiază, când patru mașini de la guvern și opt șerifi s-au dat jos și l-au arestat pentru braconaj de căprioară. Avertizat de un vecin ranchiunos, pădurarul s-a dus direct la depozitul lui Eustace, unde erau zeci de piei de căprioară și l-a acuzat pe Eustace că ar fi omorât animalele fără permis. De fapt, pieile îi fuseseră date lui Eustace de niște clienți care doreau ca el să le prelucreze. A fost îngrozitor.

Eustace a trebuit să-și petreacă luna următoare adunând scrisori drept dovadă de la fiecare persoană care îi dăduse o piele de căprioară, documente de la ecologiști și politicieni din tot sudul care jurau că Eustace Conway este un apărător al naturii care n-ar fi vânat niciodată mai mult decât era permis prin lege. În ziua procesului deci, Eustace a avut curajul să poarte pantalonii lui din piele de căprioară la tribunal. De ce nu? Așa se îmbrăca întotdeauna. Când a intrat în tribunal semăna cu Jeremiah Johnson. Ma-Maw, o vecină mai în vârstă, care locuia în vale și care ura legea la fel de mult cum îl ura pe vecinul lor ranchiunos, a venit cu Eustace să-i ofere sprijin moral. („Mi-e teamă că judecătorul o să-mi dea jos pantalonii ăștia de căprioară și o să mă arunce în închisoare“, a glumit Eustace cu Ma-Maw, care i-a spus pe un ton grav: „Nu-ți face griji. Sub fusta asta am niște izmene. Dacă îți fură pantalonii, îți dau izmenele mele. Poți să te îmbraci cu ele în pușcărie, Houston!“ Lui Ma-Maw îi plăceau băieții din familia Conway, dar nu reușea *niciodată* să le nimerească numele...)

Când i-a venit vremea să ia cuvântul, Eustace i-a dat judecătorului cea mai senzațională lecție, elocventă și plină de pasiune, despre viața, visele și viziunile lui despre salvarea naturii, până când judecătorul – amuzat și impresionat – i-a spus, în timp ce semna hârtiile pentru respingerea

acuzărilor de braconaj: „Te pot ajuta cu ceva la Turtle Island, fiule?”

Eustace avea de-a face și cu alte procese, ca atunci când Societatea Americană Băştinaşă „Triunghiul” i-a trimis o scrisoare primarului din Garner, Carolina de Nord. Scrisoarea exprima îngrijorarea societății respective legată de „informația pe care o primise despre un individ care ar participa la un eveniment, sponsorizat de orașul dumneavoastră, pe 12 Octombrie. Persoana în cauză este domnul Eustace Conway... Am înțeles că domnul Conway furnizează informații publicului larg și unor grupuri interesate despre cum să supraviețuiască și cum să trăiască din ce oferă Mama Pământ în modul cel mai simplu posibil. Este de asemenea cunoscut pentru construirea unor structuri ce sunt de obicei numite tepee. Indienii care locuiau în departamentele din nord-estul și sud-estul acestei țări n-au trăit niciodată în tepee. Indienii din Carolina de Nord au locuit în clădiri numite «case lungi». Suntem serios îngrijorați că persoanele care vor lua parte la acest eveniment deosebit vor pleca având trei păreri foarte greșite: (a) că domnul Conway este amerindian, (b) că domnul Conway vorbește în numele băştinașilor, și (c) că indienii din Carolina de Nord locuiau în tepee. Vă rugăm cu modestie ca domnului Conway să nu i se permită să ridice structura cunoscută de obicei sub numele de tepee pentru motivele citate mai sus.”

Erau exact genul de porcării pentru care Eustace nu avea timp. Pentru numele lui Dumnezeu, dacă era cineva pe planeta asta care să știe că indienii din Carolina de Nord nu locuiseră în tepee, acela era Eustace Conway, care studiasse limbile majorității triburilor de indieni din Carolina de Nord, care putea să danseze cele mai obscure dansuri ale triburilor de indieni din Carolina de Nord, care se hrănise în mod regulat folosind tehnicile de vânătoare ale triburilor de indieni din Carolina de Nord și care era întotdeauna atent să explice publicului său că el însuși era produsul culturii moderne americane albe (ca să le dovedească faptul că *oricine* poate trăi cum trăiește el) și că tepee era un tip de locuință din Marile Câmpii. De asemenea, după cum explica în răspunsul său, „Sunt mai mult decât un englez care imită modul de a trăi al amerindienilor, nu sunt doar un «amator». Îi înțeleg și îi respect pe amerindieni... Cred că nu poți să mărturisești astfel de sentimente într-o scrisoare... dar trecând pipa de la unul la altul, trăind pe Mama Pământ, ascultând ființele înaripate ale aerului și pe cele cu patru picioare ale

pământului, cinstesc toate puterile universului.“

Apoi erau afurisiții de inspectori sanitari.

„Într-una din primele zile ale taberei, scria el în jurnal în iulie 1992, Judson a venit în goană să mă cheme. Am crezut că se lovise cineva. Când colo, era vorba de inspectorii sanitari, toți la costum, care veneau să inspecteze tabăra. Ei bine, am pus un tricou alb pe mine și m-am dus să-i întâmpin pe diavoli. Am încercat să am o atitudine pozitivă – le-am explicat prin ce era unică această tabără. Le-am făcut un tur al locului – clădirile taberei, toaletele, bucătăria (care era foarte curată) – și am încercat să fiu cât mai curtenitor. Erau plini de admirație pentru ceea ce fac. David Shelly, un tânăr venit în tabără, le-a făcut o demonstrație și le-a dat o lecție de ascuțit cuțitul – impresionant. Mi-au zis că «o să se gândească», o să vadă unde pot ei încadra situația noastră neobișnuită.“

Avea tot timpul de lucru. În ciuda iubirii pe care le-o purta ființelor înaripate din aer și celor cu patru picioare de pe pământ, găsea cu greu timpul necesar să noteze observațiile lui despre natură în jurnal.

„Îmi place mult să privesc ciocănitorea neagră trecând în zborul său oblic, a reușit el să mângăiească în grabă într-o dimineață, pe la patru, când se termina ziua lui de lucru. Le aud cât e ziua de lungă. E o plăcere să ai cântul acestei păsări drept muzică de fundal. Multe ciori și din când în când un uliu. Aușeii sunt și ei prin preajmă; unul aproape că era să-mi intre-n față când mă aflam în locul sacru de deasupra viitoarei pajiști. Sunt urme de căprioară, dar curcani n-am văzut anul acesta. Îmi place schimbarea anotimpurilor. De-abia aștept (și nu spun și nici nu gândesc acest lucru destul) zilele în care voi fi liber să mă bucur de multele și subtilele schimbări zilnice ale vremii și vieții în valea Apalașilor, aici unde este și inima mea, aici unde îmi înfig rădăcinile, aici unde mă lupt, aici unde nădăjduiesc că voi muri.“

În acel moment însă, era un vis îndepărtat. O însemnare mai caracteristică era: „Am sunat ca să verific câteva rezervări ale unor școli aseară, tot cu hârțogăraia. Cred că și dacă aş petrece trei ore pe zi cu hârțiile tot nu le-aş da de cap. A trebuit să-i spun aseară unei doamne că nu pot participa la programul din primăvară al școlii ei. Mă încercă o mândrie ciudată știind că sunt destul de solicitat încât mă văd obligat să refuz, dar mi-e teamă că n-am avut destulă înțelegere pentru situația ei. Trebuie să înțeleg și cealaltă față a

lucrurilor.“

Avea atât de multe conferințe de onorat, încât în cele din urmă a investit în realizarea unui film de 45 de minute intitulat *Toate rudele mele: cercul vieții*, pe care într-o scrisoare adresată unui director de școală din sud l-a descris ca pe „o resursă pedagogică ce poate fi utilizată în orice moment al anului“. Filmul i-a permis lui Eustace să fie în două locuri în același timp. „*Toate rudele mele* e bun pentru orele de istorie, dar și pentru științele naturale, ecologie, biologie, antropologie, scria Eustace în scrisoarea ce însoțea filmul. Broșura alăturată furnizează mai multe informații, dar nu este de ajuns să citești despre aceste lucruri; ele trebuie văzute. Sunt foarte încântat de realizarea filmului și bucuros că-l pot oferi școlii dumneavoastră la un preț rezonabil.“

Adevărul este însă că Eustace devenea din ce în ce mai puțin convins că discursurile din circuitele pe care le făcea aveau vreun efect pozitiv. Pentru un om care crezuse cu sinceritate că ar schimba lumea dacă va putea să atragă atenția oamenilor suficient de mult timp, rutina înțepenită a scurtelor vizite în școli nu mai era satisfăcătoare.

„M-am întâlnit astăzi cu elevii clasei a VI-a, scria el după o întâlnire neliniștitoare. Nu mi-a venit să cred peste câtă lipsă de educație și de inspirație am dat! Copiii erau într-o stare deplorabilă... Nici un fel de motivație. Nici un fel de înțelegere a lumii. Doar niște roboți care se conformează unei vieți prestabilite. Avem de-a face aici cu un caz de supraviețuire – nici vorbă de artă sau de creativitate. Nici un pic de pasiune. Doar o existență înceată și monotonă într-o ignoranță oprimantă. I-am întrebat dacă știau ce înseamnă cuvântul «sacru». Nu știau. Valorile lor sunt banii, mașinile noi și telefoanele. Unul dintre cei cincizeci a avut altceva de spus despre sacralitate. Băiatul a zis: «Viața». Un singur sufleteț din clasă era pe drumul cel bun, care nu are ca motivație lăcomia, slavă Domnului ... Eram puternic provocat de situația în care eram și i-am scuturat bine, încercând să-i trezesc și să-i fac să gândească, dar nu simt c-am ajuns prea departe. Așa că iată-ne în anii '90, în care copiii sunt acum mai puțin umani.“

La numai doi ani după ce întemeiase Turtle Island, Eustace începuse să obosească. Scria în jurnalul său din iulie 1991: „Îmi dau seama că tânjesc cu adevărat după niște momente de unul singur. Nu vreau să am oameni în jur. Presiunea acestei comunități de la Turtle Island mă sfârșește. Îmi fură din

timp și-mi mănâncă zilele... Biroul – toată lumea trece pe-aici și nu-mi pot face treaba. Ieri, în timp ce încercam să rezolv niște chestiuni birocratice, Valarie, Ayal și Jenny au intrat și-au început să vorbească despre angajați. Ce invazie în spațiul meu! Azi-noapte cineva a oprit robotul telefonului ca să nu mai răspundă automat – după ce-mi petrecusem 200 de ore lucrând la liniile telefonice. Azi-dimineață mă pregăteam să fac o baie rece în pârau ca să mă răcoresc, dar cineva îmi luase găleata de la locul ei. Am găsit o șosetă mucegăită în grădină... Mieii rămăseseră în țarc azi (nu din vina mea). Le-am dat drumul și m-am gândit la ziua pe care am petrecut-o făcând țarcul, și cum nimeni nu vrea să-și asume responsabilitatea mieilor.

Ce trebuie să fac? Trebuie să găesc o cale să am grijă de mine și de acest loc în așa fel încât să nu mă mai epuizeze emoțional. Un impuls ar fi să las baltă toate activitățile de-aici. Problema s-ar rezolva, dar n-ar fi bine pentru tabără și pentru scopul centrului... Ce este important? Granițele (personale) sunt aici în joc. Trebuie să fac pe plac altora sau mie însumi? Am muncit din greu ca locul ăsta să fie ce este azi. Ce-au făcut *ei*? Au investit *ei* vreodată într-un proiect provocator? Cum să-i suport? Trebuie? Donațiile sunt un mod în care oamenii mă pot *ajuta* – să-mi dea ceva de care am nevoie... E șocant cât mă afectează toate astea. Șase ore de somn adânc, fără vise, și m-am trezit în miezul zilei... Ce să fac? Idei: să deleg autoritatea, să le spun tuturor care sunt nevoile mele emoționale și să-i rog să fie atenți. Presupun că aș putea foarte bine să nici nu fiu aici. Ar fi o idee. Imaginează-ți. Atâta lume cu care ai de-a face... Ei bine, noroc, Eustace.“

Anul următor, Eustace se simțea cu adevărat ocolit de noroc. Era prea obosit și prea dezamăgit până și pentru a se mai plânge în jurnal. A notat doar un singur rând, sumbru, pentru întregul an: „Mă simt inspirat astăzi să scriu despre profunda dezamăgire față de realitatea vremurilor noastre – corupția guvernului – oameni falși – valori bolnave și oameni inconștienți trăind vieți fără sens“.

Iar pe pagina următoare, după exact douăsprezece luni, acest mesaj: „Idem, sau se scrie item, oricum ar fi, doar atât am de adăugat la ceea ce-am scris anul trecut. Doar că mai rău. Poate și mai cinic.“

Cel mai rău era că o pierdea pe Valarie.

Epuizat de afacerea lui și tot timpul pe drumuri, Eustace nu prea avea timp pentru prietena lui. Și ea muncea din greu, încă-l mai iubea pe Eustace, dar simțea din ce în ce mai mult că se pierduse pe ea însăși în el.

„Încă-l mai iubesc pe omul acesta, îmi spunea Valarie, aducându-și aminte de relația lor, care durase cincisprezece ani. Mai păstrez încă toate darurile pe care mi le-a făcut, teaca de cuțit decorată cu mărgele, mica secure pe care am folosit-o mereu la Turtle Island, o frumoasă pereche de cercei. Dacă aș muri mâine, aș vrea să fiu îngropată cu cerceii ăștia. Mi-a plăcut enorm să învăț de la Eustace. Îmi plăcea că de ziua mea întotdeauna îmi făcea cadouri de genul «fă-o singură». I-am spus odată că îmi doream o pipă pentru riturile și rugăciunile mele, și într-o zi am găsit o frumoasă bucată de steatită pe blatul de bucătărie. «Ce e asta?» am întrebat. Mi-a zis: «E pipa ta, Valarie». «Nu pricep, i-am răspuns. Unde e?» Și a zâmbit în felul lui minunat și mi-a spus: «E înăuntrul pietrei, draga mea. Trebuie doar s-o scoatem de acolo amândoi.»

Îl iubeam, dar mi-am pierdut propria identitate într-a lui, pentru că este atât de copleșitor și de puternic. Aveam treburile mele în viață, care mergeau, înainte de a-l întâlni, și am ajuns repede să fiu în umbra lui, iar lumea mea a început să se învâртеască în jurul lumii lui. A fost și este o persoană iubitoare, dar intolerantă. Părerea altcuiva nu era niciodată bine-venită. Era obsedat să câștige bani, să cumpere pământ, să aibă succes, era tot timpul pe drumuri. Am ajuns să nu ne mai vedem deloc. Nu vorbeam decât când avea să-mi dea niște ordine.“

Valarie și Eustace aveau un bun prieten comun, un amerindian pe nume Henry, care venea des cu ei la adunările indienilor și preda la Turtle Island. După câțiva ani de singurătate și nemulțumire, după ce începuse să-și dea seama din ce în ce mai mult că nu era nimic altceva decât „Prima Doamnă de la Turtle Island“, Valarie a avut o relație cu Henry. I-a ascuns acest lucru lui Eustace și a negat că s-ar fi întâmplat vreodată, chiar și atunci când, devenind bănuitor, Eustace a întrebat-o deschis. Eustace, știind că se întâmpla ceva, l-a invitat într-o seară pe Henry să fumeze pipa ceremonială și l-a întrebat fără ocolișuri dacă se culcase cu Valarie. O regulă sacră a spiritualității amerindiene este să nu minți când fumezi pipa, dar Henry s-a uitat în ochii lui Eustace și a negat.

Eustace era tulburat. Știa în inima lui că ceva nu era în regulă dar nu

cunoștea toate amănuntele. Distrus, s-a despărțit de Valarie, simțind că nu mai putea să aibă încredere în ea. La câteva luni după ce s-au despărțit, Valarie s-a întors, i-a spus adevărul și l-a rugat să o ierte.

Dar nu poți să-l minți pe Eustace Conway și să speri la o a doua șansă. Era mult prea supărat pentru a se gândi la împăcare sau să uite că fusese rănit. Faptul că nici în cea mai intimă dintre relații nu exista încredere l-a distrus. După toată suferința provocată de tatăl său, își promisese să gonească imediat din viața lui pe oricine l-ar fi rănit sau trădat cu bună știință. Valarie trebuia să plece. Timp de un an, Eustace a suferit și s-a gândit dacă ar fi putut să-i mai acorde o dată încrederea sa și, în cele din urmă, a recunoscut că pur și simplu nu poate.

„Adevărul este sacru pentru mine, îi scria el lui Valarie, explicându-i de ce nu mai puteau fi împreună. Adevărul și eu suntem totuna. Trăiesc cu el. Mor cu el. Ți-am cerut adevărul. Ți-am spus că trebuie să-mi spui mereu adevărul... că nu-mi păsa de cât de mult doare. Te-am implorat să-mi spui adevărul... Iar tu ți-ai bătut joc de mine, ți-ai bătut joc de adevărul nostru. Ce spune acest lucru despre puterea ta de a corespunde nevoilor mele? Du-te dracului! La naiba! E destul... Câte să îndur? Am fost deja martorul cruzimii tatălui meu... Aveam nevoie de sprijinul tău – m-ai înjunghiat pe la spate. Te iubesc atât de mult. Ești comoara mea. Aș fi putut să te țin în brațe și să-ți mângâi inimioara pentru totdeauna, dar adevărul meu a spus: destul e destul!“

Și prietenul lui, Henry?

„Ai fumat pipa cu mine când, încolțit, am venit la tine rugându-mă și cerându-ți adevărul. Și m-ai mințit ca un ticălos. Trebuie să mori. Sparge pipa în două, înfige-ți lemnul ei în inimă și vei avea o vagă idee despre durerea pe care o simt. Acum femeia cu care voiam să mă însor e o târfă. Nu meriți să fii numit om. Du-te dracului și mori.“

„Văd și înțeleg, i-a scris Valarie lui Eustace, luni de zile după ce se despărțiseră, de ce nu ai vrea să accepți *nici o responsabilitate* pentru dezintegrarea și eșecul, în cele din urmă, al relației noastre, pentru că asta ar însemna să admiți că e posibil, doar posibil, să ai și tu partea ta în declanșarea suferinței pe care o trăim acum. Dacă ai recunoaște asta, ai fi obligat să privești mai bine, mai adânc în tine însuși și, după cum știm amândoi, nu ai nici timpul, nici dorința și nici chiar, scuză-mi sinceritatea, modestia pentru a

o face. Crede-mă, nu încerc să reduc din responsabilitatea mea, încerc doar să te ajut să vezi lucrurile în întregul lor. Da, sigur, e mult mai ușor să dai toată vina pentru suferință pe altcineva: «Așa m-au făcut ai mei», «Guvernul își bate joc de planetă» sau «Valarie mi-a frânt inima»... Ai vrut să te desparti de mine pentru că, după cum ai spus-o tu însuși, «*Eu* mi-am bătut joc de inima ta» și faptul că nu-ți poți călca promisiunea făcută față de tine însuși, să nu accepți nimic altceva decât adevărul, îți sună bine, sunt sigură... Dar dacă dragostea e adevărată, toate le rabdă, toate le iartă și supraviețuiește tuturor încercărilor... La capătul acestei experiențe dureroase, ai fi avut o femeie care ar fi știut, în sfârșit, cum să iubească și cum să se lase iubită, o femeie care te înțelegea, te iubea, credea în tine, te susținea și renunțase *la tot* ca să facă parte din visul tău. Nu-ți dai seama că arunci cel mai mare dar din lume? O femeie care-ți acceptă defectele, neajunsurile, cruzimea sufletească și, da, chiar și ciudățenia ta, și care încă te iubește, în ciuda a tot. DOBITOC AFURISIT, PROST ȘI ÎNCREZUT.“

A fost un an îngrozitor.

Dar timpul trece. La fel și durerile inimii. La puțină vreme după Valarie, a apărut Mandy. „Bună, Frumoaso, îi scria Eustace noii sale iubiri. Mă bucur că încep să te cunosc mai bine... ai mult de dat. Când te vei putea deschide acestei lumi o să fim cu toții binecuvântați. Mă copleșește faptul că te cunosc mai bine, că te-am întâlnit. Simt că am fost predestinați unul altuia... Când sunt cu tine mă simt tânăr și nevinovat. Le-aș putea zâmbi ochilor tăi pentru totdeauna...”

Apoi Mandy s-a dus, și a venit Marcia. „Mă înalță întâlnirea cu Marcia. A fost o binecuvântare pentru mine – o inspirație și o speranță nouă. Mă rog pentru îndrumarea lui Dumnezeu în tot ce fac.”

Apoi a apărut Dale. „Atât de blândă, atât de săritoare, îmi împărtășește viziunea mai mult decât oricine.”

Apoi Jenny. „O fată superbă cu părul negru și o rochie de in alb... Ce-o să se aleagă de tine, de mine, de dorințe, de vise?”

Apoi a fost Amy. „Păr lung, frumos, nevinovată, zâmbet radios, am întâlnit-o când participam la un atelier într-o școală, și era atât de frumoasă, încât abia mă puteam concentra asupra a ceea ce făceam. M-am tot holbat la

ea și, după curs, m-am apropiat de ea și i-am zis: «Aș putea să petrec mai mult timp cu tine?»“

În cele din urmă, Eustace a stat ceva timp cu Amy. Absolvise științe exacte, era inteligentă și serioasă, și s-a dovedit a-i fi de mare ajutor. A petrecut o săptămână la casa de vară a familiei ei, în Cape May, New Jersey, și a scris în jurnal:

„Am stat închiși în casă săptămâna asta. Am lucrat la documentele administrative pentru Turtle Island; Amy scria la calculator și printa apoi originalele pentru ca eu să le xeroxez mai târziu sau să le trimit prin poștă când va fi nevoie: broșuri pentru tabăra de vară, pentru formularul de înscriere, informații medicale și formulare de ieșire, liste cu conținutul truselor de prim ajutor, hărți cu ieșirile de urgență și cu localizarea spitalelor... o scrisoare lui Cabell Gragg pentru a-l încuraja să-mi vândă pământul în 1994, o scrisoare adresată angajaților de la Turtle Island, cărora le mulțumeam și-i încurajam, lista angajaților, numele și numerele de telefon pentru agenda mea, reclame pentru cursurile din primăvară, lista cu ce trebuie să aducă și să nu aducă (revăzută) și un ghid pentru cei care vin în tabără... contracte și multe altele... Uimitor! Amy este extraordinară – lucrează un pic cam încet, dar rezultatul este de calitate superioară.“

Apoi Amy a plecat, iar scrisorile ei au fost clasate într-un dosar, cu eticheta: „O fantezie cu Amy, stricată de realitate – caracterul educativ al visurilor. Cel puțin am trăit ce era de trăit și am învățat.“

Apoi a apărut Tonya, frumoasa și misterioasa cățăritoare aborigenă. Eustace și Tonya au plecat spre Noua Zeelandă și Australia pentru câteva luni și s-au cățarat pe toate stâncile și pe toți munții pe care i-au putut găsi. Era uimitoare și puternică, iar Eustace o iubea cu adevărat, dar credea că ceva ascuns în sufletul ei o împiedica să-l iubească total și, oricum, era greu pentru Eustace să-și dea inima atât cât ar fi vrut acestei fete, căci era încă proaspătă și sfâșietoare amintirea unei femei care-i lăsase pasiune, dorință și nefericire.

Era vorba de Carla. Carla, frumoasa cântăreață de muzică populară din Apalași, a fost iubirea vieții lui Eustace Conway. A întâlnit-o la un festival de muzică populară la care el lua cuvântul și ea cânta. („Ar fi trebuit s-o vezi pe fata asta pe scenă cântând la chitară cu părul ei lung și cu fustele ei scurte, dansând și unduindu-și șoldurile pe toată scena, până când îți venea să dai

naibii lumea întreagă, așa era de fierbinte.“) Eustace se ofilea și se topea și se îndrăgostea de Carla, și încă o mai crede cea mai aproape de ideal dintre femeile pe care le-a întâlnit vreodată.

„Era incredibilă. O femeie apalașiană frumoasă, modernă, o autentică fată de miner din Kentucky, stăpânind meșteșugurile a patru generații, adică tot ce admir mai mult în cultura mea. Era ca o zeiță pentru mine. Cânta, compunea, dansa, era cel mai bun bucătar întâlnit vreodată... Era sălbatică și liberă și curajoasă și inteligentă și încrezătoare și cu un trup incredibil, flexibil, viguros și bronzat. Se ocupa de cai, știa să cânte la orice instrument, știa să coacă o plăcintă la un foc de tabără, prepara leacuri din ierburi, își făcea singură săpun, putea să taie animale, își dorea mulți copii... A fost cea mai dăruită și cea mai generoasă și nesățioasă iubită pe care am avut-o vreodată. Dumnezeu, aș putea continua la nesfârșit!... Era un adevărat copil al naturii, și purta rochii sexy de pe vremuri, din pânză vărgată, și dansa prin păduri ca o căprioară. Și era atât de talentată, încât aș fi fost gata să las baltă orice ca s-o ajut să avanseze în carieră. Și era mult mai deșteaptă decât mine! Și știa să coasă și să deseneze! Și știa să *scrie corect*! Știa să facă orice! Femeia asta era un vis care întrecea până și puterea *mea* de a visa, iar eu sunt un visător dat naibii!“

Aproape imediat, Eustace a cerut-o pe Carla de nevastă. Ea și-a dat capul pe spate, râzând, și i-a spus: „Cu mare plăcere, Eustace.“

Așa că s-au logodit, și Carla s-a mutat la Turtle Island. Acum, aducându-și aminte, Carla spune că aveau probleme serioase încă de la început. „La început simțeam că el era un spirit înrudit. Dar după șase săptămâni am observat la el lucruri care m-au speriat. Veneam dintr-un patriarhat de modă veche și rigid din Apalași, așa că eram foarte sensibilă la felul cum Eustace interpreta rolurile de gen. Într-un anumit sens, avea într-adevăr o viziune cu adevărat egalitară în privința femeilor, dar, de fiecare dată când se înfuria pe mine că nu pusesem masa pentru cină exact la ora care trebuia, mă îngrozea.

Pe de altă parte, familiei mele nu-i plăcea deloc de Eustace. Îl considerau nesincer, un șarlatan. Erau îngrijorați de influența pe care o avea asupra mea. De-abia ne cunoscuserăm când a venit la părinții mei acasă, a luat repede cina cu ai mei, mi-a împachetat lucrurile și m-a luat cu el. Sunt foarte apropiată de familia mea, și ei au avut impresia că mă furase. Eustace credea că familia

mea mă întărită împotriva lui, așa că a încercat să mă izoleze de ei. Ei bine, când tatăl meu și frații mei și-au dat seama de acest lucru, și-au încărcat pur și simplu puștile în camion și au venit să mă ia înapoi.“

N-a durat multă vreme până când Carla, unul dintre cele mai libere spirite din lume, a început să se lase dusă de curent. În scurt timp s-a încurcat cu altcineva. Eustace a aflat despre imprudența ei în felul cel mai straniu. A primit într-o lună o factură telefonică enormă – sute de dolari pe telefoane date din biroul lui în plină noapte la același număr de telefon. Curios, Eustace a format numărul, și, când i-a răspuns un bărbat, Eustace i-a explicat situația. Apoi a avut o idee.

„Nu cumva știi o femeie pe nume Carla?“ a întrebat el.

„Ba sigur că da, i-a spus tipul. E prietena mea“.

„Nu mai spune, i-a zis Eustace. Și eu care credeam că e logodnica mea.“

Se pare că în fiecare noapte Carla se strecura afară din tepee și se ducea până la birou să-l sune pe atrăgătorul cântăreț la banjo cu care avea o aventură. O altă trădare. Nu era, vorba vechiului cântec de cowboy, primul rodeo al lui Eustace Conway. Și, după cum știm, Eustace nu e omul care să-și împartă viața cu o persoană pe care-o consideră mincinoasă și ipocrită. Carla trebuia să plece. Fusesse o iubire maraton, și acum se încheiase.

Eustace a fost sfâșiat. Descurajat. *Spintecat*.

În decembrie 1993, scria în jurnal: „Mă lupt cu depresia, resentimentul și suferința. Doare, într-adevăr, relația cu Carla, respingerea, faptul că «n-a mers». N-am investit niciodată mai mult – i-am dat tot ce aveam. N-am fost niciodată rănit mai adânc.“

Avea treizeci și doi de ani și era șocat să se uite împrejur și să observe dintr-odată că, deși reușise multe printr-o voință de fier, nu avea nevastă și copii. La vârsta lui ar fi trebuit să-și fi găsit locul într-o familie. Unde era acea femeie frumoasă cu buclele pe spate și cu rochia din pânză tărcată care făcea plăcinte cu lapte bătut când se crăpa de ziuă? Unde erau băiețandrii puternici și robuști care să se joace liniștiți pe podeaua cabanei și să învețe de la blândul lor tată cum să cioplească lemnul de hiori? Unde greșise Eustace? De ce nu reușea să le păstreze pe femeile de care se îndrăgostea? Păreau mereu apăsate sau copleșite de el. Și nu se simțea înțeleș sau sprijinit. Poate că alegea persoanele nepotrivite. Poate că nu era capabil să suporte

intimitatea sau îi era prea frică să nu fie rănit lăsând o relație să ia întorsăturile ei adesea întortocheate. Poate că avea nevoie de o nouă abordare. Era din ce în ce mai clar că, în dragoste, Eustace nu reușea să facă această importantă legătură.

A rugat-o pe una dintre prietenele sale care era psiholog să vină la Turtle Island la o plimbare într-o zi. A dus-o în pădure și i-a spus că se temea că are o problemă emoțională, că nu reușea să facă să meargă relațiile cu alții. Cei cu care lucra la Turtle Island erau tot timpul supărați pe el sau nu-l înțelegeau, și nu era atât de apropiat de frații lui pe cât ar fi vrut să fie, pe femei le gonea întotdeauna sau nu reușea să se apropie într-atât încât să aibă încredere în oameni. I-a povestit despre copilăria lui și i-a mărturisit că mai suferea încă mult din cauza tatălui și că se întreba dacă toate acestea nu erau legate între ele.

„Cred că trebuie să vorbesc cu un specialist“, i-a spus el.

Psihologa i-a răspuns: „Toate lucrurile de care ai nevoie pentru a fi fericit, Eustace, sunt chiar aici în pădurea aceasta. Psihologia modernă nu e pentru tine. Ești persoana cea mai sănătoasă pe care o cunosc.“

Doamne, câteodată oamenii își închipuie în mintea lor un Eustace Conway de vis și apoi îl fac să *se potrivească*. Această femeie era probabil atât de constrânsă de viziunea despre viața în sălbăticie desprinsă din Thoreau și idealizată („Nu poate exista o tristețe profundă pentru cel care trăiește în mijlocul naturii și are simțurile liniștite“), încât nu voia să se uite mai îndeaproape la cineva care nu era un concept, ci o ființă reală și tristă. Poate că ar fi costat-o prea mult să renunțe la ideea pe care o avea despre Eustace. E greu să o învinuiești; nu era prima femeie care nega toate aparențele pentru a-l păstra în inima ei pe acest păgân sălbatic la fel de curat ca în prima zi când îl întâlnește.

„Sufletul meu e bolnav, i-a scris tatălui său, m-au doborât toți anii ăștia apăsători. Sunt tulburat. Sufăr. Mă trezesc în fiecare zi și sufăr din cauza asta. Arată această scrisoare unui psiholog și vezi dacă n-are vreun sfat pentru mine. Te rog să nu înțelegi greșit, îți mulțumesc sincer pentru ajutorul pe care mi-l dai în tot felul de treburi, pentru gestiunea banilor, de pildă. Îți sunt chiar *foarte recunoscător*. Sper că sinceritatea emoțiilor mele nu va fi considerată o «agresiune», ci o bază pentru apropiere și înțelegere. O relație mai sănătoasă,

asta vreau, și nu una mai complicată. Cu respect, Eustace.“

Din nou, nici un răspuns.

Îi știu foarte bine pe părinții lui Eustace. Am fost invitată în casa lor și am luat cina la ei de multe ori. Ca toți ceilalți, mă adresez doamnei Conway cu „Mamă Mare“ și, ca toți ceilalți, o ador. Îmi plac generozitatea ei și poveștile din vremea când locuia în Alaska. Îmi place că, de fiecare dată când ajung la ușa ei, mă îmbrățișează și spune: „Uite-o pe munteanca noastră!“

Și trebuie să recunosc că-mi place să fiu în preajma tatălui lui Eustace Conway. Îmi plac inteligența și istețimea lui, și îl găsesc nesfârșit de curios în același fel ciudat și precis ca fiul său; vrea să știe exact câte ore mi-a luat să vin din Boone în Gastonia, și, când îi spun, calculează imediat (și corect) că trebuie să mă fi oprit vreo patruzeci și cinci de minute la prânz, altfel aș fi ajuns mai devreme. Precizia lui, desigur, este neîndurătoare. Fiind o „ființă de o logică perfectă“, nu lasă de la el un milimetru și îmi dau seama din ce punct de vedere este imposibil de trăit cu el. Dialogurile lui cu soția sunt pline de astfel de replici derutante:

Dna Conway: Se poate ca Judson să vină în vizită mâine.

Dl Conway: De ce spui asta? Nu știi dacă e adevărat. Te-a sunat să-ți spună că o să vină?

Dna Conway: Nu, dar i-am lăsat un mesaj pe robot, în care-l invitam pe la noi.

Dl Conway: În acest caz mă uimește că spui că se poate să vină în vizită. Ce șanse presupui că sunt, Karen, din moment ce n-am mai avut deloc vești de la el? E clar că nu știm dacă va veni sau nu. A spune că „se poate“ este incorect și greșit din partea ta.

Dna Conway: Îmi pare rău.

Dl Conway: Dar pe mine nimeni nu mă ascultă.

Așa că vă puteți imagina.

Totuși, pot să vorbesc cu el. Când sunt în vizită la familia Conway, vorbesc adesea cu Marele Eustace despre cărțile din seria *Vrăjitorul din Oz*, niște cărți fantastice scrise de Frank Baum la sfârșitul secolului trecut. Se pare că Marele Eustace și cu mine am fost amândoi crescuți în lectura acelorași frumoase ediții de lux. (În copilărie, domnul Conway primise o

carte cadou de Crăciun, în timp ce eu moștenisem un întreg vechi set de la bunica.) Majoritatea oamenilor nu știu că există o continuare a poveștii originale a lui Dorothy Gale, așa că Marele Eustace era încântat să afle că știam bine poveștile și-mi puteam aminti de fiecare ilustrație luxuriantă stil Art Déco și discuta despre cele mai minore personaje. Tik-Tok, Bilina Puiul, Tigru Infometat, Regele Pitic, Tăvălugurile și Policrom (fata curcubeului) – îi știu pe toți, la fel și el, și putem vorbi despre astfel de lucruri ore în șir.

Alte dăți mă duce în grădină și mă învață despre păsările din Carolina de Nord. Și odată am ieșit afară la miezul nopții ca să ne uităm la stele. „Ai văzut-o pe Marte în ultima vreme?” m-a întrebat domnul Conway. Am recunoscut că nu, așa că mi-a arătat-o. Mi-a spus că-i place să iasă afară în fiecare noapte să urmărească orbita acestei planete ca să vadă cât de mult se apropie Marte de Saturn.

„S-au apropiat din ce în ce mai tare în fiecare zi în ultimele trei luni, mi-a spus el. În fond și la urma urmei, să ne aducem aminte sensul cuvântului «planetă» – corp călător.”

Așa că uneori Marele Eustace și cu mine vorbim despre cărți, iar alteori despre operă sau constelații. Dar cel mai adesea vorbim despre fiul lui. Marele Eustace vrea mereu să știe cum se descurcă Micul Eustace acolo în Turtle Island. Cine îi sunt ucenicii? Pune la cale vreo călătorie mai îndelungată? A mai construit vreo clădire? Cum arată drumul acela înșelător pe munte-n sus? Pare extenuat sau deprimat?

Încerc să-l pun la curent. Și, odată – pentru că nu pot să mă țin departe de cele mai ascunse secrete ale vieților altor oameni –, i-am spus: „E bine, domnule Conway, dar cred că are disperată nevoie de aprobarea dumneavoastră.”

„Astea-s prostii.”

„Nu, nu sunt prostii. Așa este.”

„Nu-mi vorbește niciodată, mi-a răspuns el, așa că nu știu ce se întâmplă cu el. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu mine, din câte se pare.”

Într-adevăr, cei doi Eustace Conway vorbeau arareori și se vedeau și mai rar. Dacă se întâlneau o dată pe an, de Crăciun, le era mai mult decât de ajuns, iar Micului Eustace nu prea-i vine să doarmă în casa părintească, pentru nu-i place deloc să fie în preajma tatălui său. Totuși, într-o seară din

primăvara anului 2000, Eustace a trecut prin Gastonia și a dormit acasă o noapte. Era de-a dreptul ciudată, la limită chiar șocantă ideea că ar putea să vină la mijlocul lunii mai, fără să aibă vreo mare sărbătoare drept motiv. Dar Eustace avea de luat niște chereștea de undeva de lângă Gastonia, așa că s-a gândit că poate să dea pe-acasă pe seară. Eu l-am însoțit.

Am tras mașina lângă casă, casa în care Eustace a trăit cei mai răi ani din viață, și l-am găsit pe tatăl său în curtea din față, manevrând o mașină veche de tuns iarba, care era mică, trebuia să împingi la ea, era uzată și ruginită toată. Eustace s-a dat jos din camion și a zâmbit.

„Ce-ai acolo, tată?” l-a întrebat.

„O mașină de tuns iarba perfect funcțională, pe care am găsit-o aruncată la gunoi aseară, când mă plimbam cu bicicleta.”

„Vorbești serios? Cineva a aruncat chestia asta la gunoi?”

„Nu-i așa că-i ridicol? E foarte bună.”

„E o mașină de tuns iarba care arată bine, tată. Foarte bine.”

Mașina arăta de fapt ca și cum ar fi fost pescuită de pe fundul unui eleșteu.

„Merge?” l-a întrebat Eustace.

„Bineînțeles că merge.”

„Mamă, ce ca lumea e.”

Nu-i mai văzusem niciodată pe Eustace Conway și pe tatăl lui împreună. După toți anii aceștia în care avusesem legături cu familia, era prima întâlnire față-n față la care asistam. N-aș putea spune la ce mă așteptam, dar nu la așa ceva – nu la Eustace aplecat lângă camion, cu un zâmbet sincer, complimentând mașina de tuns iarbă recuperată de tatăl său. Și nici la acest tată radios, nerăbdător să-i arate ultima sa descoperire.

„Vezi, aici, fiule, era o gaură într-unul din mânere, dar am sudat o bucată de metal deasupra uite-așa și acum e numai bună.”

„Interesant.”

„Ai avea nevoie de așa ceva la Turtle Island?”

„Știi ce, tată. Cred că găsesc eu ceva de făcut cu mașina asta. Pot să-i scot motorul și să-l folosesc la altceva, sau pot s-o desfac și să-i folosesc piesele, sau pot s-o folosesc chiar eu sau să o dau unuia dintre vecini. Ar fi grozav. M-aș bucura să mi-o dai. Știi că găsesc eu ce să fac cu lucrurile.”

În clipa următoare, tatăl și fiul, zâmbind amândoi, încărcau mașina de tuns

iarba în camionul lui Eustace.

Doamne, cum a fost cina în seara aceea în Gastonia! Cei doi Eustace au fost de nedespărțit toată seara. Nu aveau ochi pentru nimeni altcineva. Nu l-am văzut niciodată pe domnul Conway atât de agitat, iar Eustace era și el în mare formă. Jur că se ridicau în slăvi unul pe altul în fața mea. Erau topiți unul după celălalt. Și era mai sfâșietor pentru mine să-i văd pe acești doi bărbați dorindu-și atât de disperat aprobarea celuilalt decât ar fi fost să-i văd certându-se. N-ar fi putut, așa părea, să caute cu mai multă stăruință să se apropie unul de altul.

Se îndemneau reciproc să povestească pățaniile preferate. Eustace l-a pus pe taică-su să povestească despre ziua în care se dusesse la urgență cu o tăietură adâncă la picior și se enervase atât de tare că asistentele nu-l băgau în seamă, încât se întinsese pe jos în fața biroului de repartizare a pacienților și refuzase să se miște până nu se ocupă cineva de el. Apoi domnul Conway zâmbea fericit în timp ce Eustace povestea despre aventura traversării Apalașilor, mai ales despre momentul când îi era atât de sete, încât a băut apă dintr-o baltă stătută, în care era un raton mort, în putrefacție, „cu panglici albastre de carne putrezită plutind prin apă”. Domnul Conway strigă, captivat de relatare: „Nu-mi pot imagina pe nimeni altcineva făcând așa ceva!”

După cină, Eustace și tatăl lui au ieșit în grădină să discute despre un stejar care trebuia plantat în altă parte. Era o seară înmiresmată din sud, iar soarele atârna atât de jos pe cer, de niște nori ușori, încât aerul era peste tot brăzdat de o ceață aurie. Bărbații stăteau în picioare în grădină, cu mâinile în buzunare, vorbind despre stejar. Când, deodată, s-a auzit un cântec de pasăre – prelung și melodios. Ca niște actori instruiți de același regizor, tatăl și fiul s-au uitat în sus în aceeași clipă.

„Ce este? a întrebat Eustace. E mierloiul american?”

„Nu știu...”

Din nou, cântecul păsării.

„Ooo!”, a spus Eustace, rămânând nemișcat.

„N-am mai auzit niciodată un mierloi american să cânte așa, a zis domnul Conway, cu voce înceată și tainică. S-ar putea să fie un sturz.”

Cântecul s-a auzit din nou – dulce, prelung.

„Nu pare să semene cu nici un sturz pe care l-am auzit vreodată”, a zis

Eustace.

„Trebuie să recunosc, nici eu n-am auzit așa ceva. Seamănă cu un flaut, nu-i așa? Nu știu dacă ar putea să fie mierloiul american. Aș pune pariu că e un sturz, dar n-am auzit niciodată un sturz să cânte atât de... armonios.“

„Am auzit păsări cântând așa doar în selvă“, a spus fiul.

„Sună aproape ca la operă“, a spus tatăl.

Tăcuți, stăteau amândoi cu capetele date pe spate, contemplând frunzișul pestriț și luxuriant al cornului și al magnoliei înalte. Pasărea cânta ca și cum ar fi citit o partitură, ca o soprană ce face vocalize pentru un concert, trecând din gamă-n gamă. Ce pasăre obișnuită din Carolina de Nord ar fi putut cânta atât de superb? Treceau în revistă posibilitățile. În acest anotimp, la ora asta, ce-ar putea fi? Bărbații aveau amândoi aceeași expresie de perplexitate extaziată pe chip, în timp ce ascultau pasărea și erau atenți la speculațiile inteligente ale celuilalt.

„O vezi?“ a întrebat domnul Conway.

„Cred că e după colțul casei, tată“, a șoptit Eustace.

„Da, cred că ai dreptate.“

„Mă duc să văd dacă o pot dibui, să ne dăm seama ce este.“

„Da! Du-te!“

Eustace s-a strecurat după colțul casei în timp ce pasărea continua să cânte. Domnul Conway îl privea pe fiul său cu o expresie de plăcere desăvârșită și relaxată. Chipul său era plin de mândrie și de atenție. Momentul era delicios.

Așa că trebuia să întreb. „Domnule Conway? Credeți că Eustace va găsi pasărea?“

Încântarea zugrăvită pe fața domnului Conway s-a șters imediat, înlocuită de o privire mai grea și mai familiară, plină de plictiseală. Transformarea a avut loc într-o clipă, dar era ca și cum ai vedea un stor urât din metal trântindu-se peste o vitrină atrăgătoare. O măsură de securitate din cele mai dezagreabile. În mod evident că uitase că eram acolo. Oare trăsesem cu urechea? Oare fusesem martoră la toată desfășurarea scenei? Și acum îi ceream cumva să-și valideze fiul?

„Nu, a zis domnul Conway, ferm. N-o s-o găsească. Nu e bun la astfel de lucruri. Ei, unul dintre frații lui ar fi găsit-o dacă ar fi fost aici. Băieții ăștia au talent la păsări. Dar Eustace nu. N-are nici o șansă.“

Și spunând acestea, domnul Conway a intrat înapoi în casă. A închis ușa în urma lui. A întors spatele celui mai frumos ceas al serii. Eram uimită. Ar fi fost atât de dureros pentru omul ăsta, care era clar că radia de încântare, să spună un cuvânt bun despre fiul lui? După tot acest timp? L-ar fi omorât să cedeze măcar un singur afurisit de centimetru o dată-n viața lui?

Se pare că da.

Concluzia poveștii, nu mai e nevoie s-o spun, e că Eustace Conway a găsit pasărea. Bineînțeles. S-a furișat până sub locul unde era pasărea, pentru că se hotărâse să o facă și pentru că poate să facă orice hotărâște să facă. A prins-o cântând și a văzut că era, totuși, un sturz – dar cu ce viers! A cântat cândva vreun sturz mai frumos? Eustace a avut dovada și apoi a țâșnit după colțul casei, strigând încântat:

„Am văzut-o, tată!“ i-a spus Micul Eustace Marelui Eustace, dar era prea târziu.

L-a căutat cu privirea.

Unde era tata?

Dus.

Dar de ce?

Cine naiba o să știe vreodată?

Eustace venise alergând de după casă, arzând de nerăbdare să-i spună tatălui său ce văzuse și ce aflate. Nu o făcea pentru nimeni altcineva. Dar tatăl său nu voia să audă, nu voia să fie de față. Așa că Eustace a respirat adânc. Și-a venit în fire. Apoi a adoptat din nou tonul celui mai serios și mai plictisit profesor din lume.

Și mi-a povestit totul *mie*, în schimb.

Capitolul 7

În fața lui se întinde un continent nemărginit, iar el înaintează în grabă, de parcă timpul nu i-ar mai da răgaz și i-ar fi teamă că străduințele sale nu vor avea unde rodi.

Alexis de Tocqueville

Eustace are zece cai în acest moment. Este primul care recunoaște că a avea zece cai este absurd, deșănțat și total inutil pentru mica lui fermă, dar nu poate să nu-i cumpere când îi vede atât de frumoși.

Eu mă pricep la cai. Am crescut cu oameni care erau adevărați vrăjitori de cai. Bunicul meu avea un grajd excelent; am lucrat la ferma unui bărbat care-și ținea cei șaptezeci și cinci de cai aliniați fără nici un efort, dar n-am văzut niciodată pe cineva mai firesc înzestrat decât Eustace să se ocupe de cai. Caii îl ascultă. Sunt atenți la el. Când trece Eustace pe pășunile lui, caii ridică ochii din iarba pe care o pasc să se uite la el, nemișcați, așteptând un cuvânt – un harem devotat, o mână de neveste pline de speranță.

Lucru și mai impresionant dacă ne gândim că Eustace n-a crescut în preajma cailor și n-a avut nici unul până la vârsta de zece ani. A ezitat multă vreme: caii sunt pretențioși, iar îngrijirea lor presupune mult spațiu și mulți bani. Când trăiești din ce-ți oferă pământul, e mult mai ușor să te hrănești pe tine însuși decât să hrănești un cal. Dar a știut întotdeauna că într-o zi o să aibă cai. Făcea parte din planurile lui pe termen lung. Cumpărase, de exemplu, o mașină veche de tuns iarba trasă de cai, cu ani de zile înainte de a fi avut vreo pajiște pe care să o tundă și vreun cal cu care să o tragă.

Când, în cele din urmă, tăiase destui copaci ca să creeze pășuni la Turtle Island, a împrumutat o iapă Percheron de la un vecin, pentru ca cei care veneau în tabără să poată călări și pentru ca el să poată lucra pământul. Iapa era înceată și bătrână, dar simplul fapt că o avea în preajmă îi făcea inima să

bată mai tare. Voia mai mult. Așa că și-a cumpărat o iapă de tracțiune, puternică și tânără, Bonnie, și cu ea a învățat cum să strunească temerile și inteligența unui cal, cum să ia decizii și să dea ordine într-o fracțiune de secundă, inspirând încredere. Eustace a avut de învățat și de la oameni – un bătrân fermier pe nume Hoy Moretz, care știa totul despre îmblânzirea animalelor, și un tânăr menonit, Johnny Ruhl, care simte caii într-un fel pe care Eustace îl consideră fără egal. Eustace își ducea caii la cei doi pentru a lua lecții și stătea cu ei când lucrau, uitându-se și învățând. Hoy și Johnny găseau că Eustace este elevul ideal – atent și talentat, învăța ușor, pentru că părea să înțeleagă intuitiv vechiul proverb american care spune că Dumnezeu i-a dat omului două urechi și o singură gură ca să tacă și să asculte.

Eustace a lucrat mult timp pământul cu Boonie și a pus-o la tracțiune, și ea era făcută pentru asta. Era un bou în piele de cal, iar Eustace era foarte mulțumit de ea. Dar era și fascinat de ideea de a merge la drum lung cu ea. Așa că din când în când își înșeua iapa și o lua spre munți câteva zile la rând, doar ca să aibă o idee despre cum ar putea fi să călătorești în tovărășia unui animal. Lui Eustace îi plăcea mult ideea, dar Boonie nu era deloc făcută pentru astfel de aventuri. Era prea înceată, prea solidă. Apoi Eustace a început să tânjească după un cal de călărie adevărat. Își dorea o motocicletă rafinată, nu un bulldozer masiv, cum era Boonie. Și astfel, urmând sfatul și având aprobarea profesorilor săi, a cumpărat în 1994 un pursânge arab, un alergător campion și cu rezistență mare, pe nume Hasty (Cel Iute).

Hasty își purta numele cum nu se poate mai bine. În plus, Hasty era gata dresat. Pe Boonie, Eustace trebuise s-o învețe cum să se poarte, dar acum Hasty îl învăța pe Eustace cum să se poarte. Eustace era foarte atent și învăța repede, până când el și Hasty au ajuns pe picior de egalitate, fiind în stare să petreacă zile întregi învățându-se unul pe altul cum să fie o pereche. Eustace a început să plece în călătorii lungi cu Hasty, trecând călare prin munți până pe coasta Carolinei de Nord. După cum se așteptase, îi plăcea efortul de a menține un ritm rapid pe un teren nesigur, cu un animal drept tovarăș și fără nici o apărare împotriva accidentelor. Nu se așteptase însă la o atât de mare atenție din partea concetățenilor prin a căror viață se întâmpla ca el să apară, călare. Ceva legat de prezența și de caracterul idilic al unui cal atrăgea oamenii.

Reacția era extraordinară și generalizată. În prima zi a unui an, când Eustace călărea cu Hasty spre coastă, a trecut printr-un sat sărac din Carolina de Nord. Era plin de cocioabe dărăpănate și sinistre, de rulote și curți pline de mașini ruginite. Trecând pe lângă o casă șubredă, a observat că în curtea din spate era mare agitație. Cam o sută de oameni, toți de culoare și săraci, se adunaseră pentru o mare petrecere în familie. Mirosul de carne friptă plutea prin aerul rece de ianuarie. Toată suflarea dansa și cânta în zgomotul petrecerii. Când au dat cu ochii de Eustace – un om de munte suspect și bărbos, un alb pe cal, cu pușca atârnată în șa –, au râs, au aplaudat și l-au strigat: „Vino-ncoace!” Așa că Eustace a sărit cu calul direct în grădină, chiar în mijlocul numeroasei familii. Pur și simplu, făcea parte din familie. Toată lumea îl îmbrățișa și-i ura bun venit și se bucura de parcă ar fi fost un văr îndepărtat. S-au strâns în jurul lui și au cerut pe rând o plimbare cu calul. Aveau o mie de întrebări. Voiau să știe totul despre Eustace, despre mesajul lui utopic și despre destinația călătoriei lui. L-au îndopat cu mâncare, l-au ospătat cu șuncă bună, cu plăcinte și cu un fel de varză creată și cu turtă de mălai și cu bere, apoi l-au lăsat să-și vadă de drum, urmat de o ceată veselă care alerga după el, binecuvântându-l, micșorându-se treptat și dispărând în cele din urmă.

Pentru Eustace, care-și petrecuse cea mai mare parte din viață născocind căi pentru a sparge gheața și a intra în conștiința americanilor, era o revelație. Fusesse o întâlnire spontană și îmbucurătoare, și știa că nu ar fi fost niciodată invitat la o astfel de petrecere dacă n-ar fi avut calul care să spargă gheața. Eustace străbătuse toată America – pe jos, cu autostopul, în vagoane de marfă și în drumuri lungi cu mașina –, dar nimic nu-l pregătise pentru o atât de mare apropiere de oameni cum era aceea pe care i-o asigura un cal. Găsise răspunsul.

În mod evident, venise vremea să pună la cale o călătorie de-a curmezișul continentului.

Eustace voia să traverseze America pe cal și voia să-l ia cu el și pe fratele lui mai mic. Judson Conway era un însoțitor excelent, tovarășul ideal pentru o astfel de excursie. Dar, dincolo de asta, Eustace simțea că el și Judson, ca frați, aveau nevoie de o experiență eroică. Își dădea seama că-l considera încă

pe Judson un băiețel, un puști delicat care se ascunde în dormitor, printre figurine din *Războiul stelelor*, și voia să șteargă această imagine. Judson era acum un bărbat. Judson vâna și călărea, era un călător încercat și era un cowboy cu experiență. Eustace voia să-l vadă în toate aceste ipostaze, trăind în același timp un maraton de aventuri care mai mult ca sigur i-ar fi apropiat pe cei doi frați și i-ar fi adus pe picior de egalitate.

Judson, nu mai e nevoie s-o spunem, era încântat. Voia el să părăsească societatea modernă și să traverseze țara călare, ca un erou de film hollywoodian, ca un străin fără nume? La naiba că da! Numai gândul la această călătorie îl înnebunea pe Judson, care își dorea din toată inima să poată trăi „pe muchie de cuțit, în stil mare“. A primit ideea cu brațele deschise, declarând că era pregătit să pornească în orice moment, gata de cursă. Numai să-i arăți încotro e Vestul și să-i spui hai – și să vezi cum se ridică praful în urma lui.

Așa că s-au hotărât. Ba și-au ales și un nume. Aveau să fie Long Riders¹⁸. Eustace, bineînțeles, a dat zor cu organizarea. A calculat de câți cai aveau nevoie, de câți bani aveau nevoie, de ce fel de arme și de cât timp. A adunat hărți și istorioare de la cei care mai merseseră călare pe distanțe lungi, încercând să anticipeze fiecare eveniment neprevăzut. Desigur că era aproape imposibil să prevadă exact cu ce s-ar fi putut confrunța în călătoria lor; era important să aleagă un traseu inteligent, niște cai buni și un început în forță.

¹⁸. Călăreții de Drum Lung (n. tr.).

Eustace a ales un drum din sud care traversează țara. Long Riders aveau să înceapă din Jekyll Island, de pe coasta Georgiei, și să se îndrepte spre vest cât de repede puteau, gonind prin Alabama, Mississippi, Louisiana, Texas, New Mexico, Arizona și apoi direct prin California. Planul lui Eustace era să ocolească marile orașe, ca să nu fie arestați sau loviți de vreun camion (mama lui Eustace îi ceruse să-i promită că micul Judson nu se va prăpădi pe drum) – și acesta era cel mai rezonabil plan pe care-l putea face. Era obligatoriu să se concentreze asupra felului în care vor merge. Nu porneau la o plimbare leneșă și contemplativă. Voia ca el, fratele lui și caii lor să dea absolut tot ce puteau, ca să vadă exact cum se vor adapta la atâția kilometri, supuși în același timp examenului aspru al unei încercări fizice.

Și apoi, pe nepusă masă, li s-a mai alăturat un partener.

Judson, în felul său judsonian, a făcut vâlvă în jurul călătoriei și i-a atras astfel atenția prietenei lui Susan Klimkowski, din Carolina de Nord, care lucrase cu Judson la ferma aceea din Wyoming. Suficient de frumoasă, extrem de timidă și surprinzător de dură, la douăzeci și cinci de ani, Susan avea mai mulți ani de experiență în ale călăriei decât Judson și Eustace la un loc. Era unul dintre acei oameni care călăresc înainte de a învăța să meargă. Nu căuta emoțiile tari și nici nu voia să se dea în spectacol, nu pretindea să fie copilul destinului, dar când a auzit despre călătoria de-a lungul Americii, s-a închegat în ea o hotărâre nestrămutată. Trebuia să meargă și ea.

Judson lucrase cu Susan în Munții Stâncoși destulă vreme ca să știe că putea să facă eforturile fizice pe care le cerea călătoria, dar i-a spus că trebuie să discute cu Eustace în persoană. Îndemnată de respect și de intuiție, Susan l-a întrebat pe Eustace Conway dacă poate să li se alătore celor doi Long Riders, nu recitând un discurs la telefon, ci călărind până la el, pe munte, și discutând problema din șa. Cu alte cuvinte, l-a abordat pe Eustace așa cum avea de gând să abordeze întreaga provocare – pregătită, capabilă și necerând altceva decât un cuvânt: „Da.“

Iar Eustace i l-a dat. Era impresionat de felul în care se prezentase și își putea da seama că știa cum să se poarte cu caii. Dacă era în stare să țină pasul, putea să vină cu ei. Și, ca bonus, Susan aducea un camion de tonaj redus și o remorcă de transportat caii, „accesorii“ pe care Eustace le considera excelente pentru călătoria lor. Știa că o astfel de călătorie poate fi făcută și fără mașini, dar știa de asemenea că aveau deja destule de făcut într-un timp foarte scurt și că un spațiu mobil și sigur în care să transporte caii obosiți sau niște păture în plus i-ar fi scutit într-o mare măsură de stres și de pericole. Îi și ținea puțin pe loc – Eustace, Judson și Susan, pe rând, aveau să conducă mașina înainte pe drum în fiecare zi, apoi să fugă înapoi, ca să continue călătoria călare. Apoi trebuiau să bată șaua împreună ca să parcurgă kilometrii ce-i despărteau de locul în care era parcat camionul și să facă un salt brusc înainte a doua zi dimineată. Avea să fie o corvoadă, dar merita.

Foarte bine. Iată că acum erau trei. Trei oameni, patru cai, un camion, o remorcă pentru cai și un întreg continent în fața lor. În ziua de Crăciun din 1995, au pornit la drum. Purtau pe cap fesuri de Moș Crăciun, râzând cu gura

până la urechi, plini de energie și pasionați. Numaidecât au găsit o sticlă nedeșfăcută de Bacardi pe marginea drumului. „Bindecuvântare de la Dumnezeu, un dar al naturii“, a declarat Eustace, pe urmă au dat romul pe gât și și-au început călătoria.

Eustace călărea pe Hasty. Susan pe Mac, un Tennessee Walker negru de doisprezece ani, în care puteai avea încredere. Judson călărea ba pe Spur, un superb pursânge arab argintiu pe care-l cumpăraseră la o licitație, ba pe Chief, un cal cumpărat special pentru această aventură, pe care frații Conway îl botezaseră după legendarul lor bunic, Chief Johnson.

„Săracul Chief, a spus Judson, în ziua în care l-au cumpărat. Și-a petrecut toată viața pe o pășune și n-are nici cea mai mică idee în ce se bagă. O să învețe ce înseamnă să fii un cal adevărat.“

Nu că vreunul unul dintre ei, cai sau oameni, ar fi avut o idee clară în ce aveau să se bage. („Nu știam ce facem, avea să spună Eustace mai târziu. Și ăsta este adevărul.“) Eustace era cu mult mai motivat și mai emoționat decât Susan și Judson, care încă mai credeau că îi așteaptă o distracție neîntreruptă. Eustace era destul de realist cât să-l preocupe dacă vor supraviețui. Orice avea să se întâmple, totuși, Eustace era pregătit să înregistreze totul. Luase cu el un mic magnetofon și optsprezece casete, și ținea un jurnal oral în timp ce călăreau. O făcea în parte ca să evite procesul lent al redactării amintirilor. Digresiu-nile lui constante de pe casete, asemenea unui flux al conștiinței, sunt într-adevăr mult mai evocatoare, având cântecul păsărilor, zgomotul traficului și respirația cailor în fundal.

„Într-o mână țin magnetofonul și în cealaltă hățurile, spune el în a doua zi a călătoriei. Am văzut un superb peisaj plin de licheni colorați, o fetiță cu o geacă de culoare deschisă cățărâtă într-un pin bătrân și imens, prese pentru melasă, furnale, palmieri pitici. Drumul este destul de murdar, cu gunoaie, pahare, cutii de bere, de țigări, sticle, ambalaje, conserve, sticle, folii de aluminiu. Uimitor, gunoiul. La vreo șase metri mai încolo însă e frumos. Copaci iluminați, plantații de pini. Un fel de monocultură. Un sol foarte nisipos. În acest moment sunt la fel de liber ca oricine altcineva din America. Și e atât de mulțumitor să fii aici, departe de responsabilități, aș dori ca mai mulți oameni să ducă o viață simplă.“

Își înregistra experiența, fiind ca un etnograf la lucru. Eustace era

nerăbdător să-i intervieveze pe americanii obișnuiți pe care-i întâlnea pe drum. Se tot gândise în ultimii ani la dispariția dialectelor regionale, datorată influenței pătrunzătoare a mass-mediei. Fusese martorul auditiv al acestui lucru în valea unde se stabilise: bătrânii apalașieni păreau să vorbească o limbă total diferită de cea a nepoților lor. Bunicii mai aveau încă tăgășăria elisabetană; pronunțau cuvântul *sword*¹⁹ cu un *w* hotărât, de exemplu; și numeau uneltele și animalele folosind cuvinte vechi care în curând nu vor mai exista, în timp ce rudele lor mai tinere începeau cu toții să semene la vorbă cu niște DJ din New York. Eustace gustă dialectele autentice și diversificate, imitându-le cu destul succes. Știe că asta va fi ultima lui ocazie să inventarieze o gamă largă de graiuri din sudul Americii, de vreme ce Long Riders treceau frecvent chiar prin grădinile din spatele caselor. Aveau permis de liberă trecere și călăreau în linie dreaptă chiar prin centrul vieții americane – fără bariere, fără granițe, fără margini sau opreliști. Erau aproape ca niște fantome, și orice zid devenea inexistent în fața lor. Puteau să miroasă, să atingă și să intre în contact cu oamenii pe lângă care treceau.

¹⁹. Sabie (n. tr.).

Eustace a înregistrat un bătrân sărac din Georgia care întreba: „Ce fel de fermă aveți?”

„Ei bine, domnule, a început Eustace, eu am vreo mie de pogoane în Carolina de Nord. Cred că se poate spune că am o fermă primitivă și tradițională, care e totodată un centru de educație...”

Dar bătrânul l-a întrerupt. Nu, nu. Nu voia să știe ce fel de *fermă* avea Eustace; voia să știe ce fel de *armă de foc*²⁰ avea Eustace.

²⁰. *Farm*, respectiv *fire arm* (n. tr.).

Pe casetă îl poți auzi după aceea pe Eustace râzând și tot râzând, apoi lămurind politicos confuzia.

Îi plăcea și vorba negrilor din Georgia, cum eram bătrânul din balansoarul de pe pridvor care și-a lăsat pe caseta lui Eustace amintirile despre cum a crescut într-o familie de arendași:

„Tatăl meu trecea din cameră-n cameră și zicea: «Trezirea, băieți!». N-aveam curent electric. Zicea: «Sus, băieți!» și data următoare zicea:

«Credeam că v-am zis să vă treziți»... Nu erau pe vremea aceea lucruri ca maltratarea copiilor și era *mai bine* să te dai jos din pat, fi'n'că să-ți spun ceva, tata era ditamai omu' de 125 de kilograme și când zicea: «Trezirea, băieți!», era bine să *fii în picioare*.”

Era ușor să-i faci pe oameni să vorbească. Ajuta, bineînțeles, faptul că cei trei călăreți aveau un aer atât de romantic. Eustace era tare înalt și elegant în vechea lui șa din cavaleria americană, sălbatic și bărbos și adesea cu bustul gol, purtând pene în păr și călărind cu dibăcie, fără hamuri. Arăta ca un dezertor din Texas Rangers, vreun Jeb descătușat care-și părăsise unitatea și devenise indian. Judson și Susan erau îmbrăcați ca niște cowboy călare prăfuiți de pe vremuri – numai apărători de piele și pintoni și pălării uzate de cowboy și treniuri lungi și bandane. Înfățișarea lor era doar pe jumătate calculată; cam astea sunt hainele pe care le porți când mergi pe cal toată ziua, expus razelor de soare, ploii, zăpezii, crengilor și prafului.

Spre veșnica lui pomenire, Judson era dispus din când în când să-și sacrifice imaginea de cowboy veritabil de dragul comodității. Începuse să poarte colanți lucioși în culori pastel pe sub apărătorile de piele, ceea ce-i făcea să-și iasă din minți pe șoferii de camion și pe lucrătorii de la ferme, toți extrem de macho. Dar materialul lucios al colanților îl proteja pe Judson împotriva arsurilor provocate de șa și, când se sătura de călărie, își dădea jos cizmele, încălța o pereche de Nike și alerga câțiva kilometri pe lângă calul său, ca să se mențină în formă și ca să scape de crampele de la picioare.

Călăreții erau fascinanți. Dar caii îi atrăgeau cel mai mult pe oameni. „Oriunde ne duceam, spunea Judson, eram ca la defilare.” Copiii din suburbiile Atlantei veneau alergând spre ei fără să stea măcar o clipă pe gânduri, doar ca să mângâie caii. Povestea s-a repetat cu familiile sărace de fermieri pe care le-au întâlnit mai târziu în Texas.

Povestea avea să se repete până și în rezervația apașă din Arizona. Rezervația era un pământ deșert și sărăcit pe care se gândiseră să-l ocolească, pentru că pe o distanță de sute de kilometri toți albi îi avertizaseră că-și riscă viața lăsându-se în mâinile „acelor apași înfricoșători, agresivi și ticăloși”. Dar Eustace, care știa destulă istorie veche și politică actuală pentru a ști ce ascultare se cuvine să li se dea acestor avertismente, nu s-a abătut de la ruta prestabilită. Partenerilor săi neliniștiți le-a declarat: „Nu ne vom schimba ruta

pentru niște prejudecăți rasiale idioate. Ce-am învățat până acum din călătoria asta, oameni buni? Cine nu s-a purtat bine cu noi până acum? Negri, albi, hispanici – toți au fost de treabă. Și dacă începem să ne ferim de oameni pentru că ne e frică, atunci am distrus tot ce apăram mai înainte. Puteți să faceți un ocol dacă vreți, dar eu o să trec călare prin mijlocul afurisitei ăsteia de rezervații, cu sau fără voi. Și nu-mi pasă dacă sunt împușcat în cap pentru asta.“

Așa că cei trei Long Riders au mers călare chiar prin mijlocul rezervației apașe, împreună. Iar apașii s-au dovedit a fi niște ticăloși agresivi și înfricoșători, invitându-i pe Long Riders să-și petreacă noaptea în casele lor și oferindu-le de mâncare atât lor, cât și cailor lor.

Aceeași poveste avea să se repete când mergeau deja de câteva luni, când au trecut printr-un cartier din ghetourile din San Diego („Nu vă duceți!“ îi avertiza lumea; copiii mexicanii ieșeau ca din pușcă din casele lor ca să le ceară să urce și ei pe cal, în timp ce părinții făceau poze, le dădeau de mâncare și-i binecuvântau. În toată țara, aceeași primire. Peste tot îi însoțeau camere de filmat și escorte ale șerifilor, de la o graniță de stat la cealaltă. De la o coastă la alta, primari și preoți îi întâmpinau în numele locuitorilor, oraș după oraș, urându-le bun venit. Un delir de ospitalitate și emoție.

Mașinile trăgeau pe dreapta, șoferii săreau din mașină, alergau spre Long Riders, le puneau mereu și mereu aceleași întrebări: „Cine sunteți? Unde vă duceți? Cu ce vă putem ajuta?“

Și de fiecare dată: „Vreau să fac și eu ce faceți voi.“

„Poți s-o faci, răspundea de fiecare dată Eustace. Poți!“

Își începeau ziua la patru dimineața, când îngrijeau caii și încercau să-și imagineze în ce loc aveau să găsească de mâncare și de băut pentru ei și pentru animale în următorii 50 sau 80 de kilometri. În fiecare zi, unul dintre ei trebuia să conducă remorca la kilometri distanță înainte și apoi să revină, făcând autostopul la locul de campare, de unde porneau călare împreună. Le lua mult timp; uneori doi Long Riders stăteau pe loc ore întregi, în timp ce al treilea încerca vitejește să oprească o mașină. Și ziua nu se încheia decât după miezul nopții. Ritmul lor era crunt. Erau deșelați de atâta călărit, dar nu au încetinit niciodată, n-au mers niciodată la pas, ci numai la trap.

Se aflau la distanțe atât de mari de veterinari și de fierari, încât Eustace a fost nevoit să se specializeze în tratarea și potcovirea animalelor. De atâtea ori văzuse cum se pun potcoavele, încât era sigur că ar ști cum s-o facă. L-a sunat pe Hoy Moretz, mentorul lui în ale echitației din Carolina de Nord, și l-a întrebat dacă ar putea să-și potcovească singur caii în timpul călătoriei, dar Hoy l-a avertizat energic: „N-o face. Ești băiat deștept, dar nu ești un profesionist. Poți să înveți cum să-ți potcovești caii la fermă, dar riscul e prea mare când ești la drum lung, nu te pricepi, și poți să le faci răni.“ Sfat înțelept, Eustace era întru totul de acord, dar nu a ținut seama de el în cele din urmă, pentru că știm cu toții că nevoia este mama tuturor invențiilor. Trebuia să învețe, așa că a învățat. Tot el le făcea injecții cailor și le dădea medicamente, le potrivea rația de mâncare și vorbea ore în șir pe magnetofon despre forma lor fizică.

„Hasty a urinat cu sânge, un sânge negru; sunt îngrijorat... a căzut astăzi de două ori, pare imposibil, dar s-a întâmplat, s-a lovit cu capul de pământ... I-am acoperit ochii și l-am purtat de colo-colo, ca să-l pregătesc pentru traversarea podului. Ar fi bine ca unul dintre cai să treacă peste acest nou tip de pod cu grătar metalic, de care cailor le e foarte frică, pentru că pot vedea sub ei, așa poate o să treacă toți și vom fi cu toții teferi... Am găsit o pietricică în copita lui Spur care îl jena... încerc să le menajez ligamentele; nu poți lăsa nici măcar o singură bubiță netratată.“

De mai multe ori de-a lungul călătoriei, Eustace și-a dat seama că aveau nevoie de cai mai odihniți, așa că s-a oprit să cumpere sau să facă troc cu animalele. Așa i-au cumpărat pe Cajun, pe Fat Albert, pe Blackie și pe Chavez. Așa s-au pricopsit cu vestitul lor catâr, Peter Rabbit.

Peter Rabbit venea din sudul Mississippiului. Eustace era hotărât să cumpere un catâr pentru Long Riders, pentru că voia un animal puternic de povară. Așa că le zicea tuturor celor pe care-i întâlnea că voia să cumpere un catâr. Cineva i-a recomandat un fermier din apropiere, care avea cu siguranță animale de vânzare la preț redus. Fermierul, Pierson Gay, era chipeș, conservator și distins – un gentleman sudist clasic, cu o mustață albă bine îngrijită. Long Riders l-au sunat de pe drum și i-au spus ce căutau. El s-a oferit să-i găzduiască în noaptea respectivă în grajdurile lui și să negocieze cu ei. Dar Judson își amintește, totuși, că „pe când ne îndreptam spre ferma lui,

cu părul lung și gras și arătând ca o ceată de hipioți, Pierson și-a întors pur și simplu capul când ne-a văzut. E un tip atât de dichisit, o jur pe ce-am mai sfânt, încât mai că i s-a făcut greață.“

Dar există, pesemne, o comunicare secretă între oamenii care se pricep la cai, un fel de cod numai al lor. Așa cum Eustace s-a convins că Susan Klimkowski știe să călărească imediat cum a văzut-o, nu i-a trebuit multă vreme lui Pierson Gay să-și dea seamă că tinerii din fața lui știau ce făceau. Pierson avea un animal de vânzare – un catâr mare, arătos și drăcos. Mai puternic nici că se putea. Îl chema Peter Rabbit. Eustace, Judson și Susan s-au uitat la Peter Rabbit și l-au găsit sănătos și robust, exact ce le trebuia pentru bagaje. Pierson le-a spus că vinde catârul pentru o mie de dolari. Dar călăreții noștri, mai ales Eustace, știau cum să negocieze pentru un animal; nu accepti niciodată primul preț. I-au întors oferta lui Pierson și i-au propus nouă sute de dolari. Când a auzit, domnul Pierson Gay a dat înapoi, bolborosind în timp ce părăsea grajdul: „O mie de dolari; ăsta este prețul. Atâta valorează catârul pentru mine și atâta am spus că face, așa că ori îmi dați o mie de dolari, ori îl las pe Peter Rabbit chiar aici pe pășune; nu mă supăr deloc.“

N-au avut încotro și au scos mia de parai.

Peter Rabbit avea totuși câteva probleme. Pierson Gay n-a încercat deloc să le ascundă. Catării au întotdeauna probleme. Catării sunt deștepți, dar, spre deosebire de cai, sunt destul de afurisiți. Catării pot gândi, complota și cere răzbunare. Nu trebuie să lași garda jos când ești în preajma catârilor, și cu atât mai puțin în cazul celui de față, care e de-a dreptul diabolic. Existau reguli. Nu te atingi de urechile lui Peter Rabbit, altfel va încerca să te omoare. Altfel spus, dacă voiai să-i pui căpăstru, îți riscai viața. Nu te atingi de burta lui Peter Rabbit, altfel va încerca să te omoare. Altfel spus, dacă voiai să pui o șa pe catâr, o făceai pe riscul tău. Mai sunt și cazuri, i-a avertizat Pierson Gay (expert competent în materie de patrupeze, care de multă vreme renunțase la orice tentativă de a îmblânzi animalul în chestiune), în care Peter Rabbit e în stare să te atace fără nici un motiv evident. Și nici picioarele nu trebuie să i le atingi. Altfel va încerca să te omoare.

Dar era un animal puternic și robust. Așa că l-au cumpărat.

Long Riders au plecat a doua zi cu Peter Rabbit, un catâr odihnit și puternic. Nu a trecut multă vreme până când catârul și-a făcut simțită prezența. Ploua

cu găleata, iar Judson încerca să-și acopere calul cu o prelată de plastic, ca să protejeze bagajul. Prelata fâlfâia și șfichiuia în jur din cauza vântului, iar lui Peter Rabbit nu-i era deloc pe plac ce vedea. S-a dat puțin înapoi și l-a izbit pe Judson din toate puterile, nimerindu-l în partea cea mai cărnosă a spatelui. Dacă ar fi aterizat în altă parte, lovitura ar fi putut să-i distrugă genunchiul, să-i rupă o mână, să-i zdrobească un șold, să-i spargă capul sau să-i spintece burta. Ce e sigur e că lovitura zdravănă a lui Peter Rabbit l-a propulsat pe Judson un metru și jumătate prin aer și apoi l-a făcut să aterizeze direct pe pământ, unde, admite Judson, a zăcut liniștit pe iarba udă, lăsând ploaia să-i curgă pe față și gândindu-se ce plăcut era să te odihnești întins pe spate și să faci o mică pauză în această călătorie brutală.

Dar Eustace a trecut la acțiune. Nu-și luase ochii de la Peter Rabbit, așteptând un moment în care să li se ciocnească voințele, ca să-i explice catârului cine era șeful. Momentul acela venise. Catârul și omul au luat poziția de atac, deschizând prima dintre zecile de confruntări care-i așteptau. Eustace s-a aplecat spre catâr, ca și cum ar fi fost într-o încăierare la cârciumă, și i-a strigat în față: „*Nu care cumva să-l mai lovești vreodată pe frate-meu!*“ Catârul s-a aplecat să-l lovească, dar Eustace l-a apucat de căpăstru, a înșfăcat un bici cu cealaltă mână și a început să bată catârul. Peter Rabbit lovea și el și îl târî pe Eustace vreo treizeci de metri, dar Eustace se ținea strâns și înverșunat de căpăstru. Peter Rabbit a dat cu Eustace de copaci și de pietre, lovind și mușcând, urlând amândoi să-și spargă pieptul. Judson și Susan au fugit și s-au ascuns în pădure, îngroziți, iar Judson striga întruna: „*Iisuse Hristoase, Eustace! Las-o baltă! Animalu' ăsta încearcă să te omoare!*“ Dar Eustace s-a ținut tare, a încasat câteva lovituri și apoi a tăbărât asupra catârului, l-a tras lângă niște pompe pitorești și foarte vechi dintr-o benzinărie dezafectată și l-a legat.

Apoi au purtat tratative.

Eustace, redus (sau ridicat) la o stare de brutalitate pură, a apucat botul lui Peter Rabbit cu dinții și a mușcat strâns, tare. Apoi i-a deschis botul și a mugit înăuntru ca un grizzly care atacă. Apoi l-a apucat pe Peter Rabbit de urechi și le-a mestecat și pe ele, mormăind și urlând ca un căpcăun înjunghiat. Apoi a înconjurat catârul dându-i pumni. Apoi a ridicat fiecare dintre picioarele catârului – unul câte unul, ca să-i arate cine e stăpânul – și a

urlat în fiecare copită ca și cum ar fi fost un fel de telefon al bestiilor. Mașinile de pe autostradă mergeau mai încet – *foarte* încet – când treceau pe lângă această scenă, și din automobile apăreau chipuri palide, încremenite. Judson și Susan, șocați, se ascunseseră în pădure, privind cum se desfășurau lucrurile.

„Ce-aș putea să spun? i-a murmurat Judson lui Susan, îngrozit și mândru totodată. Fratele meu e un animal.“

Eustace s-a mai ocupat de Peter Rabbit o vreme, apoi l-a lăsat să plece. Peter Rabbit a șters-o, zicându-și cu siguranță în sinea lui: „*Sfinte Sisoe...*“

Între Eustace Conway și Peter Rabbit au mai avut loc câteva tratative de acest gen de-a lungul călătoriei, până să priceapă catârul, care nu era un prost, toată tărășenia. A admis, pentru prima dată în viața lui de catâr, că altcineva avea să ia deciziile. Și până să ajungă în California, catârul acesta devenise atât de politicoș și de disciplinat și de bine dresat, încât Long Riders s-au simțit dator să-l pună la curent și pe Pierson Gay. Eustace stă în fața catârului, cu o ureche între dinți. Susan e ghemuită sub catâr, gâdilându-l pe burtă. Iar Judson stă în picioare pe spatele catârului, cu brațele larg deschise, rânjind.

Au trimis poza în Mississippi, la primii stăpâni ai lui Peter Rabbit. După câteva săptămâni, Eustace l-a sunat pe Pierson Gay ca să vadă dacă primiseră fotografia. Doamna Pierson Gay, o foarte amabilă și stilată doamnă din sud, a răspuns la telefon. Da, într-adevăr, a tăgădat ea într-un mod încântător, primiseră fotografia.

„Ce ziceți de catârul nostru?“ a întrebat Eustace.

„*Pe cuvânt*, dragă, a replicat doamna Pierson Gay cu cel mai domol accent sudic de dinainte de război, parc-ar fi studiat la Harvard.“

Nu se distrau chiar în fiecare zi. Au avut momente memorabile de-a lungul călătoriei, dar au avut și perioade lungi și anoste mergând de-a lungul autostrăzilor pustii, unde gunoaiele creșteau ca iarba. Prin Texas, au mers printr-o furtună de nisip orbitoare, supraviețuind doar pentru că-și puseseră bandanele pe ochi, un truc care a funcționat până când agenții de poliție i-au oprit și le-au cerut să-și scoată „măștile“ pentru că „oamenii încep să se teamă că sunteți tâlhari“. În alte momente ale călătoriei, au avut de îndurat o

căldură atât de mare, încât lui Eustace îi era frică să nu-i moară caii și să nu li se usuce plămânii de atâta pârjol. Uneori se opreau la amiază într-un petic de umbră, ca să mai scape de căldură.

Judson întreba: „Cât de lungă va fi pauza?”

„Zece minute“, răspundea Eustace. Judson și Susan se întindeau pe jos, își acopereau fața cu pălăria și trăgeau un pui de somn de exact zece minute. Dar Eustace nu dormea niciodată. El se îngrijea de cai. În acele zece minute se învârtea în jurul lor, le verifica picioarele, nodurile de la căpestre, se uita în ochii animalelor, căuta răni lăsate de șa. Nu-l îngrijora căldura, nici oboseala lui; era îngrijorat numai de cai.

În Louisiana a fost cel mai rău. Au călărit printr-un viscol paralizant de patru zile. A venit peste ei de nicăieri sub forma unei ploi reci, și în scurt timp cei trei călăreți arătau de parcă ar fi fost împachetați în jumătate de centimetru de gheață. Totul era înghețat – pălării, scări, coburi, cizme, bărbi. A fost singura vreme care i-a oprit din drum pe Long Riders, și nu din cauza propriului disconfort, ci pentru că Eustace refuza să pună sănătatea cailor în pericol pe șoselele lunecoase acoperite cu gheață tare. Încercând să găsească un loc unde să se ascundă de furtună, au sfârșit prin a se adăposti sub copertina unei mici băcănii vechi. Eustace l-a trimis pe Judson printre localnici, spunându-i să se folosească de vestitul său farmec pentru a obține paturi calde pentru călăreți în noaptea respectivă și un hambar călduros pentru cai.

„Du-te și rezolvă treaba, frățioare, i-a spus Eustace. Fă ce faci tu mai bine.“

Judson, care lucrează repede, s-a împrietenit cu niște tipi care mestecau tutun în magazinul universal. În câteva minute, Long Riders erau invitați să aștepte trecerea furtunii de gheață într-un complex rezidențial din apropiere, condus de o organizație din garda națională, reprezentând Mișcarea Patriotică. Acești activiști, conform descrierii făcute de Eustace, erau „niște oameni care cred că guvernul Statelor Unite are mult prea mult control asupra vieților noastre, ceea ce nu este în fond o idee rea și eu sunt de acord cu multe din ce spun ei, deși n-am fost prea plăcut impresionat de nivelul lor de dezorganizare, și toți beau atât de mult alcool, încât nu-și pot prezenta mesajul într-un mod eficient“.

„Da, vă putem găzdui, le-a spus târăgănat unul dintre activiști. Aveți puști?

Dacă da, n-aveți nevoie de ele la noi! Avem o grămadă de arme.“

În următoarele două zile, Long Riders au fost oaspeții Mișcării Patriotice. Prinși în mica fermă din Louisiana din cauza vremii, Susan și Judson au petrecut două zile confortabile îmbătându-se mângă alături de acești vajnici apărători ai celui de-al Doilea Amendament al Constituției americane²¹ și trăgând cu arma de plăcere. Între timp, Eustace a încercat să rămână treaz și productiv, petrecându-și cele patruzeci și opt de ore sunându-i pe toți cei pe care îi întâlnise de-a curmezișul Americii, încercând să afle dacă nu era cineva care să vrea să se alăture Long Riders-ilor și să șofeze camionul. Eustace se săturase de toată tărășenia cu condusul înainte și cu autostopul înapoi. După cum era de așteptat, după vreo sută de telefoane, și-a găsit șoferul, un băiat de nouăsprezece ani care, pentru că era un fel de ajutor de șofer, a fost poreclit Swamper; la ora aia n-avea nimic altceva de făcut decât să sară într-un autobuz spre Carolina de Nord și să se alăture echipei din Louisiana.

²¹. Cel de-al Doilea Amendament stipulează dreptul de a deține și purta arme (n. tr.).

Când viscolul a luat sfârșit, cei trei și-au luat rămas-bun de la prietenii lor activiști și s-au îndreptat din nou spre vest împreună cu noul lor tovarăș, tânărul Swamper, care conducea mașina, accelerând spre Texas.

Texasul a fost o bucurie pentru Eustace, pentru că acolo și-a cumpărat calul cel mai bun din viața sa – dragul său Hobo. Hobo era făcut pentru drum. Hobo avea să devină o legendă, cel mai rapid, mai inteligent și mai credincios cal pe care l-a avut Eustace vreodată. L-a cumpărat pe drum, în mijlocul Texasului, de la un fermier, domnul Garland. Fermierul se sprijinea de gard când Long Riders au trecut pe lângă el în galop și au intrat în vorbă. În timp ce domnul Garland povestea despre acest cal pe care se gândea să-l vândă („de fel subțire și rapid“), lui Eustace aproape că-i lăsa gura apă. Din acele câteva cuvinte își putea imagina toată povestea. Texanul acela cumpărase un cal frumos și rapid pentru că-i plăcea ideea, dar acum se trezise că animalul e prea rapid ca să-l poată stăpâni. Adu-l aici!

„Vrei să-l vezi?“ a întrebat texanul.

Eustace s-a urcat în șar și i-a zis: „Hai, băiete.“ Într-o nanosecundă amețitoare, dintr-un cal care păștea mulțumit pe câmp, s-a transformat într-un

cal care galopa cu o viteză formidabilă. Lui Eustace i-a zburat pălăria de pe cap, și de-abia se mai ținea în scări.

„Nu cred că fratele tău e în stare să se descurce cu calul ăsta“, i-a spus domnul Garland lui Judson, care privea de lângă gard, iar Judson i-a zis: „O, o să se descurce.“

Ce zi! Lui Eustace îi era teamă să nu pară obraznic și nerușinat dacă-i spune texanului cât de bine se simțise cu calul acela sub el, cât de bine și de încântător a fost când Hobo a pornit-o peste pășuni „ca un cursier înăscut, ca o rachetă“, cum nu se putea abține să-și spună că n-a simțit nimic mai bun între picioarele sale decât poate trupul Carlei...

L-a cumpărat pe Hobo pe loc și apoi au plecat călare. Eustace și acest cal spectaculos au avut cea mai uimitoare relație, chiar din prima zi. După cum spunea Eustace: „Tot ce aveam de făcut era să gândesc și, la fel de repede pe cât îmi formulam gândul, Hobo acționa.“ Acesta a fost animalul care reușea în sfârșit să se supună voinței lui Eustace – un adevărat partener, un animal care voia să *meargă*. Hobo avea un spor excelent. Long Riders avea nevoie de un ritm înfocat ca cel al lui Hobo ca să fie pe măsura elanului lor. Era greu uneori să nu-ți pierzi motivația. Toți – cai și călăreți – sufereau din cauza rănilor, a tensiunii și a oboselii. Judson trăgea cu pistolul de bucurie de fiecare dată când treceau peste granița unui stat, de exemplu, dar într-o zi au avut un accident urât la granița dintre Arizona și New Mexico, deoarece calul lui Eustace a luat-o la goană speriat și l-a aruncat din șa. Eustace nu călărea nici pe Hobo, nici pe Hasty în ziua respectivă, testa o iapă pe care o cumpăraseră de curând – Blackie, corcitură de mustang, puternică și fâșneată, căreia se pare că nu-i plăceau armele. Când Judson a tras cu pistolul, calul s-a dus ca un glonț și Eustace a aterizat în vârful capului pe o stâncă. Se rănisese atât de grav, încât aproape că nici nu mai vedea și tresărea la fiecare pas, dar a lăsat sângele să se închege, pe post de pansament, și a continuat să călărească, pentru că „Ce avea să facă? Să *nu* mai continue?“

Nu erau la promenadă. Nu înaintau încetișor de-a curmezișul Americii. Parcurgeau kilometru după kilometru, ceea ce însemna că erau tot timpul obosiți. Le era foame și-i dureau toate. Se certau între ei. Din nefericire, era tocmai opusul a ceea ce dorise Eustace să se întâmple în această călătorie. El sperase să-și întărească relația cu Judson, dar dimpotrivă, Judson se îndepărta

și mai mult de atitudinea lui de adorație față de eroismul fratelui său mai mare. Judson voia să se amuze în călătoria asta, și nu mai putea suporta obsesia încăpățânată a lui Eustace pentru viteză, care-i împiedica să se oprească și să admire împrejurimile.

„Ce pot să spun despre Eustace? a zis Judson mai târziu. Tre’ să fie al naibii de Ernest Shackleton tot timpul, să bată toate recordurile mondiale, să fie cel mai rapid nu știu ce și cel mai bun nu știu cum. Nu poate să se relaxeze și să se simtă bine. Nu pentru asta am vrut să venim Susan și cu mine.“

Călătoria de-a curmezișul țării se transformase într-un tablou vast în care diferențele dintre frații Conway erau îndrăzneț tușate. De o parte, Eustace – mânat de vechile sale teme mitologice despre eroi și destine. Lângă el, Judson – îmboldit de dorința de a se distra și înarmat cu o înțelegere absolut modernă a rolurilor pe care le joacă oamenii în această lume. Această atitudine a lui Judson Conway (atitudine, că tot veni vorba, pe care o împărtășește cu aproape toți americanii moderni, exceptându-l pe fratele lui) îi permitea să spună, amuzat: „Ei, acum sunt un cowboy adevărat!“, când trăgea cu pistolul lui cu șase gloanțe. Judson călărea de-a curmezișul Americii pentru că știa că alții obișnuiau să facă acest lucru și pentru că era plăcut și amuzant să imiți un idol. Eustace călărea de-a curmezișul Americii pentru că dorea ca idolul să fie *viu*. Pentru Judson, era un joc delicios; pentru Eustace, era o încercare extrem de serioasă.

„Susan și cu mine am fi mers bucuroși de două ori mai încet, să fi avut mai mult timp să hoinărim și să mirosim florile“, spunea Judson.

„Numai pentru că parcurg 80 kilometri pe zi nu înseamnă că nu pot să miros florile. Le miros pe afurisitele alea de flori în timp ce mă grăbesc să trec pe lângă ele! Și miros cu 50 de kilometri mai mult decât alții. În primul rând, trebuie să grăbim excursia asta datorită programului – Judson și Susan trebuie să se întoarcă la slujbele lor, așa că nu avem o veșnicie ca să ajungem în California. În același timp, voiam să știu de ce suntem în stare, cai și călăreți. Voiam să împing, să scrutez, să pun la încercare, să mă îndrept spre limita imposibilului. Îi înțeleg și îi resping. Uite, pentru mine nu e important să mă simt bine în excursia asta și nici măcar să mă distrez. Când am un scop, când sunt într-o astfel de provocare, nu am nevoie de lucrurile de care au alții

nevoie. N-am nevoie de somn, de mâncare sau să-mi fie cald și să nu fiu ud. Pot să trăiesc din nimic atunci când nu mai mănânc și nu mai dorm.“

„Asta e moarte, Eustace“, i-am spus eu.

„Nu, a zâmbit el. E viață.“

E greu să înțelegi cum se potrivește această necesitate cu filozofia mai degrabă zen a lui Eustace, care presupune traiul în perfectă armonie cu ritmurile blânde ale naturii, „a fi ca apa“. Această călătorie nu însemna în nici un caz să fii ca apa; însemna să fii un ferăstrău circular care traversează și taie țara în două. Iar efectul ei nu era relaxant. Partenerii lui Eustace de-abia mai puteau suporta încăpățânarea lui continuă. Judson s-a pus pe băut whisky în fiecare seară în timpul călătoriei, pentru a mai domoli impactul ritmului impus de fratele său.

„Știi că lui Eustace nu-i plăcea să mă vadă îmbătându-mă și uitând de toate, spunea el, dar alcoolul m-a păstrat întreg.“

Eustace era neînduplecat, iar condițiile lui erau deseori imposibile, nu se abătea de la nimic din ce hotărâse, și chiar și azi e la fel. „Oamenii nu înțeleg – Judson și Susan n-au înțeles – că nu întâmplător am parcurs toată distanța asta fără să murim nici noi, nici animalele noastre și fără să fim grav răniți. Îi știu pe alții care au încercat să traverseze America în șa și au dat de bucluc – cai răniți, echipament furat, ei tâlhăriți, bătuți, loviți de mașini. Noi n-am pățit nimic pentru că eu am fost al dracului de vigilent. Am luat aproape o mie de decizii de unul singur în fiecare zi, fiecare dintre ele limitând șansele de a da de bucluc. Dacă am hotărât să traversăm șoseaua, am făcut-o cu un scop anume. Dacă puteam să mut un pic calul ca să meargă pe iarbă în loc de pietriș, o făceam, ca să-l menajez.

La sfârșitul fiecărei zile, când căutam un loc unde să campăm, calculatorul din creierul meu era la lucru și evalua fiecare posibilitate, luând în considerare vreo treizeci de evenimente neprevăzute pe care nimeni altcineva nu le-ar fi luat în seamă. *Cu ce fel de pajiște ne învecinăm? Avem vreo cale de ieșire dacă e nevoie să ne mișcăm rapid? Sunt oare cabluri nefixate în care caii să-și prindă picioarele? E vreo iarbă proaspătă peste drum care să-i facă pe cai să se îndrepte spre autostradă în plină noapte și să fie loviți? Dacă ne văd oamenii de pe stradă, se opresc și ne întreabă ce facem, irosindu-ne energia de care avem nevoie ca să ne îngrijim de cai?* Judson și

Susan n-au văzut niciodată acest proces. Ei tot spuneau: «Ce zici de locul ăsta, Eustace? Pare un loc simpatic să campăm.» Iar eu spuneam: «Nu, nu, nu» și nu mă mai oboseam să le explic de ce.“

Judson și Susan, deja iritați de comenzile lui Eustace, s-au răzvrătit în Arizona. Au ajuns într-adevăr într-un punct în care drumurile lor se despărteau. Judson și Susan voiau să schimbe direcția spre autostradă și să o ia pe un drum mai sălbatic, îndreptându-se spre un canion accidentat care promitea o aventură serioasă. Eustace s-a opus. El voia să rămână pe autostradă, o plimbare călare mai searbădă și mai puțin pitorească, mai lungă, dar mai puțin obositoare pentru cai. Trupa Long Riders a ținut o ședință.

„E riscant, a spus Eustace. Nu știți ce-o să fie acolo. Puteți să dați peste un perete de canion sau peste un râu pe care să nu-l puteți traversa și să trebuiască să vă întoarceți 16 kilometri, să pierdeți o zi întreagă. O să dați peste avalanșe de stânci și poteci proaste, pârâiașe care o să scoată untul din caii voștri. Animalele sunt deja obosite, e o cruzime să le cereți mai mult. E un risc mult prea mare.“

„Ne-am săturat să călărim pe autostradă, s-a plâns Judson. Am venit în călătoria asta pentru că voiam să vedem țara, și avem șansa să ne întoarcem în natură. Vrem să fim mai spontani, să trăim lucrurile mai aproape de limită.“

Au supus la vot și, desigur, Judson și Susan au câștigat. Eustace nu s-a clintit. „Nu sunt de acord nici mort, a spus el. Puteți s-o luați prin canion dacă vreți, dar eu nu vin.“

Pentru Judson, acest moment a fost dureros. Făcuseră o înțelegere înainte de a pleca în călătorie: să respecte alegerea democratică; dacă nu erau de acord într-o privință, opinia majorității avea câștig de cauză. Nu să se despartă din cauza unei neînțelegeri. În această călătorie eroică de 4000 de kilometri avea să existe o pauză tristă de 18 kilometri, în mijlocul țării, unde partenerii inseparabili s-au despărțit tocmai pentru că n-au putut cădea de acord.

„Am crezut că trebuia să formăm o echipă“, i-a spus Judson fratelui său.

Iar Eustace i-a răspuns: „Sunt bucuros să fac parte din echipă atâta timp cât facem ceea ce știu că e bine.“

Judson și Susan au schimbat direcția și au luat-o spre canion.

„A fost cea mai frumoasă zi din toată călătoria, își aduce Judson aminte. Peisaje și natură sălbatică. Am călărit prin râuri care treceau de burțile cailor și pe vârfurile munților din vechime. Ne-a plăcut fiecare clipă, am râs și am cântat fără încetare. Era exact așa cum îmi imaginasem că putea fi călătoria noastră. Ne-am simțit ca niște haiduci de demult. Iar Eustace a ratat acest lucru.“

„Caii lor s-au întors șchiopătând, își aduce aminte Eustace. N-ar fi trebuit s-o ia pe-acolo. Ar fi putut muri sau ar fi putut să omoare animalele. Aveam dreptate.“

Din acel moment, Judson a hotărât să-și țină gura și să asculte de comenzile lui Eustace, pentru că era mult mai pașnic să se supună decât să se bată. Dar, în timp ce călărea lângă fratele lui mai mare, a înțeles, cu durere, că între ei s-a schimbat ceva.

Au ajuns până la Pacific de Paște, după cum plănuiseră. Nici un dezerter și nici un mort. Au călărit prin San Diego, unde se simțea deja oceanul. Când au năvălit pe ultima autostradă și au ajuns pe plajă, Eustace a dus calul drept în valuri, ca și cum ar fi vrut să călărească pe Hobo până-n China. Avea ochii în lacrimi, dar mergea mai departe.

Cu Judson și Susan era altceva. Erau la capătul unui drum greu. Se terminase, erau încântați. Judson s-a dus drept la oameni. A intrat călare într-un bar și a stat – *pe cal!* – mai multe ore, învărtind pistolul cu șase gloanțe între degete și povestind, în timp ce clienții se adunau grămadă în jurul lui și barmanul îi aducea pahar după pahar. Cât despre Susan, și-a legat calul de ușa barului și a intrat în mulțime fără să zică nimic, nevăzută de nimeni.

Și-au petrecut săptămâna următoare la San Diego, unde mamele fiecăruia veniseră să-i vadă. Doamna Conway și doamna Klimkowski voiau să-i ducă pe copii prin oraș, să le arate parcul Sea World, să dea o raită pe la grădina zoologică și să mănânce la restaurante șic. Judson și Susan erau mai mult decât bucuroși să fie răzgâiați, dar Eustace se ținea departe de toată lumea, tăcut și mohorât.

„Nu știu cum au putut să uite totul uite-așa, spunea Eustace mai târziu. Voiam să le zic: «Hei, tocmai ați trecut prin experiența asta formidabilă cu caii voștri și ați și uitat? Într-o zi trăiți viața la intensitate maximă, iar a doua

zi săriți în mașină și vă duceți la fast-food? Ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic niciodată?» Nu părea să le pese.“

Și-a petrecut săptămâna singur, meditănd, călărind în fiecare zi, cât era ziua de lungă, în susul și-n josul plajei. Tovarășii săi îl întrebau: „Tot nu te-ai săturat de călărit?“ Nu. Niciodată. Eustace călărea pe plajă ore în șir, contemplându-și călătoria, intimidat de granița clară impusă de Oceanul Pacific, confruntându-se cu realitatea geografică a Destinului său: nu mai avea *unde se duce*. Țara se sfârșea aici. Asta era tot. De-ar fi apărut din mare un alt continent, ca să-l poată cuceri și pe acela...

Și-au transportat caii înapoi în Carolina de Nord cu remorca. I-au lăsat să se odihnească bine. Eustace poate că nu avea nevoie să se relaxeze după călătorie, dar trebuia să-l lase pe dragul său Hobo să se odihnească o vreme.

Așa că Hobo s-a bucurat de o odihnă plăcută în remorcă, întorcându-se acasă ca o vedetă. La Turtle Island, Eustace a lăsat calul câteva luni pe pășune, înainte de a călări din nou împreună. Desigur, a călări la Turtle Island nu era la fel ca pe șosea. Eustace avea acum nevoie de Hobo mai mult pentru munca la fermă decât pentru viteză. Călărea pe Hobo când mergea să-și supravegheze proprietatea și se sălta în șaua lui ca să-l ajute să tragă buștenii și săniile pline cu unelte. Munceau din greu și bine împreună. Hobo avea o blândețe care îi întrecea până și viteza.

Și apoi, într-o zi, la multe luni după ce se terminase excursia celor trei Long Riders, Eustace a hotărât că el și Hobo au câștigat dreptul de a face o excursie de plăcere, așa cum se făcea pe vremuri. Așa că au fugit de stresul și de zarva de la Turtle Island și au pornit pe munte. S-au cățărat și s-au tot cățărat până la o pajiște înaltă unde, își aduce aminte Eustace, a dat drumul la căpăstru, și-a întins brațele și l-a lăsat pe Hobo să galopeze după voia inimii, doar pentru plăcerea de a alerga în aerul înalt și luminos.

S-au întors acasă în liniște și fericiți. Dar când aproape că zăreau hambarul, Hobo s-a împiedicat. S-a împiedicat de o pietricică. Nici nu poți să spui că a fost un accident, atât era de lipsit de importanță. Calul acesta frumos, care traversase continentul fără să se rănească și fără să se plângă, care ar fi putut să escaladeze toate stâncile și pantele Apalașilor fără să ezite o clipă și care reacționase întotdeauna inteligent și rapid la cele mai slab rostite comenzi, s-a

poticnit de o piatră ordinară. Hobo a făcut un pas mic și ciudat și și-a rupt piciorul, iar femurul s-a rupt aproape în două.

„Nu, a zis Eustace, sărind de pe cal. Nu, te rog, nu...”

Hobo nu mai putea să se sprijine deloc pe picior. Era derutat și se tot învârtea ca să se uite la membrul rănit. Și la Eustace, sperând parcă să afle de la el ce se întâmplase. Eustace l-a lăsat pe Hobo acolo și a alergat la birou, unde le-a dat telefoane disperate mentorilor lui, localnicul Hoy Moretz și menonitul Johnny Ruhl. I-a sunat pe toți veterinarii pe care-i cunoștea și pe toți potcovarii, dar când le spunea ce se întâmplase, îi ziceau ceea ce știa deja: că nu se mai putea face nimic. Eustace trebuia să-și împuște prietenul. După ce trecuseră prin atâtea împreună, să i se întâmple asta într-o după-amiază, acasă, când erau aproape lângă hambar...

Eustace și-a luat arma de vânătoare și s-a întors la cal. Hobo stătea acolo, ca și înainte, uitându-se la piciorul său și apoi la Eustace, încercând să înțeleagă ceva. „Îmi pare rău, Hobo, i-a spus Eustace, te iubesc atât de mult.” Și apoi l-a împușcat pe Hobo în cap.

Calul a îngenuncheat pe pământ, iar Eustace s-a prăbușit odată cu el, suspinând. S-a agățat de gâtul lui Hobo în timp ce calul murea, și-i vorbea despre toate momentele frumoase pe care le petrecuseră împreună și despre cât de curajos fusese întotdeauna, mulțumindu-i. Cum se putuse întâmpla așa ceva? Erau la numai câțiva pași de hambar...

Mai târziu în aceeași zi – și asta a fost partea cea mai grea –, Eustace s-a întors să-i taie lui Hobo coama și coada. Acestea aveau să însemne mult pentru el în anii următori. Poate că dacă Eustace va mai avea într-o zi un cal la fel de vrednic, ar putea să ia niște șuvițe din coama și coada lui Hobo, să le împletească într-un căpăstru pentru noul animal, ca un omagiu frumos. Dar asta însemna să se atingă de cadavrul prietenului său cu un cuțit, lucru aproape imposibil, iar Eustace striga de parcă ar fi vrut să doboare fiecare copac din pădure cu greutatea durerii lui.

L-a lăsat pe Hobo acolo unde căzuse. Voia să-l mănânce vulturii. Știa că amerindienii credeau că vulturii sunt vehicule sacre, mijloace prin care un spirit este eliberat de pământ și ridicat în cer. Așa că Eustace l-a lăsat pe Hobo acolo, unde păsările puteau să-l găsească. Ceea ce înseamnă că, până și astăzi, ori de câte ori Eustace muncește afară și vede vulturii plutind prin aer,

se uită în sus și salută, pentru că știe că acolo trăiește acum Hobo.

Când a venit primăvara, Eustace s-a întors unde căzuse Hobo, ca să aibă grijă de oasele prietenului său. Voia să adune penele de vultur din jurul corpului lui Hobo și să le păstreze într-un loc sacru. Dar intenția lui nu era doar spirituală; Eustace voia să examineze femurul rupt al lui Hobo, acum că nu mai era carne pe el. Avea o bănuială că ruptura fusese inevitabilă. Se întrebase adesea dacă nu cumva Hobo fusese la un moment dat cal de curse și dacă nu cumva un accident pusese capăt carierei sale, motiv pentru care fermierul din Texas reușise să-l cumpere și voia să-l vândă la un preț rezonabil. Poate că Hobo avusese osul afectat ani de zile, și acest punct slab a fost acolo dintotdeauna, urmând să se rupă din nou.

Și, într-adevăr, când Eustace a studiat oasele albite ale lui Hobo, și-a dat seama că bănuiala lui era corectă – osul fusese fisurat; rana fusese dintotdeauna acolo. Acest moment, când Eustace a îngenuncheat pe pământ să examineze osul, științific, este crucial, pentru că arată cum, chiar și în durerea sa, Eustace Conway caută mereu logica și răspunsurile. Viața merge înainte, în fond și la urma urmei, și trebuie să cauți întotdeauna lecția de învățat chiar și în suferință. Să nu stai niciodată nemișcat; să aduni neîncetat informații.

Aceeași aversiune față de încremenire l-a făcut pe Eustace Conway, la numai doi ani după călătoria cu Long Riders, să încerce o altă călătorie cu calul, nebunesc de ambițioasă. Pentru că trebuie să mergi mereu mai departe. Trebuie să cercetezi amănunțit și să pui la încercare și să-ți pui mereu limitele la microscop, ca să le examinezi și să le refuzi.

Desigur, Eustace nu s-a înhămat la aceeași călătorie. N-avea nici un motiv să repete experiența, oricum. Ci la o aventură puțin diferită de data asta. După ce își însușise arta traversării continentului în șă, Eustace s-a hotărât să-și înhame caii la o trăsură ușoară și să-i ducă într-un tur fulger în jurul Marilor Câmpii din America de Nord, călărind pe raza unui cerc de 4 500 kilometri prin Nebraska, Dakota de Sud, Dakota de Nord, până în Canada, prin Manitoba, Alberta și Saskatchewan, apoi înapoi în Montana și Wyoming. Calculase că ar putea să încheie călătoria în mai puțin de șaiszeci de zile. Avea un alt partener de data aceasta. Călărea împreună cu noua lui prietenă. Își

permisese să se îndrăgostească din nou pentru prima dată după ce supraviețuise tornadei Carla, care-l luase pe sus. Trecuseră deja câțiva ani, dar acum era gata. Era încântat de această nouă dragoste a sa și m-a sunat la scurt timp după ce o întâlnise, să-mi povestească despre ea.

„Cum arată?“, am întrebat eu.

„Frumoasă, inteligentă, blândă, tânără. Jumătate mexicană. Culoarea pielii ei e cea mai frumoasă pe care ai văzut-o vreodată.“

„Cum o cheamă?“ am întrebat.

„Patience.²²“

²². Răbdare (n. tr.).

„Are tot interesul să fie așa!“

Patience Harrison era o învățătoare de douăzeci și trei de ani. Era tânără, dar cu siguranță destul de rezistentă pentru o călătorie ca cea pe care Eustace avea să o facă. Era o bună atletă, fusese căpitan al echipei de hochei pe iarbă din Duke, și era curajoasă; traversase deja Africa, în condiții mult mai grele decât avea să întâlnească în Canada. Eustace era nebun după ea.

O iubea pe Patience pentru inteligența ei, pentru caracterul ei bătaios și pentru curajul ei. Prima dată când vizitase Turtle Island, Eustace o dusese într-o plimbare cu trăsura. El a întrebat-o dacă voia să încerce să mâne caii o vreme, iar ea a luat hățurile fără nici o ezitare, plină de curaj. Eustace și-a zis: *Mamă, asta e o tipă pentru mine*. Fusese de asemenea încântat de un film în care Patience juca hochei pe iarbă când era studentă. În film o vezi primind o lovitură urâtă cu crosa de la o adversară și căzând apoi la pământ de durere. Își rupsesse încheietura mâinii. Apoi se ridică și încearcă să alerge după adversară, în ciuda faptului că brațul îi atârna pe lângă corp. Apoi iar cade jos de durere. Și iar se ridică, grăbindu-se pe teren, scrâșnind din dinți, nevoind să se dea bătută. Pornografia e o aiureală; acest film era cea mai sexy înregistrare pe care o văzuse Eustace cu o femeie.

Mai era îndrăgostit de Patience, trebuie să o spunem, și pentru cum arăta. Era superbă. Desigur, Eustace Conway n-o să aibă niciodată o prietenă care să nu fie superbă, dar Patience era, după cum avea să spună mai târziu Eustace, „idealul meu. Ți poți imagina cum e să fii cu idealul tău? Cu rădăcinile ei mexicane, are tenul ăla măsliniu, ochii negri și dinții albi, mie mi

se pare cea mai frumoasă din lume. O doresc atât de mult. Nu sunt niciodată lângă ea fără s-o doresc. Măinile ei, trupul, buzele, urechile, strălucirea părului – venerez fiecare celulă din fata asta.“

Eustace i-a declarat ce simte cu fervoarea sa obișnuită.

„Îți văd frumusețea prin curcubeiele din ochii mei, i-a scris într-o scrisoare timpurie. Cu soarele în inima mea simt că te iubesc. Îndrumat de fluturi plutesc către libertate cu tine. Cu ploi fertile de speranță visez la viitorul nostru. Cu mai multă pasiune decât poți duce te doresc.“

Nimeni nu avea să contrazică, desigur, ultima propoziție. Patience Harrison era total copleșită de Eustace și fascinată de viața lui romantică, dar încă de la început a fost mai puțin aprinsă decât el. I-a trebuit o veșnicie să o înduplece să fie intimi – asta între patru ochi, în public nu-i acorda deloc atenție, nici nu-l ținea de mână dacă se uita cineva la ei. Era în mod clar jenată de pasiunea lui și i se părea greu să nu întoarcă privirea în altă parte când el încerca să se uite adânc în ochii ei. Îi dispăcea enorm când el îi spunea „Puiule“, și începuse să o supere obsesia pe care o făcuse pentru frumusețea ei, plângându-se: „N-ai putea să-mi spui din când în când că sunt inteligentă, sau talentată, sau interesantă, în loc de superbă?“ La care Eustace glumea: „Ai cel mai inteligent păr negru și strălucitor pe care l-am văzut vreodată. Zâmbetul tău și ochii tăi sunt obsedant de talentați. Ai corpul cel mai interesant de pe lume.“

Pentru multă lume nu păreau o pereche potrivită. Patience era o tânără cu totul modernă care-și ținea prietenii la distanță, pentru a-și păstra independența. (Era atât de rezervată, glumea ea, încât unul dintre foștii ei prieteni o poreclise „Prudence²³“). Eustace, care, ca de obicei, dorea o relație absolută și mistuitoare, era îndurerat de răceala ei. Mai mult, Patience nu era prea sigură să vrea să renunțe la viața ei ca să trăiască la Turtle Island pentru totdeauna, ca noua Primă Doamnă. Dar cea mai mare rețineră, după cum avea să recunoască mai târziu, venea din groaza pe care i-o inspirase un comentariu al lui Eustace, cum că ar fi vrut să aibă treisprezece copii cu ea.

²³. Prudența (n. tr.).

Chiar așa: treisprezece.

Trebuia să-l întreb pe Eustace.

De fapt, întrebarea mea exactă a fost: „Spune-mi te rog că nu i-ai spus așa ceva.“

Răspunsul lui: „Acum o sută de ani, femeile n-ar fi fost speriate de această idee!“

Un răspuns foarte dezamăgitor. Lăsând la o parte faptul clar că *nu trăim acum o sută de ani*, atâtea lucruri sunt greșite în această afirmație, încât nici nu știu de unde să încep să o disec. Eustace Conway, ca un bun student la istorie și antropologie, ar trebui să știe mai bine. Chiar și acum o sută de ani, rata medie a natalității scăzuse la abia 3,5 copii într-o viață de om. Femeile foloseau deja controlul natalității și începuseră dezbaterile publice asupra faptului că numărul mare de copii avea un impact însemnat asupra statutului economic și social al femeilor. Trebuie să cauți cu mai bine de un secol în urmă, cu alte cuvinte, ca să dai de procreatorii entuziaști la care visa Eustace.

Chiar și așa, mai sunt și alte lucruri de luat în calcul. Să luăm exemplul soției lui Daniel Boone, fidela doamnă Rebecca Boone. Măritată la șaptesprezece ani, Rebecca a moștenit pe loc doi copii orfani ai fratelui răposat al lui Boone. Apoi a avut zece copii ai ei, (vorbit de cei care au supraviețuit) acolo la Frontieră, și a ajutat la creșterea a mai mult de treizeci și trei de odrasle ale celor patru fiice ale sale.

Rebecca Boone a trăit aproape toată viața sa adultă într-o fortăreață. Ea și copiii ei mureau de foame în timpul iernii. Băieții ei erau răniți și omorâți de indieni; fiicele ei aproape că au fost răpite de aceștia. La jumătatea căsniciei, Rebecca a putut să-și ducă familia înapoi în casa ei confortabilă și sigură din Carolina de Nord timp de doi ani minunați, în vreme ce Danie era plecat să întemeieze o nouă colonie în Kentucky. Când a venit s-o ia cu el, aproape că s-a răzvrătit, nevrând să se întoarcă în mijlocul pădurii cu el. El a insistat; ea a rezistat. Căsnicia lor, sugerează istoria, s-a apropiat periculos de sfârșit. Rebecca era o soție credincioasă însă, și astfel, în cele din urmă, s-a dus după soțul ei în sălbăticie. Dar era epuizată. Un misionar care a trecut printr-un așezământ de-al lui Boone în anii 1780 își aduce aminte că s-a întâlnit cu Rebecca Boone și că a șezut lângă acest „suflet tăcut“ în fața căbănuței sale în timp ce ea plângea și-i povestea despre necazurile, greutățile și „tristețea și frica din inima ei“.

Așa că da, Eustace avea dreptate într-o oarecare măsură. Multe femei

pionier au avut o grămadă de copii. Dar oare *asta* voiau cu adevărat? Le-a plăcut cu adevărat că au avut toți acei copii? Era o hotărâre inspirată? Nu prea pot să mi-o imaginez pe Rebecca Boone dansând de fericire în ziua în care a descoperit, aflată în plină pădure și deja la patruzeci de ani trecuți, că era însărcinată pentru a zecea oară. La fel, nu mi-o pot imagina pe tânăra Patience Harrison – care tocmai a absolvit universitatea din Duke, student eminent și călătorește ambițioasă prin lume – amețită de fericire gândindu-se la viitor, când Eustace Conway i-a spus că voia să aibă treisprezece copii cu ea.

Și nu s-a liniștit când Eustace i-a jurat că era doar visul lui să aibă treisprezece copii, că avea o grămadă de vise pe care nu se aștepta să le îndeplinească vreodată, că pot chiar să nici nu aibă deloc copii, dacă *asta* vrea ea, sau că pot adopta, sau că sunt multe alte opțiuni pe care le pot discuta. Apoi voia să știe dacă Patience întâlnește vreo populație, cum ar fi anabapțiștii sau maișii din Guatemala, căreia îi erau cu adevărat dragi și prețioși copiii? Poate că părerea ei se vor schimba dacă va putea vedea, în primul rând, cum văzuse Eustace, felul înălțător în care aceste culturi includ familii mari într-o societate mai mare cu atâta ușurință și plăcere. Totuși, numărul rezona în mintea lui Patience ca vibrațiile unui mare clopot de catedrală.

Trei-spre-zece! Trei-spre-zece! Trei-spre-zece!

Nu era singura problemă între ei, oricum. Patience era prudentă, nehotărâtă și distantă față de Eustace. Dar îl iubea. El puneă această nehotărâre pe seama tinereții ei și spera că aveau să reușească împreună încet, încet să ardă cu o pasiune mai aprinsă. Poate că vor putea să facă să meargă lucrurile în această aventură. Poate că această călătorie cu trăsura o să îmbunătățească totul.

Eustace, mai mult decât în călătoria cu Long Riders, dorea să se ducă pe sine și caii lui la limita rezistenței. Știa că aceștia din urmă se puteau mișca mult mai repede trăgând o trăsură decât purtând un om în spate și voia să vadă cât de repede puteau alerga. Trăsura era ușoară și rapidă, nu una greoaie de la fermă, iar caii erau înhămați cu harnașamente ușoare și netede din nailon, mult mai eficiente decât pielea.

Era obsedat să nu-și încarce caii cu greutate suplimentară. A trebuit să-și dea acordul pentru fiecare hăinuță pe care Patience voia s-o ia, ca să se asigure că o amărâtă de pereche de șosete n-o să adauge un gram de presiune asupra animalelor sale. Patience s-a oprit la un magazin din Dakota de Nord

și și-a cumpărat un borcan cu murături, iar Eustace i-a făcut viața un iad. „Toată sticla asta și lichidul și murăturile sunt o mare greutate în plus pentru caii mei, care trag toată ziua“, a perorat el, și nu a cedat până când articolul supărător nu a fost mâncat și aruncat. Când era vorba de caii lui, mai ales într-o călătorie grea, era grijuliu, atent, vigilent. Aflați la mulți kilometri distanță de orice veterinar și împingându-și animalele până la limita rezistenței lor fizice, trebuia neapărat să știe „fiecare pas pe care caii mei îl fac, tot ce mănâncă, tot ce beau, toate cicatricile, toate șchiopătaturile, toate secrețiile, culoarea urinei de fiecare dată când fac pipi, frecvența scaunelor, fiecare mică tresărire a urechii, totul.“

Eustace a fost și mai fanatic în ceea ce privește viteza decât fusese în cealaltă călătorie. Era atât de obsedat să nu piardă o clipă, încât, la un moment dat, când a văzut că se apropie de o poartă, i-a dat hățurile lui Patience, a sărit din trăsură și a luat-o la fugă înainte să deschidă poarta. Apoi a închis-o la loc și a alergat să prindă trăsura din urmă. Nu oprea trăsura nici măcar să facă pipi, preferând să sară din ea și să facă pipi în pădure în timp ce caii galopau înainte, apoi să-i prindă din urmă alergând cu toată viteza.

Eustace și Patience ajunseseră să poată potcovi caii – vreo cincizeci de opriri în toată călătoria – mai repede decât o echipă de mecanici de la Indy 500, Patience dându-i ustensilele lui Eustace, Eustace fixând potcoavele prompt și fără greșală. Traversau câmpiile, după cum povestea mai târziu Eustace, „mai repede decât umbra unui nor pe iarba plecată“. Nu se opreau practic pentru nimic. Eustace făcuse pliante cu informații despre călătorie – adevărate dosare de presă –, pe care le dădea oamenilor când aceștia apăreau cu un milion de întrebări, iar Eustace și Patience se grăbeau pe drumul lor. Nu au avut nici măcar un moment liber. Când niște pădurari din Canada i-au invitat să rămână pe la ei câteva zile ca să se bucure de rodeo, Patience ar fi vrut să rămână, dar Eustace a zis: „O să mai fie multe rodeo, dar noi avem o singură ocazie să batem recordul mondial de viteză parcurgând 4 000 de kilometri în cincizeci și șase de zile.“

Călătoria a fost cu siguranță un succes hipic, organizatoric, de securitate. Dar relația lor, deja vulnerabilă, de călătoria aceasta a fost distrusă. Eustace și Patience dormeau câteva ore pe noapte, trântindu-se într-o parte pe câmp, înghețați, nefericiți, dârji. Vremea era cruntă. Când nu bătea vântul cu 112

kilometri la oră, îi îngheța ploaia. Măinile le înțepeneau de frig, așa că nu puteau să dezlege harnașamentele și cataramele la sfârșitul fiecărei zile. Mâncau o mâncare oribilă sau nu mâncau deloc.

Au fost și clipe de neuitat. Peisajul era extraordinar. S-au simțit minunat cele câteva zile cât au călărit printr-un ținut pustiu – un câmp cosit, la granița canadiano-americană, unde era ca și cum ar fi călărit într-un loc ce nu există pe hartă. Când ploaia și lapovița s-au potolit, și-au citit unul altuia din romanele lui Cormac McCarthy. A fost bine. Au întâlnit mulți oameni generoși, iar lui Eustace îi plăcea să stea retras și să o lase pe Patience să fie ea însăși, grațioasă și fermecătoare. Îi plăcea să se uite la ea când îi cucerea pe străini; se îndrăgosteau de ea și le ofereau găzduire, mâncare, îi ajutau cu caii. Iar munca lor de echipă cu animalele era surprinzătoare. Lucrul cel mai impresionant totuși era că Patience – ca o atletă competitivă ce se afla – nu s-a plâns niciodată de disconfort fizic, nici de orele lungi ale călătoriei.

„Asta, mi-a spus ea, a fost partea ușoară.“

Partea grea era când petreceau ziua întreagă fără să-și vorbească, excepție făcând doar când era vorba de cai. Și nu dormeau împreună. Nici conversație, nici contact fizic.

„N-am plâns niciodată pentru că eram obosită sau pentru că mă durea ceva, spunea Patience. Dar, spre sfârșit, am plâns mult din cauza relației mele cu Eustace. A fost nasol.“

Cu alte cuvinte, călătoria în sine fusese eroică, dar situația amintea din nefericire de remarca pertinentă a Ursulei K. LeGuin: „Partea ascunsă a eroismului este adesea destul de tristă; femeile și servitorii știu asta.“

Patience nu putea să suporte controlul permanent al lui Eustace asupra ei. „De obicei eram băiețoasă, spunea ea. Îi intimidam pe bărbați cu puterea mea. Eram o femeie modernă, cu multă încredere în mine, înainte de a-l întâlni. Dar încet, încet m-a covârșit până când nu mai aveam nici o putere. Așa se întâmplă cu Eustace; ești aspirat în vortexul țelurilor și vieții lui, apoi ești pierdut. Pentru el dispărușem. De multe ori, reporteri locali ne rugau să se alăture excursiei noastre, așa că el conducea trăsura cu reporterul alături și eu îi urmam în mașina reporterului. Îi fermeca pe fiecare în parte și vorbea cu ei toată ziua, dar a doua zi, când eram lângă el douăzeci de ore, nu-mi spunea nici măcar un cuvânt. N-a făcut decât să-mi dea ordine tot timpul și să-mi

spună ce să fac.“

„Bineînțeles că-i spuneam ce să facă, a recunoscut Eustace. Evident că eu conduceam, pentru că știam ce trebuie făcut. Aveam pregătirea și experiența să înțeleg animalele și realitatea supraviețuirii pe distanțe lungi, să salvez viața ei, a mea și a cailor, în mii și mii de rânduri, dar ea n-a observat nici măcar o mie din acele momente. N-am primit niciodată din partea ei respectul cuvenit pentru asta. A devenit din ce în ce mai îmbufnată și mai imatură cât am mers împreună. Nu avea nici cea mai mică idee de câte eforturi era nevoie ca să traversăm câmpia aceea și să rămânem în viață. Aveam un scop: să batem recordul mondial de viteză. Și, dacă îmi asum așa ceva, îmi asum sută la sută, iar ea trebuie să respecte ceea ce știu și să nu mai aibă reacții copilăroase legate de conducerea mea.“

Când l-am întrebat pe Eustace dacă i-ar fi ajutat să tragă trăsura pe margine o zi și să stea întinși pe o pajiște, să vorbească despre problemele pe care le aveau, a zis: „Nu făcea parte din program. Ne-ar fi distrus obiectivul.“

Patience s-a plâns mai târziu (așa cum Judson se plânse în timpul călătoriei celor trei Long Riders) că Eustace se comporta ca și cum ar fi fost tatăl ei în această excursie. Patience petrecuse destulă vreme în jurul părinților lui Eustace ca să se enerveze din cauza severității și disprețului cu care Marele Eustace își trata soția, iar acum simțea că primește același tratament din partea Micului Eustace. Același fel de tiranie, același nivel de perfecționism, același refuz de a răspunde nevoilor altcuiva. Atât pentru Patience, cât și pentru Judson, Eustace s-a dovedit în aceste călătorii nu numai imposibil, ci și tragic. Ce poate fi mai trist decât un om care călătorește pur și simplu până la marginile pământului și care nu poate să evite faptul de a deveni tatăl său?

Dar nu sunt convinsă că Eustace *devenea* tatăl său în aceste călătorii, ci mai degrabă îl *onora*, încercând să dovedească din nou că e vrednic, curajos, împlinit și rațional. Așa cum încercase să dovedească în cele mai îndrăznețe aventuri și copleșitoare realizări. Oricât de mult i-ar fi iubit Eustace pe Patience și pe fratele lui, nu putea să pună nevoile lor pe primul plan când ce era în joc în fiecare din aceste călătorii era atât de important – nimic mai mult decât obținerea atenției tatălui său: marele premiu. Încă era prins în vechea și trista lui poveste de dragoste, atât de amar nerezolvată. Marele Eustace nu i-a

adresat niciodată fiului său un cuvânt sau o înclinare a capului, în semn de considerație, în ciuda tuturor realizărilor sale. Ce trebuia să facă Eustace ca să primească de la acest om confirmarea că nu era un nenorocit, un idiot patetic, un ratat? Ar fi reușit cu un record mondial ecvestru de viteză?

Dar cu *două*?

Nimic nu-l poate răni mai mult pe Eustace decât acuzația că se comportă ca tatăl lui. „Mi-aș pune mai degrabă un pistol în gură și mi-aș zbură creierii, spunea el, dacă aș crede că m-am purtat cu cineva cum s-a purtat tata cu mine.“ Sigur, Eustace e mult mai permeabil la îndoială și autocritică decât a fost tatăl său vreodată, și a suferit adânc (nu mai mult decât în acele lungi călătorii călare) din cauza problemelor pe care le are în relațiile cu oamenii. E conștient de aceste probleme; vede șabloanele; face eforturi să îndrepte lucrurile. Dar nu știe întotdeauna ce să facă. Este destul de conștient de sine ca să-și dea seama că este, folosind propriile sale cuvinte, „defect“, dar nu știe cum să se repare. Știe că era îndrăgostit până peste urechi de Patience Harrison, că, nu se știe din ce cauză, nu putea să comunice cu ea în timpul călătoriei într-un fel care să dea vreo șansă relației lor. Poate că imaturitatea ei era de vină; poate perfecționismul lui neîncetat; poate era o combinație corozivă a slăbiciunilor lor. Dar era un dezastru.

„Poate, spunea el, ar fi trebuit să ne concentrăm mai mult pe relația noastră decât pe țelurile noastre, dar uneori țelurile noastre apăreau drept singurele lucruri pe care le aveam în comun. Nu știu ce-ar fi trebuit să fac. Nu sunt bun la chestii de genul ăsta. Am sperat doar că o s-o rezolvăm mai târziu.“

Nu a existat nici un mai târziu. Era imposibil. Relația lor a tot șchiopătat timp de un an după călătoria în trăsură, iar într-un târziu Patience a acceptat o slujbă în Boone, ca antrenor al unei echipe de hochei, și s-a desprins încet, încet de Eustace și de Turtle Island. Și, deși i-a scris multe scrisori de dragoste, de câte cincisprezece pagini („Îmi pare rău că n-am fost în stare să mă explic, să-mi exprim sentimentele, proiectele, într-un mod pe care să-l poți înțelege... Mă rog ca într-o zi, când vei fi destul de puternică sau de pregătită, să trăiești această dragoste adâncă pe care o simt eu“), nu a reușit s-o aducă înapoi.

Patience se retrăsese din relația lor.

Ceea ce-l omora pe Eustace când era vorba de Patience era faptul că ea nu-

l înțelegea. Nu înțelegea cât de mult o iubea. Nu-i înțelegea limitele, cicatricile emoționale. Țelurile. Dragostea mare pe care o aștepta de la ea. Dragostea mare pe care era gata să i-o ofere. Dorința lui de a o vedea având încredere în el. Patience nu-l înțelegea deloc.

Și tocmai această lipsă de apreciere, de înțelegere, de încredere îl durea adânc pe Eustace. După ce suferise din cauza unui tată care îi spunea că e nebun, incapabil și ratat, cum putea el să fie supus cuiva (mai ales cuiva care se presupunea că îl iubea) care nu avea încredere în el și nu credea în experiența lui? Ei bine, lucrurile astea erau prea familiare. Și dacă femeia pe care o iubea nu-l putea înțelege, cum ar fi putut să se aștepte să câștige înțelegerea oricui altcuiva? Unde putea găsi recunoaștere și simpatie? În brațele cui? În ochii cui? Eustace Conway era din ce în ce mai sigur că nimeni nu-l va cunoaște vreodată cu adevărat, că această izolare profundă va fi starea lui permanentă. Că era un refugiat în această lume prin naștere și prin soartă.

„Mă simt ca Ishi“, spunea el.

Povestea lui Ishi a fost una care l-a însoțit pe Eustace încă din copilărie. Ishi era un Indian dintr-un trib californian primitiv, din Epoca de Piatră, trib ce trăise timp de sute de ani în canioanele de lângă actualul Los Angeles. La sfârșitul secolului XIX, tribul Ishi a fost decimat în urma unor genocide, în timp ce albi pătrundeau mai adânc în canioane căutând aur și pământuri pentru ferme. Pe la sfârșitul secolului, antropologii erau de acord că indienii californieni dispăruseră.

Până pe 29 august 1911, mai exact. În acea zi, chiar în mijlocul erei căilor ferate și a telefoanelor, Ishi, un indian sănătos la vreo cincizeci de ani, a fost surprins într-o vale a unei ferme din Oroville, California. Era gol și își arsesese părul, în semn de doliu. Se ascunsese în canioane încă din copilărie, împreună cu o soră și o bunică; după moartea lor, copleșit de durere și de singurătate, făcuse o lungă călătorie pe jos, gata să treacă „în cealaltă lume“. Unde a și sfârșit. Un bărbat din Epoca de Piatră aterizat în mijlocul Americii industriale moderne. Cercetătorilor și etnografilor le-au trebuit săptămâni întregi să-și dea seama cine era Ishi și să peticească o limbă în care să comunice cu el. Îl considerau, desigur, de o valoare neprețuită din punct de vedere antropologic. I-au învățat limba, miturile și tehnicile de vânatoare (inclusiv o formă de tras

cu arcul ce fusese întâlnită până atunci doar în Mongolia). Antropologii care l-au studiat pe Ishi au sfârșit prin a-l duce în muzeul lor, unde lucra ca om de serviciu.

„Omul acesta, spunea Eustace clătinând din cap, capabil să locuiască în sălbăticie, împingea o mătură toată ziua.“

Ishi făcea vârfuri de săgeată pentru vizitatorii care veneau să-l vadă, expus la muzeu, o dată pe săptămână. A învățat să vorbească un pic de engleză, a început să poarte pantaloni, să se ducă la operetă, să meargă cu trenul și a murit de tuberculoză zece ani mai târziu.

„Jur pe ce am mai sfânt că mă simt uneori ca Ishi, spunea Eustace. Total diferit de oricine de pe lumea asta, ultimul din neamul meu, un exemplar eșuat într-un alt mediu. Încercând mereu să comunic. Încercând să-i învăț ceva pe oameni. Și mereu neînțeles.“

Eustace dăduse peste această barieră în timpul călătoriilor lui. În-tâlnise tineri care erau ecologiști vegetarieni și care se supărau văzându-l îmbrăcat în piei de animale sau aflând că vânează ca să mănânce. Ajunsesse la un punct în care nu mai avea puterea să explice cât de dăunătoare este pentru mediu fibra sintetică din hainele lor, făcută dintr-un material care nu se reciclează, produs în fabrici poluante și devoratoare de resurse. Sau faptul că nu știau de unde le venea mâncarea, nici cât suferea pământul din cauza producerii și ambalajului acestei mâncări. Apoi erau cei care apărau drepturile animalelor, care considerau că e o cruzime că Eustace își solicită atât de mult caii.

„Oameni ai căror cai erau grași, cai care nu erau nimic altceva decât niște cartofi pe pășune, spunea Eustace, și care nu văzuseră niciodată un cal cu adevărat în formă înainte de al meu. Caii mei sunt subțiri, cu mușchi lungi, sprinteni, animale puternice care au muncit și galopat toată viața. Sunt alergători de cursă lungă. Iată pentru ce există caii. Nimeni nu are mai bine grijă de animale decât mine. Dar îi aud pe unii spunând: «Nu le dai destul să mănânce, poneilor ăstora!» și-mi ies din fire. Aș fi vrut să le răspund: «Ascultați aici, oameni buni, le dau cailor mei atât de mult de mâncare, încât i-ar epuiza și omorî pe caii voștri bătrâni și leneși, închiși pe imașul vostru tâmpit.» Dar caii mei sunt subțiri pentru că ard tot ce mănâncă.“

Incidentul cel mai supărător a avut loc în Gillette, Wyoming. Eustace, Patience și caii lor erau la capătul unei zile în care merseseră 81 de kilometri.

Au legat trăsura de balustrada unei cârciumi prăfuite, care arăta ca-n filmele cu cowboy, și au intrat să mănânce un hamburger. La ieșirea din oraș, un cowboy bătrân a trecut pe lângă ei și s-a uitat la calul care îi era cel mai drag lui Eustace, Hasty, un murg care, hrănit și adăpat, se odihnea cu capul în jos. Cowboy-ul a zis: „Calul ăsta n-are inimă. Toată viața am avut de-a face cu cai și-ți zic sigur că animalul ăsta e c-un picior în groapă. Mai bine îl dai deoparte și renunți la el.“

Eustace n-a scos un cuvânt. Nu i-a spus cowboy-ului că Hasty călătorise mii de kilometri în viața lui. Nu i-a spus că Hasty avusese un puls de 45 de bătăi pe minut după ce galopase 24 de kilometri – mai scăzut decât pulsul majorității cailor de cursă în repaus. Nu respira niciodată din greu. Nu i-a spus că Hasty avea să parcurgă aproape 720 de kilometri în următoarele opt zile. Așa că Eustace Conway nu și-ar fi dat calul nici pentru un milion de dolari.

„Hasty era un murg oarecare, mi-a spus Eustace. Un cal maro cu o coamă și coadă neagră. Arăta ca un cal obișnuit, dar era un erou. Nimeni nu știa ce era cu calul de sub mine. Cowboy-ul zicea că Hasty n-are pic de inimă; îți spun, calul ăsta era *numai* inimă. Hasty era campionul meu, și îi plăcea să alerge. Trecuserăm prin multe aventuri împreună, cowboy-ul nici nu-și putea imagina, și ne înțelegeam unul pe altul. Ne îndemnam unul pe altul să mergem cât mai departe și cât mai repede puteam, iar lui Hasty îi plăcea la nebunie. Îți spun, calul acesta nici măcar nu știe încă de ce e în stare. Și n-am întâlnit niciodată pe nimeni care să înțeleagă ce înseamnă asta.“

În Kentucky există un tip care (pentru că cineva trebuie să fie) este cea mai înaltă autoritate în materie de călătorii ecvestre pe distanțe mari. Îl cheamă CuChullaine O'Reilly și are cea mai mare colecție de cărți de aventuri ecvestre din lume. El însuși a călărit de cinci ori de-a lungul Asiei Centrale, inclusiv prin Himalaya, unde unul dintre cai a murit și a fost mâncat de localnici.

„Trebuie să-l situezi pe Eustace Conway într-un context, spune CuChullaine O'Reilly, care e cel mai în măsură s-o facă. Îmi știu meseria, și dați-mi voie să vă spun că individul acesta este într-adevăr cineva. Câți oameni au cai în țara asta? Sute de mii, așa-i? Și câți dintre ei au mers călare

la mai mult de 80 de kilometri de grajd? Nici unul. Pentru că este îngrozitor să te expui pe tine și animalul tău unui mediu în care nu ești în siguranță. Știu despre ce vorbesc.

Uite, distanțele pe care le-a parcurs Eustace nu sunt în sine remarcabile. Știu câțiva care au parcurs mai mult de 28 000 de kilometri călare. Știu pe cineva din Maine care a călărit 22 470 kilometri acum câțiva ani. Așa că să traversezi țara nu e în sine o mare scofală. Extraordinar e că Eustace a făcut-o în 103 zile. Incredibil. E ritmul cel mai rapid pe care l-a avut cineva călărind pe distanță lungă în ultimii douăzeci și cinci de ani, cel puțin, dacă nu mai mult. Faptul că Eustace a făcut-o fără să fi fost înainte un călăreț în toată puterea cuvântului este uimitor. S-a folosit de arta de a supraviețui în sălbăticie, de îndrăzneală și inteligență, și a făcut din această provocare o călătorie impecabilă. Și drumul în trăsură? Să te dai peste cap și să stăpânești o trăsură atât de repede? Îți stă mintea-n loc. Puțini alții îi sunt egali lui Eustace în arta călăriei, și aceștia sunt călăreți de-o viață, care nu fac nimic altceva. Ei analizează cu doi ani înainte o călătorie mai lungă, obțin sponsorizări și nu pleacă fără veterinari și mulți, mulți bani. Și fac o grămadă de greșeli pe care el nu le-a făcut.“

Există trei factori, după CuChullaine O'Reilly, de care are nevoie cineva pentru a fi un călăreț cu o rezistență excepțională: curaj, hotărâre și romantism. Eustace le are pe toate trei, fără nici o îndoială. Și ceva în plus. Are un fel de dar supranatural. Pentru CuChullaine O'Reilly, traversarea Americii în 103 zile este o ispravă la fel de extraordinară ca prezentarea la o cursă de atletism a unui lucrător neantrenat de la o fermă din Iowa, care ar doborî din întâmplare recordul de patru minute stabilit pentru o milă. Pur și simplu *nu* se poate. Dar Eustace a făcut-o.

În această privință, dar și din punctul de vedere al valorii caracterului său neaoș și autentic, CuChullaine O'Reilly îl consideră pe Eustace comparabil cu o singură persoană, sălbaticul din Alaska, Eugene Glasscock. Eugene Glasscock e un bărbos, pustnic inveterat, („Domnul Munte“, așa îi spun ceilalți acasă) care și-a lăsat părul lung cândva prin anii '80 și care s-a hotărât să plece călare de la Cercul Polar până la Ecuator. Purtând, desigur, haine făcute de mână din piele de cerb. O nebunie curată. De-abia a reușit să supraviețuiască traversând Yukonul și Munții Stâncoși, a fost atacat de niște

tâlhari înarmați cu săbii în Mexic, a trebuit să înoate pe lângă cai în niște râuri tumultuoase în Guatemala. Îi plăcea însă jungla. Iată de ce Domnul Munte încă mai locuiește acolo, în America Centrală, într-un loc neînscriș pe nici o hartă. „Ce păcat că nu poți da de el, spune CuChullaine O'Reilly, ar fi amuzant să-i aduni pe Eugene Glasscock și Eustace Conway împreună un weekend, să povestească aventuri, să se îmbete și să mănânce oposum.“

„Nimeni nu-l poate înțelege pe Eustace, spune el. Pentru că, atunci când un american din zilele noastre îl întâlnește pe Eustace Conway cu calul său, ce obții este coliziunea frontală dintre secolul XX și unul cu o tradiție nomadă veche de șase mii de ani, pe care oamenii obișnuiți nu o pot înțelege. Sunt atât de departe de acest episod din umanitatea lor, încât le este străin. N-au auzit niciodată de comunicare transspecii. Ei nu pricep că Eustace folosește arta călăritului nu ca pe un fel de scamatorie care să-i atragă faima sau ca pe un mijloc de a câștiga panglici albastre sau de a colecționa centuri cu cataramă de la rodeo, ci ca pe un mod de a se lega de un alt animal, ca împreună să treacă prin valuri după valuri de experiențe incomprehensibile și invizibile, până când vor ajunge în indescritibila cealaltă parte.“

Dar cel mai de seamă expert mondial în călătoriile ecvestre de rezistență are o părere a lui în ce-l privește pe Eustace Conway. El consideră că Eustace nu și-a spus ultimul cuvânt. Crede că Eustace nici măcar n-a început să ne arate ce poate. Crede că Eustace are datele pentru „un fel de aventură supraumană în stilul Iason și Argonauții. Posibil“.

De ce doar *posibil*?

„Pentru că, explică el, cred că a ajuns pe un platou. S-a forțat să meargă cât de departe putea folosindu-și carisma și curajul, iar acum are nevoie să pornească într-o călătorie spirituală. Are nevoie să facă ceva ce îl vizează personal. Există părți ale sufletului său pe care nu poate să înceapă să le înțeleagă și, până nu învață aceste lucruri despre sine, nu va fi niciodată nomadul care este destinat să fie. E un bărbat curajos, dar nu este încă un pelerin spiritual. Până nu iese în lume, singur, și nu-și taie funiile și publicitatea și ego-ul și alte rahaturi și nu face ceva cu adevărat eroic, se umflă-n pene degeaba. Și să vă mai spun ceva. Nu este un afurisit de fermier, așa că mai bine n-ar mai încerca să pară fermier. Nu e în firea lui. Trebuie să se rupă de toate chestiile astea. Să termine cu salvarea lumii. Pentru că, dacă

nu încetează să trăiască în umbra bunicului său și să pretindă că-i place să sape gropi în pământ și să planteze legume la ferma aia afurisită, nu va fi niciodată Iason al Argonauților.“

„Dar asta e doar părerea mea“, adaugă CuChullaine O'Reilly.

Capitolul 8

Doar eu înțeleg adevăratul plan și mijloacele pentru a-l pune în aplicare.

Charles Fourier, utopist

Bunicul lui Eustace Conway a pus bazele Taberei Sequoia în 1924 și a condus-o cu o mână de fier până când a murit, în urma unui atac de cord, la vârsta de optzeci de ani. A murit în șa, cum se spune, fără să încetinească pasul. Nenumind nici un moștenitor. La înmormântare, lumea a aflat că nu exista nici un plan pentru ca tabăra să funcționeze fără el. Deși Chief avea un număr mare de angajați, n-a avut destulă încredere în nici unul dintre ei ca să-i cedeze conducerea operațiunii, negăsind pe nimeni pe care să-l creadă capabil de a conduce draga lui Sequoia – „Tabără cu Țeluri“, cum spunea el, unde „Cei Slabi Devin Puternici și Cei Puternici Devin Măreți“ – după standardele lui riguroase.

Când clienții și personalul veneau vara la Tabăra Sequoia, Chief avea grijă de viețile lor în cele mai mici amănunte. Le spunea cum să se îmbrace, când să facă sport, când să se roage și ce să mănânce. Unul dintre ghizi își aduce aminte că într-o zi Chief Johnson l-a luat cu el în birou și o oră întreagă i-a ținut o predică despre cum să măture mai bine o sală. Un altul a primit o lecție despre cum să folosească mai eficient o agrafă pentru foi. („Partea mai mare trebuie să fie pusă în spatele documentului; partea mai mică în față.“) Desigur, Chief interzisese tutunul, înjurăturile și alcoolul pe proprietatea sa. Dar interzisese de asemenea cu strictețe și Coca-Cola, oțetul, piperul și jeanșii. Circula zvonul că Chief pune salpetru în piureul de mere ca să „domolească dorința“ și să-i țină pe băieți departe de ispita masturbării. („Într-adevăr, mâncam o grămadă de piure de mere“, spunea unul dintre membrii de la Sequoia când am adus vorba.) Părul trebuia să fie atât de scurt încât să nu atingă urechile. Cei care veneau în tabără erau obligați să poarte

cămașă albă duminicile. Asistentele medicale din tabără, singurele femei angajate, trebuiau să fie în vârstă și urâte, ca să nu provoace tulburări sexuale prin prezența lor. Angajații erau clasificați în timpul verii după progresul lor fizic și social, dându-li-se puncte în plus pentru trăsături cum ar fi Loialitatea, Capacitatea de a-și asuma responsabilitatea și Farmecul personal.

Era intransigent. Nu lăuda pe nimeni. Nimeni nu era destul de bun pentru Chief. Nimeni nu muncea mai din greu sau mai eficient decât Chief. El sculptase tabăra aceea în sălbăticie, creând-o cu puterea și geniul său. Suportase primele ierni de la Sequoia într-o cabană lungă, definise toate conceptele filozofice care făceau ca tabăra să fie unică, ridicase fiecare clădire și ținuse operațiunea în viață (și prosperă) în timpurile grele ale Marii Crize și ale celui de-al Doilea Război Mondial. Așa că cine avea să-i spună lui Chief Johnson cum trebuie făcut un lucru? Nimeni. După cum avea să se plângă nepotul său Eustace cincizeci de ani mai târziu în jurnalul său despre angajații șterși din propriul său imperiu, Turtle Island, „Am muncit din greu ca locul ăsta să fie ce este azi. Ce-au făcut *ei*? Au investit *ei* vreodată într-un proiect provocator? Cum să-i suport?” Ei bine, poți să-i suporti preluând puterea absolută asupra lor, cu trup și suflet. Asta făcuse Chief. Chief le ținea celor din tabără o serie de „discursuri” în diverse momente ale sejurului, în funcție de vârstă. Printre ele, discuții despre Dumnezeu și Natură și Cinste și Curaj și Cum să devii un Om al Destinului, avertizându-i în privința Masturbării și Întâlnirilor amoroase. Le vorbea băieților despre „Efectele unei vieți Sexuale Raționale asupra Căsătoriei și Progeniturilor” (Cuvântarea nr. 5) și despre „Bolile venerice” (Cuvântarea nr. 6). Când băieții părăseau Tabăra Sequoia, Chief păstra legătura cu ei – erau mii – trimițându-le mesaje de încurajare la fiecare Crăciun, la fel cum le trimitea și profundele lui pamflete, în momente-cheie din viețile lor:

Scrisoare către băieții care se pregătesc să plece de acasă și să meargă la școala pregătitoare

Scrisoare către tinerii care încep facultatea

Scrisoare către tinerii care împlinesc douăzeci și unu de ani

Scrisoare către tinerii care se căsătoresc

Scrisoare către tinerii care devin tați

Fiecare băiat era fiul lui. Iar fiii lui deveneau doctori, judecători, profesori, soldați – robusta coloană vertebrală a sudului Americii timp de decenii. Fiecare dintre împlinirile lor era o realizare proprie. O femeie i-a răspuns lui Chief la o scrisoare în anii '50 asigurându-l că fiul ei, un fost elev la Sequoia, trecuse prin doi ani de Marină fără să pară a fi căpătat „vreunul dintre proastele obiceiuri pentru care sunt cunoscuți uneori marinarii. Cred că viziunea pe care și-a însușit-o la Sequoia a fost și va continua să fie o lumină călăuzitoare în drumul său“.

Fiecare băiat în parte era fiul lui, chiar da. Dar avea doi fii sânge din sângele lui, Harold și Bill Johnson, frații mamei lui Eustace Conway, Karen.

„Tinerii din fiecare generație ar trebui să fie conștienți de rolul pe care unii dintre ei vor fi privilegiați să-l joace în progresul omului către un Destin mai Înalt“, scria Chief, și nici un tânăr nu simțea povara acestei responsabilități mai mult decât fiii lui Chief. Însă Harold și Bill, poate că nu veți fi surprinși să aflați, au fost foarte furioși pe tatăl lor. Fumau și beau încă de la vârsta de cincisprezece ani. Se arătau când ursuzi, când îndărătnici. Trăgeau cu pușca și participau la curse cu mașini. Neascultători și rebeli.

„Erau exact opusul, își aducea aminte un fost membru de la Sequoia, a ceea ce dorea cu disperare Chief de la un fiu. Sperase să aibă copiii ideali.“

Chief nu putea să înțeleagă de ce fiii lui o luaseră pe căi greșite. Poate că era vina mamei lor. Doamna Chief, așa cum i se spunea dintotdeauna, îl uimea continuu pe soțul ei, nefiind într-atât de riguroasă și de disciplinată pe cât ar fi vrut el. Dar la ce te puteai aștepta? Doamna Chief nu împărtășea doctrina soțului ei. Ea era o pianistă talentată, absolventă de facultate și o sofisticată orășeancă frustrată, emotivă și imprevizibilă și adesea plină de resentimente pentru faptul că trebuia să-și petreacă viața în pădure cu mii de băieți. Avea, lucru spus mereu cu mare delicatețe, „un temperament artistic“. Spre deosebire de soțul ei, care-și înfrâna, prin rațiune, aspectele mai animalice ale naturii umane, doamna Chief era cunoscută pentru faptul că uneori urla din toate puterile de frustrare și de mânie. Era de asemenea cunoscută pentru cum se furișa uneori să cânte la pian melodii zburdalnice de jazz când soțul ei nu putea s-o audă. Probabil că-i plăcea și piperul.

Prin urmare, se prea poate ca fiii lor să fi fost așa din vina doamnei Chief. Probabil că asta își închipuia Chief. Amândoi o tăiaseră de-acasă cu prima ocazie. Harold, fiul cel mai mare al lui Chief, i-a făcut cele mai mari probleme. *Nu poți să-l rogi?* Nu, Harold Johnson nu putea să roage și nu putea să se supună tatălui său, din prima zi. Și nu suporta să stea acasă. După cum scria nepotul lui Harold, Eustace, în jurnalul său de adolescent, cu zeci de ani mai târziu: „Deși ar fi o prostie să fug, cred că aş fi mai fericit oriunde în pădure dacă aş putea să scap. Dacă plec, o să fac tot posibilul să nu mă mai întorc, chiar dacă mor de foame. Orice e mai bine decât asta.“

Harold a fugit în Alaska la vârsta de şaptesprezece ani. Ca alte generații de băieți americani înaintea lui, s-a îndreptat spre Frontieră ca să scape de autoritatea tatălui. Nu putea să locuiască sub același acoperiș cu el. Nu comunicau deloc. Tatăl său nu-l lăuda niciodată pe Harold, n-o lăsa niciodată mai moale când era vorba de el, nu-i lăsa nici un centimetru în care să se miște sau să se dezvolte. Dar Harold voia să fie un om mare, și se întâmpla să nu fie destul loc în orașul acela pentru amândoi. Harold trebuia să plece.

A citit ceva Jack London și i s-a făcut dor de ducă. Când a ajuns la Seward, avea doar cincizeci de centime în buzunar. Îi era foame, era speriat și singur, dar la naiba, nu voia să se întoarcă în Tabăra Sequoia. A găsit de lucru ca asistent în turnee. Apoi și-a cumpărat o motocicletă și s-a dus la școală, ca să învețe cum să repare motoare. După aceea, în pragul celui de-al Doilea Război Mondial, s-a înrolat în marina militară (spre oroarea tatălui său, pacifist convins de când fusese martorul măcelului din tranșeele franceze). Harold a fost mobilizat în Hawaii, unde i-a învățat pe piloții de la Forțele Aeriene arta supraviețuirii în junglă. După război, n-a vrut să se întoarcă în Sud și și-a întemeiat propria afacere după încă o călătorie în Alaska – un magazin de înghețată, o afacere cu bărci, dezvoltarea fotografiilor color cu comenzi prin poștă. Apoi a construit și a vândut generatoare de curent, o afacere profitabilă într-un stat care nu avea încă rețea electrică. Apoi s-a lansat într-o afacere cu motoare diesel și a devenit milionar. Măsura 1,95 m, era vânjos și chipeș. Era cunoscut și ca bărbat încântător, șarmant, mare, autoritar și puternic, care muncea ore nesfârșite, avea geniul autopromovării, nu-i lăuda ușor pe alții și nici nu primea cu bucurie părerile altora.

Când Chief Johnson a murit, la vârsta de optzeci de ani, nu avea cine să

preia Tabăra Sequoia. Nici unul dintre fiii lui Chief nu dorea să o conducă. Harold nu putea să sufere sudul și avea propriul imperiu de condus în Alaska. Bill, cel mai tânăr și mai cu probleme, devenise, erezia ereziilor, dezvoltator imobiliar. A fost dorința lui să vândă unele dintre frumoasele păduri ale domeniului Taberei Sequoia, pe care tatăl său le păstrase atâtea decenii, pentru case și chereștea.

Trebuie să observăm ceva extrem de important aici despre familia Johnson. Se pare că ideea ca fiica lui Chief să preia conducerea taberei nu a fost niciodată luată în discuție. În ciuda angajamentului profund al lui Karen pentru susținerea viziunii tatălui său și în ciuda priceperii ei, nu fusese niciodată considerată o posibilă moștenitoare. Probabil nu era socotită destul de puternică. Dar soțul lui Karen își dorea foarte mult să conducă tabăra. Și știm, desigur, că soțul ei era Eustace Robinson Conway III.

Adică Marele Eustace, care venise în Tabăra Sequoia după MIT, ca să lucreze cu copiii și să trăiască în mijlocul naturii. Unul dintre ghizii-vedetă, strălucitor, plin de energie, devotat și dedicat cu trup și suflet; Marelui Eustace îi plăcea sălbăticia, deținea recordul la urcatul pe munte și era un profesor talentat, răbdător cu băieții. Era adorat în Tabăra Sequoia. (Am fost o dată acolo la o reuniune și am întâlnit numeroși adulți care spuneau, când l-am pomenit pe Eustace Conway: „E aici? Doamne, aș da orice să-l mai văd o dată!“ Mi-a luat ceva vreme să fac calculele și să estimez vârstele și să-mi dau seama că acești tipi copti vorbeau despre *tatăl* lui Eustace.) Chibzuit și pasionat de natură, Marele Eustace credea că avea inteligența și vocația necesare pentru a prelua într-o zi conducerea la Sequoia. Și, după cum a recunoscut fără opreliști față de mine, se însurase cu Karen Johnson „jumătate pentru ea și jumătate ca să pună mâna pe tabăra tatălui ei“.

Adevărul e că s-ar fi descurcat de minune. După cum își aduce aminte un fost vizitator al taberei, Marele Eustace era „la fel de exagerat de conservator, de devotat și de competent ca Chief însuși. Ne gândeam cu toții că el avea să preia într-o zi conducerea taberei. Dintre toți cei pe care i-am cunoscut, era cel mai capabil să conducă după standardele lui Chief“. Dar când Chief a murit, nu a lăsat nici o dispoziție testamentară. Iar Harold și Bill au declarat că vor lupta până la moarte ca să țină tabăra departe de cumnatul lor. Îl urau pe soțul surorii lor. Îl urau pentru aroganța lui intelectuală și pentru disprețul

ce-l avea față de ei. Îl considerau un oportunist și nu-l lăsau să se apropie de acel loc.

Așa că tabăra a mers cu greu înainte ani după ani de conducere sub standarde, practică de bărbați din afara familiei. Cât despre Marele Eustace, a renunțat la visul de a deveni un educator în ale naturii și a lucrat ca inginer într-o fabrică de produse chimice. Trăind într-o cutie, lucrând într-o cutie, mergând din cutie în cutie cu o cutie cu patru roți. N-a mai pus niciodată piciorul în apropiere de Sequoia. Când Micul Eustace s-a dovedit a fi un băiat îndărătnic și sălbatic, care prefera să stea mai mult în pădure decât la școală, Marele Eustace îl acuza adesea spunându-i că era „anormal, încăpățânat și imposibil, ca unchiul tăi din familia Johnson“.

Tabăra a fost în cele din urmă distrusă. Solidele cabane de bușteni rămăseseră goale. Când tabăra a fost în cele din urmă abandonată, în anii '70, Micul Eustace Conway era adolescent. Era deja priceput în meșteșugurile forestiere și un conducător aspru – îi pune pe toți copiii din cartier să muncească în schimburi regulate 24 de ore pentru a-i îngriji colecția personală de țestoase.

„Vreau Tabăra Sequoia, spunea Micul Eustace. Dați-mi-o mie! Lăsați-mă s-o conduc! Știu că pot s-o fac!“

Desigur, nimeni nu-l asculta. Era doar un copil.

Vara, 1999.

Când Eustace Conway s-a întors la cele o mie de pogoane din Turtle Island, după aventurile sale de-a latul Americii pe cal și în trăsură, și-a găsit paradisul, ei bine, în paragină.

Turtle Island era cu totul altceva după ani de zile de îmbunătățiri și ameliorări făcute de Eustace; locul nu mai era o rezervație naturală accidentată, ci o fermă primitivă foarte bine organizată și extrem de funcțională. Era dotată cu clădiri, construite de Eustace în diverse stiluri tradiționale. Da, biroul lui încălzit cu energie solară. Dar construisese și alte clădiri publice, inclusiv confortabilul hotel pentru vizitatori numit „Al tuturor“, a cărui plan arhitectural fusese împrumutat de la șura tradițională a unui vecin.

Construisese un superb adăpost, sculptat în linii perfecte, asemenea clădirilor

din epoca lui Daniel Boone, a cărui ușă cioplită manual din lemn de stejar și ale cărui balamale și crăpături erau umplute cu balegă și fân. Își bazase planul pe clădirile pe care le văzuse în locuri istorice. Construisese și o cocină de porci din bușteni îmbinați în coadă de rândunică, ciopliți în stilul tradițional din Apalași. Și un coteț pentru găini cu o fundație din piatră îngropată la 22 de centimetri în pământ ca să împiedice prădătorii să sape și să fure ouăle. Și un grâнар cu podeaua din planșe de cherestea, deși „peste o sută de ani n-ar fi nimeni de acord să se folosească lemn de pin, asta e. Trebuia să termin“. A construit un atelier de fierărie din salcâm și stejar, exact pe locul unde existase cu două sute de ani în urmă atelierul unui potcovar, când ceea ce este astăzi Turtle Island era singura cale frecventată în întreaga regiune a Munților Apalași. A folosit pietrele clădirilor originare pentru a face cuptoarele în care își lucrează singur fierul. Și-a făcut o bucătărie de vară. Iar într-o vară, cu o echipă de zeci de tineri care nu mai lucraseră niciodată în construcții, meșteșugise un grajd de 12 metri din salcâm, pin și plop, asamblat fără nici o bucată de cherestea prelucrată, cu grinzi de 24 de metri și cu un acoperiș în consolă, șase grajduri de cai și o mie de șindrile făcute de mână.

Și multe altele.

În mijlocul acestei frenezii a construirii, o profesoară de antropologie din Carolina de Nord a auzit de tânărul talentat care trăia în munți, care construia clădiri fără cuie, lucra pământul cu animalele și supraviețuia cu ce-i oferea acesta. Intrigată, a trimis într-o zi un student la Turtle Island să-l întrebe pe Eustace dacă n-ar dori să se dea jos de la munte și să vorbească în fața clasei, să explice cum procedase. Ascultător, Eustace s-a gândit la această propunere. Apoi a trimis studentul înapoi cu un mesaj simplu pentru buna profesoară: „Spune-i că le-am făcut muncind de mi-au mers fulgii.“

Turtle Island era deja un loc mare și complicat. Pe lângă organizarea programelor educaționale, simpla gestiune a fermei presupunea o muncă enormă. Avea cai și vaci și curci de care să te ocupi, grajduri pe care să le cureți, garduri pe care să le repari, pășuni pe care să le ari, grădini pe care să le cultivi și fân pe care să-l strângi. Era nevoie de o colosală cantitate de muncă pentru a face locul să funcționeze, iar Eustace lăsase totul pe mâinile învățăceilor săi. O făcuse cu cea mai mare frică. Înainte de a porni în călătoriile lui, le dăduse liste și lecții ca să fie sigur că se face înțeles cum să

fie îngrijită exact proprietatea, dar, în cele din urmă, își restrânsese ordinele la câteva componente fundamentale: „Vă rog numai să nu omorâți vreunul dintre animalele mele și să nu ardeți vreuna din clădiri.“

Ei bine, nu omorâseră nici un animal. Nu arseseră nici una dintre clădiri. Dar când s-a întors Eustace, a găsit Turtle Island într-o totală dezordine. Grădinile erau pline de buruieni; podurile aveau nevoie de reparații; caprele erau pe o pășune unde nu aveau ce căuta; potecile erau năpădite de vegetație. Nimeni nu se ocupase de publicitate și de programări, ceea ce însemna că nici un grup școlar n-avea să vină la Turtle Island în toamna aceea, prin urmare nu aveau să primească bani în timpul iernii.

Angajații lui Eustace erau binevoitori și harnici, dar problema e că Eustace nu găsisese pe nimeni de încredere care să conducă Turtle Island în așa fel încât instituția să prospere în absența lui. Desigur, e greu să ne imaginăm că există cineva capabil sau doritor să investească timpul pe care-l investea Eustace. Avea niște învățăcei care știau să lucreze cu oamenii, unii care știau să lucreze cu animalele, unii care știau să lucreze cu mâinile și unii care aveau puțin talent pentru afaceri. Dar nici unul nu putea să facă tot ce putea Eustace, adică *totul*. Și nimeni nu dorea să muncească toată ziua construind un grajd, apoi să stea treaz toată noaptea dând telefoane și notând sarcinile din timpul zilei.

Eustace avea nevoie de o clonă.

În lipsa ei, angajase un director de program, un naturalist talentat și tânăr care putea să preia sarcinile conducerii campingului și ale părții educaționale de la Turtle Island, astfel încât Eustace se putea concentra asupra copilului său, programul de ucenicie. Eustace credea că prin acest program practic intens va obține efectul cel mai sănătos. Începuse cu multă vreme în urmă să se întrebe dacă a lucra cu un grup de turiști aleatorii putea într-adevăr să schimbe cu ceva societatea americană.

„Stau sub nucul din parcare pe iarba proaspăt cosită, scria în jurnal, într-una din crizele lui de conștiință, nu mult timp după ce fusese inaugurată Turtle Island. Trebuie să gătesc cina pentru delincvenții dintr-un grup de «tineri cu risc» ce se află aici. Nu vreau să dau ochii cu ei. Să sufere și să moară, iată atitudinea pe care am căpătat-o repede în fața lipsei lor de respect distrugătoare. Mă simt slăbit... Nu știu dacă pot într-adevăr să fac din locul

acesta ce-am visat. Știu că *aș putea*. *Aș putea* să-l fac să reușească, dar vreau cu adevărat?”

Luase hotărârea că răspunsul era să păstreze campingul și programele zilnice, dar să numească un responsabil, pentru ca el să se poată concentra pe cursurile de ucenicie. Dorea să-și pună toată energia și priceperea în relațiile apropiate, durabile, de la om la om, pe care avea să le dezvolte cu discipolii lui direcți. Aceștia vor duce meșteșugurile învățate înapoi în lume și-i vor învăța pe alții, care-i vor învăța pe alții, și așa va veni schimbarea, mai încet, probabil, decât visa Eustace când avea douăzeci de ani, dar va veni.

Era *aproape* sigur de asta.

*

Era o fată. O hipiotă. O chema Alice. Lui Alice îi plăcea natura mai mult decât orice altceva; dorea să trăiască în pădure și să fie indepentă, iar sora ei, care-l cunoștea pe Eustace Conway, i-a zis: „Alice, el e omul care-ți trebuie.” Alice l-a contactat pe Eustace și i-a spus că dorea să trăiască mai aproape de natură, ca el. Într-o după-amiază, a venit în vizită la Turtle Island. Eustace i-a arătat locul și câteva broșuri și i-a spus să se gândească dacă nu i-ar plăcea să lucreze ca ucenic. Ea a aruncat o privire la pâraiele susurătoare, la copacii legănați de vânt, la animalele de la fermă păscând pe câmp, la pașnicul indicator de bun venit de pe poarta principală (*Fără Cămașă, Fără Pantofi, Fără Probleme!*), și și-a zis că în mod sigur a ajuns în paradis.

Alice i-a scris repede lui Eustace, asigurându-l că „instinctele mele spun DA! Din puținul pe care l-am văzut și l-am citit, Turtle Island are niște calități pe care le simt a fi autentice. Ca un vis devenit realitate. Vă sunt atât de recunoscătoare pentru primirea deschisă și *aș* fi onorată să vin și să locuiesc, să învăț, să lucrez și să mă joc cu dumneavoastră și cu pământul. Îmi aduc aminte când eram doar o fetiță și mă uitam la *Căsuța din prerie*, visând ca într-o zi să trăiesc în ea, nu doar să mă uit la ea. Să mă consacru familiei, să trăiesc în armonie cu natura. Ah... dulce viață”.

După câteva luni la Turtle Island, Alice îi scria lui Eustace o scrisoare diferită.

„Când am venit pentru prima dată aici, am cerut o zi liberă pe săptămână.

Mi-ai spus că nu o meritam. Jennie e aici de două săptămâni și ei i-ai dat o zi liberă. I-ai arătat cum să jupoaie o căprioară, în timp ce eu a trebuit să muncesc de mi-au ieșit fulgii pentru tine doar ca să mă recunoști ca elevă a ta... mă pui să muncesc din greu... mă faci să mă simt demnă de dispreț... mă simt neapreciată și nedorită... îmi spui că ești din ce în ce mai dezamăgit de mine, cu cât mă cunoști mai mult... m-ai pus să muncesc zece până la douăsprezece ore pe zi ... poate că n-ar trebui să fiu aici.“

Și Alice a plecat. Concediată. Dată afară.

Care era problema? Ce se întâmplase în șapte luni, între „dulcea viață“ și „poate că n-ar trebui să fiu aici“?

Da, conform lui Eustace, problema e că Alice era o hipiotă, o visătoare și o puturoasă. Încercase multe droguri la viața ei, și probabil din cauza asta creierul îi mergea încet, era distrată și nu reușea să învețe cum să facă lucrurile corect. Nu lucra repede și eficient. Nu putea să-și însușească meșteșugurile, indiferent de câte ori i se arăta procedura corectă. Mereu dornică să vină în biroul lui, să vorbească despre na-tura sentimentelor ei, despre ce visase noaptea și despre poeziile pe care tocmai le scrisese, consuma prea mult din energia emoțională a lui Eustace.

Iar lui îi era teamă ca nu cumva Alice să omoare din greșeală pe cineva sau chiar pe ea. Alice se putea lăuda cu isprăvi ridicole, cum ar fi faptul că uita lumânări aprinse pe pervazele ferestrelor clădirilor din lemn. De mai multe ori plimbările ei visătoare o purtaseră în calea pomilor în curs de tăiere, când Eustace defrișa o pășune. Și, culmea culmilor, într-o zi când lucra cu Eustace și el se urcase în trăsură ca să antreneze un cal tânăr, Alice a desprionit animalul înainte de a-i înmâna hățurile lui Eustace. Calul, tânăr și neastâmpărat, a luat-o la goană într-o cursă sălbatică, iar Eustace se ținea de trăsură, cu mâinile goale, fără să poată controla animalul. Calul gonea prin pădure, iar Eustace se gândea cum să rămână în viață, încercând să găsească un loc moale unde să se arunce ca să scape. A plonjat într-un tufiș, la 40 de kilometri la oră, aterizând cu fața-n jos și rănindu-se grav. Calul a intrat cu trăsura într-un perete al fierăriei și a fost la rândul lui rănit.

„Restaurasem trăsura aceea luni de zile, era o antichitate menonită, își amintea Eustace, și acum era complet distrusă. M-a costat 2 000 de dolari. Și nu mai pun la socoteală cei 10 000 de dolari pentru trauma provocată unui cal

atât de tânăr. A durat aproape un an până când calul a fost în stare să tragă din nou la trăsură. Toate acestea din cauza neglijenței lui Alice.“

Două săptămâni după aceea, a făcut aceeași greșeală. Atunci Eustace i-a spus să plece. Era mult prea inconștientă și periculoasă, pierdută în tărâmul magic al *Căsuței din prerie*, cum părea mereu.

Nu e deloc ușor să dai afară un ucenic, mai ales că Eustace Conway se mândrește că oricine poate să ducă această viață primitivă și că el este omul care poate învăța pe oricine. Este un eșec să fie nevoie să spui cuiva: „Trebuie să pleci de aici pentru că ești incapabil să înveți.“ Sau: „Trebuie să pleci de aici pentru că ești imposibil de suportat.“ Este îngrozitor momentul când refrenul lui Eustace Conway: „*Poți!*“ se transformă în „*Nu poți!*“

L-am întrebat odată pe Eustace cât la sută dintre ucenici au plecat de la Turtle Island în împrejurări supărătoare sau triste. Fără să ezite, mi-a spus: „85 la sută. Deși directorul meu de programe ar spune că suntem mai aproape de 95 la sută“.

Bine, să rotunjim la 90 la sută. Cu un asemenea procent, e greu să nu-i pui lui Eustace eticheta de manager prost. Turtle Island este lumea lui, în fond și la urma urmei, iar el este responsabil de ceea ce se întâmplă în lumea lui. Dacă nu o poate menține populată, atunci ceva e clar greșit. Dacă aș fi acționar într-o companie în care 90 la sută dintre angajați își dau demisia sau sunt concediați în fiecare an, aș putea să-i pun directorului general niște întrebări incomode despre politica lui de conducere.

Pe de altă parte, e posibil ca numărul să fie perfect logic. Poate că nu e ușor să stai la Turtle Island. Poate că doar 10 la sută din populație e capabilă să reușească. Și dacă termenul de comparație ar fi programul de antrenament al Marinei Americane, SEAL? Câți dintre ei sunt pierduți în fiecare an? Și cine rămâne după ce toți ceilalți s-au dat bătuți? Cei mai puternici, așa-i? Cei care merg la Turtle Island, deci, nu sunt neapărat cei mai potriviți pentru acel loc.

„Iarăși și iarăși, spunea Eustace, atrag oameni care visează la natură, dar n-au nici o experiență cu ea. Vin toți aici și singura comparație pe care o fac e «Vai, e chiar ca la televizor, pe Nature Channel».“

Unul dintre ucenicii mei favoriți de la Turtle Island e un tânăr inteligent și timid pe care-l cheamă Jason. Venea dintr-o familie suburbană înstărită,

fusese crescut în confort și fusese educat cu grijă în școli particulare costisitoare. Când l-am întrebat pe Jason de ce a vrut să se angajeze ca doi ani din viață să studieze sub îndrumarea lui Eustace Conway, mi-a spus: „Pentru că eram nefericit, și nu știam unde să mă duc altundeva ca să fiu fericit.“

Întristat de moartea subită a iubitului său tată, supărat pe mamă din cauza „creștinismului ei îngust“, plictisit de „profesorii inutili“, dezgustat de cei de vârsta lui, „care refuză din ignoranță să-mi asculte cântecele, pline de avertismente despre distrugerea mediului“, Jason tocmai renunțase la facultate. Când a auzit de Eustace, s-a gândit că o ședere la Turtle Island îi va aduce iluminarea pe care o căuta. Vedea în Eustace un erou-mai-încăpător-decât-viața, care „pleacă în lume și-și întâlnește destinul fără să se teamă de obstacole și care poate să facă lucrurile să meargă acolo unde majoritatea se mulțumesc să vadă că ceva e stricat și moare“.

Într-un elan dramatic, Jason s-a hotărât să meargă pe jos spre Turtle Island pornind tocmai din Charlotte în timpul vacanței de Crăciun, dar n-a reușit să ajungă decât la 8 kilometri depărtare. Ploua cu picături reci și el era mult prea încărcat și nu știa unde avea să doarmă în noaptea aceea sau ce să facă să nu se ude. Demoralizat și înfometat, și-a sunat prietena dintr-o benzinărie, și aceasta l-a dus cu mașina restul drumului până la Turtle Island.

Visul lui Jason era să atingă independența absolută. Nu voia să aibă de-a face cu falșii americani și cu stupiditatea lor materialistă. Avea de gând să se mute în Alaska și să-și facă acolo o casă pe ultima Frontieră. Voia să trăiască din ce-i oferea pământul și spera ca Eustace să-l învețe cum. Visa că viața va fi mai bună în Alaska, unde „poți încă să vânezi ca să mănânci și să-ți hrănești familia fără să trebuiască să treci prin toată birocrăția înainte de a obține un permis de vânatoare“.

„Ai vânat vreodată?“ l-am întrebat pe Jason.

„Păi, încă nu“, mi-a spus Jason, zâmbind cu sfială.

Jason era exemplul perfect de tânăr care vine anume la Eustace Conway pentru îndrumare. Încerca să descopere cum să fie bărbat într-o societate care nu mai avea un răspuns precis la întrebarea asta. La fel cum Eustace Conway se străduise în adolescență să găsească ritualuri care să-l ajute *pe el* să devină bărbat, Jason se străduia să găsească un ritual sau un sens care să-l ajute să-și definească propria ascensiune. Dar nu avea nici un model, cultura lui nu avea

nici un ritual satisfăcător pentru majorat, iar mediul nu-i furnizase nici una dintre cunoștințele care-l atrăgeau. Era, după cum o recunoștea singur, pierdut.

Iată aceeași întrebare adresată culturii asupra căreia Joseph Campbell a meditat ani de zile. Ce se întâmplă cu tinerii într-o societate care și-a pierdut orice ritual? Pentru că adolescența este o perioadă de trecere, ea este o călătorie periculoasă. Or, cultura și ritualul ar trebui să ne protejeze în timpul tranzițiilor din viață, apărându-ne în timpul pericolului și răspunzând întrebărilor derutante despre identitate și schimbare, pentru a nu ne lăsa să ne separăm de comunitate pe parcursul dificilelor noastre călătorii personale.

În societățile mai primitive, un băiat trece uneori printr-un an întreg de rituri de inițiere care să-l conducă către bărbăție. Uneori e obligat să îndure sacrificări rituale sau probe dure de rezistență, e trimis în afara comunității pentru o perioadă de meditație și singurătate, după care se întoarce în sânul ei, ca o ființă schimbată. Astfel trece fără primejdie din adolescență la vârsta adultă și știe exact când s-a întâmplat acest lucru și ce așteaptă ceilalți de la el după aceea, pentru că rolul lui este atât de limpede codificat. Dar cum poate ști un băiat american modern când a devenit adult? Atunci când obține permisul de conducere? Când fumează marijuana pentru prima dată? Când face sex neprotejat cu o fată care nici ea nu știe dacă este femeie sau nu?

Jason nu știa. Știa doar că tânjește după un fel de confirmare a vârstei sale adulte, pe care viața la facultate nu i-o oferea. Nu știa unde să găsească ceea ce căuta, dar era covins că Eustace l-ar putea ajuta. Jason avea într-adevăr o prietenă frumoasă și nu renunța la romanti-cul plan ca într-o zi să-și întemeieze un cămin în Alaska, dar se pare că avea și ea planurile ei. Era tânără, bogată, studentă strălucită, feministă, ca majoritatea celor din generația sa, și dorea să vadă lumea. Avea în fața ei posibilități nelimitate. Jason spera ca în cele din urmă să se „așeze” împreună cu el, dar mie acest lucru mi s-a părut îndoiel-nic și, într-adevăr, la câteva luni după aceea, fata l-a părăsit. Și asta nu l-a făcut pe Jason să se simtă mai bine ca bărbat în devenire.

Faptul că Jason nu se simțea bine în pielea lui mi se părea un lucru caracteristic pentru tinerii bărbați americani, care-și văd perechea feminină înălțându-se spre o lume nouă, în timp ce ei nu prea reușesc să țină pasul cu

ea. Când Jason privește societatea americană, ce vede? Lăsând la o parte criza ecologică și consumerismul care-i răniseră atât de mult sensibilitatea, este pus față-n față cu o lume ce trece printr-o prefacere culturală și sexuală. Bărbații sunt încă, în mare parte, cei ce dețin controlul, să nu uităm, dar alunecă repede. America modernă este o societate în care bărbații cu studii superioare și-au văzut veniturile scăzând cu 20 la sută în ultimii douăzeci și cinci de ani. O societate în care femeile se duc la liceu și la facultate, obțin rezultate semnificativ superioare celor ale bărbaților și au noi oportunități în fiecare zi. O societate în care femeile își controlează din ce în ce mai mult destinul biologic și economic, hotărând adesea să-și crească singure copiii, sau să nu aibă copii deloc, sau să scoată problema identității bărbatului din întregul tablou al reproducerii, prin miracolele băncii de spermă. O societate, cu alte cuvinte, unde bărbatul nu mai are rolurile pe care trebuia cândva să le aibă – să protejeze, să producă, să procreeze.

Am asistat nu demult la un meci de baschet profesionist feminin la New York. Când eram foarte tânără, eram o bună jucătoare de baschet, dar pe vremea aceea nu exista WNBA-ul, așa că am asistat la evoluția acestei ligi în ultimii ani cu cel mai mare interes. Îmi place mult să merg la meciuri și să văd atlete talentate care joacă pentru salarii decente. Mai ales, însă, îmi place să mă uit la spectatori, care sunt în mare parte fete de 8–12 ani, entuziaste și sportive. În această seară, la meciul New York Liberty, am văzut ceva uimitor. O mână de fete de 12 ani au alergat la balustrada de lângă locurile lor și au derulat o pânză pe care scriseseră:

W.N.B.A. = WHO NEEDS BOYS, ANYHOW?²⁴

²⁴. Oricum, cine are nevoie de băieți? (n. tr.)

În timp ce toată arena le aclama, nu puteam să-mi spun decât că bunicul lui Eustace Conway se răsucește în mormânt.

Așa că, dată fiind cultura actuală, nu mai e de mirare că un tip ca Jason vrea să se mute în Alaska pentru a revendica un ideal nobil și străvechi al bărbăției. Dar el avea o șansă imensă de a călători – nu geografic – înainte de a se gândi să devină pionier, înainte de a putea afla concret pentru ce „era făcut“. Jason era pasionat și, numai Dumnezeu știe, sincer. Avea un zâmbet

extraordinar, iar lui Eustace îi plăcea să fie în preajma lui și îi plăceau cântecele lui pline de avertismente împotriva distrugerii planetei. Dar Jason avea un ego extrem de moale și de vulnerabil, ca o rană recentă, și avea un comportament de o aroganță compensatorie care făcea din el un elev greu de învățat. Și, dat fiind că fusese crescut în puf, îi lipsea cu desăvârșire simțul practic. La puțin timp după ce venise la Turtle Island, a împrumutat una dintre mașinile cu care lucra Eustace, să se ducă până în Carolina de Sud, și a condus tot drumul, 120 de kilometri, cu tracțiunea de patru ori patru cuplată.

După cum spunea mirat, mai târziu, Eustace: „Nici nu-mi vine să cred că mașina a rezistat pe o asemenea distanță.“

Într-adevăr, până să ajungă Jason la destinație, motorul era praf.

„Nu ți s-a părut nimic ciudat pe drum?“ l-a întrebat Jason pe Eustace, când l-a chemat să-i spună că blocul motor a cedat „deodată“.

„Într-adevăr, *făcea* mult zgomot, a recunoscut Jason. Era un pic ciudat. Motorul uruia și scrâșnea așa de tare, încât a trebuit să dau muzica la maximum ca să acopăr zgomotul.“

Pe Eustace l-a costat mii de dolari să repare cea mai bună mașină pe care-o avea.

În următoarele nouă luni ale uceniciei lui Jason (avea să renunțe cu mult înaintea celor doi ani pentru care se angajase, nemulțumit de Eustace), a dobândit o eficiență impresionantă în agricultura primitivă și alte cunoștințe de bază, dar a și distrus alte două mașini. Iar când Eustace l-a rugat pe Jason să se gândească cum îl poate despăgubi, Jason s-a supărat foarte tare. Cum îndrăznește acest așa numit om al naturii să se arate atât de atașat de bunuri materiale! Ce ipocrit era Eustace!

„Nu mă critica pe mine, Eustace, i-a scris Jason la puțină vreme după ce părăsise Turtle Island. Nu am de ce să mă simt vinovat. Am nevoie de relații care să-mi îmbogățească viața, și nu de unele care să mă doboare. Am impresia că mașinile tale sunt mai importante decât mine... Ca să folosesc cuvintele lui Lester, tatăl din *American Beauty*, «E doar o afurisită de canapea!»“

Iarăși și iarăși, se produce această schimbare în viața lui Eustace. Este adulat, și apoi adulatorii realizează cu groază că Eustace nu este idealul lor divin. În general, cei care vin la Eustace caută ceva, și când întâlnesc

personajul carismatic sunt siguri că au găsit ce căutau, că toate întrebările lor vor afla un răspuns, iată de ce îi predau lui Eustace repede și necondiționat viețile lor. Și nu numai bărbații tineri ajung la acest comportament stereotip.

„Timp de cinci zile am fost în infinit, scria o femeie uimită, cum altfel, după o scurtă vizită la Turtle Island. Fărâme mici din suflteul meu erau peste tot în pinii albi și în dafini. Mulțumesc, Creatorule! Mulțumesc, Eustace! M-a influențat pentru totdeauna. Este locul unde știu că vreau să fiu. Dacă ai nevoie de o mână de ajutor vreodată, ți le dau pe amândouă!“

După o asemenea prezentare glorioasă, poate fi umilitor să afli că viața la Turtle Island este grea și că Eustace este și el o ființă umană cu defecte, frământată de întrebări fără răspuns. Puțini supraviețuiesc acestui șoc, un șoc pe care eu îl numesc Efectul de Bici Eustace Conway. (Apropo, Eustace a adoptat această frază, mergând atât de departe încât să se întrebe dacă n-ar fi mai bine să distribuie, preventiv, gulere cervicale tuturor ucenicilor, pentru a-i ajuta să supraviețuiască inevitabilei traume a dezvrăjirii. Glumește zicând: „Lumea o să întrebe: «De ce trebuie să port gulerul ăsta, Eustace?»», iar eu o să dau din cap cu înțelepciune și o să le zic: «O, o să vezi tu.»“)

Din același motiv e greu să aibă prietenii durabile. Există sute, probabil mii de persoane intim legate de viața sa, dar multe dintre ele par să intre într-una din două categorii: discipoli încântați sau eretici dezamăgiți. Celor mai mulți le e imposibil să renunțe la imaginea de icoană a lui Eustace un timp destul de lung pentru a se împrieteni cu omul Eustace. Probabil că-i poate număra pe degetele de la o mână pe cei pe care-i consideră prieteni apropiați, și chiar și acele relații sunt adesea tensionate, atât din cauza fricii lui Eustace de a fi trădat (care-l împiedică să dea curs intimității totale în prietenie), cât și din cauza părerii lui că nu poate fi înțeles total de nimeni (care nu-l ajută nici ea). Eustace nu crede nici măcar că bărbatul pe care-l consideră cel mai bun prieten al său – Preston Roberts, pe care l-a întâlnit la facultate – îl înțelege total.

Preston și Eustace obișnuiau să viseze, în facultate, că vor face împreună o rezervație naturală și că-și vor crește familiile unul lângă altul, împreună cu prietenul lor, Frank Chambless, care a traversat Apalașii cu Eustace. Dar când venise momentul să cumpere Turtle Island, Preston și Frank erau implicați doar marginal în toată chestiunea. Frank a cumpărat o bucată de pământ

lângă rezervație, dar a vândut-o ani de zile mai târziu, spre tristețea lui Eustace, ca să obțină niște bani. După vânzare, Frank a dispărut practic din viața lui Eustace, iar Eustace n-a înțeles niciodată de ce.

Preston Roberts a cumpărat pământ lângă Turtle Island și l-a păstrat. A muncit la multe dintre clădirile de la Turtle Island și a fost profesor în taberele de vară de-a lungul anilor. El și Eustace pleacă împreună din când în când într-o călătorie, călare sau pe jos, ca să se bucure împreună, în splendoarea naturii. Preston îl admiră enorm pe Eustace și ar fi gata să-și dea viața pentru el. Dar, în ciuda invitațiilor repetate ale lui Eustace, nu s-a hotărât încă să se mute de tot cu familia la Turtle Island. După cum explică soția lui Preston: „Soțul meu se teme să nu piardă prietenia lui Eustace dacă muncește cu el în fiecare zi.“

Într-adevăr, acest tip de proximitate pare să pună la încercare aproape toate suflarea. Mai ales în timpul uceniciilor. Nu ajută, desigur, nici faptul că viitorii ucenici care vin la Turtle Island sunt adesea un pic vulnerabili emoțional.

„Unii dintre cei care vor să vină aici, mi-a spus Eustace odată, sunt cei mai antisociați, mai neadaptați și mai nefericiți oameni din societate. Ei cred că Turtle Island este locul care îi va face în sfârșit fericiți. Îmi trimit scrisori în care îmi spun cât de mult urăsc ei omenirea... Iisuse Hristoase, îți poți imagina cum e să organizezi un plan de muncă pentru astfel de oameni? Adolescenții care-au fugit de-acasă vor să vină aici. Cineva care e în închisoare îmi scrie că vrea să vină aici. Uite ce fel de proscriși frustrați atrag.“

Când i-am făcut o vizită lui Eustace, în august 1999, avea un tânăr ucenic pe care-l poreclise Twig²⁵. Twig provenea dintr-o familie disfuncțională din Ohio. Fusese dat afară din mai multe cămine și avea probleme cu legea. Eustace l-a acceptat pe Twig, pentru că temelia filozofiei lui este tocmai faptul că oricine poate duce o viață primitivă dacă și-o dorește din toată inima și dacă este învățat cum trebuie. Twig a fost totuși o mare pacoste. Era un golănaș bătaios și nesperios, și câțiva ucenici (mai erau trei alți tineri și tinere pe vremea aceea, numărul obișnuit în fiecare an) i-au cerut lui Eustace să-l dea afară, pentru că submina spiritul muncii lor. Și, nu mai e nevoie să o spunem, Twig nu se pricepea la nimic. Dar Eustace dorea să-i dea o șansă,

așa că a petrecut ore întregi muncind cu el, calmându-l, învățându-l cum să folosească unelte și încercând să-i arate cum să se înțeleagă cu oamenii.

[25.](#) Nuiiaia (*engl.*) (n. tr.).

Au fost câteva progrese importante. Când venise la Turtle Island, Twig era slab, palid și leneș. După ceva vreme, îi puteai vedea fiecare mușchi de pe piept și spate când muncea din greu. (Această transformare de la slăbiciune la o formă fizică impecabilă avea loc negreșit la Turtle Island, și era probabil lucrul pe care Eustace îl declara cu cea mai mare plăcere). Acest puști derutat era acum capabil să potcovească un cal, să aibă grijă de porci și să gătească la un foc de tabără. Într-o seară mi-a gătit o supă din larve galbene – o veche specialitate Cherokee. Dar numărul lucrurilor pe care Twig le mai avea de învățat era prea mare pentru a le cuprinde cu mintea. Într-o seară, m-am dus cu Eustace pe un câmp, departe de tabără, să văd cum îl învață Eustace pe Twig să folosească un plug. Au plimbat vreo 800 de metri prin pădure, cu un catâr și un cal de tracțiune, folosind o veche sanie apalașiană ca să-l transporte. Fiecare detaliu al acestei corvoade lăsa să se întrevadă pericolul fizic – animalele greoaie și îndărătnice, instabilitatea saniei, lanțurile, curelele și funiile care zburau, lamele tăioase ale plugului vechi și greu. Știind toate astea, și după ce locuise deja la Turtle Island timp de șase luni, Twig s-a hotărât să vină la muncă în papuci de plajă.

„Eu unul n-aș ara cu un plug pe un câmp pietros, cu un catâr atât de temperamental ca Peter Rabbit, în papuci de plajă mi-a spus Eustace, privindu-l pe Twig la lucru, dar dacă vrea să rămână fără un picior, n-are decât.“

„N-ai de gând să-i spui nimic?“ l-am întrebat.

Eustace părea istovit. „Acum zece ani, nu l-aș fi lăsat. I-aș fi împuiat capul vorbindu-i despre îmbrăcămintea adecvată în agricultură, cum să te protejezi când ești în preajma animalelor și a utilajelor grele, dar acum sunt obosit, m-am săturat să am de-a face cu oameni care nu au nici măcar o moleculă de bun-simț. Aș putea să-i dau o lecție lui Twig în acest caz, și aș putea să-i dau lecții de șapte sute de ori pe zi pe alte asemenea subiecte, dar am ajuns în punctul în care abia mai am energie să-i împiedic pe oameni să se prăpădească, să mă omoare pe mine sau să se omoare între ei. Știi, când Twig

a venit pentru prima dată aici, m-a rugat să-l arunc direct în sălbăticie, pentru că dorea să trăiască în mijlocul naturii. Adevărul e că este ignorant. N-ar rezista cinci minute în sălbăticia adevărată. Nici măcar nu știe cât de multe nu știe. Și mă confrunt cu această situație de fiecare dată – nu numai din partea lui Twig, ci din partea a o sută ca el.“

Apoi, către Twig, care începuse să are câmpul întins, făcând niște cercuri mici și ciudate: „Uite ce-aș zice eu, Twig. De fiecare dată când întorci animalele adaugi presiune asupra gurilor lor și asupra ta și a plugului. Încearcă să ții linia dreaptă, în loc să faci atât de multe curbe strânse. De ce nu faci niște brazde lungi cu plugul, de la un capăt la altul al câmpului, menținând o singură direcție cât poți de mult? Înțelegi ce spun? Dacă vrei să ari panta asta, îți recomand să începi de jos în sus, pentru că încă nu ai experiență și mă tem că ai putea să intri cu plugul în animale.“

Twig ară mai departe, urmând oarecum sfaturile ce i se dăduseră. Eustace mi-a spus: „O să-i ia o veșnicie. Acum aș prefera să fiu în biroul meu, să mă ocup de cele șapte sute de scrisori pe care trebuie să le trimit și de cele șapte sute de impozite pe care trebuie să le plătesc. Dar iată-mă aici, uitându-mă la el, pentru că nu am încă încredere să-i las animalele sau uneltele. De ce mi-ar păsa? Pentru că sper că într-o zi va învăța cum să ducă la bun sfârșit munca asta și apoi o să-i pot spune: «Du-te și ară câmpul acela», el va ști exact ce să facă și eu voi putea să am încredere că va face lucrul cum trebuie. Dar suntem foarte departe de momentul acela. Adică... băiatu' poartă papuci de plajă! Uită-te la el.“

Chiar avea în picioare papuci de plajă și era îmbrăcat doar cu niște pantaloni scurți; după ureche avea o țigară.

„Îmi place să cred că-i învăț pe oameni lucruri de care se vor folosi în propriile lor vieți, dar când mă gândesc la sutele de persoane care au venit aici de-a lungul anilor, nu-mi pot imagina nici unul în stare să ducă o viață primitivă chiar acum, de unul singur. Poate Christian Kaltrider o va face într-o zi. Era extraordinar. Acum își construiește o cabană din bușteni pe terenul lui, îmi crește inima. Aici a învățat cum să o facă. Ar mai fi un puști, Avi Askî, un ucenic grozav. Vrea să cumpere niște teren în Tennessee, și poate că o să reușească. Poate.“

Twig se îndrepta spre noi cu plugul, făcând o brazdă modestă în pământ.

„Te descurci bine, i-a spus Eustace. Mult mai bine decât mă așteptam.“

Când i-a făcut acest compliment, pe chipul lui Eustace nu se putea citi nimic, iar tonul lui era plat. Dar sub lauda aia puteam să simt urmele înfricoșătoare ale efortului de a-și controla furia, nerăbdarea și dezamăgirea, sentimente care răzbăteau în vocea lui Eustace la căderea serii, când soarele apune înainte de terminarea treburilor și cineva o dă din nou în bară. În acest moment al zilei, e destul de clar că Eustace de fapt ar vrea să ne alinieze pe toți într-un șir perfect și să ne bage mințile în capetele noastre stupide.

Desigur, n-ar fi îndrăznit niciodată să...

„Bravo, Twig, a spus. Îți mulțumesc pentru efort.“

Eustace primește mulți ucenici care n-au ținut niciodată o căldare-n mână. Le dă cele mai ușoare lucruri de făcut din lume – *du-te și umple găleata asta cu apă* – și apoi se uită la ei cu groază încercând să nu verse apa din găleată. Nu se pricep. Țin găleata grea cât mai departe de corp, întinzând brațul în față, paralel cu pământul, cheltuind inutil energie și putere doar pentru a ține o căldare. Când se uită la ei, Eustace tresare de durere. Sau ciocanele. Eustace primește la Turtle Island tineri care n-au văzut niciodată un ciocan. Nu știu cum se folosește un ciocan. Vin la el pretinzând că vor să fie independenți, dar când le cere să bată un cui, ei înșfacă ciocanul cu pumnul strâns, dar nu de coadă, ci de cap, apoi *izbesc* ținta.

„Când îi văd, spune Eustace solemn, îmi vine să mă întind pe jos și să mor.“

Când le predă elevilor mici din școlile publice, încearcă uneori să se joace cu ei un vechi joc indian, în care faci să se rostogolească un cerc și încerci să arunci bețe prin el, în timp ce se rostogolește. Dar descoperă încă o dată că nici unul nu e în stare să rostogolească un cerc.

„E o nebunie ca un copil să nu știe să rostogolească un cerc! perorează el. Le arăt cum să facă, le dau cercul și ei îl lasă să cadă. Pentru că ei îi dau drumu' la întâmplare și, evident, cercul înaintează jumătate de metru și apoi cade. Așa că stau și se holbează la el. *De ce nu se mișcă?* Nu pricep. Chiar după ce le-am arătat o dată, nu-și dau seama. După multă vreme, se poate ca unul dintre copii să priceapă că roata are nevoie de un impuls ca să se rostogolească și, dacă am noroc, un geniu își spune: *Ah! Hai să încercăm să-l*

învârtim!

Văd scena asta mereu și mereu. Mă uit la acești copii și mă întreb: «Criza asta incredibilă poate fi adevărată?» Ce fel de copii creștem în America de Nord? Uite, pot să-ți garantez că orice copil din Africa știe cum să facă să se învâртеască o afurisită de roată. Înseamnă să înțelegi o lege naturală. Lumea funcționează după câteva legi fizice de bază – pârghia, inerția, impulsul, termodinamica –, și dacă pierzi contactul cu aceste principii fundamentale, nu poți să bați un cui, să cari o găleată sau să rostogolești o roată. Înseamnă că ai pierdut contactul cu lumea naturală. Să pierzi contactul cu lumea naturală înseamnă să-ți pierzi umanitatea, trăind într-un mediu pe care nu-l mai înțelegi deloc. Îți poți imagina cât mă îngrozește chestia asta? Îți dai seama câte s-au pierdut în doar câteva generații? Omenirii i-a trebuit un milion de ani să învețe cum să învâртеască o roată, iar nouă ne-au trebuit cincizeci de ani să uităm.“

Am uitat, desigur, din cauza celei mai vechi legi naturale: Folosește un lucru sau lasă-l. Copiii nu sunt capabili să mânuiască unelte care sunt simple pentru că nu au nevoie să învețe. Nu le folosește la nimic, în viețile lor confortabile și comode. Părinții lor nu-i pot învăța tipul acesta de îndemânare fizică, pentru că, în general, nici ei nu o au. Dacă nu-ți trebuie, nu ți-ai însușit-o niciodată, nu mai e nevoie de ea. Dar știm că lucrurile nu au fost întotdeauna așa. Chiar și acum un secol, de exemplu, nu era un singur bărbat în America să nu poarte tot timpul la el un cuțit. Fie că-l folosea să jupoaie urșii sau să-și taie țigările de foi, un bărbat avea nevoie de un cuțit ca unealtă de bază pentru a trăi, și știa cum să aibă grijă de el, cum să-l ascută și cum să-l folosească. Cine mai are nevoie acum de un cuțit?

La drept vorbind, cine mai are nevoie de un cal? Cine are nevoie măcar să știe ce este un cal? Eustace a descoperit în călătoriile lui că oamenii de șaptezeci sau optzeci de ani se simțeau cel mai bine în preajma animalelor, deoarece crescuseră cu animale pe lângă casă, sau auziseră povești despre ele de la părinți. Dar pentru fiecare generație următoare, ideea de cal era din ce în ce mai străină, mai exotă, mai de neimaginat. Cei mai tineri nu mai știau deloc cum să se comporte în preajma animalelor, cum să se apere, cum să se raporteze la o altă ființă vie.

„Și ce vor zice copiii *lor*? se întreba Eustace. În douăzeci de ani, un cal va

fi ca o cămilă, ca un animal straniu din grădina zoologică.“

Așa că nepriceperea se adâncește de la o generație la alta. Dar Eustace crede că ar putea să se ocupe de această nepricepere, dacă n-ar exista un mare defect pe care-l vede la americanii de azi de toate vârstele: oamenii nu ascultă. Nu știu cum să fie atenți. Nu știu cum să se concentreze. Chiar dacă pretind că *vor* să învețe, nu au nici o disciplină.

„Lucrul cel mai greu este să-i fac pe tineri să aibă încredere în mine și să facă ce le spun, spunea Eustace. Dacă am patru persoane care lucrează cu mine și spun: «Bine. Hai să rostogolim bușteanul ăsta când număr până la trei», unul o să înceapă să rostogolească bușteanul imediat, doi o să *tragă* de buștean după ce-am numărat până la trei, și al patrulea o să se zgâiască aiurea, cu degetu-n nas. Autoritatea mea e tot timpul pusă la îndoială. Vor tot timpul să știe *De ce faci așa și pe dincolo?* Ascultă, *eu* știu de ce și asta e tot ce contează, n-am timp să-ți explic fiecare decizie pe care o iau. Nu sunt niciodată crezut când le spun că am dreptate. Dacă spun că am dreptate, poți fi sigur că *am* dreptate, pentru că nu fac greșeli. Dacă nu sunt sigur de ceva, atunci spun că nu sunt sigur, dar în majoritatea cazurilor sunt sigur. Lumea se enervează și zice: «Eustace crede că nu se poate decât ca el». Ei bine, așa este. Altfel *nu se poate*. Și cred că cea mai bună treabă e făcută atunci când oamenii se supun unei singure autorități, ca în armată. Este modul cel mai eficient și mai natural de a munci. Dacă aș fi generalul unei armate, de exemplu, disciplina ar fi mult mai organizată, aș putea să insist ca toată lumea să facă ce zic eu și lucrurile ar merge cum trebuie.“

Ca să facă Turtle Island să meargă, Eustace preia controlul abso-lut – cum o făcea bunicul lui cu membrii taberei și cu angajații – în toate aspectele vieții învățăceilor.

„Ajungi la un punct, spunea unul dintre ucenici, în care simți că trebuie să-i ceri voie lui Eustace să te caci. Doamne ferește să pleci în pădure să te caci atunci când el trebuie să te învețe cum să folosești un polizor mecanic sau să faci o potcoavă.“

Mda, Eustace nu neagă. L-am auzit ținându-le un discurs ucenicilor despre cum se leagă șireturile la pantofi: de ce să pierzi timp cu șireturile care ți se tot desfac, când sunt atâtea de făcut? Dar așa au fost întotdeauna conduse toate comunitățile utopice americane – cele care au durat mai mult de o

săptămână. Disciplina, ordinea și ascultarea le-au făcut să reziste. În dormitoarele femeilor din comunitatea Shakers, în secolul XIX, se găsea următorul mesaj instructiv:

„Toată lumea trebuie să se ridice din pat la sunetul «primei trompete». Îngenuncheați în tăcere pe locul unde puneți piciorul când vă dați jos din pat. Nu vorbiți în cameră decât dacă vreți să o întrebați ceva pe sora care se ocupă de cameră. Vorbiți în șoaptă. Îmbrăcați-vă începând cu brațul drept. Faceți primul pas cu dreptul. La sunetul «celeia de-a doua trompete» mergeți organizat, cu partea dreaptă întoarsă către superior. Mergeți pe vârfurile picioarelor. Cu mâna stângă îndoită deasupra stomacului. Mâna dreaptă să atârne de-a lungul corpului. Mergeți la atelier în mod disciplinat. Nu puneți întrebări inutile.“

Doamne, cum i-ar fi plăcut lui Eustace să aibă o asemenea organizare la Turtle Island. Dar se descurca și el cum putea. Deocamdată abia putea să-i facă pe ucenici să rostogolească un buștean când numără până la trei.

Majoritatea ucenicilor se tem de Eustace, ca s-o spunem pe șleau. Vorbesc despre el de fiecare dată când nu-i aude – conversații secrete și, într-un fel, disperate – ca un sfat de taină al unor curteni ce încearcă să dezlege intențiile și stările de spirit ale regelui, încercând să afle ce-i de făcut, întrebându-se cine urmează să fie surghiunit. Prea intimidati ca să trateze direct cu Eustace, ucenicii, neștiind cum să-i intre în grații acestui stăpân sever, caută ajutor la prietenele lui Eustace, la frații lui sau la prietenii lui apropiați, întrebându-i pe acești privilegiați ai sorții: *Ce vrea de la mine? De ce dau mereu de bucluc? Cum pot să-i fiu pe plac?* Eustace știe de toate astea și nu-i place defel. I se pare că e forma supremă de neascultare.

Iată de ce, în vara anului 1998, a bătut în cuie următoarea scrisoare pe panoul de afișaj al comunității de la Turtle Island:

„Angajați, locuitori și asociați ai Turtle Island, eu, Eustace Conway, sunt negru de supărare. Prietena mea Patience e aici de cinci zile și a fost abordată de mulți dintre voi, dornici să discute despre problemele pe care le au cu mine. Este o povară inutilă pentru ea și pentru relația noastră, aflată la început. Sunt jignit de acest mod de a «ajunge la mine». Dacă aveți vreo problemă, veniți la mine, NU la Patience. Dacă nu o putem rezolva sau dacă nu sunteți mulțumiți, NU-i cereți ei ajutorul. Dacă nu vă puteți abține să

discutați despre aspectele negative ale relației voastre cu mine, vă rog să vă dați demisia și să plecați imediat. Nu tolerez acest comportament. Sunt jignit, întristat și îndurerat că se întâmplă asemenea lucruri. În ce mă privește, mai degrabă v-aș bate până vă sună apa-n cap decât să vă las s-o bateți pe Patience la cap ca să vă rezolvați voi problemele cu mine. Dacă vi se pare că exagerez, să știți că este o povară emoțional-socială pe care mi-o asum. Sper că mi-am exprimat destul de clar dorința. Recunoscător și îndatorat în fața considerației voastre, al vostru devotat și supus, Eustace Conway.“

Fără Cămașă. Fără Pantofi. Fără vorbit pe la spate, ce dracu’!

Din cele de mai sus, se prea poate să reiasă că singurii care puteau supraviețui la Turtle Island erau cei lipsiți de voință, slabi, obedienți, care se supun luni de zile fără să crâcnească ordinelor primite, fără să se plângă vreun pic. Dar nu este adevărat. Oamenii slabi se fac fărâme-fărâmițe aici, și încă repede. Ei încearcă din răspuțeri să-i fie pe plac lui Eustace și când își dau seama că nu vor obține niciodată aprobarea după care tânjesc, îi apucă jalea, se simt nespun de agresați. (Acele ucenicii se termină de regulă în lacrimi: *Am dat și am tot dat, dar n-a fost niciodată destul pentru tine!*) Doar îngâmfații, arțăgoși cum sunt și încăpățânați când vine vorba de ascultare, se prăbușesc mai repede decât cei slabi. Ei sunt convinși că personalitatea lor va fi anihilată dacă acceptă să se supună autorității cuiva, fie și pentru un minut. (Acele ucenicii se termină de regulă printr-o mare ceartă: *Nu sunt sclavul tău!*)

Dar cei care reușesc aici – nu mulți – sunt o specie interesantă. Sunt oameni tăcuți, care-și știu limitele. Au în comun o liniște interioară profundă. Nu vorbesc mult, nu caută laude, dar par să aibă încredere în ei înșiși. Sunt capabili să se transforme în niște vase ale învățării, fără să se înece în ele. Ca și cum ar fi hotărât, la venire, să-și împacheteze strâns identitatea lor fragilă și sensibilă, să o pună la păstrare undeva în siguranță, acceptând să o recupereze doi ani mai târziu, când ia sfârșit ucenicia. Iată ce făcuse ucenicul-vedetă al tuturor timpurilor: Christian Kaltrider.

„Am venit aici cu capul plecat, spunea Christian, dar foarte curios și dornic să învăț, eram ca un burete. Aveam de gând să învăț, atâta tot. Eustace îmi explica ce am de făcut, iar eu mă duceam și făceam întocmai. Nu-mi

petreceam nici o clipă vorbind – doar ascultând, privind și făcând ce mi se spunea. Desigur, avea control asupra mea tot timpul, dar nu mi-am îngăduit să mă las dominat de frustrare. Mi-am zis: «Îl las acum să mă controleze, pentru a mă educa. El controlează doar educarea mea, nu și identitatea mea». Diferența dintre cele două e crucială. Te lași în voia lui Eustace sau îl lași pe el să te confişte? Am decis să mă las în voia lui ca elev, și din această cauză experiența mea este atât de diferită de cea a multora care vin aici. Alții vin să-l venereze pe Eustace. Vor să-i facă pe plac, așa că îl lasă să preia cu totul controlul asupra ființei lor, și iată unde începe să crească resentimentul. Crește încet, cu timpul. Ceea ce-i uzează pe oameni aici nu este munca fizică, ci stresul psihologic al pierderii identității. Pentru mine riscul ăsta n-a existat.“

„Dacă nu te aperi de Eustace, îmi explica un alt ucenic de la Turtle Island, Candice, hotărâtă să reușească, atunci te usucă. Trebuie să păstrezi o parte din tine – ego-ul, presupun – unde să nu poată ajunge. Și trebuie să te ții cu dinții de asta. M-am hotărât. Stau aici cei doi ani ai uceniciei, oricât de greu mi-ar fi. Refuz să devin încă o altă DETI.“

„DETI?“ am întrebat eu.

„Un alt Nemulțumit fost-Turtle Island (Disgruntled Ex-Turtle Island), m-a lămurit ea. Uite ce e, am venit aici să învăț, și asta fac. Eustace mi se pare corect și răbdător, chiar și atunci când mă port ca o idioată. Încerc să tac și să fiu discretă, și acesta este singurul mod în care poți să-ți faci treaba aici și să te alegi cu ceva de pe urma ei. El este șeful și trebuie să-i accepți deciziile, trebuie să iei în serios calitatea lui de conducător, și nu trebuie s-o vezi ca pe o amenințare personală.“

Așa se deosebește un soldat bun – nu ascultare lipsită de judecată, ci ascultare *cu* judecată. Probabil din acest motiv una dintre cele mai renumite ucenice de la Turtle Island a fost o femeie pe nume Siegal care, înainte de a veni în Carolina de Nord, fusese soldat în armata israeliană. Un antrenament perfect! Siegal i-a supraviețuit lui Eustace Conway în același fel în care supraviețuise serviciului militar. „Trebuie să te faci foarte mic“, explica ea, ca și cum ar fi foarte simplu să faci așa ceva.

Nu e deloc simplu. Nu multă lume poate să-și stăpânească ego-ul. Darul supunerii e o corvoadă în mod special pentru copiii americani din zilele

noastre, crescuți într-o cultură care-i învață, din fragedă pruncie, că fiecare dorință a lor este vitală și sacră. Părinții lor, profesorii, conducătorii, mass-media i-au întrebat întotdeauna: „Ce vrei *tu*?“ Am avut timp să-mi dau seama de asta când eram chelneriță. Părinții întrerupeau comanda pentru toți comesenii ca să se aplece peste bebelușul lor și să-l întrebe: „*Tu* ce vrei, puiule?“ Și se holbau hipnotizați la copil, așteptând cu disperare un răspuns. *O, Doamne, ce-o să spună? Ce vrea? Lumea s-a oprit în loc!* Eustace Conway are dreptate când spune că părinții nu le-ar fi dat copiilor lor o asemenea putere în urmă cu o sută de ani. Sau chiar cu cincizeci de ani. Eu însămi pot să spun cu toată sinceritatea că, în rarele ocazii în care mama și cei șase frați și surori ai ei din Midwest mâncau la restaurant în copilărie, dacă vreunul din ei ar fi îndrăznit să-i ceară ceva tatălui lor... mă rog, n-ar fi făcut-o.

Dar americanii sunt crescuți altfel acum. Și cultura lui „*Tu* ce vrei, puiule?“ a creat copiii care se îngrămădesc la Eustace acum. Sunt supuși unui șoc enorm când descoperă repede că Eustace nu dă doi bani pe ce vor ei. Și între 85 și 90 la sută din ei nu se pot obișnui cu asta.

Și mai e și mâncarea.

Unul dintre lucrurile care transformă ucenicia la Turtle Island într-o probă dificilă este că mâncarea acolo pe munte poate fi... ei bine, inconsistentă. Am mâncat unele dintre cele mai bune mâncăruri din viața mea acolo, după o zi de efort susținut și după o baie revigorantă în pârau, în jurul unei mese solide de stejar, cu colegii mei de muncă, mâncând legume proaspete din grădină și costița unuia dintre faimoșii porci ai lui Will Hick, cu pâine fierbinte de mălai făcută într-o cratiță de fontă, abia luată de pe cărbunii încinși. Îmi plăcea. Am mâncat o grămadă de zbârciogi la Turtle Island, enervându-l la culme pe Eustace, pentru că spuneam, după fiecare înghițitură: „Știi cât de mult costă cheștiile astea în New York?“ („Nu, îmi spunea. Dar tu știi ce *gust* bun au cheștiile astea în Carolina de Nord?“) Am petrecut însă o săptămână din luna ianuarie la Turtle Island, când am mâncat tocană de vânat de trei ori pe zi. Carnea era dezgustătoare, veche, tare. Reîncălzită în fiecare seară, încercai să nu simți *gustul* de afumătură și de rugină de pe fundul oalei. Singurele legume folosite la tocănița aceea erau, din câte îmi puteam da seama, o ceapă

și cinci boabe de fasole.

În schimb, oaspeții care plăteau – grupurile speciale și tinerii din tabără care vizitau Turtle Island – primeau o mâncare excelentă, servită de bucătari minunați, angajați special pentru ei; cea pentru ucenici era uneori cumplită, mai ales iarna. Piureul, de exemplu. Piureul este felul de mâncare cel mai des întâlnit în meniul de iarnă al ucenicilor. Fac piure din tot ce le trece prin cap – din pâine, din plăcintă, din lasagna, din supă. Și apoi n-au încotro și mănâncă terci până în primăvară, când apar legumele în grădină. Terciul este pentru ei ceea ce era pesmetul pentru marinarii din secolul XVI, ultima provizie. Au fost răscoale din cauza terciului. Au avut loc reuniuni înlăcrimate, când ucenicii care înduraseră toate celelalte munci fizice se jeleau, într-un protest unanim: „Nu mai vrem terci!”

Dar nu primeau multă înțelegere de la Eustace. Doar nu mânca rață à l'orange pe ascuns, în cort, în timp ce mult încercații lui ucenici se îndopau cu terci. Dacă n-a mai rămas decât terci, asta mănâncă și el, și să nu-i audă plângându-și de milă. Nu le cere să facă ceva ce el nu face. (El nu e șmecher, ca Peter Sluyter, utopistul care conducea o gospodărie labidistă într-un sat din statul New York în secolul XVII. Membrilor sectei le era interzis să facă focul, deși la Sluyter în casă lemnele trosneau plăcut în foc.) Nu, Eustace Conway îndură frigul atunci când oamenilor lui le e frig; îi e foame când oamenilor lui le e foame; lucrează cot la cot cu ei. Deși el lucrează de fapt și când oamenii lui dorm, de altfel. Eustace a fost în locuri bânuite de foamete de-a lungul vieții lui, locuri unde terciul ar fi fost un ospăț extraordinar, așa că nu le plânge de milă. Oricum, dacă sunt cu adevărat disperați, se pot duce oricând la Boone, să caute prin gunoaie.

Căutatul prin gunoaie este o tradiție de familie. Este poate lucrul cel mai amuzant pe care frații Conway l-au învățat de la tatăl lor. Marele Eustace Conway este un artist al recuperării. Economul și aventurierul din el sunt încântați să caute prin gunoiul altora. Pentru el nici un gunoi nu e prea scârbos când e vorba să facă o mare descoperire. Eustace, Walton și Judson au moștenit talentul acesta de la tatăl lor, dar l-au rafinat până în punctul în care au învățat să caute în gunoi nu numai după vechi casetofoane sau aparate de aer condiționat, ci și după mâncare. O mâncare decadentă, delicioasă. Tomberoanele din spatele uriașelor supermarketuri ale visului american sunt

bufeturi care-i așteaptă cu ușile larg deschise pe cei cu adevărat descurcăreți.

După cum era de așteptat, Eustace Conway a transformat căutatul prin gunoaie într-o artă. Își potolise foamea în facultate completând vânatul împușcat cu rămășițele succulente de pe rafturile de la supermarket. Și și-a perfecționat sistemul, pentru că, dacă face el ceva, o va face fără greșală, orice-ar fi.

„Sincronizarea este crucială, explica el. Trebuie să alegi momentul potrivit al zilei ca să începi săpăturile în tomberoane. E mai bine să stai în apropierea magazinului o vreme și să observi, ca să vezi la ce oră din zi ies afară alimentele, ca să le poți lua cât mai proaspete. E de asemenea important să te plimbi printre tomberoane ca și cum ai fi de-al locului, mișcându-te repede și cu încredere. Stai cât mai aproape de pământ și nu pierde vremea. Eu caut imediat o cutie de carton ceruită și solidă, cu mânere bune, o înșfac și sar în tomberon. Dacă te apleci peste el și cauți, pierzi timp. Nu-mi pierd timpul cu nici un produs de calitate proastă. Dacă mănânci *din* gunoaie nu înseamnă că trebuie să *mănânci* gunoaie. Scanez rapid produsele, aruncând tot ce este putrezit sau de proastă calitate. Dacă văd o ladă cu mere stricate, poate găsesc în ea trei mere perfecte și le arunc în cutia mea de carton. Poți găsi un pepene foarte bun într-o cutie cu pepeni storciți și uneori poți găsi un ciorchine întreg de struguri aruncat pentru că s-au desprins boabele de pe el. Și carnea! Am adus acasă zeci de bucăți de mușchi de vacă, învelite frumos în plastic, fuseseră aruncate pentru că trecuse o zi de la data expirării. Aproape întotdeauna găsesc iaurturi întregi – îmi place mult iaurtul – care sunt numai bune, aruncate din cine știe ce motiv. Nu e păcat că atâtea lucruri se irosesc în țara asta? Îmi aduc aminte ce-mi spunea bătrânul meu vecin apalașian Lonnie Carlton: «Noi trăiam cu mai puțin decât aruncă astăzi oamenii ăștia.»“

Când Eustace a intrat odată într-un tomberon în Boone, de unul singur, a avut loc un incident faimos. Încrezător, ținându-se aproape de pământ, găsind cutia lui specială din carton, își vedea de treabă grăbit, punând laolaltă „cel mai frumos aranjament de fructe și legume pe care l-ai văzut vreodată“ când a auzit un camion care parca în spatele magazinului. Apoi a auzit pași. La naiba! Eustace a plonjat într-un colț al tomberonului și s-a făcut cât de mic putea. Și atunci un bărbat, un gentleman în vârstă și arătos, cu haine curate, s-a aplecat peste tomberon și a început să caute. Un rival șofer! Eustace nu mai

respira. Străinul nu l-a observat, dar n-a trecut multă vreme până să observe cutia de carton ceruită și solidă a lui Eustace, plină cu cele mai bune produse pe care le poți cumpăra.

„Mmm“, a zis străinul, încântat de descoperire.

S-a aplecat și mai mult, a luat cutia și a plecat cu ea. Eustace a auzit camionul demarând și el stătea acolo, ghemuit ca un șobolan într-un colț, tot gândindu-se la ce se întâmplase. Să se ascundă până ce camionul va pleca? Să nu facă nimic? Să înceapă din nou să caute? Dar stai puțin. Tipul *îi furase* produsele! Petrecuse mai mult de un sfert de oră căutându-le și n-avea să găsească ceva mai bun de mâncare în ziua aia. Eustace nu putea să înghită așa ceva. Nu se poate să-ți ia cineva mâncarea de la gură! A sărit din tomberon ca din arc și a luat-o la goană după camion. Dădea din mâini, urla și alerga după el. Șoferul a tras pe dreapta, palid, tremurând în fața arătării care ieșise, alergând și țipând, din măruntaiele unui tomberon de supermarket.

„Bună ziua, domnule, a început Eustace, zâmbind încântător. Trebuie să știți, domnule, că ați luat fructele și legumele mele.“

Străinul s-a holbat la el. Părea să se pregătească pentru un atac de cord.

„Da, amice, am adunat toată mâncarea aceea pentru mine, și mi-a luat ceva vreme s-o fac. Sunt bucuros s-o împart cu tine, dar nu te pot lăsa s-o iei pe toată. De ce nu stai puțin aici până când găsesc o cutie pentru tine, și împărțim totul între noi?“

Apoi Eustace a alergat până la tomberon și a găsit o altă cutie de carton, solidă și ceruită. A alergat înapoi, a sărit pe patul camionului, și a împărțit repede, în mod egal, prada. A înșfăcat cutia lui, a sărit din camion și s-a întors la geamul șoferului. Respectivul rămăsese cu gura căscată, uluit. Eustace a lăsat să zboare încă un zâmbet larg.

„Așa, dragă domnule. Acum ai o cutie frumușel de plină, și eu la fel.“

Străinul nu se mișca.

„Poți pleca acum, domnule, i-a spus Eustace. Și îți doresc o zi bună.“

Încet, încet, străinul s-a îndepărtat. Fără să spună o vorbă.

Așa deci. Vine o vreme în rezidențiatul oricărui ucenic de la Turtle Island când i se face cunoscut meșteșugul căutatului în gunoi. Majoritatea ucenicilor și-l asumă ca niște șobolani într-o groapă de gunoi, bucurându-se de posibilitatea de a merge în oraș pentru o excursie într-un alt mediu și pentru a

se întoarce în lume din nou, într-un mod subversiv. Numesc aceste mici expediții „vizite la magazinul de gunoaie“, iar când terciul e servit de patru săptămâni consecutive, fructul interzis de la A&P²⁶ începe să fie destul de ispititor. Așa se explică bizara varietate de mâncăruri pe care am experimentat-o la Turtle Island. Da, am mâncat o turtă dulce delicioasă făcută în casă, cu unt de piersici făcut în casă. Și spanac proaspăt, din grădina de acolo. Dar am mâncat și chestii cu adevărat neapalașiene: ananas, nucă de cocos, budincă de ciocolată și, într-un moment memorabil, „cornulețe umplute cu cremă albă și delicioasă“, conform etichetei de pe caserolă.

²⁶. Lanț de supermarketuri (n. tr.).

„În toate lunile în care am locuit aici, îmi spunea Candice, ucenica, nu mi-am putut da seama cum de supraviețuim. Nu știu, sincer, cum trăim. Prin gunoaie nu găsim destul de multe, și iarna murim de foame. Uneori, oamenii ne aduc de mâncare, ceea ce e minunat, pentru că nu ni se permite să cumpărăm nimic. Am avut sarcina de a găti aproape tot timpul cât am fost aici, și am cheltuit banii lui Eustace doar de două ori, pe mărfuri de larg consum, cum ar fi făină, ulei sau piper. În rest, ne descurcăm cum putem.“

Am întrebat-o odată pe Candice ce folosea pentru pâinea ei excelentă, și mi-a răspuns: „Grâu integral. Cu adaosuri“ – și și-a trecut degetele printr-un praf pe care-l păstra într-o cutie de cafea. „Pun întotdeauna un pic din chestia asta ciudată. Am luat-o din ieslea cailor. Nu știu ce e, în pâine nu i se simte gustul, dar face ca grâul să țină mai mult.“

Într-o altă după-amiază, îmi pierdeam vremea cu Candice în bucătăria de vară, ajutând-o la gătit, când a apărut Jason.

„Hei, Jason, a zis ea. Poți s-o iei de-aici pe Barn Kitty?“

Barn Kitty era cea mai bună vânătoare de șoareci din Turtle Island, o pisică harnică pe care o găseai de obicei în siloz sau pe rafturile de sus ale bucătăriei de vară. Mi-am dat seama că n-o văzusem pe Barn Kitty de o bucată de vreme.

„Unde e?“ a întrebat Jason.

„Da, am zis eu. Unde e?“

„Sub jgheab, a răspuns Candice. Câinii o tot plimbă de colo-colo și miroase groaznic.“

M-am uitat sub jgheab. Aaa, de-asta n-o văzusem pe Barn Kitty de la o vreme. Pentru că Barn Kitty era un cadavru smotocit, împruțit și fără membre. Candice mi-a explicat că un linx îi venise de hac lui Barn Kitty într-o seară, cu câteva săptămâni în urmă. De atunci, rămășițele lui Barn Kitty tot apăreau prin Turtle Island, târâte încioace și-ncolo de diverse alte animale. Jason a luat rămășițele cu un băț și le-a aruncat pe acoperișul de tablă al bucătăriei, unde soarele le putea usca și câinii nu le puteau ajunge.

„Mulțumesc, Jason“, i-a spus Candice, și a adăugat șoptind: „Iisuse, nu știu cum de n-am mâncat pisica asta bătrână. Eustace ne pune să mâncăm orice vietate care moare pe-aici.“

L-am auzit fără să vreau într-o zi pe Eustace vorbind la telefon cu un tânăr care suna tocmai din Texas pentru că voia să se înscrie la Turtle Island ca ucenic. Puștiul părea promițător. Îl chema Shannon Nunn. Fusese crescut într-o fermă și pretindea că lucrase pământul toată viața sa. Știa cum să repare motoare de mașini. Și era un sportiv desăvârșit, cu o disciplină personală impresionantă. Eustace încearcă să nu-și facă prea multe speranțe în ceea ce privește oamenii, dar cumulul acestor factori făceau ca Shannon Nunn să pară cu o mie la sută mai promițător decât mulțimile de puști studenți, idealști, romantici și incompetenți, care ajung adesea la Turtle Island, „incapabili să deschidă portiera de la mașină“. Shannon spunea că citise despre Eustace în revista *Life* și că sună pentru că voia să se confrunte cu o nouă provocare. Dacă putea învăța cum să trăiască din ce-i oferă pământul, poate că va putea să scape de viața superficială pe care i-o propunea cultura americană contemporană, în care „toată lumea se scaldă într-o încântare de sine.“

Până aici suna bine.

Totuși, timp de o oră Eustace i-a explicat lui Shannon ce îl aștepta la Turtle Island. Era un discurs lucid și în mod clar cinstit.

„Nu sunt o persoană normală, Shannon, îl auzeam spunând. Multă lume consideră că nu e ușor să te înțelegi cu mine sau să lucrezi pentru mine. Așteptările mele sunt foarte mari și nu-i laud pe angajații mei prea mult. Oamenii vin uneori aici crezând că au deja multe cunoștințe practice de oferit, dar sunt rareori impresionat. Dacă vii, o să fie nevoie să muncești. Turtle Island nu este o școală. Aici nu se predau cursuri. Nu există curs de

supraviețuire. N-o să te duc în pădure un anumit număr de zile să te înveți, după un program organizat, meșteșugurile sălbăticiiei. Dacă o astfel de experiență ți-ai dori, te rog să nu vii aici. Există o grămadă de alte locuri unde poți găsi așa ceva, unde ești liber să-ți pui nevoile și dorințele pe primul loc. Outward Bound²⁷, National Outdoor Leadership School²⁸. Îți plătești; te înveți. Eu nu sunt așa. N-o să pun niciodată nevoile și dorințele tale pe primul plan, Shannon. Nevoile acestei ferme vor fi tot timpul pe primul loc. Multe dintre corvezile pe care ți le voi încredința sunt repetitive și plictisitoare, și probabil o să ai impresia că nu înveți nimic. Dar îți promit că dacă te ții de programul de ucenicie cel puțin doi ani, și dacă vei face ce-ți spun, vei dobândi cunoștințe practice care-ți vor da un grad de independență aproape necunoscut în cultura noastră. Dacă văd că ești dornic să înveți și capabil să muncești, o să-ți dedic mai mult timp peste o vreme. Dar totul se va întâmpla foarte încet, și n-o să renunț niciodată la autoritatea mea asupra ta.

²⁷. Organizație non-profit care organizează stagii în sălbăticiie (n. tr.).

²⁸. Școala națională de conducători în meseriile practicate în aer liber (n. tr.).

Îți spun acest lucru pentru că sunt obosit. Obosit să tot am oameni care vin aici cu prejudecăți, sperând să dea de o viață diferită de cea pe care ți-am descris-o, și apoi pleacă dezamăgiți. Nu am timp pentru așa ceva, deci încerc să mă fac înțeles cât se poate de bine. O să cer mai mult de la tine decât ți-ai cerut tu vreodată, și dacă nu ești gata să muncești din greu și să faci exact ce ți-am spus, atunci te rog să rămâi acasă.“

Shannon Nunn a zis: „Înțeleg. Vreau să vin.“

Shannon a venit la o lună după această discuție, gata să muncească. Era mai emoționat, spunea el, decât fusese în orice altă împrejurare. Era un tânăr în căutarea întregirii spirituale și credea că-și găsisese profesorul. Căuta, spunea el, „să bea din apa aceea care, odată ce-ai găsit-o, te face să uiți ce e setea pentru totdeauna“.

Șapte zile mai târziu, și-a făcut bagajele și a plecat de la Turtle Island, foarte furios, rănit și dezamăgit.

„M-am dus acolo, mi-a spus Shannon la un an după aceea, pentru că aveam

impresia că pricepusem cum merg lucrurile. Eustace îmi promisese că, dacă muncesc pentru el, o să mă învețe cum să trăiesc din ce-mi oferă pământul. Am crezut că o să mă învețe cum să supraviețuiesc, înțelegeți? Să vânez, să recoltez. Să construiesc un adăpost în sălbăticie și să fac focul – toate lucrurile pe care le știe el. Am investit mult timp și multă energie ca să vin la Turtle Island. Era înfricoșător, pentru că lăsasem totul – casa, familia, școala – ca să mă duc acolo și ca el să mă învețe. Dar m-a pus să fac muncă de slugă fără minte! Nu m-a învățat nimic despre cum să trăiesc din ce-mi oferă pământul. M-a pus să construiesc garduri și să sap șanțuri. Și i-am spus: «Omule, aș putea să sap șanțuri acasă și aș fi plătit pentru asta. N-am nevoie de așa ceva».

Shannon era atât de dezamăgit, încât, la o lună după ce venise, s-a dus la Eustace să discute problemele pe care le avea cu programul de ucenicie. Eustace l-a ascultat până la sfârșit. Răspunsul lui a fost: „Dacă nu-ți place aici, pleacă.” Și n-a vrut să continue discuția. Asta l-a înfuriat atât de tare pe Shannon, că era gata să plângă. Stai puțin! De ce nu voia Eustace să mai stea de vorbă? Nu vedea cât de supărat era Shannon? Nu puteau discuta? Nici o soluție?

Dar Eustace vorbise deja și nu mai voia să vorbească. Avusese aceeași conversație de multe ori cu mulți alți Shannon Nunn de-a lungul anilor, nu avea nimic de adăugat. Eustace n-a mai zis nimic pentru că era obosit și pentru că trebuia să se întoarcă la lucru.

Eustace doarme doar câteva ore pe noapte.

Uneori se visează la Guatemala, unde văzuse copii care la trei ani știau să mănuiască maceta. Uneori visează fermele ordonate și familiile liniștite ale Menoniților. Uneori visează să-și lase baltă programul de salvare a rasei umane și, cum scrisese în jurnal, „să fac din Turtle Island un sanctuar privat, «numai al meu», pentru a încerca să supraviețuiesc naturii ridicole a lumii de astăzi”.

Dar apoi îl visează pe bunicul lui, care scrisese cândva: „Mai durabile decât zgârie-norii, decât podurile, catedralele sau alte simboluri materiale ale împlinirilor omului sunt monumentele invizibile ale înțelepciunii, inspirației și exemplului, ridicate în inimile și mințile oamenilor. Dacă-ți folosești

puterea în folosul binelui, adevărului și frumosului, viața ta va căpăta o splendoare nesfârșită.“

Apoi îl visează pe tatăl lui. Se întreabă cât de multe succese istovitoare va mai trebui să aibă pentru ca tatăl lui să-i spună o vorbă bună.

Apoi se trezește.

În fiecare dimineață, se trezește față-n față cu același lucru: criza națională. O nație neputincioasă, distrugând în mod reflex totul în calea ei. Eustace se întreabă dacă există vreo speranță ca lucrurile să se îndrepte. Se întreabă de ce și-a pus viața la bătaie pentru a salva viața altora. De ce permite pământului său sacru să fie invadat de niște nebuni neîndemânatici care se poartă atât de grosolan cu acest loc. Se întreabă cum s-a ajuns aici, pentru că el nu își dorise decât să aibă o viață care să-i reflecte pasiunea pentru iubita lui natură, și când colo se transformase într-un proxenet al naturii. Se străduiește să înțeleagă diferența dintre ceea ce este obligat să facă cu viața lui și ceea ce îi este permis să facă. Dacă ar putea face doar ceea ce dorește cu adevărat, ar vinde Turtle Island, această povară grea, și ar cumpăra un mare petic de pământ undeva în mijlocul Noii Zeelande. Acolo ar putea trăi liniștit, singur-singurel. Ce țară extraordinară! Nu există nici un fel de creaturi otrăvitoare, populată doar cu câțiva oameni, cinstiți și demni de încredere, țară curată și izolată. La naiba cu America, se gândește Eustace. Poate că ar trebui să mă retrag din lupta asta pe viață și pe moarte a omului de munte și să-i las pe țărani cu soarta lor.

O fantezie superbă, dar Eustace se întreabă dacă trebuie să o pună în practică sau nu. Poate că atunci când visează să se mute în Noua Zeelandă e la fel ca unii dintre acei agenți de bursă de la oraș care visează să aleagă o viață mai simplă și să se mute în Vermont, să deschidă un magazin... Poate că, asemenea lor, e mult prea implicat în stilul lui de viață pentru a-l putea schimba.

„Poate am ajuns prea târziu cu mesajul meu, își spune. Poate am ajuns prea devreme. Și nu pot spune decât că sunt convins că această țară suferă de o boală fatală. Că este un coșmar și că suntem condamnați dacă nu ne schimbăm. Și nici nu mai știu ce soluții să propun. M-am săturat să mă aud vorbind.“

Capitolul 9

*Suntem măreți și creștem – era să zic „îngrozitor de“
– repede!*

John Caldwell Calhoun, 1817

Mă îmbăt cu Eustace Conway câteodată. E unul dintre lucrurile pe care îmi place să le facem cot la cot. Da, bine, e unul dintre lucrurile pe care îmi place să le fac cu aproape oricine, dar Eustace e preferatul meu. Pentru că alcoolul îi aduce, într-o anumită măsură, liniștea – celebrele lui proprietăți sedative își fac efectul, presupun –, înăbușă focul lăuntric. Băutura îl ajută să-și stingă cuptoarele interioare pentru o scurtă vreme, ceea ce-ți îngăduie să stai aproape de el fără să te pârlească văpaia ambițiilor lui și fără să faci bășici de la căldura fierbinte a grijilor, convingerilor și misiunii lui. Cu un pic de whisky, Eustace Conway se răcorește, devine mai vesel, mai ușor, mai asemănător lui... Judson Conway.

Cu puțin whisky, poți să-l faci pe Eustace să-ți povestească cele mai interesante pățanii ale lui, și să chiuie de bucurie când își aduce aminte de ele. Imită orice accent și țese cele mai scandaloase basme. Râde la cele mai prostești glume pe care le fac. Când Eustace Conway bea, e posibil își azonează discursul cu vorbe ne-eustaciene, moderne, culese de-a lungul anilor, cum ar fi „bla bla bla“, sau „ești trăsnet!“, sau „n-ai decât de câștigat“, sau – preferata mea – după ce primește un compliment: „de-aia-s plătit cu sute de parai!“

„Deci, mergeam prin Parcul Național de Ghețari într-o vară, spune el, nu mult după ce a destupat o sticlă, iar eu zâmbesc și mă aplec spre el, gata să ascult. Sunt cu mult deasupra zonei împădurite, mergând pe o centură de zăpadă. Nimeni nu știe unde mă aflu, și nici măcar nu sunt pe drumul marcat; o culme de zăpadă și gheață cât vezi cu ochii, prăpăstii adânci de fiecare parte. Desigur, nu am nici un fel de echipament decent; mă aflu și eu în

treabă. Așa că merg eu ce merg și deodată alunec. Și e așa de al naibii de mare panta, că încep să alunec, patinând de-a-ndoaselea pe gheață. Cine are de gând să meargă pe-acolo, pe sus, își cumpără piolet, dar eu nu aveam așa ceva, deci nu mă puteam opri. Tot ce puteam face era să-mi las greutatea pe spate, sprijinindu-mă pe rucsac, ca să încetinesc, dar nu mergea. Îmi înfigeam călcâiele în gheață, dar nu mergea nici asta! Apoi zăpada și gheața s-au transformat în pietriș și bucăți de rocă, iar eu goneam *hopa-hopahopa* peste bolovani, la viteză maximă. Tot la vale și la vale. Îmi spun: *O să mor de adevăratelea de data asta!* și apoi – BUF! Mă izbesc de ceva. Ce naiba? Ridic capul și-mi dau seama c-am intrat într-un catâr mort. Vă jur pe ce-am mai sfânt! Era un catâr mort, al dracu’! Carcasă înghețată, mumificată, a unui catâr, asta mă oprise din cădere. Mă ridic încet în picioare și mă uit la catâr, și chiar acolo, de cealaltă parte a corpului său, e o stâncă, la o mie șase sute de metri deasupra Parcului Național al Ghețarilor. Am început să râd, aproape îmbrățișând catârul. Omule, acest catâr mort este eroul meu. Dacă aș fi căzut acolo, jos, nimeni nu mi-ar fi găsit vreodată cadavrul! Poate peste-o mie de ani, când niște drumeți ar fi dat de el și ar fi scris un afurisit de articol în *National Geographic* despre mine!“

După alte câteva guri de whisky, Eustace vorbește despre Dorothy Hamilton, femeia de culoare care a ieșit în fugă din restaurantul fast-food dintr-un sat din Georgia când trupa Long Riders trecea pe acolo, fluturându-și șorțul și sărutându-i pe frații Conway, cerând să fie și ea înregistrată în jurnalul lor de pe magnetofon. Știa că Long Riders se îndreptau călare spre California – îi văzuse la televizor –, și avea un mesaj răsunător pentru Coasta de Vest: „*Salutări tuturor surferilor din California!*“ Eustace trăgănează cuvintele în cabană, invocând vocea veselă a acestei femei. „*Un salut din toată inima de la prietena voastră, Dorothy Hamilton, fata din magazinul PUI!!!!*“

Într-o seară, am făcut o plimbare cu Eustace până în vale, prin zăpadă, ca să-i vizităm pe bătrânii lui vecini apalașieni care-i erau dragi, Will și Betty Jo Hicks. Will și Eustace au început să vorbească despre o pușcă veche, „cu *doauă* țevi“, pe care o avea cândva Will. Am încercat să trag cu urechea, dar mi-am dat seama, ca de fiecare dată când vin în vizită la familia Hicks, că înțeleg doar un cuvânt din zece din cele pe care le trăgănează Will Hicks.

Spune „hit“ în loc de „it“ și „far“ în loc de „fire“ și „vee-hickle“ în loc de „car“, dar mai mult nu pot să descifrez. Printre dinți lipsă, expresii dialectale și bălmăjeli, vorbele lui rămân pentru mine un mister.

În aceeași seară, ajunși din nou în cabana lui Eustace, în fața unei sticle de whisky, mă plâng: „Nu pricep o iotă din afurisitul ăsta de grai apalașian. Cum poți să comunici cu Will? Cred că trebuie să studiez apa-*limba* aceasta mai îndeaproape.“

Eustace a răcnit și a zis: „Femeie! Trebuie doar să apa-*ascuți* mai bine!“

„Nu sunt sigură, Eustace. Cred că o să-mi trebuiască o apa-*lungă* vreme înainte de a-i înțelege pe cei ca Will Hicks.“

„La naiba că nu! Bătrânul acesta de la țară încerca doar să-ți dea o apa-*lecție*!“

„Cred că putem vorbi despre asta apa-*mai târziu*“, i-am răspuns chicotind.

„Nu apa-*râzi* de bătrânul Will Hicks, nu-i așa?“ mi-a zis Eustace.

Deja apa-*râdeam* ca doi nebuni. Eustace era vesel și zâmbetul lui larg strălucea în lumina focului, și îmi plăcea mult de el așa cum era. Aș fi dat orice să mai am vreo zece sticle de whisky și tot atâtea ore să stau în cabana caldută și să mă delectez privindu-l pe Eustace Conway făcând o pauză în programul lui strict și al naibii de apa-*relaxându-se* în sfârșit.

I-am zis: „Câteodată poți fi o companie atât de veselă, Eustace. Ar trebui să le arăți oamenilor mai des această parte din tine.“

„Știu, știu. Asta-mi spunea și Patience. Îmi spunea că ucenicilor nu le-ar mai fi frică tot timpul de mine dacă i-aș lăsa să vadă partea spontană și veselă din mine. Am încercat chiar să găsesc o modalitate să fac acest lucru. Poate că în fiecare dimineață înainte de a începe munca ar trebui să institui obiceiul de a ne distra spontan cinci minute.“

„*Cinci* minute de distracție spontană, Eustace? Fix cinci minute? Nu patru? Nu șase?“

„Ahhh...“ Și-a prins capul în mâini și s-a legănat înainte și-napoi. „Știu, știu, știu... e o nebunie. Vezi cum e să fii eu? Vezi cum e să fii în interiorul creierului meu?“

„Hei, Eustace Conway, i-am zis, viața nu-i așa ușoară, nu?“

A zâmbit galant, a mai tras o dușcă lungă de whisky: „Nu mi s-a părut niciodată ușoară.“

Eustace mai are încă ambiție. Nu s-a terminat cu el. Când era foarte tânăr, când se plimba pentru prima dată în jurul proprietății Turtle Island cu Valarie, arătase, ca și cum ar fi citit de pe un plan, ce avea să facă din proprietatea lui. Case aici, poduri acolo, o bucătărie, o pajiște, o pășune. Și așa a și făcut. Pe pământul acesta a fost ridicată dovada reală și palpabilă a ceea ce Eustace a văzut la început în mintea lui. Casele, podurile, bucătăria – totul e la locul său.

Îmi aduc aminte că, prima dată când am fost la Turtle Island, stăteam cu Eustace pe un loc defrișat pentru a fi transformat în pășune. Era un câmp de noroi și de cioturi, nimic mai mult, dar Eustace a zis: „Data viitoare când vei veni aici, o să fie un grajd uriaș în mijlocul acestei pășuni. Îl vezi? Îți poți imagina iarba crescând verde și sănătoasă și cai frumoși pe tot locul?” Când am venit la Turtle Island a doua oară, am găsit, ca prin minune, un grajd frumos în mijlocul pășunii, iarbă verde și sănătoasă, cai frumoși. Eustace m-a dus pe deal ca să văd mai bine tot locul, s-a uitat împrejur și mi-a zis: „Într-o zi, chiar aici o să fie o livadă.”

Și îl știu destul de bine ca să fiu sigură că așa va fi.

Așa că nu, nu s-a terminat cu Turtle Island încă. Vrea să construiască o bibliotecă și să cumpere o fabrică de cherestea de mici dimensiuni ca să-și poată prelucra singur lemnul. Apoi mai e casa visurilor lui, locul unde va trăi. Pentru că, după tot acest timp – după mai mult de douăzeci de ani în pădure, după ce a muncit pe brânci ca să cumpere o mie de pogoane de pământ, după ce a construit mai mult de douăsprezece clădiri –, Eustace nu are încă o casă a lui. Timp de șaptesprezece ani a locuit într-un cort. Timp de doi ani a locuit în podul unui șopron. În ultimul timp a stat într-o cabană care e, oficial, casa de oaspeți – un loc destul de public, unde iarna se adună de două ori pe zi toți ucenicii și oaspeții pentru a lua masa, când bucătăria de vară e închisă. Pentru un om care pretinde că își dorește, mai mult decât orice, izolarea, nu și-a creat niciodată un spațiu privat la Turtle Island. Toți ceilalți, de la porci până la ucenici, unelte și cărți, trebuie cazați cu prioritate.

Dar, în mintea lui, casa există de zeci de ani. Așa că sigur va fi construită într-o zi. A făcut primele schițe când era în Alaska, eșuat pe o insulă timp de două zile, așteptând ca marea agitată să se calmeze îndeajuns încât să se poată întoarce în caiac pe continent. Și când l-am întrebat într-o după-amiază dacă

ar putea să mi-o descrie în detaliu, mi-a zis: „Bineînțeles că pot.“

„Filozofia fundamentală a casei mele de vis, a început el, are multe în comun cu felul în care mă raportează la caii mei: din dragoste pentru frumos, merg dincolo de strictul necesar. Această casă e un pic bătătoare la ochi, dar nu vreau să sacrific calitatea pentru nimic în lume. Dacă vreau plăci de ardezie, o să pun plăci de ardezie. De asemenea, vitralii, margini de cupru, fier forjat manual – orice vreau. Casa va fi construită din bușteni mari și am ales deja câțiva în pădurile din jur. Bușteni mari și multă piatră, totul în exces, pentru soliditate și longevitate.

Când deschid ușa, primul lucru pe care vreau să-l văd apa căzând în cascadă pe pietre, de la o înălțime de 9 metri, cu un bazin pietruit la capătul de jos. Cascada va funcționa cu energie solară, și va fi și încălzită, ceea ce va contribui la încălzirea casei. Podeaua va fi din piatră sau din dale, ceva care să fie plăcut pentru ochi și pentru picioare. Tavanul camerei principale va fi ca plafonul unei catedrale, 12 metri îl vor separa de podea. În fundul camerei va fi un cerc săpat în piatră pentru făcut focul, cu niște bănci de piatră. O să facem focul acolo, și prietenii vor veni în nopțile de iarnă și-și vor încălzi trupurile, spatele și fundurile pe acele pietre calde. În stânga sălii mari e o ușă care dă în atelierul meu, 6 metri pe 6. Peretele exterior este făcut doar din două uși masive, de un metru și jumătate, din fier, rabatabile, care se deschid larg, pentru ca vara să am aer și soare și trîl de păsări.

Lângă sala mare sunt două camere de sticlă. Una este o seră, ca să am o mulțime de ierburi și de legume proaspete tot anul. Cealaltă este o sală de mese, simplă și perfectă. E loc pentru toate, ca într-un vapor. O masă mare de lemn, bănci și o canapea de-a lungul pereților. Ferestre peste tot, ca să pot privi jos în vale, să văd grajdul, pășunile și grădina. În spatele intrării în sala de mese e o ușă care dă în bucătărie. Blat de marmură, dulapuri făcute manual, cu mânere din coarne de cerb, rafturi descoperite, o plită cu lemne – dar și o plită cu gaz. Chiuvete cu apă curentă, caldă și rece, toate funcționând cu energie solară, și tot felul de ustensile de bucătărie făcute de mână, forjate și lucrate în fier. Mai e o ușă care dă într-o bucătărie exterioară, o bucătărie de vară, SHELTERED DECK, cu o platformă acoperită și cu o masă și chiuvete, apă curentă, rafturi, plite, ca să nu fie nevoie să merg înăuntru tot timpul. Platforma dă deasupra unui hău în râpă, și probabil că acolo o să

folosesc iluminarea cu propan.

Sus sunt două dormitoare mici, mansardate și – vizibil din sala mare – un balcon dând din dormitorul principal. Dormitorul principal e de mărimea atelierului de dedesubt, dar foarte ordonat. Un spațiu deschis, simplu, curat și frumos. În hol, plecând dinspre dormitorul principal, vor fi o toaletă ecologică, o saună și dormitoarele mansardate. Desigur, o verandă afară unde să poți dormi, pe pat, iar dacă vreau să dorm înăuntru, un pat mare, sub un iluminator, ca să mă pot uita noaptea la stele. Și, desigur, un dressing uriaș.

Voi avea obiecte de artă peste tot în casă. În balcoane o să atârn covoare Navajo. Un pic în stilul Santa Fe, pe care toată lumea îl apreciază atât de mult în zilele noastre, numai că va fi artă adevărată și de valoare – nu falsurile pe care le colecționează oamenii pentru că nu se pricep să facă altfel. Casa aceasta o să aibă multe opere de artă, multă lumină, mult spațiu, o să fie liniștită, la adăpost, îngropată pe trei laturi, funcțională și frumoasă. Îți spun eu, celor de la *Architectural Digest* le-ar plăcea să pună mâna pe locul ăsta. Și știu că o pot construi eu însumi, dar n-o să încep nici măcar să sap pământul până nu am o nevastă, al naibii să fiu dacă voi construi această casă fără femeia potrivită lângă mine.“

S-a oprit din vorbit. S-a dat mai pe spate și-a surâs.

Nici eu nu eram în stare să vorbesc.

Nu că mă întrebam cum de dăduse Eustace de un exemplar din *Architectural Digest*. Dar eram șocată că Eustace, care zeci de ani predicase despre cât de puțin contează lucrurile materiale când vine vorba de fericirea noastră, tocmai vorbise despre construirea unei vile rustice, conform standardelor estetice ale magnaților pensionari și ale milionarilor din industria petrolieră. Nu că m-aș fi gândit la asemănarea dintre Eustace și Thomas Jefferson – un idealist cu orientări civice, dar solitar, lăsându-și deoparte obligațiile față de Republică pentru o clipă, ca să se piardă într-o reverie decadentă, proiectând casa perfectă, în afara societății. Nici măcar nu mă întrebam unde aveau să se nască și să doarmă cei treisprezece copii pe care Eustace îi tot planifica, într-o casă care nu avea decât două dormitoare libere. Cu toate astea, mă puteam descurca. Nu mă tulburaseră deloc.

Șocul meu era mult mai simplu.

Se poate rezuma astfel: deși Eustace mă surprinsese de multe ori, iar cu

timpul mă obișnuisem cu ideea că cel mai complex și mai modern dintre oamenii muntelui avea multe surprize de oferit, nu puteam încă să *cred* că tocmai îl auzisem pe Eustace Conway rostind cuvintele: „un dressing uriaș“.

Iată-l pe Eustace Conway, privind ținută în țeava puștii: patruzeci de ani. Dacă statisticile industriei asigurărilor sunt corecte, s-a dus jumătate din viața lui. A reușit multe. A văzut din această lume mai mult decât vom putea afla din cărți noi, ceilalți. A făcut, de aproape șaptezeci și cinci de ori pe an, lucruri despre care alții i-au spus că sunt imposibil de făcut. A obținut și a protejat pământul pe care și-l dorise dintotdeauna. A fost atent la legile universului, și atenția i-a fost răsplătită prin priceperea de care dădea dovadă într-o gamă uluitoare de domenii. A creat o organizație de predare și de conferințe corespunzând exact proiectului său. A devenit o persoană publică de renume. Este venerat și temut. E pe culmi. Chiar își spune Om de Munte de nota 10 și, într-adevăr, a devenit Omul Destinului în acțiune, Pustnicul Cel mai Renumit din Lume, Directorul General al Pădurilor.

Dar sunt și fisuri. Și simte vântul suflând prin ele. Când avea treizeci de ani, avea impresia că nu reușește să facă să meargă relațiile lui cu alți oameni așa de bine cum ar fi vrut. Cei cu care lucrează la Turtle Island sunt mereu supărați pe el sau îl înțeleg greșit. Aproape fiecare ucenic pe care l-am întâlnit la Turtle Island l-a părăsit în cele din urmă pe Eustace cu mult înainte ca durata uceniciei să se încheie, și de obicei plângând. Chiar și Candice, care era extrem de hotărâtă să nu devină încă o altă nemulțumită fostă-Turtle Island, a părăsit subit muntele ca o DETI (Disgruntled Ex-Turtle Island), frustrată de refuzul lui Eustace de a-i da un mai mare control asupra grădinii.

Nici cu familia lucrurile nu stau mai bine. Pe primul loc în conștiința lui, desigur, este tatăl defăimător – imagine ce-l amenință în fiecare moment în care respiră, tatăl critic, dezgustat și supărat. Pentru Eustace Conway viața a fost întotdeauna așa: de fiecare dată când caută dragoste și înțelegere la tatăl lui, e aproape orbit de golul peste care dă.

Deși... ceva straniu a avut loc anul acesta.

Eustace m-a sunat la a treizeci și noua lui aniversare. Am avut o conversație normală, vorbind o oră despre afacerea și bârfele de la Turtle Island. Mi-a povestit despre noii săi ucenici, despre munca la grajd și despre

nașterea unui mânz frumos numit Luna.

Și apoi mi-a zis, cu o intonație stranie: „A, mai e ceva. Am primit o felicitare de ziua mea săptămâna asta.“

„Da? am întrebat. De la cine?“

„De la tata.“

A urmat o lungă tăcere. Am pus jos ceașca de ceai pe care o beam și mi-am tras un scaun.

„Spune-mi, i-am zis. Spune-mi totul.“

„Am felicitarea chiar aici, o țin în mână.“

„Citește-mi-o, Eustace.“

„E chiar interesantă, știi? Tata... hm... a desenat el însuși felicitarea. E un desen cu trei baloane care zboară în sus spre cer. A desenat baloanele cu un stilou roșu și a desenat un arc în jurul firelor de la baloane cu un stilou verde. Mesajul l-a scris cu cerneală albastră.“

„Ce mesaj?“

Eustace Conway și-a dres vocea și a citit: *„E greu de crezut că au trecut deja treizeci și nouă de ani de când te-ai născut și ai venit în familia noastră. Îți mulțumesc pentru multele binecuvântări pe care ni le-ai adus de-a lungul deceniilor. Așteptăm și mai multe. Cu dragoste, Tata.“*

Din nou o lungă tăcere.

„Mai citește-mi-o o dată“, i-am zis, și Eustace s-a conformat.

Nici unul dintre noi nu a vorbit o vreme. Apoi Eustace mi-a zis că primise felicitarea cu două zile în urmă. „Am citit-o o dată, am închis-o și am pus-o la loc în plic. Am fost atât de tulburat, că-mi tremurau mâinile. Sunt primele vorbe bune pe care mi le-a spus vreodată tata. Nu cred că-și poate da cineva seama cum mă simt. Nu m-am mai uitat la felicitare până acum. Mi-era și frică s-o ating, îți dai seama. Nu eram sigur că e adevărată. Credeam că visez.“

„Te simți bine?“ am întrebat.

„Nu știu. O, Doamne, nu știu cum să-mi deschid inima mea temătoare și nici cum să mă gândesc la asta. Adică, ce naiba se întâmplă? Ce înseamnă asta, Tată? Ce naiba ai de gând, Tată?“

„Poate că nu are nimic de gând, Eustace.“

„Eu cred că o să ascund felicitarea asta o vreme.“

„Ascunde-o, i-am spus. Poate că o s-o poți citi din nou mâine.“

„Probabil“, a spus Eustace și a închis.

Această mică, dar surprinzătoare spargere a gheții dintre cei doi Eustace mi-a adus aminte de un text obscur pe care l-am găsit de curând. L-am descoperit într-o zi când răsfoiam un dicționar, dintr-un capriciu, încercând să dau de numele lui Eustace, ca să văd dacă îi pot afla derivate. Nu era nici un *Eustace* în dicționarul meu, dar am descoperit *Eustasy*, care este un substantiv. Și iată ce-nseamnă *Eustasy*: „o schimbare generală la nivelul mării, care are loc după multe milenii, declanșată de înaintarea sau retragerea ghețurilor“.

Cu alte cuvinte, o topire înceată, de dimensiuni epopeice. Ceea ce ar fi necesar, presupun, și în cazul unei schimbări marginale la nivelul oceanului.

Și apoi vin ceilalți membri ai familiei Conway. Relațiile lui Eustace cu aceștia nu sunt nici ele așezate. O adoră pe mama lui, dar îi deplânge viața tristă și grea în căsnicie cu o intensitate care-i erodează propria capacitate de a căuta fericirea. Ține la fratele lui mai mic, Judson, ca la nimeni altul, dar este sfâșietor de clar pentru oricine că cei doi frați nu sunt atât de apropiați cum fuseseră cândva. Nu după călătoria Long Riders-ilor. Judson locuiește acum lângă Eustace, chiar dincolo de valea în care e Turtle Island, într-o căbănuță de bușteni pe care și-a construit-o singur și pe care o împarte cu uimitoarea sa logodnică (un spirit puternic și independent, o femeie care vânează căprioare cu arcul și care lucrează ca tăietor de lemne; o cheamă – ți-neți-vă bine – Eunice!). Nu i-ar fi greu să vină călare să-l vadă pe Eustace în fiecare zi, dacă ar vrea, dar nu simte nevoia. Cei doi frați se văd foarte rar. Eustace ar vrea să fie mai apropiați, dar Judson păstrează cu grijă și cu delicatețe o distanță între ei.

„Am înțeles când am călătorit de-a curmezișul Americii, mi-a spus Judson. Eustace e ca tata. E mult prea înverșunat și dur ca să stai în preajma lui. El și tata se mândresc că ar fi persoane care comunică de minune. Își imaginează că dețin un nivel de înțelegere și comunicare cu mult superior. Eustace încearcă măcar să-i asculte pe oameni, și e uneori blând și liniștit, dar fondul este același – trebuie să se facă mereu ca el, fără discuție. Pe cuvânt, îmi iubesc fratele, dar nu știu cum să mă înțeleg cu el. Iată de ce stau la distanță.“

Nu am de ales. Situația asta mă întristează foarte tare.“

Walton Conway, fratele mijlociu, locuiește și el în apropiere, la mai puțin de o oră de Turtle Island. Inteligent, poliglot și retras, locuiește într-o casă modernă și confortabilă, cu rafturi pline de Nabokov și Dickens. Walton predă engleza și scrie romane istorice. Conduce o afacere, importând și vânzând produse de artă făcute manual în Rusia. Soția lui este o femeie generoasă și veselă, cu două fete dintr-o altă căsnicie, și au și o fată a lor. Viața lui Walton este acum liniștită, deși în tinerețe a tot umblat. Pe vremea aceea, îi scria des fratelui său mai mare, Eustace, pe care îl admira profund și al cărui respect îl dorea în mod clar.

„Nu-mi place să o spun, îi scria Walton lui Eustace în 1987, după o lungă ședere într-o fermă în Germania unde găsisese de lucru, dar ar trebui să fii mândru de mine. Muncesc, mâinile mi se înnegresc și am bătăături în locuri în care nu știam că se pot face bătăături.“

Sau scrisoarea din Rusia din 1992: „Am avut o mare schimbare de ritm la sfârșitul săptămânii trecute, când am plantat castraveți în afara orașului. Am săpat toată ziua. M-am gândit la tine și la Tolstoi și la vara aceea în care ai construit – săpat? – într-o Alabamă mai fierbinte decât iadul. (Vezi, ți-am trăit toate aventurile prin delegație, trăgând cu ochiul.) Una peste alta, nu cred că ți-ar plăcea aici, la Moscova. Sunt înconjurat de mizerie. E o tristețe să vezi orașul, ce și-a făcut omul cu mâna lui, ce rații sunt împărțite cu zgârcenie la capătul din față al cozilor. Nu mi te pot imagina aici. Visez la Turtle Island.“ Dar acum, deși Walton locuiește atât de aproape de Turtle Island, își vizitează rar fratele. Spre marea dezamăgire a lui Eustace, care își dorește foarte tare să petreacă mai mult timp cu Walton, simțindu-se rănit pentru că fratele lui nu vrea să-i acorde un rol mai important.

„*Ego*-ul lui mă ține departe, a spus Walton, drept explicație. Nu-l pot suporta. Uneori mă trezesc dimineața și mă gândesc: *Doamne, n-ar fi minunat să ai un frate cu toate darurile și preocupările lui Eustace, dar care să mai fie și modest?* Mi-ar plăcea să merg pe jos cu Eustace într-o zi și să avem o relație liniștită, dar *ego*-ul lui este cu adevărat greu de suportat. Am vrut întotdeauna să-i spun: «Cum ar fi dacă într-o zi te-ai hotărî să faci o plimbare călare, fără să te știe toată lumea? Chiar trebuie ca orice moment din viața ta să fie un spectacol public?»“

Și singura soră a lui Eustace, Martha? Ei bine, o consider cel mai enigmatic membru al familiei Conway. Trăiește atât de departe de lumea curajoasă și aventuroasă a fraților ei, încât uneori e ușor să uiți că există. Gluma preferată în familia Conway e că Martha e un copil pe care l-au schimbat spiridușii; nimeni nu înțelege cum de „a ieșit așa“. Martha locuiește cu soțul și cu cele două fiice într-un minuscule cartier din suburbie, într-o casă atât de curată și de igienică, încât ai putea să-i folosești bucătăria pe post de sală de operații.

„Știi că majoritatea părinților trebuie să ascundă toate lucrurile care se pot sparge prin casă când au copii mici? m-a întrebat Judson, când încerca să-și descrie sora. Ei bine, în casa Marthei nu e așa. Lasă toate lucrurile fragile la vedere și le spune fetelor să nu se atingă de ele. Și crede-mă că nu le ating.“

Martha este o creștină practicantă, cu mult mai religioasă chiar decât părinții ei. Este o femeie extrem de inteligentă, cu un MBA obținut la Duke. Sunt sigură că ar putea să conducă General Motors dacă ar dori, dar ea își pune toată inteligența și capacitatea organizatorică în slujba dorinței ei de a fi o soție desăvârșită, o mamă severă și un membru model al bisericii. Nu o cunosc foarte bine pe Martha; mi-am petrecut doar o după-amiază cu ea. Mi-a plăcut. Mi s-a părut mult mai blândă decât mă așteptam, după ce auzisem de la frații ei povești despre cât e de rigidă. Am fost mișcată că m-a primit în casa ei, ținând cont de cât de sfânt este acest loc pentru ea. Am văzut în ochii ei cât de greu îi era să mă lase înăuntru. Am văzut conflictul dureros care avea loc înăuntrul ei: sensul profund al ospitalității creștine lupta cu dorința adâncă de intimitate.

Când am rugat-o pe Martha să se definească pe sine, mi-a spus: „Lucrul cel mai important în viața mea este drumul alături de Iisus Hristos. Se reflectă în tot ceea ce fac – în felul cum îmi cresc copiii, cum mă achit de angajamentul meu în căsnicie, cum mă lupt să nu mă pun pe mine pe primul loc, cum mă lupt să-mi stăpânesc emoțiile și să-mi controliez tonul. Toate deciziile pe care le iau se bazează pe credința mea. Îi învăț pe copii acasă, datorită credinței mele. Nu vreau să-mi las copiii în școlile publice. Cred că acolo sunt multe rele, de când au scos rugăciunea din școli. Vreau ca fetele mele să fie credincioase și pot deveni astfel numai aici, cu mine. În lumea din afară, totul se bazează pe relativism, și nu vreau ca fetele mele să învețe așa ceva.

Acolo nimic nu mai este absolut. Dar eu încă mai cred în absolut. Cred că există un mod absolut bun și un mod absolut rău de a trăi, și îi pot învăța pe copiii mei acest lucru chiar aici, în această casă.“

O altă glumă preferată în familia Conway este să remarce cât de diferiți sunt Eustace și Martha. „Stai să vezi cum trăiește Martha“, mi s-a spus. „N-o să-ți vină să crezi că ea și Eustace sunt rude!“ Dar, cu tot respectul, eu nu sunt de acord. Imediat ce am intrat în salonul Marthei, mi-am zis: *Îmi pare rău, dragilor. Sunt exact la fel.* Eustace și Martha găsesc amândoi că „lumea din afară“ este coruptă și respingătoare, și amândoi și-au proiectat propria lume, lumi atât de încăpățânat izolate de societate, încât ar putea foarte bine să trăiască sub niște clopote de sticlă. Domnesc asupra lumii lor personale cu o putere necondiționată, fără nici un compromis. Lumea lui Eustace e doar întâmplător alcătuită din o mie de pogoane, iar lumea Marthei poate că e de 90 de metri pătrați, dar amândoi au aceeași pornire. Totul se reduce la absolutism.

Absolutismul este extraordinar, te pune la treabă, dar când două tipuri de absolutism se ciocnesc poate avea loc o deraiere zgomotoasă și fatală a trenurilor. Iată de ce Eustace și sora lui n-au reușit niciodată să fie apropiați. Lucru și mai trist, dacă ținem seama că amândoi doresc să aibă cât de cât o relație. Dar nu fac decât să se jignească unul pe altul. Eustace crede că face toate eforturile pentru a respecta valorile Marthei și viața ei bine cronometrată, anunțându-și din timp vizitele, citindu-le copiilor povești din Biblie și încercând să nu deranjeze casa mult iubită. Totuși, ea îl acuză că este necioplit și egocentric, ceea ce-l rănește pe Eustace cu atât mai mult cu cât el consideră că Martha – care și-a adus familia la Turtle Island doar de două ori, în ciuda invitațiilor repetate – nu pare deloc interesată de viața lui. Martha, pe de altă parte, este constant rănită de ceea ce intuiește: un frate dominant care cere ca lumea întreagă să se oprească și să i se arunce la picioare în venerație de fiecare dată când se arată în oraș. Din mândrie, sau din obișnuință, Martha refuză să se plece.

În concluzie, nu, relațiile lui Eustace cu familia nu sunt satisfăcătoare. Pe nici un front. Nu-i convine deloc. Ceea ce-l deranjează și mai mult este că nu și-a întemeiat o familie a lui. Acum, la fel ca atunci când avea treizeci de ani, își privește imperiul și e șocat să constate că, deși a făcut multe doar datorită

voinței lui neclintite, nevastă și copii încă nu are. Ar fi trebuit să aibă deja o familie, să fie profund implicat în procesul creșterii copiilor și cu inima mângâiată de trăinicia căsniciei lui. Unde a greșit Eustace în toate acestea? Nu reușește să înțeleagă.

Într-o zi am fost cu Eustace într-o vizită la mentorul său în ale echitației, un bătrân fermier localnic și un geniu în dresarea animalelor, Hoy Moretz. Am petrecut o după-amiază plăcută în bucătăria lui Hoy, mâncând pâine de porumb cu soția lui, Bertha, stând la taifas și răsfoind albumele de fotografii ale lui Hoy, care nu conțineau decât poze cu catâri, tauri și cai. Hoy e haios și viclean. (Când l-am întâlnit pentru prima dată, i-am zis: „Ce mai faceți, domnule?“, și el mi-a răspuns: „Mă fac gras și leneș. Dar dumneavoastră?“ Nu este citit – tatăl său l-a pus la treabă de la șase ani –, dar e un fermier genial. Are trei sute de pogoane, cele mai curate și mai plăcute pășuni și câmpuri din lume. Hoy nu are copii, așa că, la acea masă din bucătărie, Eustace l-a întrebat ce-o să se aleagă de pământul lui după ce el și Bertha vor dispărea. Hoy a răspuns că nu știe, dar și-a imaginat că „Unchiul Sam o să-l ia și o să-l vândă dezvoltatorilor imobiliari, care o să pună nouă sute de case pe el“.

Mai târziu, în mașină, l-am întrebat pe Eustace dacă-și dorește pământul lui Hoy. Ferma familiei Moretz este la doar patruzeci și cinci de minute de Turtle Island, și e minunată, și da, a spus Eustace, evident, sigur că nu i-ar plăcea s-o vadă transformată într-un cimitir de case.

„Dar așa e făcută lumea, a continuat el. Mai întâi vin drumurile, apoi fermele, fermierii își vând fermele, dezvoltatorii imobiliari ciopârțesc și siluiesc pământul, fac și mai multe drumuri, până se-alege praful. Nu pot să salvez fiecare hectar din Carolina de Nord. Nu am atâta putere.“

„Dar ce-ai face cu proprietatea lui Hoy, dacă ai putea s-o obții?“ am întrebat, gândindu-mă că o poate folosi pentru fânețe sau ca pășune pentru herghelia lui din ce în ce mai mare.

„L-aș păstra și l-aș da unuia dintre fiii mei când va crește mare, ca să poată face din ea o fermă tradițională“, a zis Eustace.

Această frază a rămas stingheră în aer multă vreme. Erau multe condiții: ca Eustace să aibă într-o zi câțiva copii; ca printre ei să fie și băieți; ca unul dintre băieți să crească și să-i pese de fermele tradiționale; ca Eustace să nu

considera că *fiii* săi sunt o dezamăgire monumentală („altfel decât mă așteptam eu!“), cum credeau bunicul și tatăl său despre fiii lor; ca măcar unul dintre terenurile acelea să mai fie ale lui în următorii douăzeci și cinci de ani. Chiar și Eustace părea să audă aceste îndoieli.

„*Fiii mei*, a spus el în cele din urmă, dezgustat. Auzi cum vorbesc. De unde să-i iau pe acești fii?“

De unde, într-adevăr? Și cine le-ar fi mamă? Iată întrebarea de un miliard de dolari din viața lui Eustace, întrebarea care îl bântuie nu numai pe el, ci și pe toți cei care-l cunosc, într-o așa măsură încât a devenit un fel de hobby național să stai și să faci speculații privind viitoarea posibilă soție a lui Eustace Conway, dacă se va căsători vreodată. Chiar și membrii familiei Conway m-au luat deoparte de câteva ori în ultimii ani pentru a-mi încredința dorința secretă ca Eustace să nu se însoare și să nu aibă copii, pentru că va fi, cum se teme Martha, „mult prea înfricoșător ca tată“.

Dar Eustace are și alți prieteni care încearcă tot timpul să-i prezinte vreo alpinistă, vreo pacifistă, vreo brunetă, vreo iubitoare a naturii, una după alta. Alții cred că ar trebui să se întoarcă în Guatemala și să se însoare cu cea mai frumoasă și mai liniștită mayașă de paisprezece ani pe care o poate găsi. Alții cred că are nevoie de o femeie modernă, cât mai aprigă și mai afurisită, care să-i bage mințile-n cap. Are o prietenă artistă care, foarte directă, îl tot acuză: „Eustace, de ce nu vrei să recunoști că pur și simplu nu-ți plac copiii? Nu știi cum să scapi de ei mai repede când sunt în aceeași încăpere cu tine.“

Ca toți ceilalți, am și eu păreri mele despre viața sentimentală a lui Eustace. Mi se pare că are nevoie de o femeie care să fie și puternică și supusă. Poate să pară o contradicție, dar nu a fost întotdeauna așa. La femei, combinația de putere și supunere a fost regulă secole la rând, mai ales la Frontiera americană. Să ne mai gândim o dată la nevasta lui Davy Crockett, a cărei cunoaștere perfectă a sălbăticiei era egalată doar de supunerea față de soțul ei. Iată ce-i trebuie lui Eustace. Dar asta era în 1780. Vremurile, după cum se vede, s-au schimbat. Așa că părerea mea personală e că Eustace Conway n-o să aibă prea mult succes în căutarea unei soții (sau, cum spune el uneori, a unei „partenere“). I se plânse odată unul dintre prietenii săi de la oraș, imitând un fals accent de la țară: „Un secol de feminism afurisit a stricat toate nevestele!“

Asemenea multor altor impresionanți Oameni ai Destinului dinaintea lui, doar în această delicată chestiune a tovarășiei celei mai intime nu are Eustace succes. Toată energia lui și toate talentele lui devin inutile. Iată ce-i scria nefericitul Meriwether Lewis dragului său prieten William Clark, la câțiva ani după ce traversaseră continentul și-i trasaseră harta: „În ce privește dragostea, sunt acum un văduv desăvârșit... Mă încercă o senzație de nerăbdare, de neliniște, o senzație indescriptibilă, comună burlacilor bătrâni și, dragă prietene, nu pot să nu mă gândesc că vine din *acel gol din inimile noastre* care ar putea, sau ar fi bine să fie umplut. De unde vine nu știu, dar sigur e că nu m-am simțit mai puțin erou ca în momentul de față. Care va fi viitoarea mea aventură numai Dumnezeu știe, dar un lucru știu: sunt hotărât *să-mi iau o nevastă*.“

Nu că Eustace n-ar avea de unde alege. Le produce o impresie puternică femeilor și cunoaște foarte multe, oricât de izolată ar părea lumea lui. E nesfârșit numărul femeilor visătoare, frumoase și cu ochi strălucitori care dansează prin Turtle Island în fiecare vară, venind în tabără ca turiști, ucenici sau vizitatoare de o zi; multe dintre ele ar fi mai mult decât fericite să aibă parte de o aventură cu un om de munte adevărat, odată invitația lansată. Dacă Eustace n-ar fi urmărit în viață decât o recompensă sexuală fierbinte, ar fi putut avea nenumărate iubite, ar fi fost simplu ca bună ziua. Trebuie totuși să recunoaștem că n-a făcut din Turtle Island niciodată o utopie personală a iubirii libere. Dimpotrivă, se detașează în mod conștient de multe fete tinere care-l idolatrizează pentru imaginea lui dură, pentru că i se pare nepotrivit să abuzeze de adorația lor. În schimb, caută continuu uniunea monogamă sănătoasă și sacrosanctă, de dimensiuni olimpiene, a două figuri eroice. O căutare bazată și inspirată de iubirea romantică, în care crede cu o încăpățânare sfâșietoare, incredibilă și aproape beligerant de naivă.

„A fost atât de interesant să te cunosc și să am ocazia să fim cu tine, îi scria Eustace mai demult unei femei care nu i-a stat alături destul de mult timp pentru a fi legitim considerată drept una dintre prietenele lui Eustace Conway. Nu știu exact ce crezi despre mine, dar sper că vom avea norocul să ne cunoaștem unul pe altul. Îmi caut o parteneră – o persoană plină de viață, inteligentă, aventuroasă ca tine mă atrage cu adevărat. Mi-ar plăcea să trăiesc visul de a avea o relație sacră, o dragoste pe viață, care să presupună

compasiune și înțelegere. Vreau acea relație americană «fantastică» și de vis, o dragoste «perfectă», dacă vrei. Ofer nici mai mult nici mai puțin decât atât... De 10 ani de zile îmi doresc să mă însor. Am căutat, dar nu am găsit-o încă «pe cea potrivită». Dacă ai ochi să vezi și dacă privești cu atenție, o să găsești în mine o persoană profundă și grijulie, care poate și vrea să-ți ofere mai mult decât ai visat vreodată, un parteneriat semnificativ pe parcursul acestei călătorii a vieții, «experiența omenească». Asta îți ofer. Te rog să mă iei în serios și să nu lași vreun alt mecanism de apărare să te împiedice să afli în mine ceea ce inima ta dorește cu adevărat. Oferindu-ți dragostea mea, cu cele mai sincere sentimente, Eustace.“

Dar abordarea „stai-în-tunelul-aerodinamic-al-iubirii-mele“ nu a mers nici în acest caz. Și îl zăpăcește pe Eustace această absență, această pierdere, acest eșec în a crea familia perfectă, pentru a șterge copilăria lui brutală. E mult prea conștient că nu mai are mult timp. Acum trăiește o poveste de dragoste cu Ashley, o frumoasă hippy de douăzeci și patru de ani, pe care o știe de multă vreme. Caldă și iubitoare. Eustace a întâlnit-o cu șase ani în urmă, la o petrecere, și s-a uitat la ea toată noaptea, privind-o cum vorbește cu alții, gândindu-se că „era atât de vie, atât de plină de dragoste, ca o cascadă ce stropește prin încăpere prin ceața care fierbe în jurul ei, atât de captivantă. M-am uitat la ea o dată și mi-am zis: *Asta este. Trebuie să mă însor cu fata asta*“.

Dar Ashley, de numai optsprezece ani pe atunci, avea deja un prieten. Părăsise orașul, gata să iasă în lume pentru călătorie și aventură, și nu era deloc pregătită să fie femeia lui Eustace Conway. Dar între timp s-a întors la Boone și era singură. Eustace s-a îndrăgostit de ea din nou, și ea de el.

Eustace crede că Ashley este un înger, și nu e greu să înțelegi de ce. Emană bunătate și dragoste de oameni. Ashley m-a condus cu mașina prin Boone într-o după-amiază și un cerșetor s-a apropiat de mașină când semaforul era roșu și i-a cerut bani. Ashley, care ani de zile trăise de azi pe mâine din ajutoarele date de la stat și din speranță, a scotocit prin mașină după niște monede, dar n-a găsit decât câțiva cenți.

„Nu pot să-ți dau prea mulți bani, s-a scuzat ea cerșetorului, dar îți promit că-ți voi da rugăciunile mele.“

„Mulțumesc, i-a spus acesta, zâmbindu-i ca și cum ar fi primit o bancnotă

de o sută de dolari. Te cred.“

Ashley are inima destul de mare pentru a absorbi fără să tresară toată dragostea și nevoia și foamea pe care Eustace le revarsă asupra ei. Dar e o problemă cu Ashley. Cumva, prin călătoriile ei, a reușit să facă trei copii mici – un băiat de cinci ani și două bebelușe gemene.

Când am auzit de ei, i-am zis: „Eustace, am crezut mereu că vrei treisprezece copii. Mi se pare că ai început bine aici, prietene. Trei deja, încă zece de făcut.“

Eustace a râs. „Desigur, dar *ideea* de treisprezece copii este foarte diferită de *realitatea* celor trei copii.“

Ashley e liniștită, tandră, amuzantă, atentă și constantă. Aduce senzația mult dorită de pace și de ospitalitate la Turtle Island. Și poate să trăiască aici cu multă grație. Și-a petrecut câțiva ani locuind într-o comunitate, Rainbow Gathering, experiență care făcea ca la Turtle Island să i se pară ca la Hilton. Iată o femeie care a fost de două ori gravidă și n-a văzut un doctor. („Știu când sunt sănătoasă, explică ea, și n-aveam nevoie de nimeni să-mi spună că eram bine.“) Iată o femeie care a născut gemeni sub cerul liber, în toiul nopții, pe pământul rece din Colorado, de-abia acoperită cu o prelată. Iată o femeie care poate în mod sigur să se descurce cu tăierea porcilor și căutarea prin gunoaie.

Eustace jură că s-ar însura cu Ashley în clipa următoare dacă ea nu ar avea deja familia ei. Rezervele lui puternice legate de creșterea copiilor altui bărbat, mai ales când acest bărbat este un hippy care se bucură încă de o prezență considerabilă în viața copiilor. Eustace nu vrea nici o influență necontrolată ca aceasta în jurul copiilor pe care el îi va crește probabil într-o zi. Deși, trebuie spus, nu este la fel de speriat de cele două gemene ale lui Ashley pe cât este de tânărul ei fiu plin de energie și cam îndărătnic.

„Cum aș putea să-l adopt pe acest băiat când a început deja să fie format? A văzut deja mult prea multe lucruri care l-au corupt și pe care nu le mai pot controla sau șterge. Am avut cea mai rea relație posibilă cu tatăl meu, și dacă o să am un băiat, vreau să fiu sigur că relația este perfectă încă de la început. Nu vreau să existe vreun moment de mânie sau de tulburare între noi. Pentru că tot ce știu e că pot petrece zece ani arătându-i băiatului lui Ashley calea cea bună, dar când o să aibă paisprezece ani o să se întoarcă spre mine și o să-

mi zică: «La naiba, tată. Mă duc să mă droghez.»“

„Eustace, i-am zis, nimeni nu-ți poate promite că propriii tăi copii n-o să-ți spună același lucru într-o zi. De fapt, aproape că-ți pot promite că o vor face. Știi asta, nu?“

„Dar aș avea mai multe șanse cu propriii mei copii, pentru că voi fi acolo de la început să-i învăț diferența dintre un comportament acceptabil și unul inacceptabil. Cu copiii lui Ashley nu prea am șanse. Sunt deja indisciplinați. Ashley e o mamă extraordinară, dar copiii o manipulează și distrug tot ce prind. E foarte greu cu copiii ei în preajmă tot timpul, pentru că nu sunt educați. Dau ba peste una, ba peste alta, și ea trebuie să le poarte de grijă. Îi aduc aici și facem lucruri împreună, de exemplu îi duc cu calul, dar nu e distractiv. E distractiv pentru ei, dar nu pentru mine.“

Eustace n-ar prea vrea s-o piardă pe Ashley, pentru că e frumoasă, blândă și-i oferă minunata dragoste necondiționată de care are atâta nevoie. Dar nici cu ea nu poate fi, pentru că aduce mult prea multe și înfricoșătoare variabile în cosmosul lui exigent și bine organizat. A încercat s-o ajute să-și facă ordine în familie; i-a împrumutat cărți din biblioteca lui scrise de membrii comunității Amish despre cum să formezi un copil, cam cum ar dresa cineva un cal. Ashley, care este într-adevăr extenuată din cauza copiilor ei, a studiat cărțile cu grijă și cu recunoștință. Și a luat multe sfaturi în serios. Le-a vorbit chiar despre aceste sfaturi învechite despre cum să-ți crești copiii prietenelor sale hipiote care erau mame, ca să le ajute să creeze o anumită stabilitate în familiile lor dezorganizate. Și educația a avut destul succes. Folosind strictul sistem Amish, Ashley le-a făcut un program mai ordonat copiilor, și aceștia au mai puține accese de furie și drame. Dar copiii dau totuși bătăi de cap, evident. Pentru că sunt trei și pentru că sunt copii.

Așa că Eustace nu știe ce să facă cu Ashley. În cele din urmă, hotărârea lui va fi cu siguranță rezultatul luptei între două nevoi importante: dragostea absolută și controlul absolut. Grea decizie. Istoria ne spune că dragostea a fost întodeauna un rival destul de aprig, dar unii oameni din lumea asta au nevoie de mai mult, nu doar de dragoste. Eustace a mai trăit fără dragoste; știe bine cum e. În schimb, nici o clipă din viața lui de adult nu a trăit fără control.

Așa că rămâne singur și necăsătorit. Și cu multe întrebări despre ce fel de

femeie ar trebui să caute. După toți acești ani, a ajuns să creadă că ar trebui să fie mai atent la persoanele pe care alege să le iubească. Poate că până acum a ales la voia întâmplării; poate că aici trebuie să remedieze. Asumându-și provocarea aceasta ca pe o orice altă sarcină organizațională, Eustace a făcut o listă cu atributele femeii perfecte. Dacă ar putea evalua viitoarele candidate, ar fi capabil să aleagă cu înțelepciune, și, bineînțeles, n-ar mai fi rănit sau singur încă o dată.

Foarte sănătoasă, grăiește lista (făcută fără vreo ordine anume). Apoi:

Deschidere pentru intimitate.

Frumoasă.

Încrezătoare și interesată de sexualitate.

Credință / orientare spirituală.

Entuziastă și hotărâtă să trăiască fiecare zi într-un mod total, apreciindu-i caracterul sacru.

Generoasă, capabilă să dăruiască, să poarte de grijă, calități ale personalității femeii tradiționale.

Înclinată spre un stil de viață ne-material, valori.

Sensibilă, încrezătoare, orientată, plină de energie, sprijin pozitiv și aptitudini sociale.

O persoană independentă și capabilă, care are puterea de a se lega adânc în uniunea sacră a căsătoriei.

Să vorbească mai multe limbi străine.

Să lucreze în domeniul artistic sau să fie interesată de artă – dans, teatru, literatură, arte vizuale etc.

Pasiunea pentru familie – o prioritate.

Să aprecieze gestionarea rațională a banilor.

Să-i placă munca: organizarea fermei / gestiunea terenurilor / grădinărit.

Lista e interminabilă. Vedeți unde e problema. Vi-l puteți imagina pe Dumnezeu însuși dând din cap când i s-ar înmâna o astfel de comandă, zicând: *Îmi pare rău, amice, nu avem așa ceva în stoc.* Dar

Eustace e mult mai optimist decât Dumnezeu. Și mult mai singur decât Dumnezeu.

Când Eustace mi-a arătat pentru prima dată lista lui, i-am înapoiat-o și i-am zis: „Îmi pare tare rău, Eustace, dar nu așa funcționează dragostea.“

E adevărat că această listă dovedește cât de enorm de nepregătit este Eustace Conway când e vorba de intimitate. Da, cu toții căutăm anumite trăsături la un iubit sau la o iubită, dar această listă mi s-a părut o fițuică pentru un examen pentru care majoritatea oamenilor nu au nevoie să învețe. Majoritatea oamenilor nu au nevoie să bifeze calități ale oamenilor, urmărind o listă de inventar; oricine știe când e îndrăgostit. Dar Eustace nu e sigur că știe. Are mult prea puține aptitudini de bază pentru a face față munților și văilor și modelelor meteorologice imprevizibile ale dragostei adevărate între adulții umani, așa cum sunt ei, minunați și cu defecte. El este, după cum singur o recunoaște, prea rănit și prea sensibil, și găsesc că e uimitor de curajos din partea lui să încerce în continuare să-și mai deschidă inima către alții.

Dacă aceste perturbări pot fi puse pe seama iconografiei masculine exigente, pe care a absorbit-o din cultura americană, sau dacă sunt reziduu copilariei lui traumatizate, nu știu. Dar când îl văd pe Eustace Conway îndreptându-se spre ținutul sălbatic al intimității, cu lista lui exhaustivă, găsesc că seamănă îngrozitor de mult cu un orășean durduliu care tocmai a cumpărat catalogul Orvis și se pregătește pentru o vânatoare de weekend: supraechipat, lipsit de aptitudinile necesare și speriat de moarte.

Unul dintre evenimentele unde Eustace este chemat an de an este Merlefest, un festival de muzică folk și de artă populară cu tradiție, ținut în fiecare vară în vestul Carolinei de Nord. Eustace nu mai călătorește și nu mai vorbește la fel de mult ca altădată; preferă să stea acasă, la Turtle Island, departe de mulțimi. Dar încă se prezintă la Merlefest în fiecare an, instalându-și acolo tepee-ul direct pe pământ și vorbindu-le oamenilor despre viața aproape de natură. E o slujbă bună. E bine plătită și atrage mulți oameni, iar Eustace reușește să-și petreacă weekendul ascultând muzică populară cântată de eroii lui apalașieni, Doc Watson și Gillian Welch, printre alții.

M-am dus la Merlefest cu Eustace în vara anului 2000 și am văzut, în felul său de a se purta cu publicul, o blazare pe care nu o avea pe vremuri. Nu pentru că și-ar fi pierdut din performanțele sale cu publicul, dar nu mai era la

fel de provocator cum îl țineam eu minte din conferințele pe care le ținuse în anii trecuți. Și era lesne de înțeles, pe parcursul weekendului, cum își putea pierde cineva entuziasmul, confruntat cu realitatea.

Lui Eustace i se spusese cu mult înainte că avea să împartă scena de la Merlefest cu un alt vorbitor celebru, „un adevărat șef de trib indian din Everglades, Florida“, Chief Jim Billy. Săptămâni întregi, Eustace a fost oarecum emoționat și temător cu gândul la această întâlnire.

„Am cunoscut o grămadă de amerindieni și de obicei am fost bine primit de ei, a explicat Eustace. Dar nu întotdeauna – *Cine se crede albul ăsta dintr-un tepee?* își spun unii. În special nativii angajați politic mă antipatizează. Desigur, le înțeleg iritarea, așa că sunt mereu un pic precaut; am grijă să fiu foarte respectuos.“

În cazul de față, nu avea de ce să fie îngrijorat. Chief Jim Billy s-a dovedit a fi un tip solid și prietenos, în jeanși, cu un zâmbet larg și cu o strângere de mână inimoasă de comis voiajor înăscut. Tribul lui tocmai câștigase o sumă mare la jocuri de noroc, și șeful emana tihna satisfăcută a unei sănătăți bine hrănite. Numărul său, pe care-l făcea doar ca să se distreze, pentru că acum nu mai avea nevoie de bani, consta în a se urca pe scenă și a cânta „cântece pentru copii inspirate din rock 'n' roll“ despre animalele liniștite și înfricoșătoare care trăiesc în Everglades.

„Hei, părinți! îi avertiza el între două cântece. Să nu vă lăsați copiii să se ducă singuri în pădure, pen' că sunt acolo animale care o să vă muște! Să vă muște? La naiba, în Everglades vă *mănâncă!*“

Când și-a terminat numărul, Chief Jim Billy s-a așezat în public și a ascultat cu atenție prezentarea silită și sobră a lui Eustace despre cum trăia în armonie cu natura. Eustace a arătat cum se țese o frânghie din fire de iarbă și din propriul păr, și a adus coșuri și haine pe care le făcuse din materiale naturale. Chief Jim Billy s-a apropiat de Eustace după spectacol, extrem de impresionat.

„Să-ți spun ceva, omule, a zis el, îmbrățișându-l pe Eustace. Ești nemaipomenit. Chestiile pe care știi să le faci?! E nemaipomenit. Tre' să vii în Florida și să-i înveți pe cei din tribul nostru chestiile astea, pentru că nimeni acolo nu mai știe să facă așa ceva. Ești mai indian decât oricare dintre noi! La naiba, singurul lucru pe care-l știu membrii tribului nostru acum e să

ia avionul până la Miami ca să se bronzeze! Glumesc. Serios, ar trebui să vii să vezi rezervația noastră. O ducem bine zilele astea. Facem un mic safari pentru turiști, care trece direct prin mlaștină, și turiștilor le-ar plăcea mult să te vadă. Ai putea fi interesant pentru ei, oamenii aceștia caută ceva autentic, ceva veritabil, și tu ai așa ceva. Încercăm să le arătăm ceva autentic, dar ne place să ne și distrăm. Unul dintre noi se îmbracă într-un costum negru și păros și aleargă pe lângă barcă, sărind la oameni. Îți spun, ți-ar plăcea la nebunie. Oricând vrei să vii să ne vizitezi, sună-mă. O să am grijă de tine, o să mă port regește cu tine. Ai telefon acolo în pădure, Tarzan? E bine. Sună-mă. Vorbesc serios. O să te duc cu avionul meu, aterizăm acolo pentru un sfârșit de săptămână. Am propriul meu avion, un G-4 frumos. Are până și salon înăuntru! O să-ți placă!“

Apoi Chief Billy l-a îmbrățișat pe Eustace din nou și i-a înmănat imediat cartea lui de vizită.

„Tot ce vrei să știi despre mine e pe cartea asta de vizită, i-a spus acest sociabil șef al tribului Seminole lui Eustace Conway. Telefon, mobil, pager, orice. Sună-mă când vrei, omule. Ești minunat.“

Eustace și cu mine ne-am îndepărtat în tăcere de scenă și ne-am întors în tepee-ul lui spectaculos, amplasat în centru, vizavi de standurile cu mâncare. Când am intrat înăuntru, am dat peste doi băieți de nouă ani care se jucau, bicicletele înnorosite și le lăsaseră lângă aerisirea pentru fum, și aproape că l-au luat pe sus pe Eustace când l-au văzut.

„Am auzit că ne poți învăța cum să aprindem focul!“ a spus unul din ei. Unul dintre băieți avea părul negru și era mic de statură pentru vârsta lui; celălalt era grăsuliu și blond, purtând un tricou pe care scria EARTHDAY²⁹.

²⁹. Ziua pământului (*engl.*) (n. tr.).

Ospitalier, Eustace a luat două bețe și le-a explicat băieților: „Copacii conțin foc. Iau acest foc de la soare. În fiecare copac există un pic de soare pe care-l poți elibera folosindu-te de propria ta energie.“ Eustace a frecat bețele până au început să fumege și a pus niște iască pe ele. „Ce avem aici este o scânteie, un foc nou-născut. Dacă nu avem grijă de el cum trebuie și dacă nu-l alimentăm cu oxigen, o să moară.“ L-a încurajat pe băiatul cu părul negru să sufle ușor peste iască și, ca prin magie, a apărut o flacără. Copiii au strigat de

bucurie. Apoi s-a auzit un țuit în tepee. Băiatul durduliu cu tricoul EARTHDAY a scos un walkie-talkie din buzunarul de la spate.

„Ce?” a strigat în receptor, supărat tare.

„Unde ești, Justin? Recepție”, s-a auzit o voce de femeie.

„Sunt într-un tepee, mamă! a urlat Justin drept răspuns. Recepție!”

„Nu te aud, Justin. Unde ești, Justin? a repetat aparatul. Recepție.”

Justin a dat ochii peste cap și a țipat: „Am zis că sunt într-un *tepee*, mamă! Recepție! Un *tepee*! Un *tepee*, mamă! Ai înțeles, mamă? Recepție!”

Am ieșit din cort, departe de zgomot, gândindu-mă cât o să aibă de furcă Eustace dacă își va menține hotărârea să salveze această cultură. Afară am dat de un bărbat între două vârste, îmbrăcat cu o cămașă groasă, uitându-se cu interes la construcția lui Eustace. Am început să vorbim.

„Mă cheamă Dan”, mi-a spus el. „Vin în fiecare an la Merlefest din Michigan și mereu încerc să îl găsesc pe Eustace. Îmi place să-l ascult vorbind despre viața lui. Mă atrage, deși îl și invidiez. Dumnezeu mi-e martor, m-aș muta în pădure într-o clipită dac-aș putea. Dar nu pot. Am cinci copii la școală și trebuie să-i ajut. Am o slujbă în Sarah Lee, am o pensie alimentară de plătit, și nu știu cum aș putea să renunț la siguranța financiară și la asigurarea de sănătate și să trăiesc ca Eustace, dar aș da orice să pot. Mă gândesc la asta în fiecare an când vin aici, de fiecare dată când mă întâlnesc cu el. E irezistibil, nu-i așa? Și uite ce sănătos e, trăind într-un mod natural. Nu ca noi, toți ceilalți.”

Și Dan zâmbi cu o sfioșenie drăgălașă, bătându-se ușor pe stomacul său rotund. Apoi a continuat. „Eustace spune mereu, *poți s-o faci, poți s-o faci*. Dar eu nu văd cum aș putea s-o fac. Tocmai construim o casă mare, știți? E plină de atâtea lucruri afurisite, nici nu știu de unde au apărut. Jur pe ce-am mai sfânt, nu înțeleg cum au apărut toate lucrurile pe care le-avem. Uneori mă uit la casa mea și-mi doresc să-i dau foc, să ardă până-n temelii, să las totul baltă, să încep în altă parte de la zero. Să duc o viață simplă în pădure, departe de lume. Știi despre ce vorbesc? Ai avut această dorință vreodată? Ți-ai dorit vreodată să dispari de pe fața pământului?”

„Desigur, i-am spus. Și lui Eustace i se întâmplă să-și dorească să dispară.”

„Nu lui Eustace Conway, pun pariu.”

„Ai pierde pariul, Dan.”

Din toate astea reiese că, apropiindu-se de patruzeci de ani, Eustace trebuie să recunoască acum că nu prea a provocat în lumea noastră schimbarea la care visa în tinerețe – mai precis, schimbarea pe care era sigur că o s-o provoace. N-au venit în pădure, pe urmele lui, valuri și valuri de oameni entuziaști, așa cum spera el, când avea douăzeci de ani. Lumea este la fel cum era, poate chiar mai rău.

Rememorând ultimii douăzeci de ani, mi-a spus: „Eram sincer convins că aș putea schimba lucrurile. Gândurile mele de atunci se pot rezuma astfel: *Dați-mi mie America. Lăsați-o în seama mea. O s-o repar singur!* Credeam că nu e nevoie decât de convingere și de muncă grea, și știam că eram capabil să muncesc mai mult decât oricine. Nu credeam că toată țara avea să se întoarcă spre un fel de a trăi mai natural, dar mă gândeam că măcar șizeci, o sută de oameni o să vină la Turtle Island și apoi o să plece cu lecțiile învățate în comunitățile lor – mesajul avea să se răspândească asemenea cercurilor într-un iaz și efectul avea să se extindă mai mult și mai mult. Dar acum văd cât de greu e să faci o schimbare majoră în țara asta dacă nu ești președinte sau măcar un senator important și dacă nu ai și alte resurse în afară de energia ta. Cum poate să facă o singură persoană o asemenea schimbare? Este imposibil, improbabil și, mai presus de toate, este al naibii de obositor.“

Obsesia Americii de a devora pământul continuă, mai repede și cu mai mult succes decât oricând altcândva. Eustace e bucuros să vadă că ecologismul, cândva un concept radical și marginal, este astăzi „ultimul strigăt al modei“. Totuși, nu înțelege ce legătură are această mică manie reciclaționistă cu avântul hămesit al industriei, cu suprapopularea și cu consumerismul frenetic care definesc cultura noastră. Probabil că Turtle Island va fi, peste un secol, așa cum a visat cândva Eustace: „O vale neatinsă și naturală, înconjurată de asfalt și autostrăzi. Oamenii vor urca pe culmile din jurul Turtle Island, vor arunca o privire înăuntru și vor putea vedea imaginea imaculată și verde a ceea ce era odinioară lumea întreagă.“

Poate că e adevărat. Poate că Eustace, salvând acest petic de pământ, face ce-au făcut călugării din Evul Mediu copiind nenumărate texte străvechi. Într-un ev întunecat, care nu pune preț pe cunoaștere, el păstrează un bun de preț, în speranța că generația viitoare, mai luminată, va fi recunoscătoare că se poate bucura de el. Poate că asta face el.

Mai demult, oamenii îi tot spuneau lui Eustace: „Dacă atingi o singură viață, ai făcut o schimbare în lume!“ Dar Eustace nu s-a mulțumit niciodată numai cu atât. Intenția lui era să schimbe însuși destinul umanității și să nu accepte niciodată slaba consolare a influenței avute asupra unei vieți, în mod întâmplător, din când în când. Mai nou, unii îi zic: „Tu ești Eustace Conway! Îmi aduc aminte de tine! Ai fost la liceul unde învățam acum cincispreze ani! Ești extraordinar! Mi-ai schimbat viața!“

Atunci Eustace e foarte emoționat, până în momentul în care individul clarifică situația: „Serios, de când v-am auzit vorbind, nu mai las apa să curgă când mă spăl pe dinți. Economisesc resursele.“

Lui Eustace nu poate decât să râdă, acoperindu-și fața cu mâinile și dând din cap. „Ce vreau să spun, să nu mă înțelegi greșit, îmi explică el. Le-aș zice oamenilor ăstora: Hei, mă bucur că nu mai lași apa să curgă când te speli pe dinți. Sincer, mă bucur. E un mod foarte frumos de a proteja o resursă prețioasă și sunt foarte fericit. Dar știi ce? Avusesem planuri mai mari pentru tine.“

Eustace a pierdut și visul lui din tinerețe că ar putea să învețe pe absolut oricine să locuiască în pădure. Când era mai tânăr, nici prin gând nu-i trecea să refuze un viitor ucenic de la Turtle Island. Nici nu-și imagina că ar fi o singură persoană în țara asta care să nu poată trăi în natură, cu puțin antrenament. Dar acum e mult mai precaut, mai selectiv. Nu-i mai primește automat pe foștii condamnați, pe foștii dependenți de droguri în convalescență și pe adolescenții furioși care-au fugit de-acasă, pentru că este o subminare a sistemului să aibă asemenea oameni în preajmă.

I s-a părut potrivit să formalizeze și mai mult programul de ucenicie. Înainte era o înțelegere mai relaxată, pecetluită cu o strângere de mână, detaliile fiecăreia schimbându-se de la persoană la persoană, de la an la an. Practic, tot ce avea de făcut un tânăr sau o tânără era să vină la Turtle Island și să se arate entuziast, iar Eustace îl primea sau o primea ca ucenic, cerându-i doar promisiunea că va munci din greu și că-și va păstra o atitudine pozitivă pe parcursul perioadei de ucenicie. În prezent, însă, Eustace îi trece pe toți aspiranții la statutul de ucenic printr-un proces de selecție destul de riguros, care presupune curriculum vitae, recomandări, informații despre mediul din care vine aplicantul, un eseu. În plus, obosit de Efectul de Bici Eustace

Conway, care a făcut ravagii în rândul colaboratorilor lui, Eustace trimite fiecărui candidat următorul memorandum (intitulat simplu „Re: Relația cu Eustace“):

„Te rog să nu te aștepti să ai o prietenie strânsă cu Eustace și să nu fii dezamăgit dacă nu vei găsi în el altceva decât un șef care muncește, un conducător și un director. Atrăși de latura caldă și generoasă a personalității lui Eustace, oamenii își doresc o relație mai personală decât ar fi de așteptat, sau decât se simte Eustace în stare. Ucenicii au fost dezamăgiți de faptul că nu a existat o relație mai apropiată între ei și Eustace. Eustace este gata să extindă timpul pe care vi-l acordă, în funcție de o medie a așteptărilor stabilită de comun acord. Această relație clar definită este între un conducător și cei care învață despre sarcinile, metodele și nevoile unei ferme și ale unui centru educațional.“

În ultimul timp, Eustace a fost atât de crunt dezamăgit de muncitorii lui, încât s-a gândit să renunțe definitiv la programul de ucenicie. Doi dintre ucenici au părăsit centrul în această primăvară, după ce au lucrat doar șase luni din contractele lor pe un an, abandonând Turtle Island cu plângerile obișnuite: muncă prea grea, probleme cu stilul de conducere al lui Eustace, experiența nu era cum se așteptau ei, „trebuie să-și caute propria fericire“, chiar dacă asta însemna să nu-și onoreze angajamentele.

„Mai înseamnă oare ceva pentru cineva semnarea unui contract? se întreba Eustace uimit. E oare naivă concepția mea demodată că oamenii ar trebui să facă ceea ce afirmă că o să facă? Cum e posibil ca acești puști să plece după șase luni fără să le pese că au promis să stea un an? Nici nu-și dau seama în ce situație mă pun, poate m-am bazat pe angajamentul lor în planurile pe care mi le-am făcut. Au fugit și m-au lăsat în aer. Și de ce e tot timpul la fel?“

Eustace era atât de dărâmat de pierderea acestor doi tineri nu numai pentru că stagiul lor la Turtle Island urmase un drum atât de bătătorit (speranța entuziastă urmată de deziluzia amară), ci și pentru că unul dintre ucenici, o femeie extrem de pricepută și de serioasă. Jennifer ar fi putut deveni, după părerea lui Eustace, cea mai bună ucenică pe care o avuse vreodată. Rivaliza până și cu legendarul Christian Kaltrider. Era deșteaptă, devotată și nu se plângea, fiind serios hotărâtă să învețe cum se cultivă tradițional pământul. Fusesse crescută la munte și adusesese cu ea la Turtle Island aptitudini pe care

nici măcar Eustace nu le avea. În ea avea destulă încredere ca să-i încredințeze conducerea grădinii de la Turtle Island (un act de încredere pe care l-a făcut cu multă suferință, și mai mult ca pe un experiment cu el însuși, ca să vadă dacă poate să suporte pierderea controlului). Iar Jennifer a făcut grădina să rodească, chiar dacă învăța despre cum să aibă grijă de cai și cum să construiască în același timp. Era perfectă, iar Eustace ajunsese să o respecte și să se bazeze pe ea. Și tocmai ea a renunțat.

„Caută expresia *inimă rănită* în dicționar și o să vezi o fotografie de-a mea, mi-a spus el la telefon la o săptămână după ce plecase Jennifer. Am fost atât de deprimat de plecarea ei, că nu m-am dat jos din pat două zile. Dacă Jennifer nu poate să reziste aici un an întreg, cine poate? Pe cine păcălesc? De ce să mai continui? Dacă așa stau lucrurile, ce este Turtle Island? E ceva pentru care-mi dau toată silința de dragul altora, dar nu merge: oamenii pentru care o fac renunță și eșuează. Mă gândesc serios să mă opresc. Parcă mă văd punând un anunț la poartă: *Turtle Island e închisă. Plecați de aici.* Evident, n-o s-o fac. Sau poate o s-o fac. Nu mai știu...”

Și așa se face că Eustace, de voie, de nevoie, își îngustează viziunea odată cu vârsta, spulberând unele dintre idealurile de tinerețe, renunțând la unele dintre cele mai îndrăznețe visuri. Ultimele lui proiecte sunt uimitor de modeste. Pentru că astăzi nu mai primește ucenici noi, ci își concentrează energia în a pune pe picioare un program de călărie început la Turtle Island. A publicat anunțuri în ziarele de la Boone, invitând lumea să vină pe proprietatea lui pentru câteva zile de călărie prin pădure. Speră ca banii pe care-i va câștiga ducând oamenii să se plimbe călare îl vor ajuta să suporte cheltuielile pe care le face pentru a-și păstra caii lui superbi. Și este o interacțiune umană simplă și revigorantă – clientul plătește, Eustace furnizează un serviciu simplu, nu încearcă să mai convingă pe nimeni să se mute în pădure cu el, iar toată lumea se întoarce acasă la sfârșitul zilei mulțumită.

Da, își spune el acum, *poate că nu pot schimba lumea*. Poate că influența lui Eustace va fi mai modestă, având efect asupra unor grupuri restrânse și asupra unor persoane izolate – șoferi cărora le făcea cu mâna de pe calul lui, în timpul călătoriei Long Riders-ilor, copiii de grădiniță pe care i-a îngropat până la gât în pădure, traficanții de droguri din Parcul Tompkins Square pe

care i-a făcut să se gândească la faptul curios că un om poate să-și facă singur hainele din materiale naturale...

Sau să ne gândim la tinerii vilegiaturiști care explorau Turtle Island într-o zi și, descoperind un stăvilar construit de castori, erau încurajați de ghizii lor să înoate până la galeriile castorului, până în vizuina caldă, uscată, sacră și ascunsă. Câți băieți din această țară au fost în vizuina unui castor? Acest eveniment trebuie să fi avut un ecou puternic și durabil în conștiințele acestor băieți. Pentru Eustace Conway, cu marea lui viziune de arhitect al unei Americi transformate, nu pare mare lucru. Dar în această epocă de escaladare a conformismului absurd, chiar și cea mai slabă sugestie că, pentru o fracțiune de secundă măcar, lumea poate fi privită dintr-un alt unghi este *mult*. Și probabil că nu-l satisface pe Eustace, dar se prea poate să nu obțină mai mult. El este, la urma urmei, un profesor. Și, ca toți profesorii, poate fi obligat să accepte realitatea că numai câțiva dintre elevii săi din ultimii zeci de ani vor fi cu adevărat influențați de câteva lecții.

A fost odată un puști, de exemplu, pe nume Dave Reckford.

Crescut lângă Chicago, un copil din suburbie, cu un tată fizician și o mamă care dădea dovadă de vagi înclinări hippy, trimițându-și fiul la o școală de quakeri și hrănindu-l cu mâncare sănătoasă. Când Caterpillar a închis fabrica din Illinois, orașul natal al lui Dave a degenerat, iar părinții lui s-au mutat în Carolina de Nord. Dave a fost trimis la o școală particulară costisitoare, unde era înconjurat de copii din cele mai vechi familii din sud. Și atunci viața lui s-a dat peste cap. Tatăl lui Dave s-a îndrăgostit de o altă femeie și a divorțat. Familia a fost distrusă. În cele din urmă, acele bucățele distruse au fost repuse în ordine. După câțiva ani grei, mama lui și-a refăcut viața și s-a căsătorit cu un om bun și bogat, dar cumva Dave a fost depășit de toate acestea. Avea treisprezece ani și fusese zguduit până în temelii. Era foarte trist. Și căuta.

După câțiva ani, un om de munte modern pe nume Eustace Conway a venit să predea un curs despre natură la școala unde învăța Dave Reckford. „Era îmbrăcat din cap până-n picioare în piele de cerb, își aduce aminte Dave, și nu mirosea foarte bine. Apoi a început să vorbească, în felul lui așezat, despre tepee și despre pușcă și despre viața în sălbăticie. Eram fascinat. A vorbit despre cum se ducea la toaletă în pădure. Avea o teorie cum că statul pe vine este mai natural și că dacă stai așezat pe closet exerciți o presiune nefirească

asupra organelor digestive, or, noi eram șocați – o sală întreagă de adolescenți din sud. Nu mai auziserăm niciodată așa ceva. Și apoi a spus: «Iar dacă sunt într-un loc unde nu au decât toalete, mă așez cu picioarele pe colac și așa îmi fac nevoile» – și a sărit pe o bancă să ne arate. El râdea, noi râdeam, și făcea totul să pară bun și interesant, fără să ne sperie.“

Mai târziu, Eustace a început să vorbească cu Dave și, simțind cât de tulburat era copilul, l-a invitat la Turtle Island. Dave a fost imediat de acord, și a venit într-un Mercedes coupé de băiat bogat. A stat o săptămână. Asta în anii foarte, foarte timpurii. Nu era mare lucru la Turtle Island, cu excepția cortului lui Eustace. Nu defrișase nici un teren și încă nu avea animale. Era la începutul începuturilor. Când a apărut Dave, Eustace era lângă tepee-ul lui, „stătea de vorbă cu o femeie foarte frumoasă. M-a rugat să-l scuz pentru o jumătate de oră, ca să poată rămâne singur cu fata aceea în cortul lui, și apoi s-au strecurat înăuntru – era foarte limpede – ca să facă sex. Eram destul de uimit de franchețea sexualității lui. A ieșit în cele din urmă din tepee, fata a plecat, iar el a început să mă învețe. Primul lucru pe care mi l-a arătat a fost un strat de cărbuni în locul unde făcea focul. Mi-a explicat că dacă ții tot timpul fierbinți cărbunii din stratul de jos, ai mereu foc la îndemână și nu e nevoie să aprinzi o nouă flacăra.“

Apoi l-a pus pe Dave să muncească la reconstrucția forjei în fierărie. După aceea au început să sape fundația adăpostului de unelte pe care îl construia Eustace. L-a învățat pe Dave cum să facă șindrila, „o muncă foarte grea, cu un ciocan mare“. Și tot așa, zi după zi, muncă grea pentru un băiat care nu mai făcuse așa ceva.

„Nu era ce așteptam eu, a spus Dave, de la războinicul tăcut, cu vorba lină, profesorul maestru-zen după care crezusem că venisem pe munte. Era un conducător de sclavi. Era neliniștit și obsedat de detalii, iar pe mine munca mă făcea să plâng și aproape-mi rupea șalele. Dar în fiecare seară mă duceam să dorm lângă Eustace în cortul lui, pe piei de animale, lângă focul cald, și era somnul cel mai bun și mai lipsit de primejdii pe care l-am avut de când eram copil. Nu cred că Eustace Conway mai e atât de deschis acum, dar asta se întâmpla ani de zile înainte de a avea ucenici și vilegiaturiști peste tot și toate obligațiile astea publice. Avea douăzeci și șapte de ani și eu eram un copil fără tată; pentru mine a fost foarte important să petrec o vreme cu un bărbat

în toată firea care voia să vorbească cu mine și să mă învețe ceva.“

Eustace s-a folosit de timpul petrecut cu Dave pentru a încerca să-l facă să înțeleagă esența fundamentală a filozofiei sale, care era centrată pe conștientizare. În nici un alt mod, îi spunea Eustace lui Dave, nu poți obține o viață decentă ca bărbat: doar fiind conștient, și conștient în fiecare clipă. Fii prezent în propria ta viață, spunea el. Nu-ți trece zilele într-o amorțeală, mulțumindu-te să înghiți orice idee insipidă pe care societatea modernă ți-o dă cu biberonul prin mass-media, nu-ți dormi viața în dulcea comă a satisfacției instantanee. Darul cel mai extraordinar care ți s-a dat este propria ta omenie, care e legată de conștiință, așa că onorează această conștiință.

Venerează-ți simțurile, nu le degrada prin droguri, prin depresie, prin uitare de sine. Încearcă să vezi ceva nou în fiecare zi, îi spunea Eustace. Fii atent până și la cele mai mici detalii. Chiar dacă nu ești în pădure, fii atent tot timpul. Observă ce gust are mâncarea; observă cum miroase raionul de detergente în supermarket și dă-ți seama ce efect au acele chimicale cu miros greu asupra simțurilor tale; observă cum e să mergi cu picioarele goale; fii atent în fiecare zi la intuițiile vitale pe care le poate aduce atenția. Și ai grijă de toate lucrurile, de toate lucrurile care există – corpul tău, intelectul, spiritul, vecinii și această planetă. Nu-ți polua sufletul prin apatie și nu-ți ruina sănătatea cu mâncare proastă, la fel cum râurile curate nu trebuie poluate cu deșeuri industriale. Nu poți să devii un bărbat adevărat dacă ai o atitudine neglijentă și distructivă, spunea Eustace, și maturitatea va veni din atenție la fel cum ziua vine după noapte.

Eustace i-a spus lui Dave povești tragicomice despre niște băieți adolescenți americani care au venit în vizită la Turtle Island și erau atât de indiferenți față de noul mediu în care se aflau, încât nu-și dădeau seama că trebuie să se adăpostească în timpul ploii. Chiar și o furtună de-ar fi venit, băieții ar fi stat acolo, sub potop, la fel de stupefiați ca o turmă de oi, neputând să priceapă că ar trebui să-și poarte trupurile către adăpost. Sau băiatul pe care Eustace îl văzuse dând de un cuib de viespi și apoi stând nemișcat și zăpăcit în timp ce roiul se aduna în jurul lui. Băiatul era în mod evident incapabil să înțeleagă că trebuie să scape din acea situație, până când Eustace i-a strigat: „*Fugi!*“

Fii treaz, i-a spus Eustace (râzând de simplitatea frazei), și vei reuși în

această lume. Când plouă, caută un adăpost! Când ești înțepat de viespi, fugi! Doar prin atenție poți să devii independent. Numai prin independență te poți cunoaște pe tine însuși. Și numai cunoscându-te pe tine însuși vei fi capabil să pui întrebarea cheie a vieții tale: *Ce sunt menit să împlinesc, și cum pot să-mi împlinesc menirea?*

Lucrul de care Dave își amintește însă cel mai bine din acea săptămână a fost experiența transformatoare, aproape religioasă, de a se uita la Eustace, când făcea un gard.

„Să construiești un gard în solul acesta pietros este muncă grea. În primul rând trebuie să bați în pământ stâlpul de metal, lovindu-l cu un ciocan mare și făcând o gaură pentru țarușul tău de salcâm. Aproape că mi-am tăiat un picior odată, când încercam să dau gaură. Apoi bați țarușul de salcâm în gaură și bați în el cu ciocanul greu, înfigându-l în gaură. Am făcut șase astfel de rânduri, și jur pe ce-am mai sfânt că eram aproape mort. Nu pot să descriu cât era de greu. M-am prăbușit la pământ și am simțit că o să-mi explodeze inima. Eustace mi-a luat apoi locul și, în timp ce încercam să-mi recapăt respirația, a bătut următoarele douăzeci de țarușe fără să se oprească măcar o dată, fără să obosească.

Îl studiam când lucra. Cum putea să facă așa ceva? Nu e la fel de mare sau de musculos cum sunt eu. Sunt un triatlet, sunt masiv, dar eu nu puteam face ce făcea el. Picioarele lui sunt subțiri. Cum poate să muncească? Dar, privindu-l, am înțeles că avea o legătură fizică, intimă cu uneltele lui. Când ridica ciocanul, nu-și folosea doar brațele; îl ridica făcând economie de mișcare, și apoi îl dădea pe spate și îi transmitea tot impulsul prin lovitură. Era frumos. Era o concentrare fizică absolută asupra unei sarcini. Era ca și cum m-aș fi uitat la un dans. Un dans al lucrului manual. Și am știut că din această cauză Eustace e capabil să facă totul mai repede și mai bine decât oricine, datorită acelei intensități, acelei grații și perfecțiunii a concentrării.“

Dave își aduce aminte că s-a uitat la Eustace într-o altă zi, când bătea cu ciocanul niște cuie în lemn – rapid, ritmic și perfect – și l-a întrebat: „Cum se face că nimerești mereu cuiele?“

„Pentru că mi-am pus în gând cu multă vreme înainte că o să nimeresc toate cuiele, a răspuns Eustace. Așa că le nimeresc.“

În cele din urmă, ritmul dur al muncii de la Turtle Island a fost atât de

șocant pentru corpul lui Dave, încât a cedat. S-a îmbolnăvit fizic din cauza celor unsprezece ore de muncă zilnice. Eustace, văzând acest lucru, nu l-a mai pus la treabă o zi întreagă și l-a dus cu mașina în oraș. „Hai să ne distrăm“, i-a propus Eustace. L-a dus într-un bar și i-a cumpărat o bere – prima lui bere. Eustace a râs și a glumit cu barmanul și n-a pomenit nimic despre treburile care mai erau de făcut. Întorcându-se către munte în seara aceea, Dave n-a mai rezistat și i-a spus lui Eustace că nu crede că mai poate să stea.

„I-am spus că voiam să mă duc acasă. Probabil că plângeam. Sunt sigur că mi-era dor de casă, pentru că eram doar un puști. Eustace era calm și gânditor. Am stat în camionul lui și am vorbit despre viață și despre ce înseamnă să devii bărbat. Mi-a împărtășit din înțelepciunea și bunătatea lui, luându-mă în serios la o vârstă la care nimeni nu mă lua în serios. Mi-a spus că unul dintre motivele pentru care oamenii sunt atât de nefericiți este pentru că nu vorbesc cu ei înșiși. Mi-a spus că trebuie să ai un dialog permanent cu tine însuși în viață, ca să știi cum îți merge, ca să-ți păstrezi concentrarea, să fii prieten cu tine. Mi-a spus că vorbea cu el însuși tot timpul, că asta îl ajuta să devină mai puternic și mai bun în fiecare zi. Mi-a recomandat câteva cărți pe care trebuia să le citesc. Apoi m-a îmbrățișat.“

Cincisprezece ani mai târziu, Dave Reckford nu putea încă să povestească acest episod fără să-l podidească lacrimile.

„Știi, era o îmbrățișare adevărată, lungă și puternică. Era o îmbrățișare de urs. Era pentru prima dată când eram luat în brațe de un bărbat, și mi se părea că vindecase ceva în interiorul meu. Eram singuratic și rănit. Mi-a spus că eram liber să mă duc acasă și mi-a urat noroc. Dar mi-a spus și că puteam să mă întorc și să stau cu el la Turtle Island oricând voiam, pentru că făcusem treabă bună și pentru că eram un om bun. Și m-am dus acasă, dar când am ajuns acolo, mi-am dat seama că se schimbase ceva cu mine. Și toată viața mea s-a schimbat.“

Toți bărbații din familia lui Dave Reckford sunt fie avocați, fie doctori, fie oameni de afaceri, fie diplomați. Iată ce se așteaptă de la ei, iată calea familiei. După cum se va vedea, nu este și calea lui Dave. Dave are treizeci de ani și a tot hoinărit, căutându-și locul. A studiat istoria și muzica. A încercat să scrie. A fost în Cuba și în Europa și a traversat America. S-a

înrolat până și în armată, încercând să-și caute locul său în acest scurt timp pe pământ.

Nu demult, a prins rădăcini. A rezolvat problema. A rugat-o pe femeia care are grijă de grădinile părinților săi să-l ia drept ucenic. Ea a fost de acord. Așa că Dave Reckford a devenit ceea ce crede el că era menit să fie: grădinar. Are grijă de plante. Își petrece zilele gândindu-se la soluri și lumină și creștere. Este o relație simplă, dar pozitivă. Încearcă să înțeleagă de ce anume au nevoie plantele și cum să le ajute. Încearcă să fie atent și precis în fiecare clipă, pentru a face cinste muncii sale. Vorbește cu sine însuși tot timpul, păstrând contactul cu esența. Și în fiecare zi din viață se gândește la perfecțiunea concentrării și la harul unic al muncii omenești.

Ceea ce înseamnă că în fiecare zi a vieții se gândește la Eustace Conway.

Epilog

Nu poți s-o rezolvi. Nu poți s-o faci să dispară. Nu știu ce ai de gând să faci cu ea, dar știu ce am eu de gând să fac cu ea. O să plec pur și simplu. Poate o parte din ea o să moară dacă nu mai sunt lângă ea să o hrănesc.

Lew Welch

Povestea lui Eustace Conway este povestea progresului omului pe continentul nord american.

La început, omul a dormit pe jos și s-a îmbrăcat cu blănuri. A făcut focul din bețe și a mâncat ce putea vâna și culege. Când îi era foame, arunca cu pietre în păsări, săgeta iepuri și săpa în pământ după rădăcini, așa a supraviețuit. Împletea coșuri de nuiele din copacii de pe teritoriul său. Era nomad; mergea pe jos. Apoi s-a mutat într-un cort și a devenit un vânător mai sofisticat. A făcut focul folosind cremene și fier. Când a stăpânit acest meșteșug, a folosit chibriturile. A început să poarte lână. S-a mutat din tepee într-o colibă din lemn. A devenit agricultor, defrișând pământul și cultivând o grădină. A strâns animale domestice. Și-a tăiat poteci prin pădure, care au devenit cărări, iar apoi drumuri. A îmbunătățit drumurile făcând poduri. S-a îmbrăcat cu pânză de dril.

A fost mai întâi indian, apoi explorator, apoi pionier. Și-a construit singur o cabană și a devenit un adevărat colonist. Om cu o viziune utopică, trăiește acum din speranța că oameni cu aceleași păreri ca el își vor cumpăra proprietăți în jurul lui Turtle Island și-și vor crește familiile așa cum și-o va crește el într-o zi pe a sa. Vecinii își vor lucra pământul cu utilaje trase de animale, se vor ajuta unii pe alții în timpul recoltei, se vor strânge laolaltă la chiolhanuri, se vor duce unii la alții călare și vor face trocuri.

Când toate acestea vor avea loc, Eustace va fi devenit sedentar. Iată ce vrea

– să întemeieze un orașel. Și când și acesta va fi bine întemeiat, își va construi casa de vis. Se va muta din cabana lui într-o casă model, scumpă, plină de camere încăpătoare și dispozitive și alte lucruri trebuitoare, locuită de familie. Își va fi ajuns în sfârșit din urmă timpul. În acea clipă, Eustace Conway va fi paradigma bărbatului american modern.

El evoluează în fața ochilor noștri. Se perfecționează și se extinde și se perfecționează și se extinde pentru că este atât de inteligent și plin de resurse, încât nu se poate opri. Nu este constrâns să rămână în bucuria dată de ce știe deja să facă; trebuie să înainteze. Este de neoprit. Și noi suntem de neoprit. Noi, pe acest continent, am fost tot timpul de neoprit. Noi toți progresăm, după cum a observat de Tocqueville, „ca un potop de oameni, ridicându-se neconținut, și călăuziți zilnic înainte de mâna lui Dumnezeu“. Ne istovim pe noi înșine și pe toți ceilalți. Și ne epuizăm resursele – atât naturale, cât și interioare –, iar Eustace este doar cea mai limpede reprezentare a nevoii noastre.

Îmi aduc aminte că mă întorceam cu mașina la Turtle Island într-o seară devreme, cu Eustace, după ce vizitaserăm vechiul imperiu al bunicului său de la Tabăra Sequoia. Aproape ajunseserăm acasă, trecând prin Boone, când ne-am oprit la o intersecție. Eustace și-a întors deodată capul și m-a întrebat: „Clădirea aia era acolo acum două zile când am plecat spre Asheville?“

Mi-a arătat scheletul unei noi mici clădiri de birouri. Nu, n-o observasem acolo cu două zile în urmă. Dar părea aproape gata. Numai ferestrele mai trebuiau puse la locul lor. Un batalion de constructori își terminaseră ziua de lucru.

„Nu se poate“, a zis Eustace. „Pot oare cu adevărat să ridice o clădire atât de repede?“

„Nu știi“, i-am zis, gândindu-mă că, dintre toți oamenii, el ar trebui să știe. „Presupun că da.“

A oftat. „Țara asta...“, a zis el.

Dar Eustace Conway *este* această țară. Și, așa stând lucrurile, ce mai rămâne? Ce rămâne după toată această activitate? Asta e întrebarea pe care a pus-o odată Walt Whitman. S-a uitat împrejur la ritmul galopant al vieții americane, la creșterea industriei, la goana înrâncenată a ambițiilor concetățenilor săi și s-a întrebat: „După ce epuizezi afacerile, politica,

chefurile și așa mai departe – după ce realizezi că nimic din toate astea nu te satisface până la capăt sau se termină mereu – ce rămâne?”

Și, ca întotdeauna, bătrânul și dragul Walt ne-a dat răspunsul: „Rămâne natura.“

Cu asta rămâne și Eustace. Deși, ca și restul dintre noi (iar aceasta e cea mai mare ironie în cazul său), Eustace nu are atât de mult timp cât și-ar fi dorit pentru a sărbători lumea naturală.

După cum mi-a spus într-o seară de iarnă la telefon, „A fost viscol la Turtle Island săptămâna asta. Un prieten a venit în vizită și mi-a spus : «Hei, Eustace, ai muncit prea mult. Ar trebui să iei o pauză și să faci un om de zăpadă. Te-ai gândit vreodată la asta?» Ei bine, desigur că m-am gândit. Tot ce aveam de făcut era să trec pragul în dimineața respectivă ca să-mi dau seama că zăpada era perfectă pentru un om de zăpadă. Am avut imediat în fața ochilor omul de zăpadă pe care aveam să-l fac, dacă mă hotăram să fac unul. Am analizat repede consistența zăpezii și am hotărât locul exact unde să-l pun, ca să arate cel mai bine, cât de mare trebuia să fie, și unde aş fi putut găsi în atelierul de fierărie cărbune pentru ochi. Mi-am imaginat fiecare detaliu al omului de zăpadă, până la morcovul pentru nas, la care a trebuit să mă gândesc o clipă: *Avem destui morcovi rămași, încât aş putea să folosesc unul pentru acest om de zăpadă? Și după ce omul de zăpadă nu mai e, aş putea să recuperez morcovul și să-l pun într-o tocăniță, ca să nu se irosească? Sau o să-l mănânce vreun animal?* Toate astea mi-au trecut prin cap în aproape cinci secunde, am estimat cât de mult timp o să-mi ia din ziua mea aglomerată ca să fac omul de zăpadă, am pus în balanță plăcerea pe care mi-ar procura-o construirea lui – și am hotărât să nu-l fac.“

Cu atât mai regretabil cu cât chiar îi place să fie afară și ar fi fost mult mai bucuros să facă omul de zăpadă decât îi puteau arăta calculele lui logice. Pentru că îi place natura, dincolo de toate angajamentele și obligațiile lui. Îi place totul – orizontul cosmic al pădurii; petele de soare ce coboară prin acoperișul verde natural; frumusețea cuvintelor *salcâm*, *mesteacăn* și *tulipier*... Nu numai că-i plac, dar are nevoie de ele. După cum scria bunicul lui Eustace: „Când mintea este obosită, sau sufletul neliniștit, să ieșim în pădure și să ne umplem plămânii cu aerul splălat de ploaie și curățat de soare, și inimile noastre cu frumusețea copacilor, florilor, cristalelor și

nestematelor.“

Eustace este cel mai bun om posibil atunci când este singur în pădure. Iată de ce îl trag afară din birou de fiecare dată când ajung la Turtle Island, și-l pun să mă ducă la o plimbare. Chiar dacă în general nu are timp de așa ceva, îl oblig, pentru că nu am făcut zece pași în pădure și spune: „Uite, mentă decorativă. Poți să faci un pai din tulpina goală pe dinăuntru și să bei din râșoarele pietroase, unde apa e prea mică să o poți bea.“

Sau: „Uite o nalbă, cu floare care arată ca un crin portocaliu, doar un pic mai exotic. E extrem de rară. Nu cred că sunt cinci plante ca asta în cele o mie de pogoane de la Turtle Island.“

Sau, când mă plâng că m-a urzicat vreo plantă, mă duce jos la râu și spune: „Intră în farmacia mea.“ Smulge niște balsamine, le deschide să scoată seva dinăuntru, pe care-o împrăștie pe încheietura mea umflată și imediat mă simt mult mai bine.

Îmi place mult de Eustace în pădure pentru că îi place de el însuși în pădure. E atât de ușor. Iată de ce, într-o zi când ne plimbam, i-am spus din senin: „Îmi permiteți să introduc un nou concept revoluționar, domnule?“

Eustace râde. „Da.“

„Te-ai întrebat vreodată, am întrebat eu, dacă n-ai fi mai de folos lumii trăind de fapt viața despre care ai vorbit mereu? Adică, nu pentru asta suntem cu toții aici? Nu trebuie ca fiecare din noi să încerce să trăiască viața cea mai curată și mai cinstită pe care o putem trăi? Și când faptele noastre ne contrazic valorile, nu ne batem joc și mai mult de tot?“

Am făcut o pauză – mă așteptam să primesc un pumn. Dar Eustace nu zicea nimic, așa că am continuat.

„Ne spui mereu cât de fericit ai fi dacă ai trăi în pădure. Dar când lumea vine aici să locuiască cu tine, ce văd în cele din urmă este stresul și frustrarea ta de a avea atâta lume în preajmă și de a fi copleșit de responsabilități. Așa că sigur că nu pricep lecția, Eustace. Ei aud mesajul tău, dar nu pot *simți* acest mesaj, și de aceea nu merge. Te-ai gândit vreodată la asta?“

„Mă gândesc la asta tot timpul! a explodat Eustace. Sunt al naibii de conștient de asta! De fiecare dată când mă duc în școli să predau, le spun oamenilor: «Uite ce e, nu sunt singura persoană rămasă în țara asta care încearcă să trăiască în pădure, dar n-o să-i întâlnești niciodată pe ceilalți pentru

că nu sunt *disponibili*.» Ei bine, eu sunt disponibil. Asta e deosebirea în ce mă privește. Sunt mereu disponibil, chiar dacă uneori astfel e compromis modul în care vreau să trăiesc. Când mă duc în public, încerc în mod deliberat să mă prezint ca tipul acela sălbatic care tocmai s-a dat jos de pe munte, dar sunt conștient că este în mare parte o piesă de teatru. Știu că sunt un actor. Știu că le arăt oamenilor o imagine despre cum aș *vrea* să trăiesc. Dar ce pot face altceva? Trebuie să joc acest rol pentru binele oamenilor.“

„Nu sunt sigură că ne faci vreun bine, Eustace.“

„Dar dacă aș trăi viața liniștită și simplă pe care o vreau, cine ar mai fi martorul ei? Cine ar mai fi inspirat să se schimbe? M-ar vedea numai vecinii. Aș influența doar vreo patruzeci de persoane, când eu vreau să influențez patru sute de mii de oameni. Vezi dilema? Vezi lupta pe care o duc? Ce trebuie să fac?“

„Ce-ai zice să încerci să trăiești în pace măcar o dată?“

„Dar ce *înseamnă* asta? Eustace zbiera acum, râzând și total pierdut. Ce naiba *înseamnă*?“

Desigur, nu eu trebuie să răspund la această întrebare. Pot doar să spun când *pare* el împăcat. Nu atunci când își concediază ucenicii sau când petrece șase ore vorbind la telefon, ci garda financiară, cu directorii de școli, cu reporterii de ziare sau cu firmele de asigurări. Pare împăcat atunci când trăiește legătura cea mai strânsă și mai personală cu sălbăticia. Când este în mijlocul spectacolului stupefiant al naturii, atunci e cel mai aproape de fericire. Când este în comuniune cu ce-a mai rămas din Frontiera noastră – atât cât e omenește posibil în epoca noastră modernă –, reușește să fie fericit.

Am avut de câteva ori norocul să văd partea cea mai bună din Eustace Conway, în niște momente cu totul surprinzătoare. Astfel de momente apar pur și simplu. Într-o seară ne întorceam cu mașina de la Asheville, în tăcere. Eustace era tăcut, și ascultam muzică veche din Apalașia, învâluți de cuvintele tăgădate și triste ale unor bărbați puternici care-și pierduseră fermele și ale unor femei puternice ai căror bărbați s-au dus la minele de cărbuni și nu s-au mai întors niciodată. Burnița, și noi treceam de pe o autostradă cu multe benzi pe o autostradă mai modestă, cu două benzi, apoi pe drumul noroios de pe muntele lui, ploaia s-a liniștit, în timp ce soarele

apunea. Ne zgâlțâiam și ne rostogoleam spre Turtle Island, în beznă, pe lângă văi adânci și înverzite.

Brusc, o familie de căprioare a sărit din pădure chiar în fața noastră. Eustace a pus frână. Căprioara și puiul ei s-au pierdut în întuneric, într-o parte, dar cerbul a rămas, holbându-se la farurile noastre. Eustace a claxonat. Cerbul nu s-a mișcat. Eustace a sărit din camion și a chuit tare în noaptea umedă, ca să gonească cerbul înapoi în pădure, dar cerbul nu s-a mișcat de unde era.

„Ești frumos, frate!“ i-a strigat Eustace cerbului.

Cerbul s-a uitat la el. Eustace a râs. Și-a strâns pumnii și și-a scuturat brațele energic în aer. A strigat și a zbierat ca un animal. Din nou, Eustace i-a strigat cerbului: „Ești frumos! Tu ești stăpânul! *Ești o bombă!*“

Eustace râdea. Dar cerbul a rămas pe poziții, nemișcat.

Și atunci nici Eustace nu s-a mai mișcat – vrăjit de o paralizie temporară. Multă vreme a rămas nemișcat și tăcut cum nu l-am mai văzut niciodată, de-abia luminat de vaporii luminoși, împrăștiați de lumina slabă a farurilor, uitându-se țintă la cerb. Nimeni nu mișca și nu respira. În cele din urmă, Eustace a rupt primul tăcerea, ridicându-și pumnul în aer și strigând în noapte, din toate puterile:

„Te iubesc! Ești frumos! Te iubesc! Te iubesc! Te iubesc!“

Mulțumiri

Aș dori să mulțumesc extraordinarei familii Conway pentru deschiderea și ospitalitatea lor pe parcursul acestui proiect, și mai ales lui Eustace Conway, pentru curajul de a mă lăsa să duc la bun sfârșit această muncă.

A fost o onoare pentru mine să vă cunosc, și am încercat să vă aduc un omagiu aici.

Au fost multe persoane în viața lui Eustace – trecută și prezentă – care mi-au oferit cu generozitate din timpul lor pentru a mă ajuta să-mi formulez ideile din spatele acestei cărți. Pentru răbdarea lor de a se lăsa mereu intervievați, le mulțumesc: Donna Henry, Christian Kaltrider, Shannon Nunn, Valarie Spratlin, CuChullaine O'Reilly, Lorraine Johnson, Randy Cable, Steve French, Carolyn Hauck, Carla Gover, Barbara Locklear, Hoy Moretz, Nathan și Holly Roarke, familiei Hicks, Jack Bibbo, Don Bruton, Matt Niemas, Siegal Kiewe, Warren Kimsey, Alan Stout, Ed Bumann, Pop Hollingsworth, Patience Harrison, Dave Reckford, Scott Taylor, Ashley Clutter și Candice Covington. Și mulțumirile mele deosebite lui Kathleen și Preston Roberts, care nu numai că sunt niște oameni minunați și amabili, dar ne-au și lăsat pe mine și pe Eustace să stăm pe veranda lor și să bem bere, și să tragem cu pistolul toată noaptea. („N-am mai tras niciodată cu arma la beție“, mi-a zis Eustace, iar Preston a strigat: „Și mai zici că ești *sudist*?“)

Îmi exprim recunoștința față de autorii multor cărți și povestiri care m-au ghidat în eforturile mele. Printre alții, am găsit inspirație în biografia lui Daniel Boone, scrisă de John Mack Faragher, în biografia lui Kit Carson, de David Roberts, în biografia lui Davy Crockett, de Atkins Shatford, în biografia tânărului Teddy Roosevelt, scrisă de David McCullough, în analiza tinerilor extravaganti din păduri făcută de Rod Phillips și în irezistibila poveste a lui Stephen Ambrose despre călătoria lui Lewis și a lui Clark spre Pacific.

Toți cei interesați să citească mai mult despre utopiile americane ar trebui să-și procure cartea enciclopedică a lui Timothy Miller, *The 60's Communes: Hippies and Beyond* (*Comunitățile anilor '60: Hippy și alții*), iar toți cei amatori de o carte surprinzător de hazlie, care se întâmplă să fie despre utopiile americane, ar trebui să caute o copie a strălucitei cărți a lui Mark Hallowsay, *Heavens on Earth: Utopian Communities in America, 1680–1880* (*Raiul pe pământ: Comunități utopice în America, 1680–1880*). Statisticile citate în Capitolul șapte despre declinul bărbaților au fost împrumutate din cartea *The Decline of Males* (*Declinul bărbaților*), a lui Lionel Tiger. Datorez, de asemenea, mulțumiri lui R.W.B. Lewis pentru studiul său înțelept, *The American Adam* (*Un Adam american*), și lui Richard Slotkin pentru la fel de înțeleptul *The Fatal Environment* (*Mediul fatal*). Și mulțumirile mele fără margini (și eterna mea admirație) pentru biblioteca vie care este Doug Brinkley, pentru că mi-a spus să citesc toate aceste cărți.

Mulțumiri, de asemenea, librăriei Powell din Portland, Oregon, pentru că am găsit în ea – când căutam cărți despre impresiile europenilor din secolul XIX în vizită în America – un raft întreg purtând numele „Impresii ale europenilor din secolul XIX în vizită în America“. Nu există librărie mai bună în toată America, și iată dovada.

Am norocul să am prieteni extraordinari care sunt mari cititori și editori. Pentru ajutorul lor și pentru sprijinul acordat în corectarea diverselor variante ale acestei cărți, mulțumesc lui David Cashion, Reggie Ollen, Andrew Corsello, John Morse, John Gilbert, Susan Bowen și lui John Hodgman (care a inventat doar pentru mine vitala prescurtare editorială LPGWR, care înseamnă „lasă prostiile gen Will Rogers“. Îi mulțumesc lui John Platter, care a găsit puterea să citească o schiță timpurie a acestei cărți în ultimele zile ale vieții sale, și care îmi lipsește enorm de mult de fiecare dată când îmi citesc e-mailurile și-mi aduc aminte că nu voi mai primi niciodată nici un mesaj de la el.

Mulțumirile mele lui Kassie Evashevski, lui Sarah Chalfant, lui Paul Slovak și absolut incredibilului Frances Apt, pentru îndruma-rea lor care n-a dat greș. Îi mulțumesc lui Art Cooper de la GQ, care m-a crezut acum patru ani când i-am zis: „Ai încredere în mine – trebuie să mă lași să-i fac un portret tipului ăștia.“ Îi mulțumesc lui Michael Cooper pentru că a spus,

acum multă vreme, când nu știam încă dacă să scriu această carte sau nu: „Nu e mai bine să greșești *făcând* ceva decât să greșești *nefăcând* nimic?“ Din nou, îi mulțumesc surorii mele Catherine pentru geniul ei înnăscut în ceea ce privește istoria americană și pentru sprijinul ei constant. Din nou, mulțumesc dragei mele prietene Deborah pentru că e disponibilă douăzeci și patru de ore pe zi pentru a-mi împărtăși înțelepciunea ei despre psihicul uman. Această carte ar fi fost practic stearpă fără inspirația acestor două femei minunate.

Nu-mi ajung toate mulțumirile din lume pentru Fundația Ucross pentru a-mi fi acordat 22 000 de pogoane de intimitate în mijlocul Wyomingului – sunt și vor rămâne cele mai importante treizeci de zile din viața mea.

Și, în fine, nu-mi ajung toate cuvintele din lume:

Cu multă Dragoste